

4. 12. 2012. u 11.25 h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, poštovani predsjedniče Vujanoviću, mandataru Đukanoviću, otvaram drugu šednicu drugog redovnog, jesenjeg zasijedanja u 2012. godini.

Dnevni red ste dobili u predlogu.

Imaćemo jednu malu dopunu i prije prelaska na dnevni red da usvojimo zapisnik sa prve konstitutivne sjednice drugog redovnog zasijedanja.

Ima li primjedbi? Hvala.

Dnevni red je predložen sa jednom tačkom dnevnog reda - **Izbor predsjednika i članova 40. Vlade Crne Gore.**

Dogovorom na Kolegijumu smo proširili dnevni red za tačku **Izbor i imenovanja**, kako bismo ubrzali postupak izbora naših radnih tijela i izbjegli posebno sazivanje sjednice u rokovima koji bi to usporili, tako da stavljam na glasanje predlog dnevnog reda sa ove dvije tačke.

Ima li neko protiv? Hvala vam.

Konstatujem da smo jednoglasno usvojili predloženi dnevni red.

Shodno Ustavu, mandat za sastavljanje 40. Vlade je dobio gospodin Milo Đukanović. Obaviješteni smo da je već od 30. novembra bio spreman da izađe pred 25. saziv Skupštine Crne Gore i predloži program i sastav Vlade. Našim dogovorom smo utvrdili da je to današnji dan.

Pozivam mandataru Đukanovića, po sedmi put mandataru, da ovaj put predloži program i sastav 40. Vlade Crne Gore. Izvolite.

Izvolite, ali mislim da trenutak nije za procedure, ako nije prekršen Ustav.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovane poslanice i poslanici, uvažene građanke i građani, pozivam se na član 96 Poslovnika o radu. Iako je ovo danas svečani čin, izbor Vlade, nema smisla ovo odlaganje od juče do danas. Dakle, predsjedniče parlamenta, Vi ste sami, koliko sam shvatio, donijeli tu odluku. Na kolegijumu odluka nije donesena, mi mlatimo iz Kotora, Pljevalja, Herceg Novoga. Nije ovo Vaša prćija, Vi ste ovdje samo spiker.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolega.

Kolega, imate bazičnu grešku.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Nemam ja nikakvu grešku, Vi imate grešku.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Imam grešku jer sam Vam dao riječ.

Kolegijum je konsenzusom utvrdio da danas održimo zasijedanje. To je bazična greška i zato Vam pokušavam pomoći. Imate bazičnu grešku. Ovdje je dovoljno kolega koji će to posvjedočiti, tako da nije red da ovako značajne trenutke pretvaramo u proceduralne igre. Hvala Vam.

Ne možete, najavio sam mandataru Đukanovića. Izvolite i izvinite.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Poštovani predsjedniče Crne Gore, poštovani predsjedniče Skupštine, poštovano Predsjedništvo, uvaženi poslanici,

Na nedavno održanim parlamentarnim izborima Crna Gora je odlučila da nastavi sigurnim putem naprijed. Putem koji vodi u novi, viši kvalitet života crnogorskog društva. Putem kojim se stvaraju uslovi za viši nivo životnog standarda svakog pojedinca i svake porodice u našoj zajednici.

To znači više pravne sigurnosti, više slobode i demokratskih prava. Ponajprije, to znači bogatiju ponudu radnih mjesta da bi ljudi u Crnoj Gori mogli dostojanstveno živjeti od svoga rada. Da bi se mogli radovati produženom životnom vijeku u Crnoj Gori, sigurni da će vrijednim radom, tokom svoje radno aktivne životne faze, stvoriti uslove za ugodnu starost. To, naravno, znači i izdašniju pažnju države za ljude koji usljed nekog hendikepa nijesu u stanju da nose odgovornost za vlastitu egzistenciju. Istovremeno, to znači i viši kvalitet usluga koje građani moraju dobiti u svim oblastima u kojima je država neposredni davalac ili odgovorna za stvaranje ambijenta zdrave konkurencije, čiji će rezultat biti profesionalno bolje usluge, primjereno stepenu društvenog razvoja. Prije svega, stručno pouzdanu, predusretljivu, požrtvovanu zdravstvenu zaštitu, obrazovanje koje će mladoj generaciji osnažiti vrijednosti usvojene nezamjenjivim porodičnim vaspitanjem: lojalnost porodici i državi, samopoštovanje - od ponosa zbog pripadnosti svom kulturnom, nacionalnom i vjerskom krugu do zadovoljstva što živimo u društvu u kojem oko sebe prepoznajemo i poštujemo ljude drugačijeg identiteta pa do odgovornosti da inicijativom i preduzetnošću obezbjedjuju kontinuirano bolje uslove za svoj i život porodice. Naravno i stručno znanje koje će ih učiniti kompetentnim i konkurentnim da na globalnom tržištu takvu odlučnost i odgovornost mogu valorizovati. Takođe, uslove za kulturno stvaralaštvo i nadgradnju raskošnog sportskog talenta karakterističnog za naše podneblje, kao dragocjenog znaka naše prepoznatljivosti u Evropi i svijetu u eri globalizacije.

Podrška opredjeljenju za takav put ne znači da građani Crne Gore ne prepoznaju ograničenja koja je čitavom svijetu, posebno našem evropskom kontinentu, nametnula dugotrajna i razorna ekonomska kriza. Naprotiv, čini se da naši građani to pravilno percipiraju i strpljivije podnose od mnogih koje je kriza zatekla i na desetostrukom višem nivou životnog standarda nego što je naš.

Svi mi, učesnici nedavne predizborne kampanje, nezavisno od partijske pripadnosti, mogli smo identično pročitati poruku biračke javnosti Crne Gore da se od nas očekuje veća posvećanost i uspješnost u rješavanju egzistencijalnih problema koji muče manje-više svaku crnogorsku porodicu i da privilegovanu poziciju javnih ličnosti, članova Parlamenta, Vlade ili rukovodstva parlamentarnih partija, koristimo prevashodno za to da svakog dana nudimo ili utičemo na donošenje upotrebljivih rješenja koja će građanima otvoriti nove šanse za dostojanstven život. Takođe i poruku da u vremenu krize moramo izoštriti senzore za socijalne probleme ljudi, koje je, kao i svuda u svijetu, kriza dovela u stanje zavisnosti, te da je nužan viši nivo društvene solidarnosti. To ne znači samo obavezu Vlade da egzistencijalno ugrožene ljude uvede u evidenciju korisnika nekog od vidova svakako nedostatne socijalne pomoći, nego prevashodno odgovornost svih nas, i iz vlasti i iz opozicije, da svakim javnim gestom doprinosimo atmosferi dobrodošlice za svakog domaćeg i stranog preduzetnika i investitora koji će

potrošiti novac u Crnoj Gori, stvoriti novu vrijednost i obezbijediti uslove za zapošljavanje makar jednog građanina Crne Gore.

To takođe znači i da moramo djelovati primjerom i pokazati stvarnu spremnost na lična odricanja u krizi: na privremeno niže funkcionerske zarade, na eliminisanje raznih dodataka platama mjesečno često većih nego što je godišnja naknada svakog od korisnika socijalne pomoći, na prekid prakse da bilo ko prima više plata i nadoknada dok mladi visokoobrazovani sa potrebnim stručnim profilom godinama čekaju na prvi posao, na restriktivnije naknade za volonterski rad u upravnim odborima primjereno krizi; na prodaju velikog broja službenih automobila. Isto tako na drastično smanjenje troškova službenih putovanja u inostranstvo. Šuma regulatornih agencija mora dijeliti teret krize države koja ih je osnovala. Mora se zakonom prekinuti praksa zloupotrebe instituta otpremnine, tako što će jednom iskorišćeno to pravo značiti isključivanje mogućnosti da bez vraćanja otpremnine bilo ko opet zasnuje radni odnos kod države kao poslodavca. To važi i za one koji su sa državnog posla pošli u penziju. Samo u slučajevima izuzetnih potreba penzionisani državni službenici, uz dodatnu zaradu, moći će da budu angažovani na javnim poslovima. Sve ovo možemo, preciznije - moramo, upravo zbog krize čijem smo rješavanju posvećeni. Ali, mnoga od ovih pravila treba da postanu obrazac obavljanja državne službe u Crnoj Gori.

Prije eskalacije globalne krize Crna Gora je nekoliko godina bila jedna od najbrže rastajućih evropskih ekonomija. Podsjećanje na indikatore tog vremena, danas je manje važno. Važnije je što su to bile godine u kojima smo osnažili vlastiti ekonomski optimizam, postali svjesni svojih resursa i šansi, počeli shvatati koliko odgovornijim odnosom prema sebi možemo unaprijediti vlastiti kvalitet života. Visoke stope rasta u tim godinama amortizovale su i prve efekte recesije koja je počela 2009. godine i koja se transformisala u stagnaciju ili veoma nedostatni rast u sledeće tri godine. Poređenja sa okruženjem, pa i sa mnogim evropskim državama, svakako idu nam u prilog. Mogli bismo lako dokazati da smo u dosadašnjem toku krize prošli bolje od mnogih drugih, te da je za to trebalo znanja. No, nije riječ o tome. Od toga naši građani neće imati ni nova, ni bolja radna mjesta, ni više plate i penzije, ni više optimizma i samopouzdanja, koje višegodišnja kriza neumitno podriva.

Kriza nam je prije svega izoštrila sliku o sebi i o našoj ekonomiji. Da nedovoljno stvaramo i da se zato sve više zadužujemo. Takođe, da ne stvaramo proizvode koji su konkurentni zbog čega izvozom ne pokrivamo više od 1/5 do 1/3 vrijednosti koju uvozimo, a da uvozimo veći dio toga što bismo mogli proizvesti domaćim resursima i da nam je zbog toga bilans robne razmjene i platni bilans zemlje opasno neuravnotežen.

Očekivanja da će otvorenost crnogorske ekonomije i eliminacija mnogih biznis barijera sama po sebi podstaći preduzetništvo, mali i srednji biznis, razviti prerađivačke kapacitete, pokazala su se nerealnim. Euforične ideje da će turizam i usluge u potpunosti supstituisati naslijeđenu privrednu strukturu u kojoj je industrija imala važnu ulogu pokazuju se neodrživim. I kod nas i u svijetu.

Vlada će u takvim uslovima morati, što zbog krize, što zbog temeljnog deficita preduzetničkog znanja i inicijativnosti, aktivnije voditi ekonomsku i razvojnu politiku koja treba da otvori proces strukturnih promjena u crnogorskoj privredi.

Istrajavanje na politički zahvalnoj, u osnovi politikantskoj temi o promašenoj privatizaciji smatram neutemeljenim i neracionalnim. Isto tako i povlađivanje laičkoj javnosti, koja je svuda, pa i u Crnoj Gori, protiv toga procesa, koji zakonomjerno sobom nosi elemente društvene nepravde i opasnosti pogrešnih izbora, ali je svuda obavljen,

kao nužan proces koji za sada nema osmišljenu političku alternativu. Privatizacija je dio procesa koji je u centralnoj i istočnoj Evropi počeo, simbolički gledano, padom Berlinskog zida i Crna Gora je bila samo dio tog velikog tranzicionog talasa, koji je trasirao put u ujedinjenje Evrope. Sve privatizacije koje su vođene od strane Vlade Crne Gore, u različitim periodima i sastavima, obavljene su na zakonit i javan način, identično procedurama po kojima su ti postupci vođeni u drugim tranzicionim državama. Naravno, epilog svakog od tih procesa nije bio identičan, negdje smo dobili boljeg, negdje lošijeg privatizacionog partnera, ali loša iskustva ne smiju biti razlog za osporavanje nužnosti samog procesa.

Ono što možemo i treba da uradimo jeste da pažljivo, uz učešće javnosti, analiziramo svaki od privatizacionih aranžmana i kritički provjerimo odgovornost partnera prema ugovorenim obavezama. Ali, da se ne iznenadimo, doći ćemo kroz tu provjeru i do neumitnih saznanja odgovornosti naše strane za kašnjenje i neizvršavanje mnogih ugovorima oročenih obaveza. U svim slučajevima u kojima se pokaže da partneri nijesu ispunili svoje investicione obaveze prema zaposlenima, tehnološkim viškovima ili druge važne ugovorne klauzule, bez oklijevanja takve ugovore treba raskinuti. Takođe, u svim slučajevima kada je partner dobio određena koncesiona prava na neko državno dobro, a to pravo neracionalno koristi, takve koncesije treba oduzeti. Tamo gdje su partneri zauzeli atraktivne lokacije na crnogorskoj obali i čekaju bolje vrijeme za sticanje trgovačkog profita, dozvoljenim mjerama ekonomske politike takve aranžmane treba okončati. Iako takva imovina može predstavljati njihovo neupitno vlasničko ili koncesiono pravo, treba se prisjetiti da je država otuđila ili dala u zakup ta dobra da bi se time obezbijedio razvoj, unaprijedila turistička ponuda, uvećao društveni proizvod i da bi se zaposlili ljudi. Da bi se u Crnoj Gori živjelo bolje.

Ove korekcije možemo da uradimo i Vlada koju danas biramo je no to spremna. Ne zbog demagogije niti zbog takvog očekivanja kritički nastrojenog dijela javnosti, nego sa sviješću da su to jedini resursi, jedine šanse koje ova država ima i da oni moraju biti u funkciji razvoja sa ovim ili drugim vlasnicima ili koncesionarima. Država je veoma predusretljivo u periodu tranzicije formirala ambijent za razvoj biznisa na svakom od prethodno pomenutih resursa. Vrijeme je da se državi uzvrati tako što će se ti resursi staviti u funkciju, na njima izgraditi novi društveni proizvod i zaposliti ljudi. U protivnom, mora se odstupiti.

No, da ne bismo podlegli staroj i lošoj navici da se najradije bavimo prošlošću, pažnja Vlade će u cjelosti biti koncentrisana na pitanja čijim ćemo rješavanjem kreirati neposrednu budućnost. U svom četvorogodišnjem mandatu Vlada će prevashodno biti usredsrijeđena na pitanja koja presudno opredjeljuju kvalitet života građana Crne Gore. Paralelno, i kao uslov tome, moramo u što kraćem roku povratiti održivost državnih finansija uravnoteženjem prihoda i rashoda, tolerišući u prelaznom periodu deficit do nivoa cijene koštanja pažljivo odabranih investicionih prioriteta. Takođe, sve preduzete mjere biće na liniji snaženja i poželjne disperzije privredne strukture Crne Gore, uz posebnu pažnju prema stavljanju u funkciju energetske, resursa za proizvodnju hrane i razvoj klastera prerađivačke industrije. Time će se sistem učiniti stabilnijim, bolje održivim, što će istovremeno otvoriti prostor za punije efektuiranje svih potencijala kroz razvoj visokokvalitetnog turizma i usluga. Razumljivo, sve pobrojano su i najvažniji elementi realne politike ravnomjernog regionalnog razvoja kroz prevazilaženje razvojne zaostalosti sjevera države.

Poštovani poslanici, dozvolite da se veoma kratko osvrnem na situaciju u kojoj se nalazimo, sa naglaskom na ekonomske aspekte, odnosno generatore razvoja i zaposlenosti.

Bruto domaći proizvod u 2011. godini iznosio je 3,2 milijarde eura. Prvi put smo (za oko 3%) premašili BDP iz 1989. godine na koju se često pozivamo u komparativnim analizama. Mada izvještaji različitih međunarodnih agencija potvrđuju da je BDP po stanovniku u Crnoj Gori iznad većine zemalja regiona, socijalno nezadovoljstvo građana je razumljivo i realno. Kada pogledamo osnovne makroekonomske pokazatelje i analiziramo ono što imamo i što stvaramo, jasno je da ne koristimo dovoljno svoje potencijale. Drugim riječima, BDP je značajno ispod potencijalno mogućeg, velikim dijelom i zbog nedovoljnog korišćenja naših potencijala, s akcentom na efikasno upravljanje i održivo korišćenje. A za takvo nešto su nam potrebni znanje i obrazovanje i efikasne i profesionalne institucije. To znači jačanje vladavine prava, transparentnosti i odgovornosti u javnom i privatnom sektoru. Takođe, pravilan izbor politika, odgovarajuće zakonodavstvo i njihova efikasna primjena.

U oktobru ove godine prosječna neto plata iznosila je 480 eura. Uz sve učestalije diskusije o odnosu između visine plate i potrošačke korpe, u sjenci ostaju pitanja diverzifikacije ekonomije, strukturalnih reformi i prilagođavanja, debalansa u raspoloživim i potrebnim vještinama i znanju, efikasnosti zaposlenih, što direktno utiče na konkurentnost naše privrede. Dodatno, kao mala zemlja, podložni smo snažnom uticaju eksternih faktora i koliko god da vam je teško, niko nam neće pomoći do mi sami sebi. U svijetu koji se veoma brzo mijenja, ovo će zadugo ostati konstanta.

S obzirom na veličinu naše ekonomije, strane direktne investicije i dalje su visoke. Ali, moraju biti veće. Ukupna društvena atmosfera i nespremnost da se efikasno donose odluke koštala nas je odlaska nekoliko potencijalnih investitora. Među domaće investitore uvukla se zebnja od neizvjesnosti, dobrim dijelom kreirana zbog nelikvidnosti i kreditne zaduženosti. Loša bankarska praksa sasjekla je preduzetnički entuzijizam iz prvih godina nezavisnosti. Sa druge strane, iskustvo nas upućuje i na nužan oprez u detaljnom sagledavanju svih aspekata kako bi osigurali kvalitet i dugoročniju održivost ulaganja. Šok stagnacije proizveo je utisak da je razvoj stao, da je perspektiva ugrožena, da se ništa ne događa, naročito među mladima.

U kom pravcu da idemo dalje? Da bismo znali kuda da idemo, moramo se zapitati i kako će svijet izgledati makar u bliskoj budućnosti. Iskustvo nas uči da teško možemo sve predvidjeti, ali možemo uočiti osnovne trendove. Proces globalizacije će se nastaviti, ekonomske integracije će jačati stvarajući nove prilike za ekonomski progres. Istovremeno, povećaće se neizvjesnost. Ekonomski ciklusi biće sve kraći i teže predvidivi, a strukturni problemi eurozone predstavljace veliku prepreku ne samo bržem ekonomskom razvoju već i konkurentnosti. Postepeno se profilišu nove zemlje koje će postati sve važnije u globalnim ekonomskim tokovima. Tražnja za idejama, znanjem, tehnologijama i kapitalom biće sve veća. Pitanja nezaposlenosti i očuvanja srednje klase snažiće socijalni pritisak u svim državama svijeta i predstavljati izazov za sve vlade. Ovo su okolnosti pod kojima ćemo živjeti i raditi.

Jedini način da se odupremo ekonomskoj krizi jeste da radimo i bolje i više. Imamo neuposlene kapacitete, nezaposlene ljude, neiskorišćene prirodne resurse i novac u bankama zamrznut strahom od neizvjesnosti. Otuda se ekonomski oporavak od posljedica krize kroz obnovu rasta nameće kao najvažniji prioritet nove vlade, a što će rezultirati postepenim unapređenjem kvaliteta života građana Crne Gore. Iako je to

mnogo širi i slojevitiji pojam, smatram racionalnim da u ovom trenutku ukažem na tri njegova najvažnija i prioriteta: stvaranje uslova za veću zaposlenost, obezbjeđenje kvalitetnije zdravstvene usluge i poboljšanje kvaliteta obrazovanja.

Dugim trajanjem i produbljavanjem krize, pitanje zapošljavanja dodatno je dobilo na značaju. Nezaposlenost je, po mom mišljenju, najteži ekonomsko-socijalni i politički problem Crne Gore. Gotovo bez izuzetka on pogađa svaku crnogorsku porodicu. Logično, nedovoljna zaposlenost pogađa i crnogorsku ekonomiju. Nepovoljna je proporcija onih koji stvaraju i onih koji koriste društveni proizvod. Zato je bruto društveni proizvod nedostatan, zato se zadužujemo i zato je najfrekventnija kritika vlasti vezana upravo za ovu temu. Ovaj problem mora biti pod prioritarnom pažnjom Vlade, jer i u Crnoj Gori dominantno opterećuje mlade, često stručno profilisane ljude. Procenat nezaposlenosti među mladima od 25 godina u Americi je 17% u Italiji 28%, u Irskoj 30%, u Španiji 43%, dok je u Crnoj Gori 20,9%. Kod nas je u starosnoj grupi od 15 do 24 godine, po anketi Monstata, prosječna stopa nezaposlenosti u 2011. godina iznosila 37,1%. Poređenja radi, za ovu populaciju u zemljama okruženja situacija je sljedeća: Makedonija 54,9% , Srbija 50,9%, Hrvatska 37%.

Ako u Crnoj Gori veoma često samo jedan član porodice radi sa prosječnom platom od 480 eura, to čini teško održivom porodičnu egzistenciju. U uslovima krize kada su sve države u regionu i mnoge u Evropskoj uniji u cilju smanjenja javne potrošnje i obuzdavanja budžetskog deficita već posegle za restrikcijom zarada, teško je prognozirati kod nas u dogledno vrijeme realno povećanje zarada koje bi ozbiljno uticalo na rast kvaliteta života. Čini se realnijim da pokušamo da stvorimo uslove da se i drugi članovi porodice radno angažuju. Naravno, ne mislim na neproduktivno zapošljavanje u već prekobrojnoj administraciji, nego u djelatnostima u kojima se stvara novi društveni proizvod.

U Crnoj Gori ovo pitanje je veoma tijesno povezano sa obezbjeđenjem direktnih stranih investicija, ne samo zbog nedostatka investicionog kapitala u zemlji nego i zbog potrebe prevazilaženja izrazitog deficita preduzetničkog znanja i iskustva. Naime, domaće preduzetništvo, mali i srednji biznis će se mnogo lakše animirati ako kao podsticaj i logistiku budu imali krupnije razvojne projekte. Zato je imperativ ne samo Vladine nego ukupne državne politike, posebno u vremenu krize u kojem je pojačana borba za svaki milion ulaganja, da ponudimo potencijalnim investitorima bolje uslove od drugih. Očekivanja da će investitori sami doći i da će vođenji svojim interesom žuriti za trošenjem velikog novca, ako su ikada i bila realna, potpuno su prevaziđena u kriznom kontekstu.

Dakle, za investitore se moramo izboriti, i to će posebno u današnjim uslovima biti kriterijum kvaliteta svake državne politike u svijetu. Na tom zadatku posebno želim da istaknem važnost kompetentne, odgovorne, profesionalne administracije, funkcionalne pravne države, transparentnosti i odgovornosti u javnom i privatnom sektoru. Sledstveno tome i presudnu važnost efikasnog donošenja odluka. Imam utisak da se u dijelu naše administracije, državne i lokalne, odomaćila atmosfera straha od odlučivanja i preuzimanja odgovornosti. Svaka odluka, razumije se, nosi rizik greške, a u našim uslovima i izvjesnost medijsko-političke kritike. Ispostavlja se tako da je neodlučivanje ugodan izbor bez rizika i bez posljedica. To moramo promijeniti. Nedonošenje odluke, i to u striktno zakonom predviđenom roku, biće eliminatorni kriterijum za novu administraciju, ne samo na ministarskom nivou nego kod svakog zaposlenog u državnoj upravi, lokalnoj samoupravi, javnim preduzećima i službama.

Usudujem se reći, kod svakog građanina Crne Gore moramo pojačati svijest da je naš najvažniji nacionalni interes da doprinesemo razmahu investicija i biznisa i skoroj obnovi ekonomskog rasta i razvoja. Bez toga ili sa suprotnim ponašanjem, ostaje nam samo da, kao već predugo u našoj istoriji, jalovo kritikujemo, prebiremo po propuštenim šansama, životarimo, umjesto da živimo vijek koji nam je na raspolaganju.

Filozofija stezanja kaiša, koliko god bila nužna nakon nekoliko godina razvojnog i potrošačkog buma, uglavnom je iscrpila svoje kapacitete. Crna Gora mora bez oklijevanja krenuti u stvaranje većeg društvenog proizvoda. Izgradnja novih infrastrukturnih i energetskih objekata nije samo prilika da se na tim poslovima stvori nova vrijednost i zaposle ljudi, nego je najčešće i nezaobilazan put otklanjanja uskih grla razvoja koja limitiraju naše napore da brže razvijamo određene djelatnosti i efikasnije iskoristimo sve naše potencijale, posebno one na sjeveru države. Kako je riječ o veoma skupim razvojnim projektima za koje u Crnoj Gori nemamo potrebnog kapitala niti dovoljno iskustva, važnost kontinuirane dogradnje i inspirativnog ambijenta za strane investitore dodatno se potencira. U ovom kontekstu posebno je važno da u najkraćem mogućem roku donesemo odluke o izgradnji novih saobraćajnica - auto-puta prema sjeveru, željezničkog kraka prema Pljevljima i kvalitetnijeg putnog priključka Crne Gore na jadransko-jonski koridor. Utoliko prije što je svaki od ovih objekata uslov boljeg saobraćajnog uvezivanja Crne Gore u mrežu regionalnih i evropskih saobraćajnih koridora, bez čega je nezamisliv željeni tempo ekonomskog razvoja naše države.

Takođe, moramo efikasnije iskoristiti sve naše energetske potencijale. Restrikcijom potrošnje kod najvećih industrijskih potrošača, prije svega KAP-a, stvorili smo uslove za stabilniji energetski sistem. Naravno, to ne može biti dugoročno dovoljna formula, jer njenom primjenom oborili smo nivo industrijske proizvodnje i izvoza i smanjili potrebu za radnim mjestima. Vrijeme razvoja o kojem govorimo značiće, neminovno i poželjno, višu potrošnju električne energije, kako u privredi tako i među građanima. Zato moramo što prije stvoriti uslove za punije i održivo korišćenje naših zaliha uglja, hidro potencijala, posebno novih izvora čiste energije. Dodatnom proizvodnjom u ovoj oblasti kreiraćemo skupi izvozni proizvod, koji će zahvaljujući prenosnoj infrastrukturi koju realizujemo sa Italijom, dobiti kvalitetnu valorizaciju na evropskom tržištu. U najkraćem roku sa odabranim partnerima krenućemo u istraživanje gasa i nafte da bismo provjerili tu razvojnu šansu i pojačali perspektivu učvršćivanja pune energetske stabilnosti Crne Gore.

Naravno, partnerstvo sa strateškim investitorima veoma je važno i zbog punijeg korišćenja potencijala razvoja u oblasti proizvodnje hrane i prerađivačke industrije. Umjesto stalnog obnavljanja dilema da li nam i ovo malo industrije treba u budućnosti i najčešće laičkog, lakog prosuđivanja, racionalnije pokušati da kroz saradnju sa kvalitetnim strateškim partnerima pospješimo viši nivo prerade, razvoj klastera u ovim djelatnostima u kojima u Crnoj Gori imamo određeni nivo industrijskog znanja i iskustva. Još teže bi razumljiv bio dalji pasivan odnos prema nedovoljnom korišćenju potencijala za proizvodnju hrane, posebno na sjeveru Crne Gore. Cjelovito osmišljenim konceptom proizvodnje hrane moramo veoma dinamično smanjivati potrebu za neobjašnjivo visokim uvozom ovih proizvoda. Aktivnijim odnosom, našom inicijativom prema svakom investitoru pojedinačno, pokušaćemo da damo bolju dinamiku realizaciji započetih ili ugovorom definisanih projekata u turizmu. Takođe, da kvalitetnom promocijom novih šansi, posebno onih koji su prostorno-planskom dokumentacijom dobili jasno usmjeravajuće obrise, kao što su u zoni morskog dobra, Bjelasice i Komova i Durmitora,

što brže počnemo koristiti šanse koje Crnoj Gori treba da obezbijede status visokokvalitetne turističke destinacije.

Sve ovo su, smatram, veoma izgledne šanse za obnovu razvojnih resursa i za obezbjeđenje punije zaposlenosti crnogorskog društva. Takođe, razvoj porodičnog biznisa uz efikasno uklanjanje biznis barijera direktno doprinosi rješavanju problema nezaposlenosti. Preduzetništvo moramo uvesti u školski sistem. Bez adekvatnog obrazovanja, znanja i vještina nećemo biti u mogućnosti da jačamo konkurentnost niti da otvaramo nova radna mjesta. Zato moramo ulagati stalne napore u razvoj cjeloživotnog preduzetničkog učenja, saglasno utvrđenom strateškom okviru, najboljoj međunarodnoj praksi i specifičnim potrebama crnogorske ekonomije. Taj temeljni deficit jedino se tamo može prevazići.

Otuda bi i uloga investiciono-razvojnog fonda trebala biti više okrenuta praktičnoj podršci jačanju preduzetništva i porodičnih biznisa, a manje transformaciji u razvojnu banku.

Nova Vlada nastojaće da motiviše posebno mlade da uđu u biznis i sarađivaće sa institucijama iz privatnog sektora koje se bave razvojem preduzetništva. Radićemo i na jačanju koordinacije i kapaciteta raznih institucija, radi obezbjeđenja djelotvornosti politika i strategija koje su na snazi.

Nužno je da uložimo dalje napore da bi značajno smanjili još uvijek ozbiljne biznis barijere, da bi debirokratizovali sistem. Na to upućuju i brojni izvještaji međunarodnih institucija koje prate lakoću poslovanja, ekonomske slobode, poslovni ambijent. I dok je ukupna slika pozitivna, situacija je drugačija iz ugla pojedinih ključnih komponenti. Tako smo u posljednjem izvještaju Svjetske banke zbirno na 51., a po proceduri izdavanja građevinskih dozvola na 176. mjestu. Ni ovdje nam alibi nije najbolji saveznik, mislim na prebacivanje odgovornosti sa državne na lokalnu administraciju i obrnuto, jer greške i sporost jednih i drugih proizvode posljedice za koje smo odgovorni mi koji sjedimo u ovoj sali. Zato će pojednostavljenje procedura, debirokratizacija sistema, poboljšanje poslovnog ambijenta i uklanjanje barijera koje stoje na putu započinjenja i razvoja biznisa, posebno onog koji stvara novu zaposlenost, biti kontinuirani zadatak Vlade.

Razmotrićemo sve sugestije koje se odnose na zakonodavni okvir, posebno Zakon o radu, jer nam tržište rada još uvijek nije dovoljno fleksibilno. Nastavićemo sa usaglašavanjem i druge regulative i politika i sa daljim jačanjem ekonomskih sloboda.

Dakle, kao Vlada bićemo spremni da preuzmемо najveći teret odgovornosti, ali rast zaposlenosti zavisiće u velikoj mjeri i od odnosa i spremnosti svakog pojedinca da aktivno i odgovorno učestvuje u stvaranju i korišćenju prilika. Vrijeme oporavka nije vrijeme za traženje idealnih, već prije svega odgovornih i održivih rješenja.

Jedno od najvažnijih pitanja nivoa životnog standarda svakog pojedinca je kvalitet zdravstvene zaštite. Zato je ovo i krupan izazov za politiku nove Vlade. Tokom dužeg prethodnog perioda zdravstvena infrastruktura je intenzivno razvijana. Takođe, mnogo je napora i sredstava uloženo na planu stručnog usavršavanja medicinskog osoblja i nabavke savremene opreme. Nakon reformisanja primarnog nivoa zdravstvene zaštite Vlada će nastaviti sa reformom bolničkog sistema i kliničkog centra.

U cilju kvalitetnijeg korišćenja resursa, veće mobilnosti ljekara, dostupnosti novih dijagnostičkih tehnologija, Vlada će racionalizacijom mreže zdravstvenih ustanova formirati osam zdravstvenih centara a daljom integracijom dva regionalna i Klinički centar Crne Gore. Takođe, definisanjem novog paketa usluga, uvođenjem protokola i kliničkih

smjernica te novim modelom plaćanja Vlada će raditi na sistematskom podizanju kvaliteta zdravstvene zaštite.

Incidenca za obolijevanja i umiranje od kardiovaskularnih i malignih bolesti u Crnoj Gori dostiže nivoe zemalja Evropske unije i jako je visoka. Zato će Vlada odlučno implementirati već usvojene i dijelom testirane nacionalne programe za prevenciju i rano otkrivanje karakterističkih malignih oboljenja. Takođe kroz multisektorske politike Vlada će raditi na suzbijanju i eliminaciji riziko faktora u cilju smanjenja stope obolijevanja i umiranja od bolesti srca i krvnih sudova.

Kako nas demokratski parametri upućuju na trend starenja populacije, Vlada je u obavezi da iskaže potrebnu senzibilnost i tako što će realokacijom resursa, racionalizacijom i novom organizacijom obezbijediti kvalitetniju kontinuiranu zdravstvenu i definisati kapacitete za palijativnu njegu. Ovo će biti utoliko lakše, imajući u vidu trenutni višak postelja u zdravstvenom sistemu Crne Gore.

Kreiranje zdravog radnog i životnog ambijenta za mlade, prioritarna je obaveza ove i svih sljedećih vlada.

Edukativno-vaspitnim radom, afirmacijom zdravih stilova života, kao i energičnim postupanjem državnih institucija, suzbijaće se upotreba alkohola, duvana i psihoaktivnih supstanci i time podići nivo borbe protiv svih vidova zavisnosti.

Vlada će nastaviti afirmaciju modela privatno-javnog partnerstva u zdravstvu, kreirajući ambijent za zainteresovane investitore. U cilju dostupnosti nedostajućih usluga građanima nastaviće se sa uključivanjem novih privatnih zdravstvenih ustanova u mrežu.

Vlada će implementirati usvojenu Strategiju za unapređenje kvaliteta zdravstvene zaštite i bezbjednosti pacijenata, akreditacijom zdravstvenih ustanova, sa ciljem standardizacije usluga, čime bi njihov kvalitet bio na najvišem nivou i mjerljiv.

Iako su sredstva koja se u Crnoj Gori izdvajaju u zdravstvenu zaštitu značajna, oko 5,1% BDP-a, kvalitet usluga nije na nivou očekivanja građana. Zato je zdravstveni sistem, ali i vlast u cjelini, tim povodom veoma često na meti kritike građana. I to je više nego dovoljna inspiracija za punu posvećenost Vlade i realnim i tako percipiranim problemima. Odgovornim menadžmentom sa nivoa Ministarstva i novih organa uprave zdravstvenih ustanova uspostavićemo i viši nivo profesionalne odgovornosti i nultu stopu tolerancije prema korupciji. Uvođenjem dopunskog dobrovoljnog osiguranja, očekivanja građana biće uvećana i mi moramo biti spremni da ta očekivanja ispunimo.

Kvalitetno obrazovanje mlade generacije je strateški preduslov uspješne budućnosti Crne Gore. Ova Vlada će i u narednom periodu obezbijediti ulaganja u gradnju nove i rekonstrukciju postojeće infrastrukture i raditi na unapređenju standarda školovanja u svim obrazovnim i vaspitnim ustanovama u Crnoj Gori.

Nastavićemo rad na povećanju dostupnosti predškolskog i osnovnog obrazovanja, na nastavnoj i predmetnoj fleksibilnosti i rasterećenju, na snaženju mehanizama dostupnosti obrazovanja djeci se posebnim obrazovnim potrebama.

Uz obezbjeđenje kvalitetnijeg obrazovanja svakog djeteta, nastavićemo sa unapređenjem sistema i na nivou opšteg, srednjeg i stručnog obrazovanja, kako bi omogućili razvoj njihove stručne kompetencije i njihovo neposredno uključivanje na tržište rada, odnosno dalji nastavak obrazovanja.

Skrećem pažnju na strategiju visokog obrazovanja i neophodnost usaglašavanja upisne politike sa zahtjevima tržišta rada. Upisna politika mora uvažavati pravilo ponude i tražnje i biti u saglasju sa strateškim dokumentima specifičnog društveno-ekonomskog

razvoja Crne Gore. Nužno je da na ovom planu hitno i osmišljeno reagujemo kako bismo spriječili dalje loše posljedice strukturne neusklađenosti tržišta obrazovanja i tržišta rada. No, uvid u realni kvalitet našeg visokog obrazovanja i utvrđivanje konkretnih mjera za njegovu unapređenje i obezbjeđenje smatram najvažnijim zadatkom.

U pravcu definisanja održivog modela sistema visokog obrazovanja, daćemo podršku odsudnoj fazi reforme državog univerziteta - njegove unutrašnje transformacije i integracije. Oprobanim i priznatim metodom relicenciranja od strane nezavisne inostrane akreditovane agencije, obavićemo valjanu analizu i steći objektivnu sliku stanja svih postojećih ustanova visokog obrazovanja u Crnoj Gori.

Takođe, model licenciranja i relicenciranja nastavnika, vaspitača, saradnika i rukovodilaca obrazovnih ustanova mora biti osnov za uspostavljanje sistema kvaliteta u obrazovnom procesu i pouzdan pokazatelj napretka ove, za društvo nesumnjivo važne profesije.

Proces strukturnih reformi u obrazovanju na svim nivoima težak je i mukotrpan proces i bez kriznih problema i izazova. Zato ćemo morati raditi još posvećenije, sistematičnije i istrajnije. Ne smijemo se zavaravati postignutim na papiru. Ne smijemo odbijati da uvidimo ni jednu neprijatnu istinu.

Sistem obrazovanja mora da bude boljeg kvaliteta, fleksibilniji, efikasniji, usklađeniji sa specifičnim potrebama našeg održivog modela razvoja. Ujedno, na svim nivoima obrazovanja i osposobljavanja nužno je podsticanje preduzetništva, sticanje praktičnih znanja, stvaralaštva, istraživanja i inovativnosti. Samo takav obrazovani sistem garantuje poželjni kvalitet znanja i formiranja ličnosti novih generacija na bazičnim vrijednostima. A jedino na osnovu takvih znanja i vještina možemo težiti ostvarenju postavljenih ciljeva i valjano projektovati zadatke za budućnost Crne Gore.

Evropski i evroatlantski ciljevi ostaju konstanta i u radu ove vlade. Sve što budemo radili na planu ostvarivanja programskih prioriteta prožimaće se sa našim obavezama iz integracione agende. Sa druge strane, to je u najdirektnijoj vezi sa ostvarivanjem ključnog zadatka - poboljšanja kvaliteta života građana. Dosadašnja Vlada je obavila odličan posao u procesu integracija, što će i za nas biti podsticaj.

Nova Vlada će pojačano biti fokusirana na ubrzanje progressa u evroatlantskoj integraciji, jer se u njenom mandatu očekuje da Crna Gora napravi odlučujući korak ka članstvu u NATO-u. Realno bi bilo da na sljedećem samitu koji se bude bavio temom proširenja, dobijemo poziv. Preciznije, učinićemo sve što je do nas da tako i bude.

Kao ni do sada, rokovi neće biti u prvom planu, što ne znači da ne treba da napravimo realan presjek stanja i percipiramo moguću dinamiku sljedećih faza. Dosadašnji programi u okviru Partnerstva za mir, uspješno okončana dva i upravo započeti treći ciklus MAP-a, taj cilj čine realnim. Moramo još odlučnije nastaviti sa reformom Vojske i sistema odbrane i bezbjednosti, očuvati kredibilitet Crne Gore kao pouzdanog partnera Alijanse i međunarodne zajednice. Vlada će zajedno sa Parlamentom i civilnim društvom voditi ofanzivniju politiku radi veće podrške javnosti ostvarenju ovog strateškog cilja. Našoj javnosti moramo približiti sliku o šansama koje članstvo Crne Gore u NATO obezbjeđuje i državi i svakom građaninu. Članstvo u Alijansi će značiti veću sigurnost, prije svega za naše građane, ali i za investitore i turiste, za sve naše susjede. Ono će podstaći naš razvoj, održivost i uspjeh naših reformi i učvrstiti kurs prema jedinstvenoj Evropi. Istovremeno će pomoći i ubrzati ispunjavanje obaveza iz zahtjevnih poglavlja 23. i 24.

Međusobna povezanost integracije u NATO i EU daleko je izraženija u našem regionu nego što je bila, i što je danas, u drugim djelovima Evrope. Za malu balkansku zemlju kao što je Crna Gora, NATO je garancija trajne stabilnosti, što je posebno značajno u vremenima sve bremenitijim izazovima.

Crna Gora se dinamično kreće ka EU, i to ostaje naša generalna orijentacija. Vlada je spremna da odgovorno nastavi posao u fazi pregovora. Veliki stimulans nam je činjenica da je Crna Gora najbrže od svih zemalja nastalih nakon pada Berlinskog zida prešla put od osamostaljenja do otvaranja pregovaračkog procesa. Svaki korak bliže EU značiće poboljšanje standarda, uslova života i stabilnije pretpostavke za dalji razvoj. To će istovremeno pospješiti zaposlenost i unapređenje drugih aspekata od kojih bitno zavisi kvalitet života svakog pojedinca.

Progres u evropskoj integraciji podrazumijeva strateško usklađivanje ne samo sa pravnom tekovinom Unije nego i sa ključnim strategijskim dokumentima razvoja Evrope. Program i prioriteti Vlade u potpunosti su kompatibilni sa osnovnim smjernicama Strategije Evrope do 2020. godine.

Da podsjetim, to su: rast zaposlenosti, ulaganje u istraživanje, razvoj i obrazovanje, smanjenje siromaštva i zaštita životne sredine.

Pri tome smo svjesni da će Crna Gora kada za to dođe vrijeme ući u drugačiju Uniju nego što je danas. U procesu izgradnje arhitekture nove ekonomske, finansijske i političke integracije, pravna ali i institucionalna organizacija Evropske unije u mnogim segmentima biće izmijenjena. To naš posao u narednim godinama čini još izazovnijim, a sve nas odgovornijim da već sada mislimo o tome kako ćemo na najkvalitetniji način zaštititi i afirmisati interese Crne Gore u budućoj evropskoj porodici.

Vjerujem da kriza neće dovesti u pitanje politiku proširenja Evropske unije i da se njen sadržaj neće dominantno svoditi na ređanje dodatnih uslova za nove zemlje kandidate. Mi razumijemo podizanje ljestvice u tom procesu, ali takođe očekujemo, uslovno da kažem, bodrenje da se ona preskoči. Proširenje ne bi imalo smisla ako bi se svelo na želje s jedne i uslove s druge strane. Mora se sačuvati dvosmjerna zainteresovanost u tom procesu i graditi suštinsko partnerstvo. Jer, samo ujedinjena Evropa u budućnost može biti stabilna i ekonomski prosperitetna, dakle globalno konkurentna. U protivnom, svi bi se mogli jednoga dana naći na nekoj zaustavnoj traci koja vodi u slijepu ulicu. Zato o Evropi mislimo i govorimo kao Evropljani, a ne kao Balkanci, jer je to i naš zajednički dom, naša budućnost.

Tokom mandata ove Vlade očekujemo otvaranje pregovora u gotovo svim poglavljima, kao i zatvaranje onih u kojima ispunimo kriterijume. Odmah po završetku analitičkih pregleda počecemo izradu novog nacionalnog programa pristupanja ... određeni zadaci, kao i način usklađivanja sa onim što su zahtjevi pregovora. Uporedo, radićemo na pripremama za programiranje sredstava iz pretpristupnih fondova Evropske unije za naredni sedmogodišnji period u iznosu od očekivanih 200 miliona eura.

Izgradnja pravne države, odnosno borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, biće posebno u fokusu ove Vlade. Detaljne akcione planove za poglavlje 23 - Pravosuđe i temeljna prava i 24 - Pravda, sloboda i bezbjednost, predstaviceemo Evropskoj komisiji i državama članicama tokom naredne godine, kako bi u ranoj fazi otvorili pregovore. To će istovremeno biti dobra preporuka za skoro članstvo u NATO-u.

Kao prva zemlja u proširenju koja počinje pregovore ovim redosljedom, Crna Gora će predstaviti konzistentan i detaljan plan svih aktivnosti u oblasti vladavine prava, sa jasnim mjerama, izvršiocima, rokovima i indikatorima. Nema pravne ni autoritativne

države bez adekvatnih zakona koji se primjenjuju i poštuju. Crnu Goru ćemo napraviti takvom državom. Prije svega zbog naših građana, ali i zbog stranih investitora i turista. Samo pravno uređena država Crna Gora može biti garancija svima za rad i za boravak u njoj. To je preduslov napretka na ekonomskom i finansijskom polju, preduslov za progres u integraciji, ključna pretpostavka za ostvarenje našeg ključnog cilja - boljeg ličnog i društvenog standarda.

Vlada će sve učiniti da okupi i mobiliše kapacitete cijelog društva. Uključenost i doprinos civilnog društva već predstavlja dragocjenu podršku. Proces evropske i evroatlantske integracije posmatram kao šansu ove generacije, šansu da svi učestvujemo u stvaranju bolje budućnosti. Vjerujem da ćemo je iskoristiti i da ćemo tako promijeniti sebe i našu Crnu Goru.

Siguran sam da će napredak u evropskoj i evroatlantskoj integraciji jačati svijest o potrebi bržeg prevazilaženja podjela i unutrašnjih kontroverzi, integracije crnogorskog društva iznutra.

Produžene nedoumice povodom identitetskih tema refleksije su stogodišnje raskolne borbe za i protiv crnogorske državnosti. Iako smo 2006. godine u demokratskom procesu stavili tačku na najvažniju dilemu, kao da i dalje traju sumnje i lutanja. Eksterni razlozi su nam poznati. Neki interni takođe, jer imaju dnevno-politički predznak. Njihovo izvorište je nerijetko i u odsustvu samopoštovanja, bez kojeg ne trebamo ni Crnoj Gori, ni drugima. Zato se brže moramo oslobađati kompleksa i inferiornosti. Crna Gora istorijski nikome ništa ne duguje, i to jasno treba da znaju današnja i pokoljenja koja dolaze.

Gradeći osjećaj privrženosti Crnoj Gori, uzdižemo i sebe. Kao politički odgovorni ljudi u obavezi smo da izgrađujemo prepoznatljiv identitet Crne Gore. A taj identitet ne čine samo simboli, mada ga čine i oni, već i naša znanja, sposobnost i spremnost da gradimo moderno društvo. Identitet je naša lična karta danas i sutra u multicentričnoj i multikulturalnoj Evropi. Demokratski duh i tolerancija koju smo njegovali tokom minule dvije decenije u najodsudnijim trenucima, kao i u referendumskom procesu, pomogli su nam da Crnu Goru sačuvamo od sukoba i razaranja. To je istorijsko nasleđe kojim će se ponositi generacije, čijeg značaja mi koji živimo ovo vrijeme možda nijesmo dovoljno svjesni. Valjda je to bio daleko teži dio puta od ovog kojim koračamo danas. Bez obzira na sve naše razlike i neslaganja, moramo djelovati u duhu privrženosti onom što nas sve okuplja, a to je Crna Gora i njen napredak. Služiti Crnoj Gori znači raditi više, raditi bolje i odgovornije. Mi to možemo i moramo. Ona je naša zajednička kuća bez obzira kom narodu i religiji pripadali. Ova Vlada će maksimalno raditi na tome da afirmišemo identitetsku koheziju na multikulturalnim i multikonfensionalnim osnovama. To podrazumijeva nepodijeljenu brigu prema svim nacijama i manjinama i njihovim kulturama u Crnoj Gori. Svi zajedno ne smijemo dozvoliti da se ugroze bilo čija prava, isticanje i njegovanje posebnosti.

Vlada će brinuti o poštovanju najviših evropskih i svjetskih demokratskih dostignuća u ovoj oblasti. Sljedstveno tome nećemo dozvoliti ni ugrožavanje ni osporavanje crnogorske nacije, jezika i crkve, niti da bilo kome, sa bilo koje strane, identitetska pitanja budu izgovor za nečinjenje i zamagljivanje esencijalnih pitanja za budućnost naše države.

Stoga će Vlada raditi na adekvatnoj kulturnoj profilaciji zemlje, uz punu svijest da je naša raznolika kultura stub građanskog i državnog identiteta Crne Gore.

Brže ćemo se oslobađati retrogradnih natruha prošlosti i izlaziti iz identitetskih busija ako politiku prema mladim generacijama budemo vodili sa pojačanim senzibilitetom. Ovaj program je šansa i za mlade da pokažu energičnost i hrabrost, da budu agens promjena, i da daju svoj pečat modernom razvoju Crne Gore. Prelazak od industrijskog ka informacionom društvu, od kvantitativnog ka kvalitativnom ekonomskom rastu i dalje su povoljnosti za male zemlje kao što je Crna Gora, a posebno za one sa obrazovanom i dinamičnom mladom generacijom.

Jednako tako bićemo privrženi izgradnji društva međugeneracijske solidarnosti. Tu ne treba ništa da izmišljamo, već samo da poštujemo tradiciju u Crnoj Gori. Vlada će voditi aktivniju politiku prema iseljenicima, polezeći od neophodnosti objedinjavanja svih raspoloživih kapaciteta i širokog konsenzusa po pitanju saniranja posljedica krize i daljeg razvoja i napretka Crne Gore.

Poštovani poslanici, ambijent u kojem će raditi nova vlada, nakon vaše podrške koju očekujem, vidim kao težak test odgovornosti za zaustavljanje nepovoljnih ekonomskih trendova, oporavak ekonomskog rasta i uravnotežen i održiv razvoj Crne Gore. Istovremeno i kao jedinstvenu šansu da, uprkos političkim i ideološkim razlikama, na zajedničkim tačkama opšteproklamovanih zalaganja za pravnu državu, pravednije i bogatije društvo, društvo jednakih šansi, dokažemo da smo dorasli izazovu koji označavamo strateškim konsenzusom. Suštinski, radi se o nužnom, preciznije, neminovnom procesu unutrašnje integracije i emancipacije. To znači i objedinjavanje i mobilisanje ukupnih potencijala i znanja u daljem oblikovanju naše zajedničke budućnosti. Takođe i demokratski kapacitet za dijalog, toleranciju i kompromis koji ne ugrožava temeljne demokratske vrijednosti i principe - kapacitet da se preuzme odgovornost za sopstvenu sudbinu i razvoj, za odluke koje moramo donositi sami i biti odgovorni za njihove posljedice. Jedino tako shvaćen demokratski kapacitet vodi napretku, stabilnosti i održivom razvoju.

Mislim da je ovo trenutak za taj emancipacijski iskorak. Svi koji sjedimo u ovom visokom domu smo se već izjasnili da su prethodna najvažnija državna pitanja koja su nas razdvajala, riješena, i da ćemo poštovati demokratsku volju građana. Tvrdimo i da nam je dobro Crne Gore i svakog njenog građanina na srcu. Evo prilike da to i dokažemo.

Nije lako i neće biti lako. Sa tim saznanjem, ali i sa opreznim optimizmom, nova vlada preuzima odgovornost da povede zemlju putem ekonomskog oporavka, da nastavi sa reformama i da održi tempo integracije u NATO i EU, kao i značajnu poziciju Crne Gore u regionu.

Pred nama je vrijeme koje traži odlučnost i razboritost umjesto nedoumica. Dostojanstvo i samopouzdanje umjesto inferiornosti. Uzajamno uvažavanje, a ne kontinuirano optuživanje. Povjerenje umjesto predrasuda i podozrenja, veću ličnu i društvenu solidarnost. Na to nas obavezuje i crnogorska humanistička tradicija, ali i ideja Evrope i evropskog humanizma.

Veličina i trajanje krize nas dodatno obavezuju da jačamo saradnju svih grana vlasti, političkih partija, najviših institucija države, nevladinog sektora, univerziteta, medija, sindikata.

Put kojim idemo je put izazova, ali vjerujem da ga zajedno možemo uspješno preći. Za to će biti potrebne korjenite promjene, uključujući i kadrovske, na svim nivoima. Isprazna politička retorika, neutemeljena etiketiranja i opstrukcije ne donose dobro nikome. Moja ruka prema svima ostaje ispružena. Brži oporavak i napredak možemo

očekivati ako budemo radili zajedno, ako upotrijebimo iskustvo i znanje koje imamo, ako brže budemo prevazilazili podjele i razmirice. Pitanja kojima će se baviti ova vlada od sudbinskog su značaja i za naše građane i za našu državu. Za njihovo rješavanje treba efikasna i kompetentna vlada. Ja sam spreman da zajedno sa vladom ponesem odgovornost pred vama i pred crnogorskim građanima, ali ću takvu odgovornost očekivati i od drugih, na svim nivoima.

Koristim priliku da se zahvalim dosadašnjoj vladi na čelu sa gospodinom Lukšićem, koja je u teškim uslovima krize ispunila značajne obaveze i tim stvorila osnovu za umjereni optimizam da ćemo uspjeti da povedemo Crnu Goru putem ekonomskog oporavka i odgovorimo obavezama na ispunjavanaju strateških razvojnih spoljnopolitičkih ciljeva. Uostalom, pravo priznanje dosadašnjoj vladi jeste i činjenica da najveći dio njenog sastava, uključujući i dosadašnjeg premijera, nastavlja poslove i u novoj vladi.

Poštovani poslanici, na osnovu iznijetih programskih opredjeljenja i člana 10 stav 2 Ustava Crne Gore, predlažem sledeći sastav Vlade:

- Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija, dr Igor Lukšić, rođen 1976. godine u Baru, doktorirao oblast ekonomskih nauka, raniji ministar finansija i potpredsjednik Vlade, dosadašnji predsjednik Vlade Crne Gore.

- Potpredsjednik Vlade za politički sistem, unutrašnju i spoljnu politiku i ministar pravde, Duško Marković, pravnik, rođen 1955. godine, raniji direktor Agencije za nacionalnu bezbjednost i ministar bez portfelja, dosadašnji potpredsjednik Vlade i ministar pravde i ljudskih prava.

- Potpredsjednik Vlade za ekonomsku politiku i finansijski sistem i ministar za informaciono društvo i telekomunikacije, dr Vujica Lazović, doktor ekonomskih nauka, rođen 1963. godine, raniji dekan Ekonomskog fakulteta, dosadašnji potpredsjednik Vlade i ministar za informaciono društvo i telekomunikacije.

- Potpredsjednik Vlade Rafet Husović, rođen 1964. godine, diplomirao na Prirodno-matematičkom fakultetu, dosadašnji ministar bez portfelja, predsjednik Bošnjačke stranke.

- Ministar odbrane, dr Milica Pejanović Đurišić, rođena u Nikšiću, doktor elektrotehničkih nauka u oblasti telekomunikacija, redovni profesor Univerziteta Crne Gore, ekspert Međunarodne unije za telekomunikacije Organizacije ujedinjenih nacija u Ženevi, dosadašnji ministar odbrane.

- Ministar policije, mr Raško Konjević, rođen 1979. godine, magistar ekonomskih nauka, potpredsjednik Socijaldemokratske partije, dosadašnji poslanik Socijaldemokratske partije u Skupštini Crne Gore.

- Ministar finansija, dr Radoje Žugić, rođen 1961. godine u Novakovićima, opština Žabljak, doktor ekonomskih nauka, dosadašnji guverner Centralne banke Crne Gore.

- Ministar za ljudska i manjinska prava, Suad Numanović, specijalista interne medicine, rođen 1960. godine u Bijelom Polju, dosadašnji ministar rada i socijalnog staranja.

- Ministar ekonomije, dr Vladimir Kavarić, doktor ekonomskih nauka, rođen 1973. godine u Podgorici, dosadašnji ministar ekonomije.

- Ministar održivog razvoja i turizma, Branimir Gvozdenović, rođen 1961. godine u Baru, završio Elektrotehnički fakultet, raniji potpredsjednik Vlade i ministar, dosadašnji politički direktor Demokratske partije socijalista Crne Gore.

- Ministar poljoprivrede, Petar Ivanović, rođen 1965. godine, doktor ekonomskih nauka, dosadašnji direktor Agencije za promociju stranih investicija.

- Ministar saobraćaja i pomorstva, Ivan Brajović, rođen 1962. godine u Podgorici, završio Građevinski fakultet, dosadašnji ministar unutrašnjih poslova.

- Ministar rada i socijalnog staranja, mr Predrag Bošković, rođen 1972. godine u Pljevljima, raniji ministar ekonomije u Vladi Crne Gore, predsjednik odbora direktora Rudnika uglja Pljevalja.

- Ministar kulture, Branislav Mićunović, završio Fakultet dramskih umjetnosti, rođen 1952. godine, dosadašnji ministar kulture.

- Ministar prosvjete i sporta, Slavoljub Stijepović, rođen 1959. godine, pravnik, dosadašnji ministar prosvjete i sporta.

- Ministarka nauke, dr Sanja Vlahović, rođena u Baru, doktorirala oblast liderstva na Fakultetu za menadžment u Beogradu, dosadašnja ministarka nauke.

- Ministar zdravlja, dr Miodrag Radunović, rođen 1959. godine u Beranama, doktor medicinskih nauka, raniji ministar rada i socijalnog staranja, dosadašnji ministar zdravlja.

- Ministarka bez portfelja, Marija Vučinović, predsjednica HGI, diplomirani inženjer brodogradnje, tehnički direktor u JP Vodovod - Tivat.

U očekivanju da ćete usvojiti ponuđeni program i sastav Vlade, zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Zahvaljujem mandataru Đukanoviću.

Dvije greške koje je ustanovio Vaš kabinet, ne ja, inače u bezgrešnom programu Vlade, član Ustava je 103, a ne 10, a ministar je unutrašnjih poslova, a ne policije.

To nijesu greške koje utiču na ustavni kapacitet Vlade.

Shodno dogovoru, prvo ćemo konstatovati ostavke poslanika Mila Đukanovića, Igora Lukšića, Duška Markovića, Miodraga Boba Radunovića, Slavoljuba Stijepovića, Sanje Vlahović, Milice Pejanović - Đurišić, Suada Numanovića, Vladimira Kavarića, Predraga Boškovića i Milana Roćena, Vujice Lazovića, Ivana Brajovića i Raška Konjevića. Nije Vlada dala ostavku, nego poslanici, da znate, tako da konstatujemo njihove ostavke. Je li dovoljno skoro 50 minuta pauze, u 13.15 h da nastavimo rad? Doći će izvještaji u tih 55 minuta, nadam se.

Hvala vam. Rekli bi primorci u jedan i kvarat se vidimo ponovo.

- pauza -

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, poštovani predsjedniče Crne Gore Vujanoviću, mandataru Đukanoviću i kandidati za sastav 40. Vlade Crne Gore,

Dobili smo od Državne izborne komisije Izvještaj o popuni upražnjenih poslaničkih mjesta sa izborne liste Koalicija evropska Crna Gora Milo Đukanović. Naše nove kolege su Draginja Vuksanović, Džavid Šabović, Husnija Šabović, Zoran Vukčević, Izet Bralić, Halil Duković, Branka Tanasijević, Rešad Adrović, Mićo Orlandić, Žana Filipović, Željko Aprcović, Zorica Kovačević, Radovan Obradović i Nada Drobnyak. Mnogi od njih su i naše starije kolege po mandatskom iskustvu, a imamo i novih. I jednima i drugima želim dobrodošlicu u 25. saziv Skupštine Crne Gore.

Po dogovoru sa kolegijuma, ići ćemo redom, prvo izlaganja u ime klubova po deset minuta, bez prava na komentar, po izboru klubova ko će to biti. Krećemo sa Klubom Bošnjačke stranke, a onda idu četiri partije Forca, Demokratski prosperitet, HGI i Liberalna partija Crne Gore, zatim Klub Pozitivne Crne Gore, Klub Socijaldemokratske partije, Klub SNP-a, Klub Demokratskog fronta i Klub DPS-a.

Da li je kolega iz Bošnjačke stranke spreman? Izvolite, kolega Kalač, Klub Bošnjačke stranke.

ALMER KALAČ:

Poštovani predsjedavajući, poštovani gospodine Đukanoviću, uvažene kolegice i kolege poslanici, uvaženi građani,

Ponuđeni ekspozice i sastav predloženog kabineta, odnosno izbor nove Vlade prihvatljivi su za Bošnjačku stranku. Razlog više je i participacija Bošnjačke stranke u njemu. Ovo je, uglavnom, Vlada kontinuiteta u kojoj se nalazi značajan broj ministara iz prošlog saziva. To znači da će biti nastavljeni trasirani pravci djelovanja u oblastima koje pokrivaju ovi resori. Već urađeno i timski rađeno u prethodnom sazivu treba nastaviti, ali i intenzivirati rad u oblastima u kojima je taj doprinos mogao biti bolji.

Ono što je u ovom trenutku od velike važnosti za građane Crne Gore jeste da je program ove Vlade koncipiran na nalaženju što boljih rješenja, da se ublaže posljedice ekonomske krize. Ekonomski oporavak i preporod su prioritet vremena u kojem živimo. Svi ostali ključni ciljevi ove Vlade kao što su evropska budućnost Crne Gore, regionalna saradnja, borba protiv kriminala i korupcije, školstvo, razvoj i dr, zavisiće od toga da li smo sposobni da obezbijedimo ekonomski oporavak naše zemlje. Jasna strategija ekonomskog razvoja buduće Vlade doprinijeće bržoj realizaciji započetih projekata u privredi, započeti nove projekte i programe. Ovi programi obezbijediće povoljniji ekonomski ambijent za investiciona ulaganja i izgradnju infrastrukture jer je to osnov za domaća i strana ulaganja. Na ovaj način obezbjedjuje se dugoročna ekonomska stabilnost i stvaraju preduslovi za brži ekonomski razvoj. Usvajanje evropskih standarda i evropskog sistema vrijednosti i njihova uskladenost sa interesima i potrebama građana Crne Gore, reforma u društvu u skladu sa tim evropskim standardima, zajednička borba protiv korupcije, organizovanog i drugih vidova kriminala su opštedruštveni konsenzus a to su strateška opredjeljenja Vlade.

Očekujemo unapređenje rada pravosudja i njegovu depolitizaciju kao i povećanje nivoa odgovornosti državnih institucija.

Spoljna politika Vlade u skladu sa potrebama unutrašnjeg razvoja i regionalna saradnja, jedan je od prioriteta koje mi prepoznamo i podržavamo.

Otvorenost za saradnju sa našim susjedima i ostalim zemljama u regionu trebamo pokazati konkretnim primjerima.

Ulazak Crne Gore u atlantske integracije, odnosno njeno približavanje NATO alijansi kao dio spoljne politike Vlade jeste strateški prioritet. Događaji koji su se zbili u protekle dvije decenije u regionu pokazuju svu njegovu nestabilnost. Ulazak u NATO, kao kolektivni sistem bezbjednosti, trajno će riješiti taj problem. Regionalna stabilnost i mir je interes visokog prioriteta. Crna Gora treba da bude neizostavan dio velikog procesa evropskog ujedinjenja i ulaska u evroatlantske integracije. Time pokazujemo da želimo podijeliti vrijednosti demokratije, prosepriteta, socijalne i tržišne ekonomije, kao i poštovanje ljudskih prava, na čemu počiva svaka moderna demokratija.

Za nas, kao autentične predstavnike Bošnjačkog naroda, poseban značaj ima prisustvo naših predstavnika u Vladi i izvršnoj vlasti. Jedan od potpredsjednika Vlade biće i predsjednik Bošnjačke stranke. Ovo smatramo priznanjem uspješnosti naše dosadašnje politike i podrške birača koju smo dobili na nedavno održanim izborima. Politička opredjeljenja Bošnjačke stranke su usklađena sa realnošću, dugoročna iznad dnevnopolitičkih interesa. Zato smo se opredijelili za partnerstvo u novoj vlasti sa najznačajnijim ciljem, većim prisustvom pripadnika Bošnjačkog naroda, njegovu punu integraciju i učešće u institucijama države, odnosno na mjestima gdje se donose odluke.

Zbog toga se i sa tim ciljevima nalazimo kao partneri i u novoj izvršnoj vlasti, odnosno novoj Vladi. Participacija Bošnjačke stranke u vlasti za nas jeste značajna, ali smo mišljenja da je od te činjenice daleko važnije da kvalitativno doprinesemo radu nove Vlade i realizaciji njenog programa. Istovremeno želimo dati doprinos realizaciji projekata ili njihovih djelova koji su realno ostvarljivi u sredinama gdje u najvećem broju žive pripadnici Bošnjačkog naroda ili su od posebnog značaja za ovaj narod. Tu prije svega mislimo na izgradnju infrastrukture, naročito putne, zatim na projekte koji su usmjereni ka većim finansijskim ulaganjima u razvoj sjevera Crne Gore. Razvoj poljoprivrede, turizma, racionalnijeg korišćenja vodnog i šumskog bogatstva i sveukupni privredni oporavak sjevera za nas su jedan od prioriteta. Reforme u društvu, evroatlantske integracije, ekonomska stabilnost i drugi aspekti predviđeni programom nove Vlade su mjesta na kojima Bošnjačka stranka ima potencijala da doprinese, da prihvati i podijeli odgovornost proporcionalno svom učešću u izvršnoj vlasti. Taj doprinos biće u korist svih građana Crne Gore. Ravnomjeran regionalni razvoj, decentralizacija vlasti i jačanje ingerencija lokalne samouprave, uravnoteženi ekonomski razvoj svih djelova države su evropske tendencije i tekovine i dio su standarda koje treba da postignemo ali i koji pomažu realizaciji navedenih projekata i tome ćemo posvetiti punu pažnju. Bošnjačka stranka će se zalagati kao dio izvršne vlasti za jačanje uloge i značaja nacionalnih savjeta i dati potporu institucijama kao što su Centar za manjine i Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Zaštita i njegovanje kulturno-istorijskog nasleđa, prezentacija i promocija bošnjačke istorije, jezika, kulture, tradicije, vjere i drugih posebnosti Bošnjačkog i ostalih manjinskih naroda na afirmativan način, kako u Crnoj Gori tako i u inostranstvu biće u narednom periodu zahtjev koji ćemo našim učešćem u Vladi permanentno stavljati pred nadležne institucije. Smatramo da to doprinosi utemeljenju Crne Gore kao društva bogatog multireligijskog i multinacionalnog sklada i na njemu prepoznatljivosti u porodici evropskih država. Stalna, kontinuirana i institucionalizovana saradnja sa dijasporom pored poboljšanja dobrosusjedskih odnosa imaće i velikog udjela u bržem ekonomskom oporavku. U skladu sa tim, potrebno je obezbijediti uslove za investiciona ulaganja dijaspore i otkloniti postojeće biznis barijere.

Bošnjačka stranka će svojim radom i djelovanjem odnosno aktivnom participacijom na svim nivoima u novoj Vladi pokazati da ne samo deklarativno nego i stvarno i praktično želi da radi na svim zacrtanim ciljevima i da puni doprinos kako u izvršnoj vlasti tako i u svim institucijama gdje se nađu njeni predstavnici. Svjesni smo da ovu Vladu očekuje mnogo toga što mora uraditi u ovom mandatu. Vlada kao najviši nivo izvršne vlasti ima i najveću odgovornost za sve što treba uraditi u pravcu obezbjeđenja ekonomske stabilnosti i ublažavanja posljedica krize, ali i paralelno sa tim u procesu usvajanja evropskih vrijednosti na putu ka učlanjenju Crne Gore u Evropsku uniju i zajedno sa tim ulasku Crne Gore u NATO alijansu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Kalač.

Idemo redom, Klub poslanika Force, Demokratskog prosperiteta, HGI i Liberalne partije. Izvolite.

Poslanik Gjeka.

FATMIR GJEKA:

Poštovani predsjedniče Crne Gore, poštovani predsjedniče Skupštine Crne Gore, poštovane poslanice i poštovani poslanici, poštovani mandatare za formiranje nove vlade, poštovani građani Crne Gore,

Zadovoljstvo mi je da vam se obratim u ime Kluba albanskih partija, Hrvatske građanske inicijative i Liberalne partije Crne Gore, koga čine poslanik koalicije Forca za jedinstvo gospodin Genci Nimanbegu, poslanica Hrvatske građanske inicijative Ljerka Dragičević, poslanik Liberalne partije Andrija Popović i ja, Fatmir Gjeka, poslanik Albanske koalicije - Demokratska partija, Demokratski savez Crne Gore i Albanska alternativa. Kao novi poslanik Skupštine Crne Gore za mene je čast i velika odgovornost da budem na čelu ovog kluba. Klub albanskih partija, Hrvatske građanske inicijative i Liberalne partije, kao dio skupštinske većine biće konstruktivna snaga koja će djelovati na transparentan način i koja će podsticati i promovisati duh saradnje u Skupštini Crne Gore.

Uprkos činjenici da se naš klub sastoji od nekoliko stranaka koje u svojim programima imaju svoje specifičnosti, nas spaja zajednička ideja i cilj o boljoj Crnoj Gori koja će stvoriti uslove za dobrobit njenih građana, u kojoj će se poštovati prava manjina. Ovo zahtijeva prije svega dobro upravljanje. To je razlog zašto smo prihvatili da budemo dio parlamentarne većine. U tom kontekstu naš klub će inicirati i podržavati sve pozitivne i konstruktivne programske politike, ali isto tako će biti protiv politika i inicijativa koja će se smatrati štetnim za Crnu Goru i njene građane.

Poštovane kolege, poštovani građani, ja predstavljam Demokratsku partiju, najnoviju nacionalnu stranku Albanaca u Crnoj Gori, odnosno Albansku koaliciju koju čine Demokratska partija, Demokratski savez u Crnoj Gori i Albanska alternativa, koja je na nedavnim parlamentarnim izborima održanim 14. oktobra 2012. godine osvojila jedan poslanički mandat. Zbog toga koristim priliku da se sa ovog mjesta zahvalim svim onim biračima koji su glasali za Demokratsku partiju, odnosno Albansku koaliciju u čijem sastavu je bila Demokratska partija, koji su nam dali svoj glas i učinili da ih ja predstavljam u Skupštini Crne Gore. Želim još jednom da im obećam da ću im biti posvećen i da ću svoj posao kao poslanik obavljati na odgovoran način.

Dozvolite mi da se članovima i simpatizerima Albanske koalicije obratim na albanskom jeziku.

(Govor na albanskom jeziku).

U svom programu Demokratska partija i Albanska koalicija se zalaže za ostvarivanje funkcionalne demokratije i vladavinu prava sa posebnim naglaskom na poštovanje ljudskih prava i prava manjina, za multietničku Crnu Goru, da će svi njeni građani biti slobodni i jednaki, za transparentno i odgovorno upravljanje, decentralizaciju vlasti i razvoju lokalne demokratije. U tom kontekstu, nadam se da će ovo biti mandat krunisanja sticanja punopravnog statusa opštine Malesije tj. Tuzi.

Što se tiče međunarodnih odnosa, Demokratska partija i Albanska koalicija, ja kao poslanik ove koalicije zalagaću se za izgradnju i za jačanje odnosa sa susjednim

zemljama, prvenstveno sa Republikom Albanijom i Republikom Kosovom. U tom kontekstu, ja se nadam da će Crna Gora i Republika Kosovo uskoro razmijeniti ambasadore. Mi takođe cijenimo dosadašnju uspješnu politiku i važne korake koje je Crna Gora napravila u procesu evroatlantskih integracija i zalagaćemo se za što brže učlanjivanje Crne Gore u evropske i evroatlantske organizacije, kao što su Evropska unija i NATO, kao i u svim drugim relevantnim međunarodnim organizacijama i institucijama.

Ostvarivanje nacionalnih prava Albanaca kao autohtonog naroda u Crnoj Gori će biti u centru naše političke aktivnosti i mene kao poslanika. Iz tog razloga mi ćemo se zalagati za primjenu najviših demokratskih standarda u oblasti ljudskih prava, za autentičnu zastupljenost Albanaca u Skupštini Crne Gore i lokalnim skupštinama opština gdje žive Albanci; proporcionalnu zastupljenost Albanaca u državnim i lokalnim institucijama i organima u skladu sa njihovom zastupljenošću u etničkoj strukturi stanovništva Crne Gore; upravljanje imovinom od strane lokalnog stanovništva na teritorijama gdje žive Albanci u Crnoj Gori; rješavanje problema i unaprjeđenja obrazovanja na albanskom jeziku; slobodnu upotrebu nacionalnih simbola, tj. izmjenu postojećeg restriktivnog Zakona o upotrebi nacionalnih simbola; unaprjeđenje službene upotrebe albanskog jezika u javnoj upravi; novu teritorijalnu organizaciju u cilju stvaranja punopravne opštine Malesije; očuvanje albanskog nacionalnog identiteta, očuvanje albanskog kulturnog i historijskog nasleđa.

S obzirom na trenutnu nejednakost u društveno-ekonomskom razvoju zemlje, Demokratska partija i Albanska koalicija će se zalagati za ravnomjerni ekonomski razvoj, posebno u oblastima naseljenim Albancima u Crnoj Gori koje raspolažu sa velikim potencijalima, ali koji do sada nijesu dovoljno iskorišćeni. Mi vjerujemo da će buduća vlada gospodina Mila Đukanovića uzeti u obzir ove potencijale i preduzeti konkretne mjere za njihovu valorizaciju.

Dame i gospodo poslanici, poštovani mandatare gospodine Đukanoviću, Demokratska partija je i prije izbora javno izjavila da podržava one političke snage u Crnoj Gori koje garantuju građansku ravnopravnost sa posebnim akcentom na unaprjeđenje i afirmaciju identiteta manjinskih naroda. Istakli smo da ćemo biti uz političke subjekte koji su priznali nezavisnu državu Kosovo, koje će se zalagati za dobre odnose sa susjedima, posebno sa Albanijom i Kosovom.

Tokom predizborne kampanje za parlamentarne izbore a i u konsultativnim razgovorima sa predstavnicima Demokratske partije socijalista, kao i sa predsjednikom države gospodinom Filipom Vujanovićem, istakli smo naše zahtjeve i potrebe koje imaju područja naseljena Albancima.

U programu mandataru za sastav nove vlade, gospodina Mila Đukanovića, prepoznali smo većinu naših ciljeva i zahtjeva. Ubijedeni smo i vjerujemo da ekonomski, kulturni i drugi razvoj područja gdje žive Albanci zauzeće posebno mjesto tokom njihove implementacije.

Zbog toga kao Demokratska partija i kao Albanska koalicija dajemo punu podršku novom mandataru gospodinu Milu Đukanoviću i programu njegove vlade. Izražavamo svoju spremnost da budemo predstavljeni u Vladi Crne Gore dajući svoj doprinos za dobrobit Albanaca, ali i svih drugih građana Crne Gore. Demokratska partija i Albanska koalicija raspolaže sa kadrovima koji bi se svojim stručnim kapacitetima mogli angažovati u svim Vladinim resorima. Sa naše strane izražavamo spremnost da budemo konstruktivni, profesionalni i ekspeditivni partneri u zajedničkoj realizaciji budućeg

programa vašeg kabineta i ekonomskog, kulturnog i etničkog obrazovanja i razvoja albanskog naroda i područja gdje žive Albanci u Crnoj Gori.

Demokratska partija i Albanska koalicija i dalje će biti most saradnje između buduće vlade Crne Gore sa Prištinom i Tiranom u rješavanju važnih pitanja, bila ona naslijeđena od zajedničke države ili sadašnjeg vremena.

Takođe i kao Klub albanskih partija, Hrvatske građanske inicijative i Liberalne partije Crne Gore, program mandataru Đukanovića imaće našu podršku.

Hvala vam na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslanice Gjeka.

Sledeći po redu je Klub poslanika Pozitivne Crne Gore i u ime njega poslanik Darko Pajović.

DARKO PAJOVIĆ:

Poštovani predsjedniče, predsjedniče Skupštine, uvažene dame i gospodo poslanici, uvaženi mandataru, dragi građani i građanke,

Imam čast i zadovoljstvo da vam se prvi put u ovom visokom domu obratim u ime nove stranke na političkom nebu Crne Gore, Pozitivne Crne Gore. Želim da kažem da Pozitivna Crna Gora neće podržati sastav nove Vlade, iz razloga koji ću vam objasniti u svom desetominutnom izlaganju.

Naime, u ekspozeu mandataru imali smo stavove opšteg karaktera koji su više puta izlagani, čak i u ovom domu i bez nuđenja nečega što se zove konkretno rješenje. Mi tu ne vidimo nikakvu promjenu politike, šta više, smatramo da je to politika koja je zapravo nastavak kontinuiteta prethodne Vlade koja apsolutno nije dala željene rezultate. U to se može uvjeriti svaki građanin i svaka građanka Crne Gore. Šta više, kadrovi koje smo ovdje danas imali priliku da čujemo da se promovisu kao novi ministri su zapravo kadrovi koji su sasvim sigurno bili dio problema koji je nastao u prethodnom periodu. Ne sporeći, naravno, postojanje ekonomske krize na globalnom nivou, isto tako smatramo da se moglo i moralo mnogo više uraditi u prethodnom periodu kada je u pitanju ekonomija. Zbog toga mi apsolutno dijelimo zabrinutost, kako zbog samih predloga tako i zbog nastavka jedne politke koja, ponoviću, nije dala željene rezultate i u njoj u ekspozeu mandataru nijesmo čuli ništa novo.

Dakle, s obzirom da se ne vidi ništa novo, s obzirom da ste apsolutno priznali sve greške, što je za pohvalu, ali ne vidimo ni jedno jedino rješenje onih grešaka koje su nastale u prethodnom periodu i pri tome apsolutno ne možemo da vjerujemo u činjenicu da će oni kadrovi koji su bili sastavni dio pogrešne politke, danas biti dio rješenja. Stoga Pozitivna Crna Gora neće dati podršku ovakvom sastavu i samom ekspozeu.

Ono što je sasvim sigurno dobro napravljeno jeste dijagnoza problema. Međutim, dijagnoza problema traži i rješenje. To rješenje izuzev uopštenih stvari koje, ponoviću, više puta smo imali priliku da slušamo u ovom visokom domu, apsolutno ne stoji.

I na kraju, ne možemo da se otmemo utisku da ovaj ekspoze nevjerojatno liči na ekspoze nekoga ko prvi put stupa na čelo Vlade. Ipak se radi o osobi koja je po sedmi put na čelu Vlade i ono što smo mi u Pozitivnoj Crnoj Gori očekivali, i tražili i zahtijevali, jeste nuđenje konkretnih rješenja za probleme kojih smo apsolutno svih svjesni i koji su, ponoviću, dobro dijagnostikovani, pobrojani u samom ekspozeu.

Kada govorimo o evroatlantskim integracijama, želim da kažem da pripadam stranci koja podržava evroatlantski put Crne Gore i apsolutno ćemo biti konstruktivni na tom putu, ali isto tako želim i da kažem da najveći problem evroatlantskih integracija jeste jedan mali procenat podrške birača ili građana Crne Gore upravo ovom procesu. Generalno, mi tu najveći problem vidimo u dosadašnjoj komunikacionoj strategiji Vlade koja, po nama, nije dala željene rezultate. Ili ako hoćete krajnje konkretno, najveći broj birača upravo Demokratske partije socijalista ne daje danas podršku evroatlantskim integracijama.

Kada kažem evroatlantskim integracijama, prije svega mislim na integracije u NATO alijansu. Ta problematika definitivno mora biti bolje obrađena i moraju se ponuditi mnogo bolja rješenja od onoga što imamo i u ovom ekspozeu, što je samo jedan, mogu slobodno kazati, spisak lijepih želja vezano za ovaj proces, ali apsolutno ne i konkretizacija kako generalno doći do integracije Crne Gore.

Vezano za ekonomsku politiku mi želimo da vidimo 40 hiljada novih radnih mjesta. To je ono što je obećano građanima, to je ono što želi da vidi Pozitivna Crna Gora, a vjerujem i cijela crnogorska javnost. Takođe, želimo da vidimo i aerodrom u Beranama, mi želimo da vidimo i prosječnu platu od 515 eura, mi želimo da vidimo i auto-put, mi želimo da vidimo i rast bruto društvenog proizvoda, mi želimo da vidimo i nove pogone i nove hotele. Sve ovo je bio dio ekspozea ili dio politike mandataru 2009. godine i apsolutno nije ni jedna od ovih stavki, nije ispunjena, a danas je 2012. godina. Smatramo da nije realno obećavati građanima 40.000 novih radnih mjesta. Ponoviću, mi želimo da se zaposli 40.000 ljudi u ovoj državi, ali apsolutno ne mislimo da je dobro obmanama javnosti dobijati određene političke poene. Da podsjetim, radi se o 33 kombinata aluminijuma ili, čak, 150 željezara koje treba otvoriti u narednih četiri godine. Ovakva nerealna predizborna obećanja nijesu dobra, iz razloga što teško možemo očekivati zaposlenje 40.000 novih radnih mjesta. Mi ćemo svakoga dana podsjećati mandataru na obećanje koje je dao tokom izbora.

Takođe, nijesmo ništa čuli ni o poreskoj politici, nijesmo ništa čuli ni o pravičnom oporezivanju, čuli smo o novim investicijama. Moram podsjetiti da je nešto oko devet milijardi novih investicija ušlo u Crnu Goru u posljednjih deceniju. Ni do dana današnjeg mi ne znamo gdje je kompletan taj novac. Ukoliko neko smatra da su otvorena nova radna mjesta sa procesima privatizacije, volio bih da me neko ubijedi kontra argumentima. Dakle, niti znamo gdje su pare od privatizacije, niti znamo gdje su ti novozaposleni, jedino znamo da se jedan uzak krug ljudi u Crnoj Gori obogatio upravo na račun te i takve privatizacije.

Pravično oporezivanje i poreska politika je nešto za šta se mi zalažemo, i mi ovdje ne vidimo diskontinuitet od dosadašnje poreske politike. Takođe ne vidimo ni jednu vrlo snažnu želju za borbom protiv organizovanog kriminala i korupcije. Podsjetiću vas, mnogi investitori u Crnu Goru upravo traže vladavinu prava. To je ono što je prioritet svakom ozbiljnom investitoru, a tek na posljednjem mjestu, čak i po podacima američke Privredne komore, nalazi se upravo porez i oporezivanje koja su u Crnoj Gori definitivno na jednom niskom nivou.

Dakle, društvo jednakih šansi smatramo da ste imali svi od reda za ovih 23 godine da napravite. Ni dan danas neko ko se rodio u Šavniku, neko ko se rodio u Pljevljima i neko ko se rodio u Podgorici nema jednake šanse za život. Nema, čak, ni jednake šanse za obrazovanje, nema jednake šanse ni na adekvatnu zdravstvenu zaštitu. Takođe, dijete funkcionera, bilo ono iz vladajuće ili neke druge strukture, nema

jednake šanse za život u Crnoj Gori. To je jedan sistem koji do dana današnjeg nije promijenjen i to je ono što nije dobro u Crnoj Gori. To znamo svi u ovom domu, ali apsolutno odgovornost jeste na vladajućoj klasi, bila je i jeste i danas da se takve stvari promijene, da imamo mnogo prosperitetnije gradove i da imamo ljude koji žele da žive u gradovima širom Crne Gore.

Na kraju, završiću onim što je aktuelno, to su dešavanja u Nikšiću. Posljednja osoba koja može reći da će poštovati Demokratsku volju građana jeste mandatar. Dešavanja u Nikšiću upravo govore da u ovoj zemlji nemamo poštovanje demokratske volje građana. Vi ste je prepravili u Nikšiću, iskoristili ste ljudske sudbine i nesreće da prekrajate volju građana. To je ono što nije dobro. Toga se stidi danas cijela Crna Gora. I, nemate problem, stidi se postupka svog bivšeg odbornika i Pozitivna Crna Gora, ali isto tako znam da se stidi svaki pošteni pripadnik Demokratske partije socijalista, a njih je jako puno. Mi ćemo poštovati demokratsku volju građana i borićemo se onako kako smo i obećali u institucijama sistema, da vratimo ono što je naše. Ali, zato, uvaženi mandataru, vi nemate pravo da izgovarate tu rečenicu.

Personalnih političkih napuštanja je bilo i ranije, i u opoziciji, i u vlasti, drug je napuštao druga, kumovi su napuštali kumove, i to nije problem. Ono što jeste problem i ono za šta ćemo se mi boriti jeste da demokratska volja građana se mora poštovati, bilo u Nikšiću, bilo u mjesnoj zajednici, bilo na državnom nivou. Svako ko smatra da je ovo jedan dobar gest i gest kojim se riješio određeni problem, grdno se vara. Pozitivna Crna Gora, ponoviću, isključivo u okvirima institucija sistema tražiće da se vrati ono što je oteto, a oteli su upravo oni pripadnici, i to vjerujem da će državno tužilaštvo vrlo jasno utvrditi, ali ukoliko ne, onda ih javno molim da provjere listinge telefona uvaženih osoba, ljudi koji su povezani upravo sa vašom strankom i, da ne idem dalje, sa ljudima vrlo sumnjive prošlosti. Mi ćemo poštovati demokratsku volju građana ....

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Dogovorili smo se da budemo striktni zbog dužine današnjeg zasijedanja.

U ime Kluba poslanika Socijaldemokratske partije, poslanik Borislav Banović.

BORISLAV BANOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovani gospodine predsjedniče države, poštovani mandataru, predloženi članovi Vlade, kolege poslanici,

Socijaldemokratska partija daje snažnu podršku mandataru, budućem premijeru i novoj Vladi da nastavi sa realizacijom osnovnih programskih politika sa kojima je vladajuća koalicija dobila nedavne izbore.

Moram reći da je izloženi program Vlade realnim, konkretnim pristupom, ukazivanjem na niz društvenih problema i subjektivnih i objektivnih faktora i okolnosti koji ih uslovljavaju i prate, pristupom rješavanju tih problema, zaista primjeren društvenom, ekonomskom i političkom trenutku u kome se nalazi Crna Gora. Zbog toga ću donekle promijeniti pristup svom izlaganju u odnosu na onaj koji sam namjeravao i u svojoj diskusiji dodatno naglasiti ili kroz primjere izoštriti pojedine teme koje su elaborirane u izlaganju mandataru, uz unaprijed izvinjenje da svaka posebnost i pojedinačnost može da znači grubu generalizaciju, ali shvatićete da tim primjerima ne želim da izoštrim ono što je već na neki način u programu Vlade naznačeno.

Počecu sa kraja od onih oblasti kojima gospodin Đukanović, takođe, pridaje veliki značaj, ali im je posvetio nešto manje prostora, pretpostavljam, dijelom, što su već potvrđene kao jasna i važna odrednica politike vladajuće koalicije. Prva takva oblast bila je regionalna politika. Veliki je značaj nastavka prijateljskih odnosa i razvijanja saradnje sa susjednim zemljama od strane Crne Gore u cjelini, posebno od strane Vlade Crne Gore. Vidjeli smo koliki takav značaj takve politike i promjene takve politike u odnosu na nekadašnja stara ružna vremena, koliko doprinosi Crnoj Gori, koliko doprinosi regionu i, u tom smislu, snažna podrška i poziv da se tako nastavi.

Posebno bi bilo značajno u tom dijelu, u toj oblasti probuditi ekonomsku saradnju i pokušati one disbalanse koje ste napomenuli u vašem ekspozeu, da kroz to razvijanje ekonomske saradnje tog tržišta koje postoji još kao regionalno i na koje smo prilično oslonjeni, da pokušamo te disbalanse, posebno uvoza i izvoza da donekle popravimo. Mislim da ćemo podijeliti utisak da, nažalost, posljednji događaj, pa možda i neki mali trend ne ukazuje baš da se ta regionalna politika ne sa strane Crne Gore i od strane Crne Gore i prema Crnoj Gori zasad da ide pozitivnim smjerom kao što je išla posljednjih desetak godina. Naprotiv, posljednji mjeseci i godine ukazuju na nešto negativnije trendove. U tom smislu, potenciram ovu važnost da naša Vlada i ukupna naša politika i ovaj parlament doprinose da se ti negativni trendovi regionalne politike što prije zaustave i ti procesi što prije okrenu u drugom pravcu. U tom kontekstu mi se jako dopao iznijeti stav mandataru, citiram, da Crna Gora istorijski nikome ništa i ne duguje. Mislim da je to dobra platforma, dobar koncept i osnova za pristup ovoj regionalnoj politici.

Druga oblast koju bih naglasio jeste evropske integracije, još i kraće. Samo bih imao sugestiju da Vlada i administracija obrate više pažnje na kvalitet i broj i sadržaj u smislu namjene projekata prema evropskim fondovima i sredstvima, da pokuša da više i svrsishodnije ta sredstva prikuplja i realizuje i da, takođe, pomogne drugim akterima i lokalnoj samoupravi koji imaju pravo na te pristupe. Čini mi se da smo u dosadašnjoj fazi učenja korišćenja tih fondova i sredstava imali više mogućnosti, da ne kažem da smo imali propusta.

NATO integracije. Dijelim mišljenje o značaju integracije Crne Gore u NATO za našu sigurnost i posljedični pozitivni uticaj na ekonomsku i druge oblasti u društvu. Sada je u parlamentu 58 poslanika, ako sam dobro prebrojao, koji podržavaju integraciju Crne Gore u NATO. Pozivam sve političke partije i te poslanike koji se tako izjašnjavaju, ako to izjašnjavanje nije retoričko ili, ne daj bože, politički manipulativno, da iskreno pristupimo tom cilju ako dijelimo iskreno mišljenje i stav da je NATO integracija vrlo važna za Crnu Goru i njenu sigurnost, a i razvoj u svim ostalim oblastima u društvu i očekujem da će i poslanici, kao i Vlada, dati doprinos tom cilju.

Ono što je posebno naglašeno u ekspozeu je oblast ekonomije. Zato ću se nešto duže zadržati na toj oblasti: prvo, snažna podrška predloženim mjerama, posebno pozivu da se u državnim organima i na funkcijama pokaže primjerom odnos prema kriznom vremenu i štednji i odnos solidarnosti prema onima koji tu krizu podnose mnogo teže i sa mnogo manjim mogućnostima da je podnesu.

U tom smislu mislim da smo ove resdistribucije na nivou plata i sagledavanja srazmjera plata državnih funkcija i državne administracije u odnosu na druge radne oblasti, zdravstvo, školstvo i tako dalje, mislim da bi trebalo posebno sagledati i tu distribuciju krupnijih ekonomskih dešavanja, sredstava i finansija u odnosu na neke pojedinačne probleme. Mogu ih slobodno nazvati probleme, prvenstveno mislim na

Kombinat aluminijuma Podgorica. Prema nekim grubim informacijama , u posljednjih par godina, ovako ili onako, kroz garancije ili kroz prelivanje sredstava koja nijesu ušla u doprinose i poreze prema državi Crnoj Gori, prema budžetu, nekih 55 miliona je resdistribuirano prema toj industriji. Podržavam stav koji ste iznijeli i programsku odrednicu da industriju moramo razvijati i da struktura crnogorske ekonomije ne smije biti sva takva, da sva jaja u jednu gošaru. Naprotiv, slažem se sa takvim pristupom, ali ponavljam da tu resdistribuciju moramo pažljivije i racionalnije vršiti. Dakle, 55 miliona nije malo i bilo bi vrlo značajno da sagledamo racionalnost nastavka takve resdistribucije ako odlučimo da je KAP potreban i važan da postoji i u ovom kontekstu kao zadržavanja značajnih industrijskih resursa Crne Gore, da vidimo da li je takav KAP i sa takvim poslovanjem i sa takvim menadžmentom potrebno, posebno u ovom kontekstu 55 miliona. 55 miliona nije malo, govorim o onom što je potrošeno nadajući se da neće biti više takvih resdistribucija.

Slažem se, puna podrška Vašem pristupu jačanja i poboljšanja uslova za investicije, posebno u otežanim uslovima i smanjenim očekivanjima da će dolaziti investicije u Crnu Goru zbog ove opšte ekonomske, svjetske i regionalne krize. U tom smislu podržavam i tu naznaku da bi bilo pametno i dobro s obzirom da naš sektor, privatni, razvojni, nema dovoljno znanja i nema dovoljno inicijative da, kao ono što smo učinili u oblasti pomorstva, i brodarstvu, da pokušamo i u nekim drugim oblastima da jedna značajna sredstva a vidimo da su od prilike na ovom što pomažemo KAP-u, distribuiramo u razvoj preduzeća, izgradnju preduzeća sa strane države. To je možda van ovog koncepta privatizacije i ideološko vladajućeg još uvijek koncepta, ali privremeno, s obzirom na to da izgleda resursa nema investicionih, finansijskih koji bi došli spolja a da mi interвениšemo kao država i razvijamo neka mala preduzeća, male produkcione privredne inkubatore, posebno u sjevernom regionu kako bi, kao država, pomogli ono što se drastično negativno dešava. Do toga negativnog će doći kasnije, ubrzava.

Predimenzionirana administracija. Slažem se, ali ajmo onda mjere da ih predloži Vlada i da ih ovaj parlament usvoji kojim bi smanjili tu administraciju i na državnom i na lokalnom nivou. Svjedok sam da smo u jednoj lokalnoj sredini iz koje potičem, išli smo sa takvom političkom proklamacijom, da smanjimo administraciju. Smanjili, poslije toga ubrzo povećali za veći broj nego onih što smo dali otpremnine i otpisali ih. Slično je i u svim gradovima u Crnoj Gori, u svim lokalnim samoupravama i to mora prestati a u tom smislu smo najodgovorniji, vi kao Vlada, i mi kao Parlament, da damo prave mjere. Za investicije su potrebni dobri planovi i dobra infrastruktura. Za infrastrukturu nemamo baš dovoljno sredstava ali bar imamo vremena da pravimo planove, urbanističke i sve ostale zakonske uslove za infrastrukturu. Po mojim saznanjima tekuće godine nekih 30.000 evra je svega planirano za studije lokacija na državnom nivou i ostala planska dokumenta. Mislim da je to jako malo i da je to jako pogrešno. Ne mislim da je potrebno kao ranije trošiti milione za neke lokacije, ali u svakom slučaju što prije napraviti planove i tako privući investitore.

Pošto vrijeme ističe, sa niz ovih oblasti, drugih, koje sam htio , iz zdravstva i ostalih da dam kratak komentar samo ću citirati na kraju jednu vašu rečenicu. Mislim da ste je trebali na drugo mjesto staviti, ali važno je da je u ekspozeu, a to je:"ne smijemo se zavaravati postignutim na papiru, ne smijemo odbijati da uvidimo ni jednu neprijatnu istinu". Klub Socijaldemokratske partije I ja lično trudićemo se da Vam dobronamjernim...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Na redu je klub poslanika Socijalističke narodne partije i poslanik Srđan Milić. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala Vam.

Gospodine predsjedniče Crne Gore, poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore,

Dozvolite, odmah na početku, da se i ovom prilikom zahvalim svima onima koji su na prethodnim izborima, njih 40.131, dali direktno povjerenje Socijalističkoj narodnoj partiji Crne Gore i da kažem da taj osjećaj ponosa i dostojanstva ne može mi pomutiti ni činjenica da se danas nalazim u istoj sali sa pojedincima koji su pokušali tokom te izborne kampanje raznim neistinama i podmetanjima, da urade sve da SNP ne postoji na političkoj sceni Crne Gore.

S druge strane potrebno mi je i da naglasim, nijesam htio da tražim proceduralnu intervenciju, vezano za činjenicu da nijesmo prisustvovali danas ekspozeu, kao Klub poslanika, mandataru Đukanoviću upravo iz razloga što se u Nikšiću pokušava omalovažavati i predsjedavajući Skupštine opštine Nikšić, gospodin doktor Tomić i odbornici SNP-a, kao i kolege iz parlamentarne većine u Nikšiću i da znamo da iza te čitave priče personalno stoji sigurno Milo Đukanović, kao predsjednik Demokratske partije socijalista. To što radite govori o vama, a ono što mi radimo da vas uvijek možemo pogledati u oči i reći - nažalost, na takav način se samo produbljuju podjele u Crnoj Gori i da, nažalost, na takav način samo pokazujete još jednom da nemate ništa vezano za ono što biste željeli da budete - čovjek koji je predsjednik Vlade svih građana Crne Gore.

Vaš ekspoze je ekspoze koji obiluje pesimizmom. Ne znam zbog čega. Zašto želite da pokažete građanima Crne Gore da nas čekaju teška vremena? Ne čekaju nas teška vremena. Većina građana Crne Gore je prošla teška vremena zahvaljujući načinu kako ste vi vladali Crnom Gorom.

S druge strane govorite o solidarnosti i humanosti. Solidarnost i humanost na nju se mogu pozivati ljudi u državama gdje postoji, gdje funkcioniše pravo ili vladavina prava. Juče - danas, gospodine Đukanoviću su nas sačekali ispred ulaza u Parlament Crne Gore radnici "Radoja Dakića". Eto vam prilike da već dan pošto budete, a vjerovatno će većina koja vas podržava izglasati da budete predsjednik Vlade sa vašim kabinetom, SNP Crne Gore neće glasati, normalno, ni za mandataru ni za ovaj kabinet, da ili uvrstite u Predlog zakona o Budžetu za 2013. godinu rješavanje njihovog problema, ili da, konačno, poslije sedam godina, ta pravosnažna sudska presuda, koju imaju radnici "Radoja Dakića" bude materijalizovana na način da dobiju ono što im pripada. Za to ne treba ni solidarnost ni humanost. Za to treba samo da se poštuje ono što je vladavina prava.

Toliko oko vašeg ekspozea.

Gospodine Đukanoviću, mjeru uspješnosti u sprovođenju politike u jednoj zemlji ne čine samo izborni rezultati već nivo realizacije i programa jedne Vlade, odnosno ispunjavanja prava, sloboda, interesa građana te zemlje. Činjenica je da u Crnoj Gori nije tako. Skoro dva mjeseca nakon parlamentarnih izbora sastavlja se nova Vlada,

spekuliše se u raspodjeli fotelja, u namjeri da na taj način utičete na tok misli crnogorskih građana dajući im ponekad, preko vašeg medija, pogrešne indikatore. Dva mjeseca skrećete pažnju sa problema koji postoje u Crnoj Gori i koji se, na žalost, samo umnožavaju. Oni ostaju bez obzira na izborne rezultate koje je ostvarila koalicija koja sada formira novu Vladu. Za one koji kod nas u Crnoj Gori politiku doživljavaju kao ozbiljan i odgovoran posao cilj je jedan a to je razvoj Crne Gore koji mora rezultirati kvalitetnijim životom naših građana, privrednim rastom i ekonomskim napretkom. Reforme, razvoj i demokratizaciju Crne Gore niko i nipošto ne smije zaustaviti. Možemo diskutovati oko dinamike tog procesa, o načinima ili modelitetima njegovog sprovođenja, ali, glavna smjernica Crne Gore i njenih građana, treba da bude država zasnovana na vladavini prava, razvijenoj tržišnoj privredi, baziranoj na znanju, principima i ciljevima održivog razvoja i približavanju evropskom nivou ekonomskih sloboda.

Crnoj Gori je zaista potreban državotvorni entuzijazam. Ali, onaj koji će počivati na vladavini zakona i socijalno odgovornoj politici, a ne na prisili. Ono što smatramo o čemu treba posebno povesti računa je, pitanje socijalne pravde u Crnoj Gori. SNP želi dakle, stvarno, ne deklarativno jačanje vladavine prava. Efikasno ekonomsko upravljanje, demokratsku participaciju, unapređivanje socijalne pravde korigovanjem temeljnih asimetrija, kao i jačanje socijalne solidarnosti. Potrebno je uspostaviti ravnotežu između socijalnog i ekonomskog. Ova država mora konačno imati svoj unutrašnji socijalni identitet. I shodno tome, ova država konačno mora izraditi socijalni karton za svakog njenog građanina. I ova država, konačno mora izraditi i poreski identifikacioni karton za svakog njenog građanina.

Prije ove ekonomske krize i nedostatka sredstava i resursa, u Crnoj Gori se desila raspodjela sredstava i resursa u kojoj ste i Vi dominantno učestvovali. Ali, je ona očigledno bila socijalno neodgovorna i nepravedna.

Vlade koje ste Vi vodili direktno ili iz sjenke, nijesu do sada pokazali socijalni senzibilitet, pa država i nema socijalnu komponentu. Crnoj Gori je potrebno da izgradi pravednije i solidarnije društvo isto onoliko koliko je potrebno dovršavanje procesa evropskih integracija.

U Vašem ekspozecu, samo taksativno da navedem, nijeste se dotakli pitanja reforme državne uprave. Nijeste se dotakli pitanja lokalne samouprave, iako danas lokalne samouprave u Crnoj Gori duguju više od dvije stotine miliona evra. Nijeste se dotakli efikasne, profesionalne, otvorene i decentralizovane državne administracije. Odnosno, dotakli ste se sa Vašom idejom oko potrebe podnošenja 500 ostavki. Pa to je najbolja potvrda onoga što govorimo čitavo vrijeme, da je Crna Gora ustvari, partitokratska država. Kada na svakih 1000 punoljetnih stanovnika postoji jedan funkcioner koji mora Milu Đukanoviću, prije nego što je izabran za predsjednika Vlade, da podnese stavku.

Nijeste se dotakli reforme pravosuđa, borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije. Ali, to je jasno. Jasno je zbog čega to ne želite da radite, jer to nikada nijesu ni bili Vaši prioriteti. Da bi bili Vaši prioriteti, Vi onda morate da raskrstite sa onim što je Vaša politička prošlost. Ali, ovo što radite je samo pokušaj da se i ova Vlada smatra kao Vladom kontinuiteta. Još jedan od razloga zašto SNP neće glasati za ovu Vladu.

U Crnoj Gori, vladavina prava za ovu vlast je vrsta eksperimenta gdje se očekuje da isti ne uspije. U normalnom sistemu vrijednosti, da takav postoji u Crnoj Gori, nemiran san, muku i brigu, mogla bi da ima samo ona grupa ljudi koja se boji svojih nedjela. Ali, onda nastaje čudesna konstrukcija koja umiruje savjest. I to na način, da

poštenje postaje mana, prevara dobar posao, a najveći grijeh predstavlja, borba protiv takvog uspostavljanog sistema vrijednosti. Sve što sam Vam rekao u predizbornoj kampanji, i sada mislim. Ipak, dobili ste, blago rečeno, čudan način, ničim zaslužili šansu da budete predsjednik Vlade svih građana Crne Gore, znajući Vaš dosadašnji rad. Ubijeđen sam da Vam ne pada na pamet da tu šansu iskoristite. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Po redoslijedu je sada predstavnik najjačeg opzionog kluba poslanik Medojević.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Evo, zaista imali smo prilike više puta da polemishemo sa gospodinom Đukanovićem, i manje više su poznati moji stavovi o njemu, i njegovi o meni, tu se očigledno ništa niti se promijenilo niti će se promijeniti.

Ono što želim ovaj put da iskoristim kao lajt motiv jeste zaista ovaj današnji dan koji bi trebao da bude obilježen izborom Vlade, obilježila je politička korupcija u Nikšiću. Dakle, obilježila je jedna zaista velika ljaga na demokratskom obrazu čitave Crne Gore. Svi znamo ko je to uradio. Kolege su rekle u kom kontekstu je to urađeno, ali, predsjedniče Parlamenta, da Vas podsjetim, da ovo nije prvi put, dakle, Vaša stranka je bila, takođe, žrtva političke korupcije u Andrijevici, sada se završila u Nikšiću, i moja stranka u Andrijevici, takođe. I mi želimo sada vrlo precizno da Vam kažemo da ova Vlada danas koja se bira u Parlamentu nema ono osnovno, politički legitimitet. Onaj ko je spreman da kupi odbornika, spreman je da kupi premijera, spreman je da kupi i predsjednika, spreman je da kupi sve nas.

Politička korupcija i temeljni demokratski legitimitet, to je vrijednost oko koje moramo da postignemo konsenzus. Ako ne postignemo konsenzus, ako budemo protivnici, ako budemo jedni druge kupovali, to znači da mi ne poštujemo državu Crnu Goru. Udaramo na njene ustavne temelje, i to je danas broj jedan, identitetsko pitanje Crne Gore. Da li smo mi demokrate, da li poštujemo ustavni poredak, da li se za vlast borimo političkim legalnim sredstvima, ili ne? Dakle, ovi prvi su patriote Crne Gore. Oni misle dobro, bez obzira kako se molili, klanjali, u koju crkvu išli, u koju džamiju išli. Oni drugi, bez obzira iz kojih nacija, iz kojih partija, misle zlo ovoj državi. Zbog toga mi moramo da zajednički nađemo odgovor ovdje u ovom Parlamentu. Da li se u Crnoj Gori napravio društveni konsenzus, dogovor o državnim temeljima Crne Gore. Temelji svake države su vrijednosti. Dakle, da li mislimo da u ovoj državi svi vjerujemo u demokratiju, u slobodu u ljudska prava, u tržišnu ekonomiju, u vladavinu prava, u poštenje, u konkurenciju? Da li vjerujemo svi iskreno? Prema tome, onaj ko ugrožava temelje države, taj ugrožava i čitavu državu.

Drage kolege i kolegice, država se ne može praviti u muljevitom tlu, na muljevitom tlu, i sa slabim temeljima. Temelji ne mogu da budu oslonjeni samo na ovu ili onu naciju, na ovaj ili onaj narod, na ovu ili onu partiju, temelje moramo da izgradimo zajedno. Dakle, u Nikšiću danas je udareno na državu Crnu Goru. Mi znamo ko je to organizovao. Nažalost, ako nijesmo sposobni kao država da se suprotstavimo lokalnim funkcionerima, lokalnim kriminalcima, lokalnim saradnicima službe državne

bezbjednosti, lokalnim, ja to ne mogu da nazovem policajcima, ljudima koji zloupotrebljavaju uniformu, onda mi ne možemo danas da biramo Vladu.

Gospodo, i ova Vlada je izabrana korišćenjem istih metoda kao što je danas kupljen odbornik opozicije u Nikšiću. Prema tome, moramo svi da budemo svjesni da se danas polaže test zrelosti, ispit zrelosti da li mi uopšte možemo da se bavimo politikom u državi Crnoj Gori.

Da li je ovo demokratska država, gospodine predsjedniče? Vi ste predsjednik svih građana, predsjednik Parlamenta, prvi među jednakima. A ako nijesmo demokratska država, koja je uloga izbora, koja je uloga zakona, koja je uloga Ustava, koja je uloga institucija? Prema tome, gospodo, mi danas ako ne riješimo ovo pitanje Nikšića na način da taj odbornik vrati mandat partiji sa čije liste je dobio taj mandat, mi dovodimo u pitanje demokratski legitimitet svih institucija u Crnoj Gori.

Dakle, ovo što sam čuo ovdje o ekspozeu gospodina mandataru, nažalost pokazuje veliku muku vas iz Demokratske partije socijalista i Socijaldemokratske partije. Muku, zato što vidite da ste razvili pogrešan sistem koji ne možete mijenjati kozmetičkim promjenama. Morate reći, neoliberalni koncept je propao, istrošen, prelazimo na koncept države blagostanja.

Završićemo priču sa ekonomskim modelom koji se zasniva na potrošnji, trgovini, uvozu svega i svačega i zaduživanju. Razvićemo novi model koji se zasniva na proizvodnji, na investicijama, štednji i izvozu. Za to treba da imate političku hrabrost, viziju o kojoj je govorio predsjednik Parlamenta, i taj zaokret o kojem je govorio predsjednik Parlamenta, i mislio sam da ćete u koalicionim pregovorima dogovarati oko zaokreta, oko promjene modela ekonomskog rasta koji automatski sa sobom dovodi i do potrebe promjene političkog sistema, druge uloge institucija, reforme pravosuđa, reforme svih institucija, sistema obrazovanja, reforma kompletnog sistema.

Dakle, slažemo se sa vašim ciljem. To je povećanje životnog standarda građana. Međutim, kako u postojećem modelu? Dakle, da bi napravili povećanje životnog standarda moramo povećati društveni proizvod, a društveni proizvod, gospodine mandataru, se povećava u proizvodnji. Povećani društveni proizvod je potreban nivo za životni standard, a dovoljan je da imamo regionalnu ravnomjernu raspodjelu, i regionalnu i socijalnu. U ovom modelu privrednog rasta nema šanse za popravak.

Znači, morate radikalno promijeniti model, razviti mehanizme, sistem, mjere, instrumente za podršku proizvodnji. Za to vam treba jedan sasvim drugi politički ambijent, druge institucije. Da vas podsjetim, nema ekonomskog rasta sa državom koja zapošljava 43 hiljade u trgovini, plata 330 evra. Znači, vaš model je doveo do alokacije pogrešne resursa. Zbog toga je propao socijalizam, zbog toga je propao komunizam. Vaša tržišna ekonomija nije omogućila da se resursi alociraju efikasno nego se alociralo po braći, kumovima, partijskoj pripadnosti i sumnjivim investitorima koje ste vi doveli.

Koji je neto efekat vaših stranih investicija po Crnu Goru? Strahovit. Dakle, to što smo kupili kad bi mogli da vratimo ove investitore po cijeni po kojoj smo ih kupili Crna Gora bi progledala. Međutim, ne možemo. Mi imamo ozbiljan problem, on je strukturni problem. Ako vi sada govorite da ćete taj problem riješiti infrastrukturom i ulaganjem, raspodajom preostalih resursa, gospodine mandataru, morate da znate da samo u uslovima razvijene industrijske proizvodnje efekti ulaganja u auto-put i infrastrukturu će ostati u Crnoj Gori. Sve ostalo biće protočni bojler. Zadužićemo se, napravićemo auto put, sav novac otići će iz Crne Gore. Mi nemamo ništa da proizvodimo, mi nemamo

razvijenu proizvodnju, mi nemamo znanje, i naša privreda, gospodine mandataru, nije konkurentna. To što vi kažete da je država konkurentna, to nijesam još čuo. Privreda je, može biti, konkurentna, a privreda je konkurentna ako ima proizvodnju. Nacija je ponosna ako stoji ispred svojih proizvoda, a ne ako stoji s rukom ispruženom pred stranim kreditorima i ako gleda i ne smije da štiti interese zemlje pred stranim investitorima. To je ponosna zemlja i to je suverena zemlja. Nije suverena zemlja da neko sa strane formira vladu. Nije suverena zemlja, gospodine mandataru, da neko sa strane formira vladu, pa makar imao minđušu.

Prema tome, gospodine mandataru, ja mislim da je sada vrijeme da kažete na koji način mislite da iz ovoga modela koji je istrošen napravite preporod. U kojim granama? U trgovini? Pa vi znate koja je marža u trgovini, pa sve su trgovački veliki lanci prezaduženi. Šta ćete sa milijardu eura dubioze u bankama. Kakva pogrešna bankarska politika? Korupcija i kriminal u bankama gdje su menadžeri banaka davali kredite svojim prijateljima bez procjene kreditnog rizika imamo rupu od milijardu eura u bankarskom sektoru. Te su pare van Crne Gore. Ko da vam da kredit? Šta da podrži u Crnoj Gori?

Dakle, bez nove strategije i ekonomskog oporavka koji nudi Demokratski front ovo je istinski demokratski odgovor vašem sistemu. Mi smo antisistemska opozicija. Nemamo mi problem s Demokratskom partijom socijalista. Imamo problem sa sistemom koji ste vi kreirali, koji rasipa nacionalne resurse, koji ima limite, koji ne može da se razvija i mi želimo promjenu toga sistema. Ta promjena mora se bazirati na temeljnim vrijednostima, na pomirenju u Crnoj Gori. Nema ekonomskog razvoja bez stabilnih temelja, temelja nema ako bude sumnjivih nacija. Svako je dobro došao u Crnoj Gori, ko poštuje Ustav i zakone i ko je spreman da doprinese ovoj državi i njenom razvoju. Prema tome, gospodine mandataru, ja mislim da zaista vaš ekspozé pokazuje da ste svjesni muke.

Šta znače strane investicije sad? U godini najvećih inostranih investicija, gospodine mandataru, skoro milijardu eura 2009. imali ste najveći pad društvenog proizvoda. Kako to objašnjavate? Nije istina da je to efekat međunarodne krize. U crnogorskim bankama u aktivni nema ništa kontaminiranih hartija od vrijednosti koje su bile uzrok ekonomske krize u Americi.

Takođe, u našem izvozu nema nikakvog izvora krize, mi nemamo izvoz. Dakle, to što je pala tražnja na svjetskom tržištu za nas ne znači ništa, jer mi nijesmo imali ništa da ponudimo na tom svjetskom tržištu. Prema tome, niti je finansijska kriza u Americi uticala na Crnu Goru, niti je ekonomska kriza Evrope uticala na Crnu Goru. Izvori naše krize su crnogorski, u pogrešnom modelu ekonomskog rasta, pa na njemu definisanoj pogrešnoj ulozi crnogorske države, crnogorske političke elite, svih institucija i iz toga ne možemo napraviti oporavak Crne Gore.

Dakle, građani Crne Gore koji su vjerovali da možemo svi da radimo u državnoj administraciji i svi da primamo platu iz budžeta, a da predsjednik Vlade bude menadžer, pa on da se bavi biznisom, a mi svi da idemo za platu kod predsjednika Vlade, to vrijeme je prošlo.

Znači, nas čeka, gospodine mandataru, vrlo brzo aranžman s MMF-om, nas čeka, jer ovaj efekat neoliberalne ekonomije mora završiti deficitima, dugovima i smanjivanjem zarada koje ste najavili. Recite vašim zaposlenima kojima ste obećavali zaradu. Predsjedniče, ako može samo malo, pošto, nažalost ja sam mislio da ću čuti

jedan ekspozé, morao sam svoj da priprelim, da pokušam da vam pomognem, da vam pomognem da vidite gdje su uzroci vaše krize.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Ajte završite. Moraćete to dati DPS-u, onda.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:
Ne, ne. Ovo je javno dobro, naravno javno dobro. Ja bih volio kada bi predsjednik Vlade mogao da sprovede ove ciljeve u ovom modelu. Ne može. Za dostavljanje ovoga modela, za pokretanje ekonomskog rasta morate temeljno promijeniti model.
Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Hvala, kolega Medojeviću.
Sada najjači klub vladajuće strukture DPS-a i poslanik Milutin Simović.

MILUTIN SIMOVIĆ:
Hvala.
Poštovani predsjedniče države, poštovani predsjedniče Skupštine, poštovani mandataru, uvaženi kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,
Krajem jula usvojili smo odluku o skraćenju mandata 24. saziva Skupštine Crne Gore koju je podržalo pet parlamentarnih partija.
Iz Kluba poslanika Demokratske partije socijalista tada smo poručili da tu odluku donosimo kao izraz odgovornosti u odnosu na ekonomske, socijalne i integracione obaveze, pred kojima se Crna Gora nalazila a i sada se nalazi.
Kazali smo da idemo na izbore, ne da bi nekog porazili, već da bi dobili novu priliku da činimo dobro za sve građane Crne Gore. I tada smo ustvrdili da opozicione partije izlaze na izbore ne da bi preuzele odgovornost, nego da se međusobno takmiče sa jednim jedinim ciljem da se bude prvi među poraženima.

U izbornoj kampanji jasno smo pokazali da nakon izbora, nakon pobjede, energiju nećemo rasipati na politička nadgornjavanja, kazali smo da energiju, rad, znanje, iskustvo usmjerićemo na stvaranju uslova za povećanje životnog standarda svakog pojedinca i svake porodice u Crnoj Gori, na otvaranje novih radnih mjesta, na privlačenje novih stranih investicija, na pravedniju socijalnu politiku, na dalje jačanje vladavine prava, dalje poboljšanje uslova za obrazovanje i zdravstvenu zaštitu, na brigu o mladima, na podršku sportu i kulturi. Kazali smo da ćemo ono što je dobro učiniti još boljim, a ispraviti ono što nije dobro. U komunikaciji sa građanima Crne Gore, sa biračima, dobili smo jasnu poruku očekivanja, veće posvećenosti i uspješnosti u rješavanju životnih problema.

14. oktobra građani Crne Gore su jasno prepoznali i napravili nedvosmislen izbor kome će dati mandat da ih vodi kroz izazove pred kojima se nalazimo. I evo danas smo u prilici da se upoznamo sa programom rada nove Vlade i sa njenim personalnim sastavom. I program i personalni sastav su više nego jasna potvrda realnog suočavanja sa ekonomskim i socijalnim izazovima pred kojima se Crna Gora nalazi, pred kojima se nalazi čitav svijet koji je nametnula već sada dugotrajuća i izvjesno razorna ekonomska kriza.

Slažem se sa ocjenom iz ekspozitada naši građani to pravilno percipiraju i strpljivije podnose od mnogih koje je kriza zatekla i na desetstruko nižem nivou životnog standarda nego što je naš. Ali posebno, slažem se sa porukama iz ekspozitaja kojima se demonstrira opredijeljenost da se isprave uočeni nedostaci. Poruka je više nego jasna. Razumjeli smo. Mnogima je krivo, ne na mali već na krivi dio. Zbog toga, ubijeđen sam, da dosljednom realizacijom nabrojanih mjera iz ovog paketa, biće više pravičnosti, biće više solidarnosti, biće više odgovornosti. Odgovornosti na svim nivoima, odgovornosti i spremnosti za donošenje odluka umjesto neodlučnosti, što je ugodan izbor bez rizika i posljedica. Tražiće se veća odgovornost privatizacionih partnera prema poštovanju ugovorenih obaveza, ali i odgovornost nadležnih za neizvršavanje ugovorenih i oročenih obaveza prema partnerima. Ključna poruka u ekspozitu je da Crna Gora, bez oklijevanja, mora krenuti ostvarivanju većeg društvenog proizvoda. Važna je pravedna raspodjela, važna je politika štednje. Ali je najvažnije uvaćeti sredstva za raspodjelu, a to je jedino moguće stvarajući novu vrijednost.

Održivo funkcionisanje javnih finansija zasnovano na balansu zahtjeva za potrošnjom i fiskalnom kapacitetu naše ekonomije uslov je za stabilnost i stvaranje uslova za rast i prosperitet našeg društva. Vidjeli smo šta znači alternativa ovom pristupu kod nekih evropskih država koje su povećanjem javne potrošnje iznad mogućnosti ugrozile svoju stabilnost, došle i do ivice bankrotstva, a nakon svega toga morale su da primijene ekstemno teške mjere. Jasna je poruka iz ekspozitaja da je jedini način da se odupremo krizi da radimo i bolje i više. Siguran sam da će se na ovaj poziv svi odazvati i mi koji sjedimo u ovom visokom domu i cjelokupna državna administracija i prosvjetni i zdravstveni radnici i predstavnici civilnog sektora i medija i kulturni poslenici, i radnici u pogonima i domaćini na svojim imanjima. Ekonomski oporavak od posljedica krize kroz obnovu rasta najvažniji je prioritet nove Vlade što će biti najbolja garancija postepenog unapređivanja kvaliteta života građana Crne Gore. Najrealniji indikatori svakako će biti broj novih radnih mjesta, kvalitetnija zdravstvena zaštita i poboljšanje kvaliteta obrazovanja.

Svakako, važan uslov ekonomskog oporavka je obezbjeđenje direktnih stranih investicija. Zbog toga, potpuno razumijem, s razlogom upućeni poziv svima, i vlasti i opoziciji, da svakim javnim gestom doprinosimo atmosferi dobrodošlice i za svakog domaćeg i stranog preduzetnika i investitora.

Poštovani gospodine mandataru,

Ovih dana smo u Evropskom parlamentu u Briselu, na sastanku zajedničkog parlamentarnog odbora imali priliku da čujemo mnoštvo pozitivnih poruka upućenih Crnoj Gori od strane evropskih parlamentaraca i predstavnika Evropske komisije. I ovaj put je saopšteno da je Crna Gora lider evropskih integracija na zapadnom Balkanu. Veoma pozitivno je ocijenjen tempo i kvalitet dostignutih reformi. Veoma pozitivno su ocijenjene prve faze započetog procesa pregovora i konačno, upućena je snažna poruka da je Crna Gora u ovom trenutku presudno važna, odnosno da je glavni oslonac za politiku proširenja EU u cijelom regionu. Poruka je više nego jasna - i dalje se ohrabruje uspješna Crna Gora i primjerom Crne Gore žele se ohrabriti ostale države u regionu, a svima, i regionu i evropskoj javnosti šalje se poruka da politika proširenja jeste i biće važan segment ukupne evropske politike. I ovaj ekspozit je više nego jasan odgovor da evropski i evroatlantski ciljevi ostaju konstanta u radu nove Vlade.

Posebna pažnja biće posvećena kvalitetu reformi, a rokovi će biti realno postavljeni. Smatram da je sasvim realno očekivati da Crna Gora u mandatu ove Vlade

postane članica NATO-a, što će biti najbolja garancija trajne stabilnosti kao i važan podsticaj stranih direktnih investicija, kao važnog generatora ekonomskog rasta a time i poboljšanja kvaliteta života svih naših građana.

Poštovani gospodine mandataru,

Slazem se sa vašom ocjenom, nije lako i neće biti lako, dobili ste novu potvrdu povjerenja građana Crne Gore. Vi lično, Koalicija Evropska Crna Gora i koalicioni partneri koji sačinjavaju novu vladu. Vi ste bili na najvažnijim državnim funkcijama kada je bilo izazovnije, kada je sačuvan građanski mir u Crnoj Gori i kada se Crna Gora otvorila za brojne nevoljnike iz naših okruženja, i kada je Crna Gora uprkos brojnim izazovima sačuvala multietnički i multivjerski sklad i kada je Crna Gora obnovila svoju nezavisnost i kada se Crna Gora iznad očekivanja mnogih uspješno suočila sa početnim negativnim efektima svjetske ekonomske krize. Siguran sam da ćete i vi i vaš tim biti uspješni i sada kada treba zaustaviti negativne ekonomske trendove i obezbijediti održivi razvoj Crne Gore.

Slazem se sa vama da je to posao, da je to obaveza koja traži uključenost i saradnju svih segmenata društva, svih grana vlasti, svih političkih partija, nevladinog sektora, univerziteta, medija, poslodavaca i sindikata. Hoću da vjerujem da svi mi zajedno u ovom parlamentu imamo osjećaj odgovornosti i obaveznosti da damo svoj puni doprinos realizaciji definisanih ciljeva pokazujući odgovornost u odnosu na životne potrebe svih građana Crne Gore. U tom cilju dodatno ćemo razvijati dijalog koji treba da nas približava a ne udaljava. Pokazaćemo spremnost na kompromise za dobro Crne Gore i svih njenih građana. Jaćaćemo kontrolnu funkciju Parlamenta, pokazaćemo objektivan odnos i doprinijeti kvalitetu svih zakona i drugih akata koje će Skupština razmatrati. Bićemo važna podrška pregovaračkom procesu, bićemo kritični, ali vjerujem objektivni. Ima dosta posla za sve.

Poštovani gospodine mandatare, Vama i vašem kabinetu želim puno uspjeha u ovom, za sve građane Crne Gore, značajnom poslu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Vama laringitis izgleda smeta, ali takav je posao, mora se zboriti.

Ovim smo završili prvi krug u ime poslaničkih klubova.

Po dogovoru po pet minuta idu sada poslanici.

U ime vlasti je prvi poslanik Zoran Jelić, u ime opozicije Slaven Radunović.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Poštovani gospodine predsjedniče države, poštovani gospodine predsjedniče parlamenta, dame i gospodo poslanici, gospodine Đukanoviću,

Nezaposlenost je jedan od najvažnijih problema naše države, kojem će nova vlada biti u potpunosti posvećena.

Imajući u vidu da nezaposlenost nije samo ekonomski problem, već je i socijalni i sociološki, psihološki i bez sumnje najznačajniji politički problem, izuzetno je značajno da sve državne strukture oblast pravovremeno, kontinuirano i adekvatno prate i servisiraju, jer svako zapostavljanje generiše i podstiče posljedice kao što su siromaštvo, socijalna isključenost, kriminal, bolesti zavisnosti, ugroženost porodice, a da ne govorimo o političkim kosekvencama. Rješavanje posljedica zapostavljanja problema

zaposlenosti i neadekvatne brige u ovoj oblasti najčešće košta mnogo i u finansijskom i u političkom smislu.

Kriza je doprinijela da se uspori realizacija nekih ključnih reformi, što se odrazilo na usložljavanje problema nezaposlenosti. Svjesni ovih činjenica mi u Demokratskoj partiji socijalista smo sa posebnom posvećenošću prišli rješavanju ovih problema i obavezali donosiocima odluka da pokrenu sve mehanizme koji treba da obezbijede zapošljavanje većeg broja lica i tako obezbijede rješavanje osnovnih egzistencijalnih pitanja naših građana.

U ekspozu je saopšteno da će sjever Crne Gore biti novi investicioni promoter. Izgradnja kvalitetne putne infrastrukture prema sjeveru će biti prioritet buduće vlade, jer će to ubrzati realizaciju svih investicionih projekata na tom području i omogućiti otvaranje novih radnih mjesta.

U okviru aktivnosti na smanjenju nezaposlenosti u ruralnim područjima kroz Midas 2 i 3 klasteri, koncesije za šume, uzgoj kontinentalnog voća, mini prerađivačkih kapaciteta za preradu voća i povrća, uključivanje kooperanata za proizvodnju i preradu mlijeka, vidimo šanse za otvaranje novih radnih mjesta.

Treba učiniti sve da se podstakne razvoj poljoprivrede, naročito na sjeveru. Proizvodnja kvalitetne hrane i supstitucija uvoza je realna šansa za zapošljavanje velikog broja ljudi kao i ostanak mladih na sjeveru što je jasno saopšteno i u programu rada Vlade.

Da bi mogli da se realizuju ovi projekti, osim stvaranja kvalitetnog ambijenta za strane investicije, potrebno je omogućiti otvaranje novih malih i srednjih preduzeća koja će se adekvatno uključiti u realizaciju svih planiranih projekata. U ekspozu je saopšteno da se preko investicionog razvoja fonda očekuje otvaranje ovih malih srednjih preduzeća koji će generisati zapošljavanje do pet hiljada radnih mjesta.

IPA fondovi, fondovi drugi međunarodne zajednice otvaranjem pregovora biće dostupni i sve više sredstava će ući u Crnu Goru. Državna administracija, nevladin sektor se moraju pripremiti da što više sredstava privuku u našu zemlju jer će to svakako stvoriti prostor za otvaranje novih radnih mjesta. Oblast socijalne zaštite će biti posebno stimulisana ovim fondovima. Budući da će u narednom periodu razvoj socijalnih usluga biti jedan od prioriteta Vlade procjenjuje se da će u narednom periodu biti puno prostora za zapošljavanje stručnjaka iz ove oblasti. S jedne strane će se omogućiti zapošljavanje većeg broja ljudi, a sa druge strane će građani kojima je to potrebno biti u prilici da dobiju kvalitetne usluge, usluge za star, mlade, djecu sa teškoćama u razvoju, lica sa invaliditetom i slično. Da bi puno efekta od realizacije ovih projekata imala Crna Gora, odnosno da bi se zaposlili naši građani potrebno je da u narednom periodu kvalitetno stručno osposobe i steknu primijenjena znanja i vještine za izvođenje ovih poslova. Kada je u pitanju građevinski kadar, Crna Gora ima ozbiljan deficit radne snage, takođe u oblasti turizma i poljoprivrede. Osnovna karakteristika naše nezaposlenosti je strukturna neusklađenost, odnosno nesklad između ponude i tražnje po više osnova. Crna Gora ima potencijala u radnoj snazi što je saopšteno i u ekspozu, ali nema gotov specijalizovani kadar koji odmah može da se uključi i daje doprinosu biznisu. Vlada će posebno biti posvećena ovom problemu kroz podršku obrazovanja što je takođe naglašeno, sa posebnim akcentom na obrazovanje odraslih i tako omogućiti građanima da steknu znanje i vještine koja će ih približiti tržištu rada u skladu sa projekcijom cjeloživotnog obrazovanja.

U narednom periodu je potrebno puno raditi na promjeni svijesti kada je u pitanju reforma obrazovnog sistema. Promjena upisne politike ne zavisi samo od Vlade, nego od svih nas i ovakav trend upisivanja na fakultete mora se mijenjati. Moramo se okrenuti zanimanjima koje tržište traži jer je to siguran put do zapošljenja. Mladi moraju biti posebna briga Vlade.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Nema momenata, momentat više ne postoji. Svi momenti su sada zajedničko vlasništvo i ne možemo ih pogrešno. Drugi su bili najjači opozicioni blok i najjači Vladin blok i tu je završeno. Hvala vam, trošimo vrijeme. Idemo dalje. Hvala na razumijevanju, ali red je red. Najavio sam kolegu Radunovića, a poslije njega kolegu Numanovića, Nuhođića, izvinjavam se. Išetali se poslanici i ministri. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Poštovane dame i gospodo, građani Crne Gore, kolegice i kolege,

Čitam prve redove ekspozee i ne mogu da vjerujem. Gospodin Đukanović nudi u sljedećem mandatu više pravne sigurnosti, više slobode i više demokratskih prava. Za trenutak sam pomislio da živimo u nekom filmu u kojem se glavni junak pojavljuje niotkuda i kreće u odlučnu akciju spašavanja građana koje neko maltretira već 20 godina. Onda shvatite da je uloga i tog glavnog junaka i onog ko ih maltretira ista. Isti glumac glumi obje uloge. To ne može ni u Holivudu, gospodo, ali može u Crnoj Gori. Mislim kada bi neko uspio da snimi film o ovako naderealnoj situaciji kakva se nama danas dešava u ovom parlamentu dobio bi vjerovatno 11 oskara. Našu borbu protiv najvećeg izazova na putu integracija, evropskih integracija to je korupcija i organizovani kriminal, kao što znate, treba da predvodi čovjek koji je najzaslužniji za ambijent u kojem se ova pošast tako efikasno primila u našem društvu. A u borbu za prijeko potrebna radna mjesta će da nas vodi čovjek iza čije su dvodecenijske vladavine ostale zatvorene fabrike, urušeni hoteli, neposijana polja. Čovjek koji je uveo praksu punjenja budžeta rasprodajem nacionalnih resursa. Zbog sistema vrijednosti koji je zaživio tokom njegove vladavine djeca u Crnoj Gori više ne žele da postanu piloti, inženjeri ili ljekari kad porastu nego mafijaši, kockari ili u najboljem slučaju političari. E, evo kao političar političaru moram da vam odam zaista priznanje u jednom segmentu ste zaista doktorirali, a to je poznavanje karaktera građana Crne Gore. Naime, u jednoj zemlji koja je nekada bila sastavni dio SFRJ, a čije ste stanovnike nazivali nekada austrougarskim konjušarima, danas ti austrougarski konjušari protestuju boreći se da zadrže svoj standard koji je višestruki bolji i viši u Crnoj Gori. Svađaju se sa policijom, protestuju, mijenjaju predsjednika, a u Crnoj Gori serdari, vojvode, barjaktari, perjanici savijene kičme dolaze kod Vas po 30 evra pomoći i za uzvrat vam daju glas. Svaka Vam čast, svaka Vam čast mislim da jedino kralj Nikola je imao takvu sposobnost, ne mogu da kažem da je to takvo neko specijalno znanje, ali sposobnost jeste svakako. Obećali ste građanima Crne Gore 40.000 novih radnih mjesta, a po izvještaju koji sam sinoć čuo iz Monstata, državne statističke organizacije u Crnoj Gori ima 30.000 nezaposlenih. Postoje dvije mogućnosti. Jedna je da mislite da uvezete 10.000 ljudi da bi ih zaposlili na ta nova radna mjesta koje ste nam obećali, a druga mislim da je ta druga bliža istini da ni Vi ne vjerujete Monstatu, kao što mu ni ja ne vjerujem. A, ne samo po ovom pitanju,

nego i po mnogo drugih pitanja. Kao jedna od najvažnijih stvari u promociji vaše nove Vlade i novog pristupa je ovaj Vaš zahtjev da vam se dostave ostavke kovertirane. Ja ne mogu da zamislim da u Crnoj Gori postoje ljudi koji vjeruju da je Vama to zaista bilo potrebno i da postoji neki službenik koji ne bi poslušao Vaš zahtjev da napusti radno mjesto u roku od tri minuta, jer da nijesu takvi ne bi ni bili zaposleni na tim radnim mjestima, da nijesu bili tako spremni da Vas slušaju. Prema tome, samo je klasična farsa u pitanju. Kada je međunarodna politika u pitanju, dobro sam Vas slušao, pominjali ste prioritete. Vi ste tu vrlo pragmatičan čovjek. Vi prvo ankentirate najvažnije sile što njih zanima da dobiju od Crne Gore i to im ponudite, tako obezbjeđujete da ste, kako se to kaže popularno, njihov igrač u regionu, ali je to sve na uštrb građana Crne Gore. Između ostalog, ovom Vašem mandatu će da predate Prevlaku, a zbog nje ste u jednom prethodnom mandatu počeli rat, gospodine Đukanoviću. Recite nam šta će da bude sa Prevlakom i mislite li i na jedan način da se više borite za nju. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala na urednosti.

Kolega Nuhodžić, a da se pripremi kolega Velizar Kaluđerović.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ:

Poštovani predsjedniče države, poštovani predsjedniče Skupštine, poštovani mandataru, uvažene kolegice i kolege, cijenjeni građani,

Izlaganje gospodina Đukanovića na kvalitetan način je fokusiralo sve prioritete kojima će se baviti njegova vlada. Vjerujem da će realizacija kvalitetnih smjernica istaknutih u ekspozeu značiti uspjeh vlade gospodina Đukanovića u okviru unutrašnje i spoljne politike. Naredne četiri godine su posebno izazovne za učvršćivanje stabilnosti Crne Gore, dalje širenje spektra sloboda za svakog građanina, učvršćivanje pravne sigurnosti i efikasnosti državnih institucija, obezbjeđenje uslova za veći priliv stranih investicija, razvoj preduzetništva malog i srednjeg biznisa, otvaranje radnih mjesta i šansi za kvalitetnu egzistenciju građana. Iz ekspozea se vidi da jedan od važnijih ciljeva Vlade Crne Gore regionalni razvoj, odnosno postizanje ravnomjernijeg socijalno ekonomskog razvoja Crne Gore u skladu sa principima održivog razvoja, stvaranjem uslova za povećanje konkurentnosti svih djelova zemlje i realizaciju njihovih razvojnih potencijala. To je neophodno iz razloga što regionalni razvoj predstavlja važan element procesa pridruživanja Evropskoj Uniji, kao dugoročnog opredjeljenja Crne Gore i važnu odrednicu u vođenju ekonomske politike. Usvojena strategija regionalnog razvoja Crne Gore kvalitetno definiše razvojne ciljeve usmjerene ka socijalno ekonomskom razvoju Crne Gore, smanjuje regionalne razlike i jačanju i jača potencijale za razvoj sjevera. Zalaganje za dinamizaciju razvoja sjevera će doprinijeti unaprjeđenju kvaliteta života građana na tom području. Mora se nastaviti sa ulaganjem u lokalnu infrastrukturu što će podstaći valorizaciju resursa u ovom dijelu države sa posebnim osvrtom na Bjelasicu, Komove, Durmitor, Prokletije i Peštersku visoravan.

Vjerujem da će ubudućem periodu javiti se interes kod kvalitetnih investitora za ulaganje na sjeveru. Neophodno je nastaviti traženje modela za izgradnju puta Bar - Boljare koji će biti primjeren finansijskim kapacitetima naše države, jer je riječ o projektu koji nije značajan samo u kontekstu tranzitnog prometa već i više od toga, a to je infrastrukturna i sveukupna integracija teritorije Crne Gore. Za nas sa sjevera auto put je žila kucavica koji će pospješiti razvoj sjevera. Izgradnja auto puta je i značajno bezbjednosno pitanje

kada su u pitanju građani sa sjevera. Crna Gora je tokom proteklih godina napravila značajne pomake u razvoju turizma kao jedne od vodećih grana njene cjelokupne ekonomije, ali je neophodno stvaranje nove i unaprjeđenje postojeće turističke infrastrukture i cjelokupnog turističkog proizvoda koji će sem primorja nuditi usluge u sjevernom dijelu Crne Gore. Iz ekspozea se jasno ukazuje da će Vlada kroz institucije i sprovođenjem zakona Crne Gore nastaviti uspješnu priču građanske, vjerske i etničke tolerancije i poštovanja ljudskih i manjinskih prava i sloboda. Pitanje položaja pripadnika manjina je jako bitno za razvoj demokratije. Crna Gora ima izuzetan institucionalni okvir kada je u pitanju zaštita manjina. Vlada je usvojila strategiju manjinske politike koja trasira put primjene zakonskih rješenja i precizno određuje zadatke institucija koje se bave ovom problematikom, a njena realizacija će unaprijediti položaj manjina. Što se tiče zastupljenosti manjina u organima državne uprave ona je znatno bolja nego u periodu iza nas, ali ima prostora za dalji napredak u zastupljenosti manjina u državnim organima. Ali moramo biti svjesni da ni zemlje mnogo razvijenije demokratije nijesu u potpunosti riješile ovo pitanje. Za njegovo rješenje ipak treba vremena da bi ono ispunilo i svoju djelotvornu funkciju. Takođe je Vlada usvojila i strategiju za poboljšanje položaja RAI populacije u Crnoj Gori za koju moramo priznati da je najugroženija u Crnoj Gori i zato implementacija ove strategije jeste i vidim da će biti pod posebnom pažnjom u fokusu rada Vlade. Vlada ne treba da bude adresa za sve probleme i sve ono što nije dobro u društvu, ali mora da bude odgovorna i efikasna u izvršavanju svojih Ustavom i zakonom propisanih obaveza, tražeći da svako odgovora za svoj dio posla i da tako svi pojedinačno i zajedno doprinesemo razvoju Crne Gore.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Najavio sam kolegu Kaluđerovića, a neka se pripremi kolega Mišo Stanišić. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine predsjedniče Vujanoviću, Mandatare Đukanoviću, Vi dolazite ponovo za premijera da cementirate probleme koji optrećuju Crnu Goru, a ne da ih rješavate. Zato u ekspozeu i poručujete prekrećimo prošlost, odnosno zaboravimo kako je vlast do sada radila. U Crnoj Gori je ponajveći jaz između malog procenta bogatih i visoko procenta izuzetno siromašnih građana. Ponoviću procjenu jedne međunarodne agencije da u Crnoj Gori ima 20 multimilionera koji posjeduju imovinu vrijednu oko 2 milijarde evra. Ja nemam dileme da u okviru društva od 20 multimilionera najmanje dvoje od troje braće Đukanović. Činjenica je da nam se dio prljavog novca stečenog švercom cigareta koji je prethodno iznijet iz Crne Gore vraćao kroz pljačkašku privatizaciju privrede i kupovine najvrednijih privrednih i prirodnih dobara Crne Gore. Upravo zato su nam strateški investitori u najvećem broju slučajeva of šor kompanije sa Kipra ili nekog egzotičnog ostrva na Atlantiku kojim se ne zna, odnosno kojim se krije pravi vlasnik. Vi ste, mandatare, bili na čelu Vlade kada je 2005. godine prodat Kombinat aluminijuma, ali 2009. i 2010. godine kada je kupoprodajni zamijenjen ugovorom o poravnjanju. Mnogo je argumenata koji daju za pravo da se takvi ugovorni aranžmani kvalifikuju kao ekonomski zločin prema Crnoj

Gori, jer su Crnu Goru doveli u ekonomski kolonijalni status. Višegodišnje postupanje inostranog partnera na štetu Crne Gore mogli ste da omogućite, odnosno pokrivete samo Vi, gospodine mandatare. Nakon petogodišnjeg trajanja ugovora o kupoprodaji KAP-a i negativnog iskustva sa inostranim partnerom upravo Vi ste odlučili da se sa istim tim partnerom zaključi ugovor o poravnjanju kojim ste preuzeli oko 350 miliona novih obaveza za Crnu Goru pod izgovorom spašavanja kombinata. Svjedoci smo da je od tada uz potpuno gašenje svih prerađivačkih kapaciteta i u 60 miliona subvencija države za struju KAP napravio novi dug od još 60 miliona samo za struju. U emisiji TV Crne Gore od 8. marta ove godine rekli ste, pored ostalog, citiram "bio sam u prilici da vidim kako menadžment KAP-a računa ulaganja i da oni imaju razloga da vjeruju da su uložili u KAP 200 miliona evra".

Podsjećam Lukšićeva Vlada je zvanično saopštila podatak da su ulaganja inostranog partnera u KAP samo 30 miliona evra. Osnovano sumnjam da ste ove neistine javno izgovorili upravo s ciljem da se ojača pozicija inostranog partnera u odnosu na Crnu Goru. Potvrda ovakvih ocjena i činjenica da je bez adekvatne reakcije Vlade menadžment KAP-a 2010. godine zaključio ugovor o isporuci gotovo kompletne proizvodnje aluminijuma u ingotima, ponavljam u ingotima za pet uzastopnih narednih godina, dakle do kraja 2015. godine. Zato farsično zvuči i poruka iz Vašeg ekspozea da ćemo ojačati prerađivačke kapacitete.

Gospodine mandataru, u Crnoj Gori u kojoj policija javno i tajno zna o svakom sve uključujući kako politički razmišlja samo ne zna ko su naročnici i izvršioци 30 nerасvjetljenih ubistava. Svi su ljudi u smrti jednaki pa neka mi se ne zamjeri što ću za ovu priliku podsjetiti samo na tri nerасvjetljena ubistva. Već osam i po godina, odnosno duže od jedne decenije nerасvjetljena su ubistva Duška Jovanovića i dva visoka policijska funkcionera pokojnih Gorana Žugića i Belog Raspopovića. Pokojni Žugić je u trenutku ubistva bio savjetnik za bezbjednost predsjednika Crne Gore, odnosno vaš savjetnik, gospodine Đukanoviću. A navedena tri ubistva povezuje jedna zajednička nit. Pokojni Duško Jovanović u dnevnoj novini "Dan" prenio seriju tekstova zagrebačkog "Nacionala" o švercu cigareta na području Balkana uključujući i Crnu Goru. Pokajni Žugić i Raspopović su, mnogi to tvrde, znali mnogo o švercu cigareta u Crnoj Gori. Poslije proteka toliko godina ova ubistva nijesu rasvjetljena, a nijedan funkcioner nije makar po principu objektivne odgovornosti snosio posljedice. Može li se ovakav odnos vlasti tumačiti drugačije nego da joj nedostaje političke volje da se ova monstruoзна ubistva rasvjetle.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. Izvinjavam se. Tema je osjetljiva, ali moramo tako.

Najavio sam kolegu Stanišića, a neka se pripremi koleginica Bošnjak.

OBRAD STANIŠIĆ:

Hvala Vam, predsjedniče Krivokapiću.

Uvaženi gospodine predsjedniče Vujanoviću, poštovani gospodine Đukanoviću, koleginice i kolege, poštovani budući članovi Vlade, uvaženi građani,

Danas smo imali priliku da čujemo jedan sistematičan i rekao bih sveobuhvatan ekspozee, odnosno Program rada Vlade od strane budućeg premijera. Ne želeći da se ponavljam sa mojim kolegama osvrnuću se kratko na neke djelove iz ekspozea. Jasno su u izlaganju gospodina Đukanovića navedeni ekonomski i spoljno politički prioriteti u

budućem radu nove Vlade. Naznačene su obaveze koje nas očekuju na evroatlantskom i putu ka punopravnom članstvu u Evropskoj Uniji. Potpuno se slažem kada mandatar kaže da je pod tim pitanjima nova Vlada, Vlada kontinuiteta sa prethodnom dosadašnjeg premijera Lukšića. U toj Vladi neki resori i ministri dali su nemjeriv doprinos što je naša država danas lider u regionu kada su evroatlantske i evropske integracije u pitanju. Namjerno neću pominjati imena zaslužnih pojedinaca da ne bih bio pogrešno protumačen. Vaše izlaganje, gospodine Đukanoviću, odraz je pravog stanja u našoj državi sa jasnom vizijom šta i kako treba raditi da bi to stanje bilo bolje. Kada je ekonomska kriza u pitanju ohrabluje vaše davanje akcenta ne samo na povećanje prosječnih zarada, već i na zapošljavanje što je veoma plastično objašnjeno i samo se tako može doprinijeti boljem i kvalitetnijem životu naših građana. To ste u izbornoj kampanji, predvodeći pobjedničku koaliciju "Evropska Crna Gora", naglašavali na svakom mjestu i u svakom vremenu. Realizacijom strukturnih reformi u oblasti zdravstva, obrazovanja, rada i socijalnog staranja, što u kombinaciji sa reformom javne uprave, čini preduslov za održivost ekonomske stabilnosti. U dijelu gdje govorite o komperativnim prednostima i smanjenju regionalnih razlika ohrabruje nagovještaj da treba što prije ući u izgradnju auto-puta prema sjeveru, što je ključni preduslov za razvoj tog područja. Uz već izgrađeni put Risan - Žabljak, sjever Crne Gore očekuje razvojni investicioni preporod gdje vidim i opštinu Mojkovac koju predstavljam u ovom domu.

Ovom prilikom, u ime građana Mojkovca, želim izraziti zahvalnost, Vama, gospodine Đukanoviću, i Vašoj Vladi iz prethodnih saziva, kao i dosadašnjoj Vladi što je konačno stavljena tačka na sanaciju jalovišta u ovom gradu, a realizacija projekta, ove najveće ekološke crne tačke u jugoistočnoj Evropi koštala je bezmalo 12 miliona eura.

Sada su stvoreni svi preduslovi za razvoj, ne samo ove opštine koja zahvata teritorije dva nacionalna praka "Biogradska gora" i "Durmitor", već i drugih opština koje gravitiraju ovim rijetkim prirodnim draguljima.

Veoma me raduje i Vaš osvrt na rješavanje nedeoumica oko identitetskih pitanja u našoj zemlji koje su, kako i sami rekoste, refleksija 100 -godišnje borbe za i protiv crnogorske državnosti.

Nijeste, gospodine Đukanoviću zaboravili da date akcenat i na saradnju sa crnogorskom dijasporom, ako znamo da još jedna Crna Gora živi van njenih granica, onda su naši iseljenici najveće bogatstvo koje imamo izvan Crne Gore. Zato se mora institucionalno ojačati rad sa iseljenicima, kako bi se i taj ogroman resurs aktivirao i stvorio poslovni ambijent za njihovo ulaganje u matičnu državu.

Vjerujem da će tome dati pun doprinos i novoformirani skupštinski Odbor za međunarodne odnose i saradnju sa dijasporom.

Uvažena gospodo, uvjeren sam da će za vrijeme mandata ove Vlade naša država postati punopravna članica NATO saveza, da ćemo u pregovaračkom procesu otvoriti sva poglavlja a većinu i zatvoriti što sve ukupno znači da ćemo mnogo bliže biti u punopravno članstvo u Evropskoj uniji.

Gospodine Đukanoviću, od Vas građani Crne Gore očekuju sa pravom mnogo. Zato nemojte dozvoliti da se bilo ko više krije iza vaše harizme i vašega autoriteta, već neka svi odgovore povjerenim obavezama u skladu sa Ustavom i zakonima ove države. Ako tako bude, uvjeren sam da hoće, onda uspjeh neće izostati, a građanima će biti mnogo bolje.

Puna podrška Vama, Vašem programu i personalnom sastavu Vlade. Zato ne sumnjam da ćete Crnu Goru voditi ka uspjehu, što ste potvrditi nebrojano puta do sada.

Ko Vas ne bude mogao pratiti u ovim izazovima u brezevitom vremenu zahvalite mu se na saradnji, prije nego Vam građani i mi koji ih predstavljamo u ovom domu, na to ukažemo. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Na redu je koleginka Bošnjak a priprema se Andrija Popović. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Poštovane građanke i građani,

Pred nama su, kao što vidite, sve stari znanci, stari premijer i uglavnom njegovi stari pajtaši koji su za ovih 20 i kusur godina uspjeli da obesmisle i uruše sve vrijednosti koje su nekada krasile Crnu Goru.

Da je sve obesmišljeno govori i činjenica da jedan čovjek može da dođe i ode sa mjesta premijera kada mu god to padne na um. To je dokaz zrelosti i demokratičnosti, ili bolje reći nezrelosti i nedemokratičnosti našeg društva. Svjedoci smo da sve čega se dotakla ova družina je upropašteno. I ono što nam na izgled djeluje da možda vrijedi samo je šminka i improvizacija, a sve više je onoga što se više ne može i našminkati. Ono što me najviše boli je što ste uništili sistem obrazovanja. Na našu žalost krenuli ste u biznis sa visokim obrazovanjem, naravno u vašem stilu nelegalno, bez akreditacije upisali ste prvu generaciju studenata pa i sada to praktikujete. Zgradu sagradili bez dozvole, podigli milionske kredite i sada kada vam je zaškripjelo usvojili ste izmjene Zakona o visokom obrazovanju da bi na naš račun finansirali svoj privatni biznis. A u kontinuitetu, svojim maćehinskim odnosom uništavate državni univerzitet koji, bez obzira na niz anomalija, još je uvijek, možda, najzdravija institucija u ovoj državi i zato ne stojete već konstatno radite na njegovom uništenju.

Mandatare, samo naivni mogu da povjeruju da ste se slučajno odlučili da baš ovaj privatni biznis izaberete. Cilj je bio napraviti regrutni centar za podobne kadrove koji će se kasnije uključiti u državnu upravu, da budu poslušni i da slijepo brane vaš lik i djelo, a sve po diktatu vašeg glavnog konsultanta, gurua propale neoliberalne ekonomije koji dalje uporno istrajava na svom konceptu legalne prevare, školujući studente, navodno za biznis i preduzetništvo, a svi odreda završe na jaslama države.

I drsko se hvali rektor Univerziteta "Donja Gorica" kako se njegovi studenti lako zapošljavaju a svi znamo da su nepotizam, klijentalizam i partijska knjižica jedini način zapošljavanja. Džabe vam je i da ste Anštajn jer se više ni čistačica u ovoj državi ne zapošljava a da nije provjereno vaša.

Takva negativna selekcija kadrova nas je i dovela u ovako stanje. I kao što rekoh sve je u ovoj državi, zahvaljujući ovoj manje-više istoj ekipi koju nam predstavljate, gola improvizacija.

Mandatare, bavite se obrazovanjem, a očigledno je da ste kod sastavljanja Vlade ponizili struku, gledajući samo punu i bezuslovnu lojalnost Vama i Vašoj partiji ostalo vam je potpuno nebitno.

Tragično je ovo vaše ruganje struci te tako vam ništa nije smeta ni ova gimnastika preskakanja iz resora u resor, iz MUP-a u Ministarstvo saobraćaja, iz resora rada i socijalnog staranja u ljudska i manjinska prava, a da ne govorimo o resoru urbanizma, gdje ste figurativno rečeno "ubica se tu vraća na mjesto zločina", vjerovatno da dovrši zadatak i uništi preostalo.

Ne mogu da se ne osvrnem na to da ovih dana zabavljate javnost navodnim traženjem odgovornosti kroz farsu kovertiranih ostavki. Kao da je iko imao iluziju da vam je eto baš to nedostajalo da bi neko odgovarao za nesavjestan rad. Miljama ste daleko od ikakvog osjećaja odgovornosti za bilo šta i zato nam nudite ovakvu Vladu. Mada, iskreno rečeno, od nekoga ko se prihvatio da pripravnički staž odradjuje na mjesto premijera i ne možemo očekivati da zna šta je odgovornost.

Da zaključim, od ove družine koju dobro poznajemo, ne možemo očekivati ništa novo, ništa reformsko, samo slijepu partijsku poslušnost i bezpogovornu lojalnost koja će trebati šefu na izazovima koji nudi put evropskih integracija.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Poslanik Popović, a priprema se kolegica Azra Jasavić. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovani predsjedniče države, mandataru i kandidati za ministre, poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani,

Prije svega, želim da vas pozdravim u ime Liberalne partije i poželim dobru saradnju nakon našeg povratka u državni parlament koji će, zbog našeg članstva u više asocijacija evropske liberalne porodice vjerujemo, puno značiti Crnoj Gori u narednom periodu. Ubijedjeni smo da će se program koji je iznio mandatar i budući premijer u najvećoj mjeri realizovati a i personalni sastav predložene Vlade na to ukazuje.

Liberalna partija će stalno pritiskati koalicionu izvršnu vlast da na putu evroatlantskih integracija mora biti posvećena jačanju institucija koji jednu državu čine pravnom - sudstvo, tužilaštvo, policija, uvažavajući činjenicu da je to posebna grana vlasti. Naročito ćemo se zalagati za uspostavljanje uslova koji će obezbijediti povoljan privredni ambijent za ekonomsku efikasnost, za istinsku a ne deklarativnu borbu protiv sivog tržišta i sive ekonomije koju, trenutno, smatramo najvećim crnogorskim zlom, koja na godišnjem nivou nanosi ogromne štete državnom nivou, čerajući nas na stalna zaduživanja, a dovodeći u opasnost dalje redovne isplate penzija, socijalnih davanja, finansiranje zdravstva, prosvjete, kulture, sporta i nauke.

Takođe, veliki problem Crne Gore je nabujali nepotizam, a sam čin budućeg premijera i zahtjev za kovertiranim ostavkama je poruka koja daje nadu da će svi ljudi u buduće imati iste šanse. Tražićemo da borba protiv korupcije i organizovanog kriminala bude stalan i prioritetan proces mjerljiv brojem pravosnažnih osuđujućih presuda ne mjerama koje ne daju rezultate i brojem prijava i otuženja.

Liberali će insistirati da se u sljedećem četvorogodištu pokloni posebna pažnja identitetskim i drugim nacionalnim vrijednostima koje predstavljaju kamen temeljac crnogorskih nacionalnih interesa. Želim vas podsjetiti da su liberali uložili svu svoju energiju, znanje, najplemenitije emocije, ostvarenje ideje obnove državnosti naše države. Danas, šest i po godina poslije ostvarenja našeg sna, svjesni smo da je Crna Gora obnovljena, ali nije u mnogo čemu ustanovljena. I stalno ćemo tražiti od premijera i Vlade da rješavaju brojne crnogorske devijacije. Uvažavajući činjinicu i mišljenje Međunarodne zajednice, da je Crna Gora ipak svijetli primjer u regionu. Liberalna partija je sad dio tima, odnosno pred i poslije izborne koalicije koja je pobijedila sportskom terminologijom, govoreći na državnom prvenstvu, parlamentarni izbori održani 14.

oktobra, a sad želimo pobjedu na svjetskom prvenstvu, ulazak u NATO 2014. godine, i bezrezervno ispunjenje svih traženih uslova kako bi se kvalifikovali i odnijeli pobjedu na evropskom prvenstvu. Ulazak u Evropsku uniju, vjerujem 2018. godine, što bi imalo sličan značaj kao i obnova državnosti 2006. godine.

Imao sam sreće, da kao sportista budem dio tima koji je bio državni, evropski, svjetski i Olimpijski šampion. Vjerujem da ću to doživjeti i kao crnogorski građanin i političar.

Liberali su se konsolidovali, nastavljamo dalje sa organizovanjem moderne evropske liberalno demokratske stranke koja u sebi sublimira najveće zahtjeve za slobodom, individualizmom i emancipacijom. Trudeći se da budemo demokratska avangarda Crnoj Gori kojoj su politički protivnici svi oblici nacionalizma, šovinizma, populizma, primitivizma, krelikarizma, militarizma, agresivnosti i ne tolerancije.

Želim budućem premijeru, Vladi, ali i zakonodavnoj vlasti puno uspjeha na budućem trnovitom, četvorogodišnjem putu, i da u najvećoj mogućoj mjeri zaboravimo naše razlike u korist interesa Crne Gore i svih njenih građana i građanki. Bježeći od bilo kakvih političkih frazetina, liberali će shodno svojoj političkoj moći, stalno insistirati na uvođenju evropskih vrijednosti i standarda na crnogorsku političku scenu, ali i boriti se da imamo svakim danom sve više odgovornu, kontrolisanu, pravednu, istinski demokratsku vladu i vlast.

Na kraju, došlo je do tehničke greške oko imena resora prosvjete i sporta. Vjerujem da će to mandatar ispraviti u završnom izlaganju. Moja jedina primjedba je da sport i mladi zaslužuju posebno Ministarstvo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega.

Poslanice Jasavić, izvolite.

Da se pripremi poslanik Branko Čavor. Uključite samo mikrofon i podignite da bismo Vas bolje čuli.

Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče Crne Gore, poštovani predsjedniče Skupštine, poštovano predsjedništvo, poštovane poslanice, poštovani poslanici, poštovani mandataru,

U svom programu Vi ste konstatovali probleme, i to vrlo jasno. Očigledno je da su problemi evidentni, vidni i veliki. Ono što je građanima jasno nakon Vašeg izlaganja jeste da je upravo vladajuća struktura odgovorna za probleme crnogorskog društva koje ste pobrojali. Jedina istina je da niste odgovorni za ekonomsku svjetsku krizu. Ali, nije svjetska kriza uzrok sveopšte krize crnogorskog društva. Izvor i glavni generator naše krize je aktuelna vlast. Upravo ona nije omogućila pouzdanu zdravstvenu zaštitu, nije pružila kvalitetno obrazovanje mladima, nije promovisala vrijednosti usvojene porodičnim vaspitanjem. Upravo je ovaj režim osmišljavao podjele crnogorskog društva po svim njegovim segmentima. Nije budio samopoštovanje lica koja pripadaju različitim kulturnim, nacionalnim i vjerskim krugovima, već je indirektnim asimilacijama i promovisanjem kooperativnih kadrova upravo ovom režimu, a koji pripadaju različitim nacionalnim krugovima, omogućavao stvarno nepoštovanje ljudi drugačijeg identiteta.

Na taj način je zatvarao put istinskoj građanskoj Crnoj Gori za koju se zalaže Pozitivna Crna Gora, i na tom putu će savim izvjesno istrajati.

Očekivali smo da će Vaš program biti sadržajnije u dijelu koji govori o borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije. Ovo iz razloga što će upravo spremnost našeg društva da se uhvati u koštac sa ovim problemima, pokazati našu sposobnost da izgradimo pravnu državu, jer državu imamo, a vladavinu prava nemamo. Ozbiljna borba protiv organizovanog kriminala i korupcije, koju će voditi depolitizovane i profesionalizovane institucije je u direktnoj vezi sa stranim očekivanim investicijama koje su prijeko potrebne crnogorskoj ekonomiji.

Od policije i tužilaštva očekujemo poboljšanje kvaliteta u sprovođenju finansijskih istraga, praćenje kriminalnih radnji uz punu primjenu odredaba Zakonika o krivičnom postupku radi prikupljanja validnih dokaza koji mogu biti u potrebi na sudu. Potrebno je pojačati primjenu instituta proširenog oduzimanjem imovniske koristi u slučajevima korupcije, a imovinu oduzetu na taj način usmjeriti u socijalne svrhe.

Kada Evropska komisija kaže da treba pojačati borbu protiv korupcije, mislim na sve oblike njene, pa i političku. Džozef Naj je političku korupciju definisao kao devijantno ponašanje nosilaca javnih funkcija. Ponašanje odbornika Draga Đurovića u sali Skupštine Nikšić je krajnje devijantno. Ovaj događaj jeste problem Pozitivne Crne Gore, ali svakako, da je i problem sistema koji je promovisao devijantno ponašanje opozicionih odbornika u zadnjih 23 godine svoje vladavine, a primjeri su brojni. Otuda se postavlja logično pitanje za Vladu i za Vas, gospodine mandataru. Kako mislite sa ovakvom praksom da ispunjavate zahtjevne uslove Evropske komisije vezane za poglavlje 23 i 24. Ovaj slučaj bi morao sve ozbiljne članove društva da zabrine, jer predstavlja vrlo rizično crveno svjetlo u procesu evropskih integracija, i ne pokazuje dovoljnu ozbiljnost ove vlasti da se uhvati ozbiljno u koštac sa ovim problemima.

Vaš program nije donio ništa novo, nema novih kadrova, jedino što ste uspješno uradili jeste da ste donijeli novu opoziciju koja će se boriti za drugačiju, bolju, pravedniju, pošteniju građansku Crnu Goru. Nova opozicija se neće baviti lično Vama, jer za nju svaka personalizacija problema systemske prirode je neprihvatljiva. Nova opozicije će se boriti za pravnu državu, vladavinu prava, jake profesionalne slobodne institucije u kome će Zakon i Ustav biti iznad svih. Uslov naše građanske i svake druge slobode je poštovanje zakona. U novoj Crnoj Gori koju mi stvaramo, poslanici i odbornici će imati lice partije iz kojih dolaze i neće javno izrugavati volju naroda. Drago Đurović nije lice Pozitivne Crne Gore, Drago Đurović je lice Demokratske partije socijalista i njene brutalne demonstracije moći. Na kraju Vam najtoplije preporučujem Džozefa Naja, njegovu sjajnu literaturu, koji je upravo promovisao ono što je potrebno Crnoj Gori, a to je- Teoriju meke moći, pametne moći - Soft Power, Smart power. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Imamo kolegu Čavora, a priprema se kolega Stanić.

DRAGO ČAVOR:

Uvaženi predsjedniče države, predsjedniče Parlamenta, uvaženi mandataru, kolegice i kolege poslanici,

Vlada o kojoj se danas izjašnjavamo preuzima na sebe težak zadatak i ogromnu odgovornost da u naredne četiri godine upravlja Crnom Gorom u okolnostima koje

zahtijevaju mudrost, promišljenost, stručnost i ekspeditivnost u donošenju odluka koje će se ticati svih nas, naše budućnosti i budućnosti države. Prepoznajući značaj trenutka u kome će ova Vlada preuzeti dužnost, Demokratska partija socijalista i koalicija koju predvodimo, daje punu podršku mandataru za sastav Vlade, Milu Đukanoviću, njegovom kabinetu i programu koji će taj tim realizovati u naredne četiri godine. Uz punu svijest o tome koliko je teška ekonomska kriza sa kojom se suočava čitav svijet, pa i Crna Gora, uvjeren sam da će Vlada u ovom sastavu ispuniti i izborni program koalicije Evropska Crna Gora, koju su građani Crne Gore izabrali za strateški državni pravac i u narednom periodu. U to me dodatno uvjerio ekspozice mandataru koji smo čuli, kao i personalni sastav kabineta.

Svako vrijeme traži odgovarajuće ljude da budu donosioci najvažnijih odluka. Tim koji danas imamo ovdje pred nama, tim je koji će biti pod pojačanom pažnjom javnosti kao malo koja crnogorska Vlada do sada. Pred njima su veliki izazovi, ali ne sumnjamo u njihov kapacitet da ispune zacrtani program i realizuju planirano. Ovako koncipirana Vlada obezbijediće, sigurni smo, kontinuitet dobrog upravljanja državom u svim oblastima čime će biti osiguran dinamički nastavak našeg evropskog puta. Posebno nas ohrabruje ono što smo čuli od mandataru u dijelu ekspozice koji se odnosi na ekonomski oporavak zemlje, kroz novi ciklus investicija, razvijanje industrije, poljoprivrede, turizma, stvaranja još povoljnijeg biznis-ambijenta i obezbjeđivanje novih radnih mjesta. Sve su to preduslovi za ostvarivanje prioriternih ciljeva, bolji život, standard svih građana Crne Gore, dostizanje evropskog kvaliteta života, a samim tim zaokruživanje procesa evroatlantskih integracija.

Jasno je da ćemo dobiti Vladu koja će posebnu pažnju posvetiti unapređenju kvaliteta građana, u svim segmentima, te da će jedno od njenih osnovnih karakteristika biti i socijalna senzibilnost. Siguran sam da će svi u Crnoj Gori, veoma brzo prepoznati taj kvalitet, da će se kroz jaku interakciju građana i Vlade dolaziti do najboljih rješenja za naše društvo.

Uvjeren sam da će ova Vlada, čiji sastav i program ulivaju optimizam i obećavaju, svojim radom donijeti i značajne promjene koje podrazumijevaju unapređivanje funkcionisanja ukupnog sistema, u korist kvalitetnog, javnog upravljanja i boljeg servisa građana.

Svaka promjena koja bude predstavljala novi korak u poimanju odgovornosti javne funkcije i sprovođenju javnih politika naići će na našu punu podršku.

Odluke koje Vlada bude donosila neće uvijek biti lake i jednostavne, jer vrijeme jeste teško za sve. Ipak, sa pravom očekujemo da te odluke budu odgovorne, promišljene i dalekosežne, kako bi nakon punog mandata mogli da procijenimo učinak njihovog rada i kvalitet naše politike. Da omogućimo građanima jasan uvid u sve ono što je učinjeno.

Ono što posebno očekujem od nove Vlade je da nastavi da sa puno pažnje radi na duhovnom utemeljenju Crne Gore, jačanju državnog identiteta i učvršćivanju temelja crnogorske nezavisnosti. Kakvi god izazovi bili pred nama u narednom periodu ne smijemo ni na trenutak dozvoliti da izgubimo sebe. Mi u parlamentu i ljudi koji će se naći u Vladi, prihvatili smo se, zahvaljujući povjerenju građana koje su nam ukazali, funkcija koje zahtijevaju maksimalnu odgovornost i punu posvećenost radu, kako bi smo zajedno doprinijeli što bržem i lakšem prevazilaženju svih izazova koji su pred nama.

Ovo je pravi trenutak da se svi manemo ispraznog kritizerstva i konačno postanemo konstruktivni kritičari, ali i partneri izvršne vlasti. Kritikujte ili kritikujmo, ali ne

po svaku cijenu. Kada kritikujete ponudite realno, ostvarljivo, alternativno rješenje, ne vodite lične i partijske ratove i ne ispoljavajte lične animozitete zbog kojih gubimo ogromno vrijeme i energiju, na štetu važnih odluka koje se tiču građana i države.

Posjetimo se, da smo svi tu zahvaljujući njima, i to moramo imati na umu u svom vremenu vršenja mandata.

Koristim ovu priliku i da se zahvalim ministrima iz prethodne Vlade i posebno dosadašnjem premijeru Igoru Lukšiću, na uspješnom vođenju Crne Gore u posljednje dvije godine. Za njima su dobri rezultati koji obezbjeđuju nastavak sprovođenja uspješne državne politike.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI RANKO KRIVOKAPIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Stanić, a neka se pripremi kolega Vuković.

NOVICA STANIĆ:

Uvaženo predsjedništvo, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore, gospodine mandataru,

Od kada ste vi vlast u Crnoj Gori, ja sam opozicija. To je dvadeset tri godine. Mislim da u regionu nema takvog primjera. Unatoč tome, što bi se reklo, volio bih kada bih mogao danas da kažem - u dobri čas gospodar. Na žalost, ne mogu.

Meni, u ovom trenutku, danas, Crna Gora liči na Muja ispod onog čadora koji boluje od sedam rana od sedam jarana, a osma rana, znate od koga je, na žalost ima i mala razlika. Crna Gora boluje od sedam rana a od jednog jarana i njegovih vlada kroz dvadeset tri godine. To su hipoteke zbog kojih ne mogu da kažem - u dobri čas gospodar.

Evo da navedem onako kako ih ja doživljam.

Dva nedemokratska referendum, onaj iz 1992. i onaj iz 2006, isti čovjek ih organizovao, ista vlast, istra stranka. Ako ste 90-tih godina vodili rat za mir, a znate kako ste ga vodili, od tada da bi izbrisali tu prošlost vodite mirni rat protiv naroda u Crnoj Gori, a zna se koji je to narod. Samo da pomenem 27 profesora srpskog jezika iz Nikšića i Herceg Novog koji su ostali bez posla iako je u tom trenutku u Ustavu pisalo da je službeni jezik u Crnoj Gori srpski. Da pomenem činjenicu koju sam saznao ovih dana da u pravopisu crnogorskog jezika, jedina imenica koja može da se piše i malim i velikim slovom je Srbin, jer kada hoće da se kaže vjerska pripadnost, onda se piše malim slovom, a kada hoće nacionalna, onda velikim. A sve to kako bi se pokazalo da je i Njegoš u svoje vrijeme poštovao crnogorski jezik i pravopis, pa je njegovo srbovanje i srpsko izjašnjavanje značilo vjersku pripadnost.

Da pomenem izigravanje sporazuma koji je premijer Lukšić potpisao sa opozicionim liderima o imenu jezika u Crnoj Gori, sve je to izigrano, od toga nema ništa. U hotelu u kojem spavam, ja ne mogu da gledam RTS 1 i 2, jer je zamrznuta slika, nije zatamnjena i kada zovem majstora, oni kažu - mi ne znamo šta je ovo. Da nema slike na ostalim kanalima, pa hajde, ali vjerujte, neću da gledam informativni program RTS, nije ništa bolji od ovoga na Crnoj Gori, jer je još uvijek žut, htio sam u nedelju da gledam Jagodiće, seriju o Jagodićima, ali ne može.

Da pomenem sljedeću ranu, burazerska i kumovska privatizacija, Pljevlja, Rudnik uglja, pljevaljske šume, Vektra Jakić, 30 nerasvijetljenih ubistava počev od Duška

Jovanovića, to je četvrta rana. Peta rana je organizovani kriminal, šesta je socijalno raslojavanje, ogroman broj siromašnih i mali krug privilegovanih i enormno bogatih. Sedma rana je mijenjanje izborne volje građana, evo vam Nikšić o tome su drugi govorili. Osmu rana, sjeverna rana, auto-put Bar - Boljari, presjekli ste vrpca, šta bi, šverc duvana, šta je sa Pljevljima.

Evo deset godina nije bilo ministra iz Pljevalja, sada će reći, evo ga, dobro došao, gospodine Boškoviću, i maksuz selam. Ali vi ste to zaslužili, jer u onoj srebrnoj medalji iz Londona ima mnogo više pljevaljskog uglja nego olimpijskog srebra, vjerujte mi.

Debelim parama, pljevaljskim i rudničkim je to plaćeno i finansirano. Šta mi od toga imamo? Nemamo ništa.

Na listi u Pljevljima, pod brojem 11 Evropska Crna Gora nisu bili samo DPS i SDP, bio je Rudnik uglja. Pa kada ja to iznesem u Pljevaljskim novinama, onda me zove nekakav Pejović, ili se bar tako predstavlja, psuje, vrijeđa i prijeti. Koga to briga danas u Crnoj Gori, ko će da me zaštiti, gospodine mandatare i vi, gospodine Markoviću, koji ste do juče kontrolisali te službe?

U Pljevljima imaju dvije ekološke crne tačke od onih pet u Crnoj Gori. Ko će to da riješi? Nemojte zaustaviti ovu investiciju koju smo potpisali...

PREDŠEDAVAJUĆI RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Vuković, a priprema se kolega Gošović.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Gospodine Đukanoviću, poštovane kolege,

Pažljivo sam saslušao vaš ekspoze. Mislim da su precizno i ispravno određeni prioriteti, da su u skladu sa vremenom i potrebama naše društvene zajednice, pojedinaca i države u cjelini.

Kažu da sve počinje od ekonomije i da je sve lakše kada tu nema problema. Opredijeljenost nove Vlade da se bavi pitanjima ekonomskog stanja i razvoja, standardom, individualnim i društvenim, ne može se dovesti u pitanje.

Međutim, mislim da je i ekipa koju ste izabrali a koja čini vaš kabinet dobar izbor i da je vaš optimizam da ćete saopšteno realizovati objektivno utemeljen.

Reći ću nešto o jednom pitanju koje ste i vi tretirali vašim ekspozeom, dodajući onome što ste vi rekli i neka svoja viđenja. Radi se o potrebi daljeg, definitivno od ovog trenutka ubrzanijeg definisanja izgradnje državnog identiteta nezavisne i međunarodno priznate države Crne Gore. Kažem, čitav vaš ekspoze govori o tome kao nužnom i objektivnom okviru u kome ćete realizovati planirane politike.

Osjetio sam potrebu da ukažem na nekoliko konkretnih stvari koje bi mogle biti predmet veće pažnje kompletne države, svih nas, a posebno nove Vlade i njenih struktura, jer taj naš državni identitet niko u međunarodnoj zajednici ne dovodi u pitanje, a kako je kod nas u našoj kući, vidjeli smo danas i čuli iz govora nekih mojih kolega.

Novi, ali ne i prvi Ustav Crne Gore, donijeli smo 2007. godine. Nije samo naš problem, to je univerzalni problem, problem svih država, adaptiranje na novu ili inoviranu ustavnu organizaciju, potrebni su i doslednost i posvećenost realizaciji ustavnih rješenja, ali i tolerancija kada je proces privikavanja nekih struktura u pitanju.

Međutim, mi nijesmo u situaciji, nema potrebe, da sve te objektivne i očekivane činjenice dovodimo u istu ravan i tretiramo na isti način sa onima koji te političko-pravne kapacitete nemaju da tolerišemo nepoštovanje Ustava, zakona i države kao takve.

Predsjedniče, odnosno, gospodine Đukanoviću, naš Ustav se u najvećoj mjeri poštuje, to je tačno. On je normativan Ustav i pravno oblikuje našu stvarnost i omogućava da anticipiramo i našu budućnost. Međutim, u ovom trenutku poslije sedam godina možemo konstatovati da imamo propisa koji nijesu u skladu sa novim ustavnim rješenjima a da neki imperativne ustavne norme zakonima vrlo rastegljivo tumačimo. Pitanje crnogorskog državljanstva, što je javno-pravni odnos pojedinca i države nikako da zatvorimo. Nijesmo definitivno pretočili u život ustavom primjerene statuse stanovnika naše države. Iz izvornog ciklusa, recimo u izvorni ciklus produžavamo rok za sticanje crnogorskog državljanstva do 1. januara naredne godine možemo da se legitimišemo i ličnim dokumentima iz one bivše Jugoslavije. O državi i dalje mogu da odlučuju oni koji po Ustavu nemaju pravo. Mislim da bi nadležni resori u Vladi trebali energičnije da odrađuju svoj posao u smislu stvaranja uslova da svi pojedinci budu blagovremeno obaviješteni šta im je činiti i da konačno uredi svoj odnos sa državom kako to Ustav traži.

Želio sam da kažem ono što osjećam, a što vi dobro znate da bez dobrih propisa i bez poštovanja istih, a posebno Ustava biće teže realizovati politike koje ste planirali. Jednostavno sugerisem da ne ostavljamo nikakvu dilemu da li je država pravna država zasnovana na vladavini prava u mjeri koliko je to moguće učiniti u ovom trenutku. Nedostatak državnog patriotizma kod nekih čak i u ovoj sali i nedovoljna borba za građanski nacionalizam, umjesto etičkog otvaraju u uslove za vrijeđanje države, njeno ignorisanje za klecanje koljena pojedincima kada čuju svečanu pjesmu vlastite zemlje. Zato je teško razumjeti s druge strane da se i pojedini državni organi nijesu adaptirali na novo ime države i novi državni status koji imamo u ulazima mnogih institucija, nazive Republika pa i Socijalistička Republika sa državnim grbom koji je već dio naše istorije.

U Ustavu piše da je službeni jezik crnogorski, ali komunikacija pojedinih državnih organa i javnih službi sa javnošću, tkz. javnim servisima, nerijetko se obavlja na jednim od jezika u službenoj upotrebi što stvara probleme kod poštovanja ustavne norme kod uvođenja drugih jezika u službenoj upotrebi u neravnopravan položaj. Treba vidjeti da li u državnim organima, u skladu sa zakonom rade ljudi koji ispunjavaju sve pravno-formalne uslove, jer ima prigovora da je kao rijetko koja država tolerišemo da državne poslove rade i nedržavljeni, dakle stranci u našoj zemlji.

Gospodine Đukanoviću, sugerisem da svi zajedno učinimo našu državu ustavnom zajednicom...

PREDŠEDAVAJUĆI RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Vukoviću.

Kolega Gošović, a priprema se kolega Vukčević.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Poštovani građani, predsjedniče države, kolegice i kolege poslanici, gospodine mandatare,

Sadašnja vlast, vlast višedecenijskog kontinuiteta dovela je Crnu Goru u stanje potpune socijalne i ekonomske nesigurnosti i straha od budućnosti.

Građani su već odavno izgubili trku od zadovoljavanja osnovnih životnih potreba a znakova oporavka nema. Narod ima pravo da bolje živi. Država je dužna da mu to obezbijedi.

U demokratskoj državi građani povjeravaju vlast državi, plaćaju državu da bi živjeli bolje, a ne da bi živjeli gore. Ne povjeravaju joj vlast da bi živjeli bolje oni na vlasti, država mora stvoriti uslove da svi građani mogu da nađu posao i da na osnovu svoga rada žive kao sav normalan svijet.

Gospodine mandatare, od vas se očekuje odgovor, kako je moguće da građani u zemlji sa 190 km najljepše obale, sa ovakvim rudnim i prirodnim bogatstvima i sa samo 630.000 stanovnika, upola manje od Zagreba i Sarajeva, žive ovako loše, da ova zemlja ima najveći jaz između bogatih i siromašnih, da su najbogatiji po pravilu bliski vrhu jedne partije ili su u samom vrhu.

Građani svakako sa više interesovanja očekuju vaš odgovor koji je izostao u ekspozeu, na kojim, ali konkretnim razvojnim projektima, gospodine mandatare, vidite šansu za brzi ekonomski razvoj Crne Gore, za nova radna mjesta, za veće zarade, za bolji kvalitet života, za ravnomjerniji regionalni razvoj.

Možete li reći koji će od tih razvojnih projekata biti realizovan u mandatu vaše Vlade? U kojim projektima vidite razvojne šanse Crne Gore, jer nijedna politika posvećena narodu ne može biti uspješna ako nije ekonomski utemeljena? A suština programa svake vlade mora biti izlazak zemlje iz teške ekonomske krize, privredni oporavak, zapošljavanje. Pri svemu ovome postoji značajna razlika u obimu siromaštva između sjevernog regiona i drugih djelova države. Stopa siromaštva u sjevernom regionu je dvostruko veća od stope siromaštva u centralnom regionu i četiri puta veća od stope siromaštva u južnom regionu. Svi ti pokazatelji svakako su rezultat katastrofalne politike Vlade Crne Gore kada je u pitanju razvoj sjevernog dijela države.

U vašem ekspozeu iz februara 2008. godine istakli ste da će Vlada posebnu pažnju posvetiti regionalnim programima razvoja. Bilo bi značajno da saopštite koji od tih programa izuzev puta Risan- Nikšić- Žabljak je realizovan, odnosno, što je svakako važnije, na kojim programima građani sjevernog dijela Crne Gore mogu očekivati razlog tog kraja i izlazak iz siromaštva.

U vašim brojnim ekspozeima isticali ste da je Crna Gora definisala svoje strateške ciljeve, čija je suština podizanje životnog standarda ljudi u Crnoj Gori, na nivou evropskog građanina ili građanina Evrope 21. vijeka. Ukazivali ste da naš evropski put vidite kao put ka bogatstvu svih građana Crne Gore, kao put jednakih šansi za sve. Takvo vaše razmišljanje imalo bi puni smisao ako bi se ostvarivalo u praksi, ali vi ste mandatar po sedmi put, a još uvijek nijeste prepoznali taj put da se poveća bogatstvo svih građana Crne Gore. Naprotiv, godinama narodu prosipate prašinu u oči, navodnim reformama, agendama, studijama, a posljedica svega toga je ogromno kriminalno bogastvo pojedinaca na vlasti i bliskih vlasti i užasno siromaštvo velikog broja stanovnika Crne Gore.

Iz vašeg ekspozea, gospodine mandatare, ne se vidi koje mjere će Vlada preduzeti na suzbijanju siromaštva i društvene isključenosti kod socijalno najugroženijih kategorija stanovništva, korisnika socijalne pomoći, osoba sa invaliditetom, pezionera sa najnižim primanjima, dugotrajno nezaposlenim, RAE populacijom. Da li će vaše novo vršenje vlasti značiti neophodni zaokret u socijalnoj politici, preusmjerenju društvenog proizvoda u korist siromašnih slojeva stanovništva, kako bi se ubrzao rast društvenog

standarda građana i smanjilo siromaštvo? Da li će politika Vlade konačno biti usmjerena ka siromašnim?

U čitavom periodu tranzicije brojnost štrajkova ukazivao je na veliko nezadovoljstvo zaposlenih sopstvenom situacijom, neažurnošću odgovornih u rješavanju brojnih problema. A karakteristično je da nijedna institucija sistema nije pokazala zainteresovanost za utvrđivanje odgovornosti za uništena preduzeća.

Sa druge strane, niti jedna institucija nije bila zadužena za praćenje realizacije iz Ugovora o privatizaciji. Zato je suviše kasna vaša konstatacija u ekspozeu da će sada doći do raskida svih tih ugovora ukoliko se ove obaveze ne ispune, jer nije ostalo ništa što bi moglo biti vrijedno, nakon svega toga.

Ono što je možda i najvažnije u svemu jeste da je na našoj Vladi obaveza i odgovornost za stvaranje uslova za otklanjanje...

PREDSEDAVAJUĆI RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam, kolega Gošoviću.

Zoran Vukčević, a neka se pripremi poslanik Knežević.

Izvinjavam se, kolega Vukčeviću, samo ću vas prekinuti, neću vam oduzimati vrijeme.

Zahvaljujem predsjedniku države koji je zbog obaveza, kao što znamo domaćin je Samita regionalnih predsjednika država, bio sa nama do ove ure, a zahvaljujem i što je izdržao toliko i želim mu uspješan rad na regionalnom samitu.

Hvala vam, predsjedniče.

Izvolite, kolega Vukčeviću.

ZORAN VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Gospodine mandatare, kandidati za članove Vlade, uvažene kolege i kolegice,

Ja ću pokušati samo par opservacija sa ekonomskog aspekta ekspozea i programa rada Vlade.

Za Crnu Goru, naravno, kao i za mnoge druge države ključno pitanje je kako će finansijski izdržati krizu. Postoje tri načina koja su izuzetno važna, jedan je kako će se obezbijediti finansijska stabilnost, zaduživanja koja nose sa sobom sve rizike. Drugi je aranžman sa Međunarodnim monetarnim fondom koji takođe ima svoje prednosti, ali i nedostatke. Treći, i najvažniji, čini se prioritet to su direktne strane investicije i privlačenje direktnih stranih investicija. Zato je potrebno uložiti veliki napor da se privuče strani kapital, jer moramo biti svjesni činjenice da to žele i druge države. Zato Crna Gora mora učiniti sve da bude konkurentnija i brža od drugih. S tog aspekta mislim da je neophodno predvidjeti i raditi privrženo na unapređivanju sistemskog ambijenta. Mislim da su važna dva aspekta, unapređenje sistemskog ambijenta, a to je, čini mi se, rekonstrukcija državne uprave i državna uprava mora biti efikasna i efektivna. Državna uprava ne smije imati odgovor da to nije naš problem, da je to problem neke druge organizacije, bilo da se radi na lokalnom ili državnom nivou i ne smije se na svim nivoima u državnoj upravi kriti iza donošenja odluka. Na svim nivoima se moraju donositi odluke, i na taj način preuzeti odgovornost.

Druga važna stvar je vođenje poreske politike, odnosno mora se ići ka tome da se poštuje elementarno fiskalno pravilo, a to je da se ne oporezuje tamo gdje se stvara, odnosno tamo gdje se daje društvu, mislim na rad i na proizvodnju, nego tamo gdje se

troši, tamo gdje je imovina i tamo gdje je luksuz. Mislim da takvim opredjeljenjem mora se unaprijediti ukupan ekonomski sistem koji će doprinijeti pokretanju novih privrednih aktivnosti.

U mnogim državama kao odgovor na krizu bila je preporuka samo štednja. Imamo mnoge primjere kao što je Grčka. Međutim, u zadnje vrijeme i u međunarodnim institucijama se sve više insistira na tome da nije to dovoljno i da nije samo jedna od mogućih mjera. Samo štednja se može okarakterisati kao neprijatelj ekonomskog rasta jer za jednoga što je štednja za drugoga je prihod. Tako sa tog aspekta nije moguće rješavati ekonomske probleme. Čak i MMF u zadnje vrijeme insistira na rastu i prije svega insistira na tome da se mora država boriti sa ekonomskom krizom, prije svega, obezbjeđujuće ekonomski rast.

Veoma je važno napomenuti da u međunarodnoj trgovini Crna Gora želi da bude dio globalnih ekonomskih događanja, da oko 4/5 ukupne međunarodne trgovine otpada na robe, a 1/5 otpada na usluge. Imajući u obzir tu činjenicu, za Crnu Goru i za mnoge druge države, a to je preporuka i Evropske unije, potrebna je nova industrijska revolucija. Da je potrebno tamo gdje nije industrijalizovano da se industrijalizuje, tamo gdje nije adekvatno industrijalizovano da je neophodna reindustrijalizacija i zato su nam potrebni i KAP, i Željezara, i mnogi veliki ekonomski sistemi koji će upravo omogućiti promjenu ekonomske strukture sa aspekta realnog sektora.

Za ostvarivanje tih ciljeva posebno je važno da se poštuje elementarni ekonomski četvorougao, tako da ako nema štednje, nema akumulacije, ako nema akumulacije nema investicije, ako nema investicija nema razvoja. A Crna Gora mora biti svjesna činjenice da njena ukupna štednja i manje od 5% nacionalnog dohotka i da je neophodno koristiti dodatne mogućnosti u obezbjeđivanju onoga što je potrebno da se povećaju direktne strane investicije.

I naravno, najveći je problem nezaposlenost, a tu je poseban segment koji se tiče preduzetništva malih i srednjih preduzeća.

Mislim da je izuzetno važno da država bude više involvirana u rješavanju toga problema i da je potrebno vratiti neke mjere koje je Vlada imala u periodu od 2005. do 2010. godine i da moramo biti svjesni činjenice da nemamo dovoljan nivo preduzetničke kulture i preduzetničkog znanja i da nam je potrebno da država bude potpuno involirana u privlačenju onoga što je potrebno da se što veći broj ljudi bavi preduzetništvom.

Naravno, postoji set mjera kojima su definisani...

PREDŠEDAVAJUĆI RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Labudović, a kolega Duković da se spremi.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, dozvolite da ovom prilikom preskočim uobičajeni protokol i da se direktno obratim čovjeku zbog koga smo se danas okupili.

Dobrodošao, gospodaru!

Gospodine predsjedniče Vlade, nazvaću vas tako iako to formalno još nijeste, zbog činjenice što ste, i kada ste to bili i kada nijeste bili formalno, sve ove godine bili predsjednik svega i svačega u Crnoj Gori. Ovako bi vas prije 100 i kusur godina dočekali u onoj sali u Zetskom domu, a ovako vas, evo vidim, i danas dočekuju, što je samo dokaz da ovih 100 i kusur godina, kada je riječ o demokratizaciji, o uvođenju nekih novih

političkih tokova, u Crnoj Gori nije napravljen iskorak vrijedan da se prag preskoči. Vi ste, gospodine predsjedniče Vlade, najbolji svjedok i najbolji dokaz za to.

Pročitao sam vaš ekspoze u pauzi, saslušao ga i mogu da vam kažem da sam razočaran njime već na prvoj stranici. Naime, očekivao sam, gospodine predsjedniče Vlade, vaše izvinjenje. Nakon što ste svih ovih godina izvinili na sve strane, izvinili kurti i murti, red je bilo, gospodine predsjedniče Vlade, da se konačno izvinite i svojim građanima za ovo 15-godišnje posrtanje, za ovaj ekonomski i svaki drugi sunovrat koji, evo u svom ekspozeu priznadoste i vi, kao da sve ovo vrijeme nijeste ni luk jeli, ni luk mirisali.

I zato, gospodine predsjedniče, ne mogu a da vas ne pitam, ko vas je i šta vas je sve to sprečavalo svih ovih godina, da ono što danas obećavate i ono što danas pišete u ovom ekspozeu realizujete i spriječite da Crna Gora i svi mi u Crnoj Gori, manje-više, liše vas jedno 20-tak, ne dođemo u situaciju u kojoj se danas nalazimo?

Ko vas je to, gospodine predsjedniče svega i svačega u Crnoj Gori, ometao? Ko je bio taj koji je bio toliko moćan da vas zaustavi na putu demokratizacije i sveukupne renesanse Crne Gore? Je li gospodin Krivokapić? Je li to neko iz opozicije? Red je bilo, gospodine predsjedniče, da to saopštite ovdje, da se izvinite i obećate da ti koji su vas do sada ometali to od sada neće moći. Biće, ipak, da je nešto drugo u pitanju. Takođe, čitajući ovo vaše štivo zapazio sam na 21. stranici jednu rečenicu koja bi me, da vas ne poznajem dobro, strašno zabrinula. Zapisali ste da "svi mi koji sjedimo u ovom visokom domu smo se već izjasnili da su prethodno najvažnija državna pitanja koja nas razdvajaju riješena i da ćemo poštovati demokratsku volju građana. Tvrdimo i da nam je dobro Crne Gore i svakog njenog građanina na srcu." Ako je ovo istina, gospodine predsjedniče, ja sam ozbiljno zabrinut za vaše srce i za vaše zdravlje, ali dobro se znamo, rekoh, nijeste vi čovjek toliko duševan tako da i ne moram da brinem.

Osvrnuo bih se i na Kabinet koji ste predložili. Znamo se i dobro ih znamo. Svi su oni, gospodine predsjedniče, shodno svom znanju i neznanju i svojoj sposobnosti ili nesposobnosti bili dio ove čorbe u koju smo manje više, neko zaslugom, a neko bez ikakve zasluge svi na kraju dospjeli.

Znam da ćete reći ono što sa te vaše strane stalno spočitavaju, da nijeste vi krivi što ste vlast, zato što je opozicija takva kakva jeste, Ali, ja vas pitam, gospodine predsjedniče Vlade, i očekivao sam to da napišete, koji je to prag koji moramo da preskočimo. Koji je to broj mandata koji moramo da osvojimo, bilo odborničkih ili ovih poslaničkih, a da vi ne možete da ih kupite, da vi ne možete da ih pritisnete, da vi ne možete da ih ucijenite i da promijenite volju građana Crne Gore? To morate da nam saopštite, gospodine predsjedniče, pa tek onda da krenemo u izbornu utakmicu.

I na kraju, jedan politički cinik je rekao da samo ograničen narod može da bira neograničenu vlast. Ja tako ne mislim o svom narodu. Ja znam da ste ovaj narod uvrijedili, ponizili, osiromašili, ali vjerujem u ovaj narod i znam, gospodine predsjedniče Vlade, da vam je ovo posljednji mandat, jer i onaj koji ima goru dioptriju od ove moje, vidi da s vama i timom oko vas dobra biti neće. Zahvaljujem.

PREDSEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Halil Duković, a neka se pripremi kolega Bojanić.

HALIL DUKOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, uvaženi mandatare, dame i gospodo poslanici,
Dva su momenta koja su karakteristična za ovaj period, za period početka rada nove Vlade.

Jedan je da nova Vlada započinje svoj mandat u jeku ekonomske krize koja je uzdrmala i mnogo veće i države i ekonomije nego što je naša. Iako Crna Gora nije mogla uticati na pojavu ove ekonomske krize, njene efekte i te kako osjeća. I svjesni smo da je efekat krize učinio da se onaj impozantan rast ekonomije umnogome uspori, a da veliki teret osjete građani, jer teško dolaze do posla, a posao znači i životnu egzistenciju.

Drugi značajan momenat jeste da, i pored krize koje smo svi svjesni, očekivanja građana od ove Vlade jesu jako velika, da ne kažem nikad veća. Očekivanja ne idu u pravcu da ova Vlada može riješiti ekonomsku krizu, jer svi znamo da je to nemoguće jer se ona može riješiti jedino na globalnom nivou. Ali, očekivanja jesu da se efekti te krize što manje osjete u Crnoj Gori. To su realna očekivanja naših građana i vjerujemo da to i možete uraditi. Posebno vjeruju oni koji su podržali ovu koaliciju i u ovom teškom ekonomskom trenutku kada su ekonomski problemi prisutni u skoro svakom domu. Ako u takvom ekonomskom ambijentu većina građana vjeruje da je samo ova koalicija sposobna da građanima obezbijedi bolji život, tada i prioritet ove Vlade mora biti kao prvo, zapošljavanje, jer rješavanjem tog pitanja riješiće se i ono osnovno egzistencijalno pitanje svakog građanina kome je posao potreban, a takvih ima dosta.

Mislim da su očekivanja građana i realna, jer ako je ova koalicija mogla vratiti nezavisnost Crnoj Gori, ako je Crna Gora prva naredna članica NATO pakta, ako je Crna Gora danas predvodnik u evroatlantskim integracijama, ako je to sve uradila pomoću svojih kapaciteta i u rekordno kratkom vremenu, tada je i normalno očekivati da će ova vlast uraditi sve na poboljšanju životnog standarda građana.

Zato i kažem da su očekivanja građana dosta velika, ali u istoj mjeri i skromna, jer svaki građanin ima pravo na rad i da tim radom stvori sebi i svojoj porodici ugodan život. Stavljanjem u punoj funkciji potencijala kojega Crna Gora ima možemo sigurno puno uraditi na povećanju standarda građana. Mi smo u ljudstvu brojčano mala država, ali u prirodnim bogatstvima smo jako bogata država i racionalnim korišćenjem tih resursa može se puno uraditi.

U vašem ekspozeu ste naveli da treba unaprijediti nivo zdravstvene zaštite i slažem se sa tim vjerujući da će i oni koji su nosioci zdravstvene zaštite, odnosno zdravstveni radnici imati benefite od toga. Pomenuću još jedan značajan sektor, a to je poljoprivreda, jer inače i dolazim iz mjesta gdje je poljoprivredna djelatnost osnovna djelatnost većine stanovnika i vjerujem da naša poljoprivredna proizvodnja može prehraniti Crnu Goru, ali treba riješiti noćnu moru svih poljoprivrednih proizvođača, a to je plasman njihovih proizvoda.

Što se tiče stanja manjinskih prava, do sada je dosta toga urađeno, ali je ostalo još posla. Jednu činjenicu ne možemo zaobići a to je da su sredine u kojima žive manjine, odnosno gdje manjine čine većinu, u jednom dugom periodu bili ekonomski zapostavljene. Iako su u posljednjem periodu i na tom polju dosta uradilo, nivo ekonomskog razvoja tih sredina još nije na željenom nivou. Zbog toga smatram da treba i tome posvetiti dužnu pažnju i ako znam da za takvim ulaganjima, odnosno investicijama ima potrebe sigurno svako mjesto u Crnoj Gori. Ali, za manjine morate imati poseban senzibilitet, jer one to sigurno i zaslužuju.

Na kraju želim da pružim punu podršku vama kao budućem premijeru i svim ministrima u vašom Vladi, sa željom da efekat rada ove Vlade osjete prvo građani i to na svom standardu.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Dukoviću.

Kolega Bojanić. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Dame i gospodo, poštovani poslanici,

Mislim da ne treba trošiti riječi da se radi o traženju podrške za istu vladu koja već vlada dvadeset i više godina i samo da vas ukratko podsjetim na rezultate te vladavine.

Govoriću samo o dijelu ekonomske politike i to su rezultati porazni. Imamo dug od 1,7 milijardi dolara, što zajedno sa garancijom čini 6% bruto proizvoda. Imamo blokiranih 1/3 preduzeća, odnosno nelikvidnih preko 15.000. Imamo drastičan pad izvoza, imamo pokrivenost uvoza-izvoza svega 20%. Proizvodimo poljoprivrednih proizvoda na nivou 10 do 20% potreba.

Kada vidimo takve rezultate i zapitamo se šta je razlog ako ista Vlada svih ovih godina i ako vlada na istim ekonomskim postulatima, onda se nameću tri zaključka. Prvi je da vlast nije dobra, drugi je da postulati ekonomski nisu dobri i treća je da nisu ni postulati ni vlast dobri.

Mislim da ovaj treći odgovor je pravi.

Neću se baviti personalnim rješenjima Vlade, reći ću samo šta ja smatram, a praksa mislim da je i potvrdila koji su to postulati koji su naopako postavljeni i koji nas ovako koštaju.

Ja sam izabrao deset osnovnih postulata koji su na ovaj ili onaj način stalno forsirani u ekonomskoj politici, a jednostavno niste imali ni prostor ni vremena da ih kritikujete. Svaka kritika tih postulata bila je jeres, bili ste proglašavani državnim neprijateljem ili neznalicom. Ovako kratko da pređem, koliko mi vrijeme dozvoli, samo tih desetak.

Počelo sam sa privatizacijom i konstatacijom da privatizacija donosi veću zaposlenost i poboljšanje životnog standarda. To je definicija iz plana privatizacije svih vlada. Koliko nam je donijela zaposlenosti veće i koliko je poboljšan životni standard takvom privatizacijom, svima nam je jasno. I u ovom ekspozeu se pominje da je kritika privatizacije samo politikantstvo. Da li je politikantstvo ako smo ovakvom privatizacijom opustošili crnogorsku privredu.

Drugi postulat na kome je vlast, ne mi, nego vlast sve vrijeme zasnivala ekonomsku politiku je da će mala i srednja preduzeća biti lokomotive crnogorske privrede. Vidimo kako one mogu biti u uslovima kada se otvori tržište, kada su izložene punoj konkurenciji stranih firmi, kada smo skinuli sve carinske barijere, kada ih niko ne štiti od monopola, korupcije i kada ne mogu nikako biti toliko jake da ulažu inovacije, ulažu u znanje koje će im donijeti neke inovacije da bi bili konkurentni. Šta ih očekuje sutra kada se potpuno otvorimo ka Evropskoj uniji.

Usitnjena poljoprivredna proizvodnja doprinosi efikasnijem korišćenju poljoprivrednih resursa, to je postulat broj tri, sve se radilo da se usitni proizvodnja. Imamo 49.000 individualnih domaćinstava, svega 46 preduzeća. Da li neko smatra da

će i povećanjem subvencija, tri puta da povećavamo kako je obećano u predizbornoj kampanji, pitam da li i dalje stojite pred tim obećanjem da ćete tri puta povećati subvencije, odnosno sa 150 eura na 450 eura po hektaru, bar da se obraduju danas individualni proizvođači da će dobiti neke novce. Vidimo kako to funkcionise kada smo na nivou od 10 do 15% maksimalno 20 u određenim proizvodnim poljoprivrednim pokriće potreba.

Neke ste, da kažem priznali, evo vrijeme mi ne dozvoljava da o svima govorim, ali nabrojaću ih. Turizam i usluge su strateške grane evropske privrede, vidimo kako smo se razvili oslanjajući se samo na turizam i usluge. Tržište će samo izvršiti najbolju lokaciju sredstava, priznali ste da neće. Privatne i strane banke su jedino rješenje za servisiranje finansijskih potreba realnog sektora privrede i stanovništva. Zašto bi one bile jedine? Zašto smo se samo oslonili na privatne i strane banke, zašto nismo tražili alternativna rješenja?

I danas tražite od tih istih banaka u državi koja zagovara to puno tržište da smanjuju kamate pa .... otvorena vrata, pozvali smo ih da dođu.

Slobodna međunarodna trgovina i ukidanje svih carina doprinosi razvoju crnogorske privrede. Pokazalo se koliko je to tačno. Evo i Vi ste danas u ekspozu priznali da je to bila zabluda. Niske poreske stope su presudne za privlačenje stranih ...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. Neće Vas čuti, ali mi ćemo Vas čuti. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Ne čuje se.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Koleginice Dragičević, izvolite riječ, a neka se spremi kolega Bojović iz Demokratskog fronta.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče Skupštine, poštovano predsjedništvo, poštovani građani, poštovani mandatare,

Danas je pred nama program gospodina mandataru saziva 40. Vlade države Crne Gore, koji po mom dubokom uvjerenju donosi veoma dobre, radikalne i obavezujuće promjene u strukturi vlasti i budućem razvoju i prosperitetu države Crne Gore. Drago mi je, i kao Hrvatica veoma sam ponosna na to, a vjerujem i sigurna sam da su danas ponosni i svi dobronamjerni Hrvati Crne Gore, da u ovom 40. sazivu Vlade participiramo i mi, odnosno participira Hrvatska građanska inicijativa u vlasti. I ovo je, kao uostalom i izbori od 14. listopada ove godine, za Hrvate u Crnoj Gori i za Hrvatsku građansku inicijatu povijesan datum. Izborivši se odlično za naše mjesto u Parlamentu i Vladi Crne Gore idemo odlučno naprijed i trudićemo se da maksimalno pridonesemo napretku Crne Gore na njenom putu u sljedećim godinama, da podržimo i nesebično pomognemo ulazak u NATO i Evropsku Uniju, te napredak privrednog i ekonomskog razvoja Crne Gore i da dijelimo skupa sudbinu, kako lošu tako i dobru na tom dosta trnovitom i ambicioznom putu.

Hrvatska građanska inicijativa i ja osobno podržaćemo program gospodina mandataru i smatramo, odnosno sigurni smo da je uvaženi mandatar svojim programom metnuo sebi, članovima buduće Vlade, nama poslanicima ovog Parlamenta veliku obavezu i neprestalan veliki rad i zalaganje, kao i odlučivanje. Hrvatska građanska inicijativa će se truditi da opravda povjerenje, da podržava sve što je dobro, da brani svoje stavove i prava, da maksimalno bude od pomoći u Vladi i predsjedniku Vlade, kao i svim članovima, simpatizerima i glasačima Hrvatske građanske inicijative, te svojim građanima i svim drugim građanima Crne Gore za sve to i za prosperitet i napredak i ulazak Crne Gore u NATO i Evropsku uniju, kako bi se poboljšao standard i život svih naših građana.

Svima skupa čestitam na izboru za 25. saziv Skupštine Crne Gore, na imenovanju i izboru za 40. Vladu države Crne Gore na čelu sa Vama uvaženi gospodine Đukanoviću i sigurna sam da ćemo zajednički uspijeti da sve teškoće prevladamo i sve točke programa koji je pred nama, izvršimo.

Zahvaljujem svima na pozornosti.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Zahvaljujem, kolegice Dragičević.

Poslanik Vladislav Bojović ima riječ, a poslanik Zoran Srzentić neka se spremi.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Hvala Vam, predsjedniče Skupštine.

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

U predloženom ekspozeu je zacrtano da je jedan od ključnih ciljeva nove Vlade da Crnu Goru uvede u NATO, a ja prepoznajem da je namjera da to bude donošenjem odluke u Parlamentu Crne Gore, a suprotno volji građana, i to ubjedljivoj, koji su u ubjedljivoj većini protiv pristupanja sjeveroatlantskom savezu. Takav scenario bi mogao da ima dalekosežne i višestruko štetne posledice po Crnu Goru. Apsolutno je jasno da bi samo odluka na demokratski organizovanom referendumu imala puni legitimitet, a organizovanje referenduma bilo bi jedino demokratski i istorijski odgovorno. Međutim, skoro je nezamislivo da će takvu odgovornost nova Vlada iskazati. Pošto nju rukovode goli interesi opstanka i obezbjeđivanja sigurnosti pozicija i nelegalno stečenog kapitala pojedinaca iz vrha vlasti i onih bliskih njima.

Jasno smo čuli od mandataru da će i nova Vlada nastaviti da vodi nelegitimnu politiku pristupanja NATO-u forsirajući na silu ovaj proces. I Vlada koja nam se predlaže pokušaće da NATO integracije tehnički dovede pred svršen čin, kako bi stvorila utisak praktično završenog posla i neminovnosti pristupanja. Međutim, pristupanje Crne Gore NATO savezu svakako nije neminovnost i u slučaju referenduma naša grupacija koja djeluje unutar Demokratskog fronta predvođiće snage koje su protiv.

Bez obzira na konačna opredjeljenja vlasti, mi ćemo se u narednom periodu snažno suprotstaviti takvom putu Crne Gore koji može samo da je košta, kako ekonomski tako i bezbjednosno. Crna Gora ima problem sa svojom unutrašnjom bezbjednošću, problem sa kriminalom i korupcijom, a ne sa opasnošću sa strane. Ako takva opasnost postoji razumjeli bi ovoliko žurbu Vlade, ali istovremeno prirodno bi bilo da nam mandatar to danas saopšti.

Sa druge strane, članstvo Crne Gore u programu Partnerstvo za mir smatramo dovoljnim oblikom bezbjednosnih integracija naše države. Osim toga, članstvo u

Evropskoj uniji, kome težimo, nudi dodatan bezbjednosni okvir i sigurnost za Crnu Goru. U posljednje dvije decenije Evropska unija se gradi kao bezbjednosna zajednica, kroz zajedničku bezbjednosnu i odbrambenu politiku razvijajući svoj bezbjednosni identitet i svoje vojne kapacitete. Prema tome, Crna Gora će članstvom u Evropskoj uniji postati dio evropskog bezbjednosnog sistema koji je za nju sasvim dovoljan. Osim toga, Evropska unija i NATO integracije nijesu međuzavisni procesi i članstvo u NATO savezu nije uslov da Crna Gora bude članica Evropske unije.

Dakle, ne postoji niti jedna korist koju nam članstvo u NATO može obezbijediti, a da je već ne možemo ostvariti kroz proces evropskih integracija. Ako kojim slučajem nova Vlada donese odluku o pristupanju NATO savezu u Skupštini uz pomoć servilnih djelova opozicije, partije koje bi eventualno bile saučesnici u vlasti, snosile bi istorijsku odgovornost za podršku jednom nelegitimnom i štetnom procesu po Crnu Goru. Šta više, time što planirajući donošenje odluke u Parlamentu unaprijed računa na podršku djelova opozicije, nova Vlada, apsolutno sam siguran, rizikuje brojne posledice.

Još jedna tema zaslužuje posebnu pažnju, to je tema ravnomjernog regionalnog razvoja Crne Gore koji ne postoji. Razlike u regionalnom razvoju Crne Gore predstavljaju veliki problem izražen posebno kroz odnos prema sjeveru, na koji, kako vidimo, i stari i novi partneri DPS-a ukazuju. Toliko puta objavljena politika ravnomjernog regionalnog razvoja ne ostvaruje se u mjeri potrebnoj za popravljavanje utiska, a kamoli za poboljšanje uslova života u sjevernom regionu Crne Gore. Mandatar pokušava da ovo pitanje riješi tako što će stvoriti lažnu predstavu kako će time što je ministra bez portfelja pretvorio u potpredsjednika Vlade za regionalni razvoj. Riječ je, naravno, o običnom zamajavanju javnosti. Ovu tezu dodatno potvrđuje činjenica, da je sva ona ministarstva od kojih zavisi ravnomjerni regionalni razvoj, dodijelio lojalnim kadrovima DPS-a i SDP-a, dok ni jednog nema iz kruga manjinskih partija. Dakle, nema ministarstva za regionalni razvoj pa bi bilo važno da nam mandatar objasni kako će sve to u praksi funkcionisati.

Primjere ovakvog stanja i odnosa centralne vlasti imamo u Pljevljima. Nemam vremena da ih navedem sada, ali u narednom periodu to će biti moj prioritet. Dakle, apsolutno ne vjerujem da će se sa Vama na čelu i sa kadrovskim rotacijama bilo šta promijeniti. Suština politike i odnosa prema sjeveru će ostati ista, s tim što, budite sigurni, u predstojećem periodu pregovora sa Evropskom unijom lokalne uprave koje nijesu pod kontrolom režima, ali i politički predstavnici građana u tim opštinama koje nijesu vaše apologete i glasnogovornici, koristiće sve mehanizme da ukažu na grubo kršenje osnovnih ljudskih prava, kriminala.....

PREDSEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam, kolega Bojoviću.

Poslaniče Srzentiću, izvolite, a kolegunica Zdenka Popović ima riječ poslije njega.

ZORAN SRZENTIĆ:

Poštovani predsjedniče Parlamenta, gospodine mandataru, članovi kabineta predloženog, kolegнице i kolege, poštovani građani,

Povjerenje koje su građani i na prethodnim parlamentarnim izborima dali koaliciji Evropska Crna Gora i Vama lično, gospodine Đukanoviću, istovremeno znači da građani prepoznaju političku snagu koja u ovim ozbiljnim političkim i ekonomskim vremenima garantuje sigurnost i napredak, kako svakog građanina tako i društva. Velika pažnja koja

je prisutna u javnosti i našem društvu govori i o velikim očekivanjima građana od Vas i Vlade koju ćete predvoditi, kao i ozbiljnosti ekonomskog i političkog trenutka. Ocjene i zadaci kojim će Vlada biti posvećena, kao i predložene mjere zahtjevaće veliki napor i sinergičko angažovanje svih činilaca u našem društvu, ali Vaš dolazak na čelo Vlade, kao i personalni sastav Vlade, kod građana uliva sigurnost da će to biti i ostvareno.

Zdravstveni sistem predstavlja važan činilac koji opredjeljuje kvalitet života naših građana, zato u stavovima iz ekspozee koji ukazuju na zdravstveni sistem, kao jedan od tri najvažnija i prioritetna aspekta, kojim će Vlada biti posvećena, vidimo i garanciju očuvanja dostignutog kvaliteta i unapređenja istog. Otvaranjem novih i rekonstrukcijom postojećih objekata, uvođenjem modernih dijagnostičkih tehnologija i terapijskih procedura u svim zdravstvenim ustanovama, vrhunska medicina je danas dostupna građanima u zdravstvenim ustanovama u čitavoj Crnoj Gori i nije privilegija pojedinih centara. Zato je u narednom periodu dalja demetropolizacija i regionalizacija jedan od zadataka. Uvođenjem DRG sistema, plaćanja u zdravstvu, afirmisaće se i nagraditi kvalitetan rad ustanova i pojedinaca u njima. Završena reforma primarnog nivoa, nastavak reformi sekundarnog i tercionog nivoa, uz podršku koja je iskazana, garancije su da ćemo i u narednom periodu imati kvalitetan zdravstveni sistem.

Ozbiljnost ekonomske situacije i ograničenost finansijskih resursa u predstojećem periodu biće najveći izazovi zdravstvom sistemu, ali i u takvim uslovima postoje ustanove u zdravstvenom sistemu naše države, koje pored kvalitetnog rada posluju finansijski pozitivno, što govori da se unutar samih zdravstvenih ustanova kriju mogućnosti koje menadžment zdravstvenih ustanova treba da prepozna. Posebno u narednom periodu potrebno je posvećeno raditi na iskorišćavanju mogućnosti izvora rasta prihoda zdravstvenih ustanova kroz medicinski turizam spajanjem medicinskih usluga visokog kvaliteta sa nastavkom liječenja i rehabilitacije u turističkim objektima za šta postoje u određenim sredinama svi uslovi, kako smještajni, tako kadrovski i kvalitetna oprema. Zato je potrebno formiranje timova koji će raditi na afirmaciji naših resursa i sklapanje ugovora sa osiguravajućim fondovima iz ino okruženja. Naše prednosti su, uz kvalitetan i stručan rad, cijena usluga, ekskluzivna destinacija i hotelski kapaciteti.

Svakako je potrebno u narednom periodu, što je istaknuto u Vašem ekspozeu, dalje insistiranje na javnom i privatnom partnerstvu, gdje bi se dio kapaciteta u zdravstvenim ustanovama otvorio prema tržištu. Istovremeno reforma Fonda zdravstva kroz ugovaranje usluga sa pojedinim zdravstvenim subjektima biće podsticaj zdravstvenim ustanovama i zaposlenima u njima za kvalitetniji i angažovaniji rad.

Uvođenje privatnih osiguravajućih fondova, dopunskog dobrovoljnog osiguranja, kao i racionalizacija postojeće zdravstvene mreže su pravci koji su otvoreni u prethodnom periodu i na čijoj daljoj implementaciji će biti potrebno uložiti dodatni napor resornog ministarstva, lokalnih samouprava, kao i zaposlenih unutar zdravstvenih ustanova, ali postojeći stepen razvoja crnogorskog zdravstva kao i sve što je iznijeto kao pravci razvoja u narednom periodu ...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam, kolega Srzentiću.

Cijenim Vaš trud, ali red je red. Najavio sam vam poslanicu Popović, a priprema se poslanica Branka Tanasijević.

Izvolite.

ZDENKA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, poštovane kolegice i kolege, gospodine mandatare,

Očekivala sam da ćete u Vašem ekspozu ponuditi građanima Crne Gore konkretna rješenja, zdrav ekonomski rezon i realni ekonomski princip izlaska iz ovako duboke ekonomske i socijalne krize u kojoj su se našli građani Crne Gore, ne svojom krivicom. Očekivala sam da ćete imati snage da kažete šta je pravi uzrok propadanja crnogorske ekonomije, kako to da je neoliberalna ekonomska politika iznjedrila nekoliko ekstra bogatih pojedinaca, a na drugoj strani imamo takvo siromaštvo pred kojim više ne možemo zatvarati oči.

Hiljade ugašenih radnih mjesta, gotovo sve fabrike zatvorene, a radnici nezbrinuti i na ulicama. Očekivala sam da ćete priznati da je koncept neoliberalne ideologije koji je i sjaj i bijeda ekonomske nauke doveo Crnu Goru do finansijskog i privrednog kolapsa, pa i da ćete nešto reći o ličnoj i profesionalnoj odgovornosti zbog stanja u kome se nalazi crnogorska ekonomija, jer ste imali apsolutnu vlast svih ovih godina u kontinuitetu. Kada ovo kažem, podsjetiću samo da su u Podgorici, koja je 1/3 Crne Gore i koja je glavni administrativni, finansijski i privredni centar, ugašena sva preduzeća koja su po svim ekonomskim kriterijumima imala jasnu ekonomsku perspektivu, odličan kadrovski potencijal, domaću sirovinu, razvijene prerađivačke kapacitete i što je najvažnije obezbijeđeno tržište i mogućnost da povežu različite resurse i brojnu proizvodnju. Ugašeno je na desetine hiljada radnih mjesta u Radoju Dakiću, Marku Radoviću, Titeksu, 19. decembru i da ne nabrajam dalje. Ostao je samo KAP o kojem danas ne želim da govorim.

Vi i Vaša Vlada kontinuiteta, umjesto da u razvojnom smislu sačuvate i modernizujete stratešku proizvodnju, posebno preduzeća sa domaćom sirovinskom bazom svojom proizvodnjom i obezbijeđenim tržištem, bez obzira gdje su locirani, vi ste sva takva preduzeća privatizovali i gasili i oslobađali atraktivne lokacije za stambeno poslovnu izgradnju i tako pravili dvostruku štetu. Ono što je rentabilno uništili, a kapital od prodaje građevinskog zemljišta umrtvili izgradnjom stanova i poslovnih prostora koji sada zjape prazni, jer se ne mogu prodati. Gdje je tu ekonomska logika?

Sve ovo nameće pitanje znanja našeg najznačajnijeg resursa koji je preduslov razvoja i napretka. Da li ga imamo dovoljno? Mislím da imamo, ali ga zbog partijske pripadnosti ne želite i ne prepoznajete. Ova zemlja teško može naprijed ako zatvarate oči pred velikim brojem stručnih, obrazovanih ljudi koji imaju i znanja, i vještina, ali zbog partijske pripadnosti ne mogu doći do izražaja. Iskustvo nam je na žalost ovo potvrdilo. Nije dovoljno imati kapital. Kod nas su ga privilegovani pojedinci lako sticali, ali ga nijesu znali korisno upotrijebiti i oploditi. Nedostatak vizije i znanja je samo produbio ekonomsku krizu u kojoj se nalazimo, iz koje ćemo teško izaći bez nekih radikalnijih mjera.

Ono na šta treba da date odgovor je i to šta to bi sa onim obećanjima i prioritetima iz prethodnog četvorogodišnjeg perioda? Samo da podsjetim na nekoliko: povećanje životnog standarda, povećanje zaposlenosti, poštovanje prava zaposlenih, razvoj malih i srednjih preduzeća, jačanje socijalne kohezije, jačanje investicionih i penzionih fondova, najava investicija od tri milijarde, proširenje aerodroma, izgradnja novih, prepoznavanje puta kako da se poveća bogatstvo.

I danas kažete da su to isto prioriteti, ali ja Vas pitam, do kada će to biti prioriteti?

Od svih ovih obećanja samo je ovo posljednje ispunjeno, ali samo za privilegovane pojedince, na žalost svih građana Crne Gore.

Citiraću Vaše riječi: " Evropski put ka bogatstvu svih građana Crne Gore vidim kao put stvaranja jednakih šansi za sve. Kako će je ko iskoristiti zavisi od svakog pojedinačno." Da li smo, godpodine Đukanoviću, imali svi iste šanse? To neka građani procijene. Ne postoji niko ko ne želi sistem gdje će nezaposleni moći da nađu posao i žive od svog rada, a investitori i preduzetnici da zarade i oplode svoj kapital.

Da li ste stvorili takav sistem? Vrijeme je pokazalo da niste. Vaša platforma napretka Crne Gore, a tiče se sistemskog stimulisanja investicije i preduzetništva kao neophodnog uslova za rast društvenog bogatstva ....

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolegice Popović.

Koleginica Tanasijević, a priprema se poslanik Pavlović.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani predsjedniče, poštovani potpredsjedniče, poštovani mandataru, gospodo iz buduće Vlade, kolegice i kolege poslanici, poštovani građani,

Posljednjih godina Crna Gora je kao i veliki broj država opterećena ekonomskom krizom koja kao posljedicu ima nedovoljnu zaposlenost, porast siromaštva i pad životnog standarda. To su problemi koji negativno utiču na kvalitet života građana, problemi koji opterećuju, ne samo porodice, nego i državnu ekonomiju. Da bi ih prevazišli potrebno je osnažiti, iskoristiti sopstvene resurse, sve raspoložive kapacitete staviti u funkciju, podići nivo društvene odgovornosti i imati kadrove koje karakteriše sposobnost i spremnost da se suoči sa postojećom situacijom. Tim povodom se u ekspozu mandataru za sastav nove Vlade kaže, da je pred nama vrijeme koje traži odlučnost i razboritost umjesto nedoumica, dostojanstvo i samopouzdanje umjesto inferiornosti, uzajamno uvažavanje, a ne kontinuirano optuživanje, povjerenje umjesto predrasuda i podozrenja, veću ličnu i društvenu solidarnost. Imajući to u vidu i činjenicu da nas veličina i trajanje krize dodatno obavezuju da jačamo saradnju svih subjekata društva, mandatar je za sastav nove Vlade predložio tim koga čine ne samo stručni, nego i odgovorni ljudi spremni da vode razvojnu politiku Crne Gore. Pred novom Vladom su veliki izazovi i zato nije bilo jednostavno odabrati tim koji ima visok nivo entuzijazma, otvorenost za promjene, kreativnost, odlučnost, sugestibilnost, visok nivo samopouzdanja, spremnost za prihvatanje rizika, pozitivan stav, adaptibilnost na nove okolnosti i samokritičnost. Međutim, da bi jedan tim funkcionisao na pavi način veoma je važno ko se nalazi na njegovom čelu. Mandatar Milo Đukanović ima sve osobine uspješnog lidera koji je uvijek shvatao potrebe društva i vremena i imao sposobnost i spremnost da rješavanjem problema obezbijedi napredak i stabilnost Crne Gore.

U svom ekspozu je saopštio da je ekonomski oporavak od posledica krize kroz obnovu rasta prioritet nove Vlade, što će rezultirati postepenim unapređenjem kvaliteta života građana Crne Gore. Da bi se to postiglo potrebno je prvenstveno stvoriti uslove za veću zaposlenost, obezbijediti kvalitetniju zdravstvenu zaštitu i usluge i poboljšati kvalitet obrazovanja. U ekspozu se tim povodom ističe, da je zbog dugog trajanja i produbljanja krize pitanje zapošljavanja dodatno dobilo na značaju, tako da je nezaposlenost postala najteži ekonomsko-socijalni, politički problem Crne Gore koji gotovo bez izuzetka pogađa svaku crnogorsku porodicu. Upravo iz tog razloga najveći

dio ekspozea je posvećen načinima na koji će Vlada nastojati da obezbijedi rast zaposlenosti. Jedan od njih je pojednostavljivanje procedura kroz debirokratizaciju sistema, poboljšanje poslovnog ambijenta i uklanjanje barijera koje stoje na putu, započinjanje i razvoja biznisa, posebno onog koji stvara novu zaposlenost.

Za kraj istakla bih da su u ekspozeu, pored ovog, analizirana mnoga pitanja i ponuđena rješenja koja su od suštinskog, a samim tim i od sudbinskog značaja i za naše građane i za državu. Zato sam sigurna da će ovakav, kvalitetan, ambiciozan, ali ostvariv program Vlade i njen personalni sastav dobiti podršku Skupštine i da će ona biti saradnik Vlade u procesima stvaranja boljeg ambijenta za sve građane Crne Gore. Uostalom, i Vlada i Skupština su na istom zadatku kada je unapređenje kvaliteta života građana u Crnoj Gori na djelu.

Gospodine mandataru, gospodo iz buduće Vlade, želim vam puno uspjeha u radu. Postavili ste visoke, ali i dostižne ciljeve, a to je upravo ono što program i buduću Vladu čini kredibilnom i što obezbjeđuje moje bezrezervno povjerenje i podršku. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Pavlović ima riječ.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Čuli smo ekspozee prepun izandalih floskula, paušalnih ocjena, neutemeljenog hvalisanja, jednom riječju, prazne priče, i naravno, obećanja, obećanja, obećanja.

U tih 40.000 radnih mjesta, novih, i u slične šarene laže više niko ne vjeruje. Zato, po mom mišljenju, i nije važno to što je rečeno u unutar ekspozea, mnogo značajnije je ono čega nema, ono što je izostavljeno, preskočeno ili je samo ovlaš pomenuto. Dakle, svega ima u ovom ekspozeu, brdo praznih riječi, agenasa, akceleratora, i tako dalje, ali jedne sintagme nema ili da budem precizan, pominje se samo jednom unutar 25 strana. Samo na jednom mjestu u ekspozeu pominje se korupcija i organizovani kriminal. Samo jednom, stidljivo na 18. strani i još jednom posredno, sramežljivo kao obećanje o nultoj toleranciji prema korupciji par stranica kasnije ili ranije. Budimo poštteni, kada se ovaj mandatar zakune na nultu toleranciju prema korupciji, svi znaju da on u stvari misli na nultu toleranciju prema otvaranju bilo kakve priče o korupciji. Nedavna tužba za klevetu protiv "Vijesti" i "Dana" sa odštetnim zahtjevom od 100 hiljada eura predstavlja najavu onoga što nas čeka sa ovim mandatarom kada je u pitanju borba protiv korupcije i mafije. Od ovog mandataru niko, baš niko, niti u Crnoj Gori, niti u Evropi, pa ni šire, niko ne očekuje borbu protiv korupcije i mafije. Svako zna da se ovaj mandatar grozi od te priče, kao đavo od krsta. Zato je sigurno da nikoga neće začuditi što se broba protiv korupcije i mafije pominje samo na marginama ovog njegovog ekspozea.

Dozvolite mi da pomenem jednu narodnu mudrost. Narod kaže: U kući obješenoga ne govori se o konopcu, eventualno se šapće. Zato u ovom ekspozeu gospodina Đukanovića gotovo nema niti jedne riječi o korupciji i mafiji. Moglo bi se reći da se šapće na jednom mjestu o tome. Sa ovim mandatarom Crnu Goru očekuje zastoj na planu evropskih integracija, jer neće biti nikakve političke volje za rješavanje ključnih integrativih prioriteta koje je Brisel postavio pred nas onih obuhvaćenih 23. i 24. poglavljem. Sa ovim mandatarom predstoji nam mrcvarenje na evropskom putu. Upravo

ovu ocjenu sam iznio u četvrtak 29. novembra na sastanku zajedničkog odbora, evropskog i crnogorskog Parlamenta, takozvanog POSPA u sali Evropskog parlamenta u Briselu. Naišao sam na neslaganje članova odbora iz reda vladajuće koalicije. I dok me je potpredsjednik Vlade uvjeravao da je politička volja za obračun sa korupcijom snažno prisutna unutar Vlade i da je ta volja nesumnjiva, u salu Evropskog parlamenta došla je vijest o sramnoj epizodi koja se upravo u tom trenutku dešavala u Nikšiću. Ta sramna epizoda, taj udžbenički primjer političke korupcije bila je potvrda da je korupcija duboko u samom temelju sistema u Crnoj Gori i da je njen izvor, inicijator, kreator vladajuća politička elita. Bila je to za mene razočaravajuća, moram reći, potvrda istinitosti prethodno iznijete moje ocjene.

Ovo sramno nikšićko gaženje izborne volje građana, poštovani građani Crne Gore, postalo je tako dobro poznato, čak i u Evropskom parlamentu. Ta naša nikšićka sramota je već postala regionalna, evropska sramota, bruka. Imidž mafijaške države mi smo krenuli da mijenjamo sa imidžom korumpirane balkanske autokratije. Zato je nakon jutrošnjeg svlačenja svih velova u Nikšiću, svima jasno kako će u narednom mandatu izgledati borba protiv korupcije u Crnoj Gori. Prosto, neće je biti. Ja zato moram reći, ne krivim ovog mandataru. Svi smo znali šta od njega možemo očekivati po pitanju borbe protiv korupcije i mafije. Svi smo znali da će ako mu se da šansa on parkirati Crnu Goru na sporedni evropski kolosjek. Za taj zastoje koji nam predstoji, krivim one koji su sve to dobro znali, baš kao i ja, ali su ovom mandataru, ipak, dali nedostajuće glasove, pomogli mu da formira Vladu i tako na sebe preuzeli odgovornost za sve zastoje koji nas očekuju na evropskom putu. Veliki je to teret, teško će se to zaboraviti.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Nikčević, a priprema se kolega Perić.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Poštovane kolege, pokušaću da se uključim u temu oko rasprave, oko Vlade,

Danas biramo članove predstavnike 40. Vlade Crne Gore. Zadovoljstvo mi je što je Milo Đukanović prihvatio kao prvi čovjek naše partije, čovjek koji je bio na čelu liste Koalicije za Evropsku Crnu Goru, da bude mandatar za sastav Vlade, a od danas premijer te iste Vlade, čime je i ispoštovan i većinska volja naših građana. Čovjek koji je davao značajan doprinos visokom ugledu Crne Gore u međunarodnoj zajednici, nakon obnove njene državnosti participirajući u državnoj politici Crne Gore dao je doprinos razvijanju dobrosusjedskih odnosa a time i mjesto Crne Gore, kao lidera, u regionu i međunarodnoj zajednici.

Nemjerljiv je njegov doprinos na planu evropskih i evroatlantskih integracija. Treba li nas podsjećati da smo za vrijeme njegove ranije Vlade došli do pozicije za kandidata za ulazak u Evropsku uniju?

Pred budućom Vladom je vrijeme velikih izazova i velikih iskušenja. Pa zato je naša koalicija saglasna da to breme nose naši najbolji kadrovi. Kadrovi koji imaju bogato iskustvo na čijem čelu će biti čovjek koji je i u najtežim trenucima naše skorije istorije znao naći prava rješenja. Vjerujem da u sastavu koji je predložio tim koji može na pravi način odgovoriti izazovima koji će biti pred ovom Vladom u naredom četvorogodišnjem periodu.

Naš program na kojima smo dobili posljednje parlamentarne izbore i time šansu da sastavimo Vladu zasniva se na poboljšanju kvaliteta života svih građana Crne Gore.

To je, između ostalih, bio i prioritet kojim se bavila i prethodna Vlada doktora Igora Lukšića, kome ovom prilikom treba odati priznanje za učinke koji su postigli i na tom planu u vremenu izražene ekonomske krize, a posebno za učinke na spoljno-političkom planu.

Iz ekspozee se može vidjeti da će prioritete ove Vlade biti, prije svega, stvaranje uslova za veće zapošljavanje, za bolju i kvalitetniju zdravstvenu zaštitu i poboljšanje kvaliteta obrazovanja.

U teškoj ekonomskoj krizi koja dugo traje u kojoj se nalazi i naša država, kao i sve u regionu i u Evropi i u Evropskoj uniji, potrebno je pokrenuti ekonomski oporavak i rast, osigurati nova radna mjesta i novo zapošljavanje. Jer je nezaposlenost i mandatar svrstao u jedan od najtežih ekonomsko-socijalnih i političkih problema Crne Gore.

Nema porodice, kao što je rečeno, u Crnoj Gori koju ne pogađa taj problem.

Posebno zabrinjava procenat nezaposlenosti mladih, iako je on mnogo manji u odnosu na neke zemlje u regionu, Bosna, Srbija, Makedonija i tako dalje.

Gdje je prostor za veće zapošljavanje ili, bolje rečeno, šta je uslov za povećanu zaposlenost, to je obezbjeđenje direktnih stranih investicija.

Strane investicije utiču na rast ekonomije. Veliki su izvor sredstava, povećavaju zaposlenost i izvoz, služe i za pokrivanje tekućeg deficita koji je karakterističan za ekonomije u tranziciji. Pored toga, utiču na povećanje priliva sredstava za proširivanje spoljno-trgovinskog deficita. Posebno je značajno što ove investicije omogućavaju prenos novih tehnologija i znanja, a veoma su inspirativne za poboljšanje konkurentnosti na domaćem tržištu. Sa njima dolazi i obuka novozaposlenih, što bi uticalo na razvoj ljudskih resursa.

I bez obzira što smatramo da je naša zemlja, da kažemo u ovom trenutku bezbjedna, što je ocjena relevantnih međunarodnih institucija, Crna Gora, kao mala država, koja se nalazi na istorijsko nestabilnom području, mora voditi računa i na vrijeme zaštititi sopstvene interese. Mislimo da je naš prioritet, a to je i prioritet mandatar, ulazak u NATO, a NATO znači i dolazak stranih investicija. Treba razbiti iluziju o tome da premijer i mnogi ministri rješavaju probleme radnika, probleme poslodavaca, lokalnih samouprava, ali moraju imati više razumijevanja i senzibiliteta za njihove zahtjeve.

Posebno podržavam izgradnju novih infrastrukturnih i energetskih objekata koji su uslov za stvaranje novih vrijednosti, novog zapošljavanja i eliminisanja uskih grla sveukupnog razvoja.

Na kraju, dajem punu podršku i premijeru i njegovom programu i članovima Vlade u budućem četvorogodišnjem periodu.

Da iskoristim priliku da kažem, potpuno ste u pravu gospodine Koča Pavloviću, naša nikšićka sramota postala je poznata. Tačno, ali vi to treba da ponavljate, Vi iz Demokratskog fronta, Vi iz Pozitivne Crne Gore. Naša partija, naša koalicija ni jednim svojim gestom....

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo trenutak, zaustavio sam Vam vrijeme. Rekli smo da nema komentara, ako kažete ime mora biti komentara, mora biti replika.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Demokratska partija socijalista, naša koalicija, od prvog dana formiranja lokalne vlasti, gdje su kolege dobile većinu i mogućnost da formiraju vlast, ni jednim svojim gestom nije njih onemogućila da to urade, ali na kraju poslije dva mjeseca pokazali su punu nesposobnost i neodgovornost i odnos prema građanima koji su im dali povjerenje. Da li smo mi krivi što na prvoj sjednici niko nije ušao da sluša himnu, da li smo mi krivi što na nastavku sjednice njihov najozbiljniji, najodgovorniji, najbolji član napušta partiju i kaže njima ono što mi nikada ne bi rekli jednima i drugima?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Replika kolege Pavlovića. Zamolili smo, dogovorili smo se, nema spominjanja imena, nema komentara.

Izvolite, replika, dva minuta.

KOČA PAVLOVIĆ:

Evo trudiću se da ne pomenem nijedno ime, pa ni ime onoga ko zaista nije u mogućnosti da nam odgovori, a to je ovaj koga danas cijeli dan pominjemo, ovaj iz Nikšića, odbornik Pozitivne Crne Gore, precizno da kažem, po mom mišljenju jedini koji je iz ove priče izašao pozitivan, jedini. Treba da vidimo, gospodine Nikčeviću, koliko je izašao pozitivan on iz ove priče, jer je to jedino logično objašnjenje onoga što je on uradio i njegovog ponašanja. To treba da urade, mi smo mu to tražili, kolege iz Pozitivne su tražili i mi tražimo vrlo jasno smo tražili, jedinstveno da se nadležni organi pozabave time - hitno. Ali ne da se pozabave na način na koji su se do sada bavljali takvim stvarima. Zabavljanje dok javnost ne zaboravi, dok tu aferu ne prekrije neka nova afera. Ne. Tu se mora saznati ko je dao i ko je uzeo i koliko, i ti moraju otići u zatvor. To je jedini način da mi zaista napravimo, da kažem, vidljive, mjerljive rezultate koji se od nas očekuju u borbi protiv korupcije. Jer kao što znate, svi znamo politička korupcija je temelj, izvor svake druge korupcije. Prema tome, tu apsolutno mislim da nema prostora za bilo kakvo plemisanje.

Čak mislim da i ne bih zaista pominjao više, i apelujem na svakog da ne pominjemo više toga čovjeka ili bilo koga drugog. Ti ljudi nijesu krivi. Oni su žrtve jednoga sistema koji ste vi napravili i koji u svojoj osnovi, u svom postamentu ima korupciju, kao dominantno, temeljno, ponekad jedino oruđe, jedini mehanizam funkcionisanja. Svi smo mi žrtve sistema koji ste vi napravili. Svi građani Crne Gore i oni koji ponekad, da kažem, zaborave na neke vrijednosti...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Poslanik Perić, a priprema se poslanik Šehović.

Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Poštovani predsjedniče Skupštine, predsjedništvo, mandataru, uvažene kolege poslanice i poslanici,

U ekspoziju smo čuli nekoliko teza, da je stanje jako loše, da je prethodna Vlada radila sjajnu stvar, da će ovo biti Vlada kontinuiteta, da nas očekuje dobar rezultat ove

Vlade, ali da će vrijeme biti jako loše. Jako se teško snaći šta je to što nas očekuje u narednom četvorogodišnjem mandatu i jako teško je sistematski kritikovati ekspozice na 24 strane, koji prilično obiluje nedoslednostima i nekonzistentnostima. U tom smislu ću uzeti za slobodu da se obratim uvaženom domu u dijelu koji tretira obrazovanje.

Obrazovanje jeste temelj i zalog za budućnost društva, jer na taj način mi ostavljamo svoje znanje, znanje svojih predaka generacijama koje su pred nama i pozivamo ih da se u teškim situacijama pozovu na to iskušenje, da ga iskoriste i da se lakše nose sa budućim prilikama i budućim izazovima. Plašim se da smo mi tu na potpuno pogrešnom putu. Kompletan sistem obrazovanja je postavljen i u ovom trenutku je u jako lošoj situaciji. Najmanje problema ima možda na prvoj stepenici, predškolskom obrazovanju, gdje je najveći problem, možda i najlakše rješiv, a to su nove predškolske ustanove i mi očekujemo da će Ministarstvo prosvjete inicirati izgradnju novih vrtića. Kako krećemo dalje, ka daljim stepenima obrazovanja, prije svega, ka osnovnoj školi, srednjoj stručnoj školi, Gimnaziji, Univerzitetu, problemi se usložnjavaju. I ono što jeste zabrinjavajuće, mi ne vidimo nikakvu spremnost niti riješenost da se sa tim problemima ova Vlada uhvati ukoštac.

Kada govorimo o osnovnoškolskom obrazovanju, srednjoškolskom i gimnazijskom, osnovni problem jeste da naši učenici ne dobijaju primjenjivo znanje. To su pokazali PISA rezultati, to su pokazala relevantna međunarodna istraživanja, i to su pokazala u krajnjoj crti i znanja naših učenika koji kada dođu na tržište rada prosto dolaze nespremni za njih. Nije fer prema budućim generacijama, nije fer prema ljudima koji očekuju novu šansu nakon završetka svojih studija, nakon završetka srednje škole ili gimnazije, nije fer da očekuju da će dobiti šansu.

Ovim putem posebno želim da apelujem na dva ministarstva, na Ministarstvo prosvjete, da prilikom zapošljavanja nastavnog kadra ukloni politički kriterijum kao opredjeljujući i da pruži šansu mladim i stručnim ljudima. Možda, gospodine Stijepoviću, to neće biti politički profitabilno za vas, ali će jako puno značiti našoj djeci. Takođe, ministarku nauke pozivam da se u budućem sastavu Vlade grčevito bori da naučno istraživački rad dobije mnogo značajnija i veća sredstva. Naučnoistraživački rad jeste jako važan jer on upravo treba da bude osnova, konkretno vašeg Ministarstva nauke.

U neposrednoj blizini ovog uvaženog doma se gradi zgrada Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, i treba da se gradi. Ne mogu da se sjetim u ovom trenutku priče koja kaže da možete jednom narodu da srušite sve zgrade, sve škole, sve bogomolje, ali ako je duh tog naroda ostao nesalomiv, sve će se to obnoviti. S druge strane, ako slomite duh tom narodu, nemojte da dirate ništa od ovoga, to će se samo urušiti. Upravo iz tog razloga što smatram da se 23 godine slama duh crnogorskog naroda, mi nećemo podržati ovu Vladu jer je smatramo Vladom kontinuiteta i smatramo je Vladom koja je doprinijela tome. Gospodine Nikčeviću, mi očekujemo od Demokratske partije socijalista u Nikšiću da vrati mandat koji je preuzela od Pozitivne Crne Gore na krajnje nedemokratski i necivilizacijski način. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ima pravo, ali da otpišemo na neiskustvo. Možemo li da otpišemo na neiskustvo? Bilo je onako usputno rečeno, nije bilo direktno notirano. Dozvolite mi da ja dam benefit novom Klubu na taj način. Hvala vam, kolega Simoviću.

Kolega Šehović nije tu, očigledno se sprema malo više. Kolega Vuletiću, sada ste vi na redu kada nema kolege Šehovića. Kolega Bulajić će biti poslije vas, tako da znamo.

Izvolite, kolega Vuletiću.

MILORAD VULETIĆ:

Pokušaću, ipak, ove impresije vezano za Nikšić na kraju, pa ću skratiti malo diskusiju.

Gospodine predsjedniče, uvaženi mandataru, dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

U ekspozeu mandataru za sastav Vlade gospodina Đukanovića, kao i u diskusijama kolega iz Demokratske partije socijalista i vladajuće koalicije rečeno je ono najbitnije što će opredjeljivati prioritete i programska načela u radu Vlade u narednom četvorogodišnjem periodu. S toga ću na ovu temu nešto reći iz svoje vizure. Apostrofirajući ono što je, po mom mišljenju, najznačajnije da se uradi u cilju poboljšanja kvaliteta života svih građana Crne Gore.

Respektabilan rezultat na izborima pod veoma teškim uslovima krize koja se već, moglo bi se reći, duži vremenski period očitava na svim poljima života, ekonomskom, finansijskom, socijalnom, a na kraju i političkom. Prisjetimo se da su gotovo sve vladajuće partije u regionu i Evropi, osim DPS-a, izgubile na izborima. To dodatno obavezuje Vladu da se u narednom periodu, prije svega pozabavi poboljšanjem kvaliteta života građana.

Stoga je neophodno u najkraćem roku: 1) Stvoriti bolje uslove za zapošljavanje, prvenstveno mlađe populacije, otvaranjem novih radnih mjesta; 2) Obezbijediti uslove za efikasniju i kvalitetniju zdravstvenu zaštitu; 3) Poboljšati kvalitet obrazovnog sistema; 4) Ono što bih sugerisao, obezbijediti uslove, posebno finansijske, za dalji razvoj sporta, kako bi se sačuvao sadašnji izuzetno visok rejting koji crnogorski sportisti, reprezentativci i sporski klubovi postižu na domaćoj internacionalnoj sceni, čineći Crnu Goru prepoznatljivom i poželjnom destinacijom. Stoga, Vlada mora iskoristiti sve potencijale i resurse kojima Crna Gora raspolaže na optimalan način. Mora se povećati i stepen odgovornosti u donošenju odluka kojima će se nerijetko morati kreirati javno mnjenje, a nečinjenjem slijediti namjere i želje onih koji svaki, pa i najbolji potez Vlade upozoravaju građane da se radi o pogubnim potezima, nestručnosti i nesposobnosti Vlade, kako bi se za sitan šičar dodvorili nekom domaćem ili inostranom lobiju zainteresovanom da takvi projekti ili programi ne prođu već da oni plasiraju svoje, po pravilu, mnogo gore i neisplativije. Temeljnim zadatkom Vlade vidim na uspostavljanju što je moguće više ravnoteže između ponude i potražnje, smanjenjem na moguću mjeru troškova uvoza roba i usluga i stvaranju uslova za povećanjem izvoza. Zato nam je potrebno stvarati novi bruto društveni proizvod kroz bolju valorizaciju energetskeg potencijala, povećanjem industrijske proizvodnje, posebno proizvodnje čelika, aluminijuma, drvoprerada i bolja valorizacija resursa za proizvodnju zdrave hrane, posebno na sjeveru i centralnom dijelu Crne Gore. Pojačati aktivnosti na izradi nedostajućih planskih dokumenata i krenuti u realizaciju radova na saobraćajnoj infrastrukturi.

Bez duže elaboracije, zbog ograničenog vremena za diskusiju, želim pohvaliti rezultate dosadašnje Vlade na čelu sa Lukšićem. Na kraju, želim da istaknem da je

Koalicija Evropska Crna Gora formirala Vladu koja će moći da odgovori na izazove, prije svega ekonomske krize, pa joj u tom smislu želim srećan i uspješan rad.

Osvrnuo bih se samo i na vladavinu prava koja je predmet današnje rasprave od strane gospode iz opozicije, na način što sasvim pogrešno elaboriraju, imputirajući rezultate svoga neslaganja i svoje nesloge u Nikšiću, na adresu Demokratske partije socijalista. Prvo nekorektno, drugo nestručno, treće nedozvoljivo. Imam osjećaj, uvaženi građani, da sada sjednu u skupštinski restoran, da uzmu jelovnik, ne bi se dogovorili ni oko obroka kojeg treba da pojedu, a ne da vrše vlast u opštini ili na republičkom nivou. Imputirati nama iz Demokratske partije socijalista ono što su njihove greške, što su njihovi propusti, u najmanju ruku je nekorektno. To građani prepoznaju i prema tome se znaju opredijeliti. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Što bi rekli - de gustibus non disputandum.

Idemo da čujemo kolegu Bulajića, a iz vlasti se priprema nova pozicija za njega, kolega Genci Nimanbegu.

STRAHINJA BULAJIĆ:

Gospodine predsjedniče, gospodine mandatare, uvažene kolege, vrlo konkretno, tri, četiri pitanja.

Na strani 20 - Crna Gora je naša zajednička kuća, bez obzira kom narodu ili religiji pripadali. Ova Vlada će maksimalno raditi na tome, da afirmišemo identitetsku koheziju na multikulturalnim i multikonfesionalnim osnovama. To podrazumijeva nepodijeljenu brigu prema svim nacijama, dakle množina, i manjinama i njihovim kulturama u Crnoj Gori. Svi zajedno ne smijemo dozvoliti da se ugroze bilo čija prava, isticanje i njegovanje posebnosti.

Pitam koje su to nacije, dakle množina, a koje manjine? Da li ćete konačno da konstatujete u Ustavu fakticitet sa posljednjeg popisa i da srpskom date mjesto koje mu i pripada?

Strana 17, drugi paragraph - međusobna povezanost integracija u NATO i u Evropskoj uniji daleko je izraženija u našem regionu nego što je bila i što je danas u drugim djelovima Evrope. Za malu balkansku zemlju kao što je Crna Gora NATO je garancija trajne stabilnosti itd, da ne gubim vrijeme.

Dakle, s tim se apsolutno ne slažem jer mislim da je partnerstvo za mir za Crnu Goru sasvim dovoljan okvir. Kao prilog tome, mislim da je primjer Austrije i Finske potpuno suprotstavljen toj vašoj tezi. Dakle, NATO nije garancija trajne stabilnosti nego jedan militantni savez koji se koristi za sukob civilizacija. Mislim da treba poslušati glas naroda, voks populi, i da je Crnoj Gori sasvim dovoljno i sasvim odgovarajuće i to bi, po nekom mom skromnom mišljenju, trebalo da bude vojna neutralnost koju bi garantovala Evropska unija. Zašto govorim Evropska unija? Zbog toga što, valjda, u ovoj sali ne znam nijednu partiju, nijednu stranku, barem tu imamo konsenzus oko pristupa Evropskoj uniji. Dakle, Evropska unija što ne bi bila za promjenu garant vojne neutralnosti Crne Gore.

Strana 7. U kom pravcu da idemo dalje? Da bi znali kuda idemo, moramo se zapitati kako će svijet izgledati, tako da će ekonomske integracije jačati stvarajući nove prilike za ekonomski progres.

Treće pitanje, pripadam ljudima koji će reći da je ekonomsko stanje u Crnoj Gori spomenik neoliberalnog koncepta: Da li ćete učiniti sve, ali baš sve i učiniti sve bilanse Crne Gore javnim, da se izrazim žargonski, ali bez štelovanja, dakle potpuno tačno, jasno i precizno i da demantujete sve priče koje se čuju i ovdje i sa strane o bankrotu Crne Gore? Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega.

Pozivam kolegu Nimanbegua, a priprema se kolega Vasilije Lalošević. Izvolite, kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala, predsjedniče Krivokapiću.

Poštovani mandataru Đukanoviću, poštovane poslanice i kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Oktobarski izbori 2012. godine su, poslije deset godina, dali rezultat koji su politički djelatnici i politički analitičari vjerovatno i očekivali. S jedne strane, za Albance u Crnoj Gori broj osvojenih mandata je ostao na dva, na šta smo i upozoravali ne samo kod usvajanja već i kod predlaganja Izbornog zakona. Zakon je umjesto prave afirmativne akcije imao samo matematičku afirmaciju koja je rezultirala time da na osnovu svih glasova za albanske liste čini da je albanski poslanik daleko skuplji od prosječnog mandata poslanika u Skupštini, posebno mandat Force za jedinstvo koja je za preko 1100 glasova skuplja od prosječnog u Skupštini Crne Gore za ostale partije. Forca kao stožer liste Forca za jedinstvo koju čine i dvije grupe građana, Građanska inicijativa Tuzi i Građanski pokret perspektiva, potvrdila je svoj status kao najozbiljnije i najjače albanske partije u Crnoj Gori. Politički zahtjevi Albanaca u Crnoj Gori koji su potvrđeni u sporazumu koji smo postigli sa Bošnjačkom strankom i HGI i koji su prihvaćeni u vidu platforme od strane koalicionih partnera i drugih partija ove koalicije, prvenstveno DPS-a, jasni su i kvalitetno definisani i nepromjenjivi od onih sa kojima smo postali prepoznatljivi kao partija. To su zahtjevi za više radnih mjesta, za ekonomsku sigurnost, za kvalitetnim obrazovanjem, sigurnim zdravstvom, boljim platama i penzijama, rješavanje problema restitucije, imovinskih prava i jačanje lokalnih samouprava i nove opštine Malesija.

Tako je koalicija koja je napravljena i sa predstavnicima Demokratske partije i Liberalne partije, koja je kupila predstavnike autohtonih manjina u Crnoj Gori, Bošnjaka, Hrvata i Albanaca, kao jedan novi politički momenat u Crnoj Gori smo postigli dogovor kojim se pokušava zajednički rješavati politički problemi manjina u Crnoj Gori. Ti zahtjevi su definisani u platformi, a to je dalja demokratizacija društva u skladu sa propisima i standarda Evropske unije i jačanje institucija sistema u cilju pristupanja Evropskoj uniji, jačanje stabilnosti kohezije Crne Gore kao multietničke i multikonfesionalne države, ubrzanje evroatlantskih integracija, jačanje institucija pravne države, pravna sigurnost, ravnopravna i potpuna implementacija svih zakona, te borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, ravnomjeran regionalni razvoj i ulaganja u nerazvijene sredine u kojima žive manjinski narodi, stvaranje uslova za unapređenje socijalnog i ekonomskog ambijenta u Crnoj Gori, a posebno na područjima gdje žive pripadnici manjinskih naroda. Srazmjerna zastupljenost, odnosno implementacija Ustavom i zakonom zagarantovanog prava na zastupljenost u zapošljavanju pripadnika manjinskih

naroda u državnim organima i institucijama. Sprovođenje decentralizacije u korist lokalnih zajednica vlasti, unapređenje demokratije, ljudskih i manjinskih prava i pravne države i unapređenje sistema lokalne samouprave kroz njeno efikasnije funkcionisanje. Unapređenje sistema obrazovanja na jezicima manjinskih naroda na svim nivoima, adekvatno učešće kulturno-obrazovnih programa manjinskih naroda i formiranje redakcija za potrebe manjinskih naroda u javnom servisu. Restitucija, odnosno povraćaj imovinskih prava na pravičan način i u razumnom roku. Slobodna upotreba nacionalnih simbola, zaštita nacionalnih kultura identiteta kroz jačanje manjinskih institucija.

Svi djelovi predizbornog programa Force koje smo mi dali, to su bili devet razloga za glasanje, svi djelovi sporazuma zajedničkog djelovanja Bošnjačke stranke HGI i Force, mogu se naći u vašem ekspozu, gospodine Đukanoviću. Za njihovu realizaciju je potrebno vrijeme, i toga smo mi svjesni, ali je potreban i kvalitetan iskorak iz dosadašnje prakse. Glas za vašu Vladu je glas partije koja želi promjene u društvu, želi zaštitu interesa nacionalnih manjina, Albanaca u Crnoj Gori, ali i prosperitet svih građana Crne Gore. Force za jedinstvo je partija koja ima jasnu političku viziju i mi želimo da prihvatimo odgovornost za budućnost svih građana Crne Gore. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Lalošević, a priprema se poslanik Šehović.

VASILIJ LALOŠEVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovano predsjedništvo, gospodine mandatare, potencijalni ministri, poštovane kolege i uvaženi građani Crne Gore,

Kao partija istinske socijalne pravde, a pažljivo čitajući vaš ekspozu danas i sve ono što se danas čulo, moram konstatovati i neke stvari koje se u praksi i ne slažu sa onim što ste izrekli u ekspozu. Gospodine mandatare, da li Crna Gora ima zadovoljavajući stepen demokratske kontrole za ograničavanje moći i monopola? Mislim da nema. Gospodine mandatare, da li je redistribucija javnih resursa solidarna i ravnomjerna? Mislim i bojim se da nije, jer je Crna Gora jedna od zemalja gdje su najveća socijalna raslojavanja. Vi ste, u vašem ekspozu, upotrijebili jednu riječ koja je lijepa i koja je korisna i koju svi treba da favorizujemo, riječ je o koheziji, ali ta kohezija se, nažalost, u djelu ne sprovodi. Da li je uspješna borba protiv svih vidova diskriminacije, socijalne, nacionalne i rodne? Mislim da nije, ali se svi zajedno moramo založiti da do nje, zaista i dođe. Da li svi u Crnoj Gori imaju jednak i slobodan pristup obrazovanju, zdravstvu, kulturi itd? SNP se svih ovih godina zalagao da do toga dođe. Vi i vaš tim koji ne sumnjam da će glasovima većine biti izabran danas, morate se uhvatiti u koštac i morate to sprovesti u djelo. Da li se popravljaju položaj radnika, penzionera i socijalnih slučajeva koji primaju pomoć od države? Nažalost, ne. Imali smo prilike da dva dana vidimo one radnike Radoja Dakića i vidimo da se nije ni maknulo ni korak dalje u rješavanju njihovih problema, ali nemamo vremena da govorimo o tome. Na kraju, da li su sve one aktivnosti koje vi i vaša Vlada i sve vlade koje ste vodili do sada i one koje su vodili neki drugi ljudi iz vaše partije bili uspješni u predlaganju zakona, odnosno u sprovođenju tih istih zakona?

Gospodine mandatare, SNP je partija koja ima sedam osnovnih principa. Između ostalog, to je i čast i bavljenje politikom koja je zasnovana na nekim tradicionalnim vrijednostima Njegoševe Crne Gore. Takođe, osnov naše politike su i solidarnost,

pravda, sloboda kao osnov čovjekove egzistencije, zatim jednakost, investicije i zaposlenost, jer bez ove dvije zadnje investicije zaposlenosti koje donose boljitak države nema hljeba nikome od nas. Zbog toga, gospodine mandatare, očekujem od vas da ćete sve uraditi da u Crnoj Gori postoji sistem vladavine prava, da u Crnoj Gori postoji saradnja između državnih organa, a nije postojala ni u onim vašim vladama, ni u ovoj zadnjoj koja je bila. Da li ćete uraditi sve da budu svi jednaki pred zakonom? Da li ćete uraditi sve da politička volja doprinese otpočinjanju prave borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije? Da li ćete moći i mi svi zajedno i javnost kvantifikovati rezultate te borbe?

Gospodine mandatare, pažljivo sam čitao vaš ekspozee i one eskpozee koje ste imali vi i gospodin Šturanović i gospodin Lukšić. Novina ovog ekspozea što je priča o NATO-u sa 1. strane došla na 16. stranu. Jedna rečenica u jednom pasusu koja govori i o nekim vašim nedoumicama pokazuje da ta priča baš i ne ide vama kao što ste vi zamislili. Vi kažete, u dnu ovog pasusa, da bi realno bilo da na sljedećem Samitu koji se bude bavio temom proširenja dobijete poziv, odnosno učinićete sve da do toga i dođe. Ja sam parlamentarac Parlamentarne skupštine NATO-a i čujem tamo da se pričaju priče o novom strategijskom konceptu, ali i o prioritetima, a to su zemlje bivšeg SSSR-a, Gruzija, Ukrajina, pa čak i Makedonija koja je deset godina zamrznula status.

Samo zarad javnosti jer vi to vrlo dobro znate, uvažena gospodo, ne postoji tzv. komplementarnost između NATO-a i Evropske unije, jer da postoji ne bi bilo ovog odnosa, ja ću vam sada, možda znate i svi, ali zbog poštovanih građana, kazati. Počnimo od odnosa Evropske unije i NATO-a. Konstatujemo da pet članica NATO-a nijesu članice Evropske unije, dvije evropske države Island i Norveška i dvije sjevernoameričke, sada i Kanada plus Turska, ali i da šest članica Evropske unije nijesu članice NATO-a, Austrija, Kipar, Malta, Irska, Finska i Švedska. Naravno da svaka od ovih zemalja imaju svoje razloge zašto nijesu tamo. Toliko o toj potpunoj komplementarnosti i toliko o tome da će nas baš to i taj eventualni ulazak dovesti do nekog blagostanja. Smatram da je partnerstvo za mir dovoljan okvir i da na jednom fer i demokratskom referendumu narod Crne Gore treba da donese odluku.

Još jedna stvar, gospodine Đukanoviću. Na 20. strani umjesto da upotrijebite lijepi i čisti srpski jezik, vi kažete da ćemo se brže oslobađati retrogradnih natruha prošlosti i izaći iz identitetskih sukoba. Koliko sam pročitao, natruh trebalo bi da bude involviranje nekih stranih uticaja. Mogli ste to objasniti i na lijepom srpskom ili na onom jeziku koji vi u ovom trenutku govorite, a ja vas pamtim iz vremena kada ....(Prekid)

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Šehović, a da se pripremi kolega Vučinić.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, predsjedniče Krivokapiću.

Poštovani gospodine Đukanoviću, drage kolege,

Vladajuća koalicija je u predizbornoj kampanji tražila mandat i, rekao bih, povjerenje od naših građana, prije svega da bi sačuvala postignuto, odnosno da bi sačuvala ono na čemu je rađeno prethodnih godina, da ne kažem decenija ili čitav jedan vijek, da bi nastavila ono što je dobro, ali isto tako da bi ispravila ono što nije bilo dobro, a čega je svakako bilo. To povjerenje smo od naših građana dobili i na tom povjerenju treba da im budemo zahvalni. Osim na povjerenju, mislim da treba da im budemo

zahvalni i na upozorenju jer će nas upravo to upozorenje u narednom periodu učiniti boljim i odgovornijim prema javnom poslu kojim se bavimo i koji obavljamo.

U tom smislu nam dobro dođe rasprava o ekspozeu mandataru za sastav nove Vlade, budući da je to najbolja prilika za strateško promišljanje o budućim pravcima djelovanja Vlade u narednom četvorogodišnjem periodu. Da bismo ostvarili ono što smo obećali, danas je potrebno naglasiti da ova Vlada, što se nas u Socijaldemokratskoj partiji tiče, mora biti Vlada kontinuiteta, posebno u politikama vezanim za evropske i evroatlantske integracije, Vlada odlučnijeg bavljenja državotvornih politikama koje će učvrstiti temelje nezavisne države Crne Gore koja je obnovljena 2006. godine, ali i Vlada zaokreta, jasnog zaokreta u pojedinim segmentima ekonomske politike.

Zašto to kažem? Zbog toga što smatram da bi bilo politički nekorektno, bez obzira da li dolazimo iz vlasti ili iz opozicije, neprimijetiti da je Crna Gora u prethodnom periodu postala država koja se najbrže u regionu kreće putem evropskih integracija, što je, u konačnom, rezultiralo i otvaranjem pregovora sa Evropskom unijom. Bilo bi nekorektno prećutati činjenicu da smo na pragu učlanjenja u NATO, da smo i pored najveće krize još od Velike depresije 30-ih godina 20. vijeka uspjeli da sačuvamo redovnost plata i penzija, da bi bilo nekorektno prećutati da smo u najvećoj mjeri uspjeli da sačuvamo radna mjesta, u periodu kada su mnoge snažnije ekonomije na koljenima. Međutim, još bi bilo nekorektnije reći da nije bilo propusta u radu, da nije bilo naših brojnih internih nesnalaženja, da nije bilo robovanja pogrešnim razvojnim modelima, da nije bilo neodlučnosti u privlačenju stranih investicija, da nije bilo vođenja politike na parče u pojedinim segmentima, da nije bilo neprihvatljive komocije u pristupu koji je vezan za Kombinat aluminijuma. U konačnom, nepošteno bi bilo ne priznati da pojedinci u državnom aparatu svoj dio posla nijesu odrađivali kako treba i da su možda više vodili računa, pritom, o sopstvenom, a manje o interesu države Crne Gore.

To su, gospodine Đukanoviću, po meni okolnosti u kojima vi preuzimate vođenje Vladom Crne Gore. Siguran sam da ste isti kao iskusan i odgovoran čovjek svjesni, ako ništa ono zbog činjenice što ste u svom ekspozeu načelno pomenuli skoro svaku od ovih negativnih pojava koje sam pomenuo, ili sam ja makar to tako shvatio.

Poštovane kolege, mi ne smijemo zavaravati sebe pozitivnim statističkim podacima za koje je tačno da smo bolji od većine zemalja u regionu, ali je tačno i to da skrivanjem iza statistike ne smijemo prikrivati realne ekonomske probleme. Vi to, gospodine Đukanoviću, u svom ekspozeu nijeste uradili, i to me raduje, već ste se, moj je utisak, bavili suštinom problema. Raduje me to što ste i sami isto insistirali na onome što smo mi u SDP-u od samog početka insistirali, na potrebi aktivnije uloge države u ekonomiji, na potrebi podsticanja ravnomjernijeg regionalnog razvoja, na potrebi insistiranja na ključnim infrastrukturnim projektima koji će biti pokretač naše ekonomije, na potrebi insistiranja na ravnomjernijoj raspodjeli tereta krize, na odlučnijoj borbi za strane investicije i, u konačnom, u činjenici da se nagomilani ekonomski problemi više ne mogu rješavati stezanjem kaiša jer bi nas to dovelo u još veći problem. U svakoj od tih politika ćete svakako imati nesebičnu podršku od strane Socijaldemokratske partije.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ja sam za razliku od Socijaldemokratske partije sebičan i ne dajem tuđe vrijeme drugome. Hvala vam.

Najavio sam kolegu Vučinića, a priprema se kolega Luidž Škrelja. Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

S obzirom da je ovakva situacija bila u Nikšiću, dobio sam zaduženje od odbornika iz Nikšića da se osvrnem na dešavanja koja su bila ovih dana. To nije nikakvo iznenađenje, ali je novost ovo što se dogodilo, da se ovakva kupovina i ovakav skandal uradi na jedan javan način i da se trguje sa tim mandatom. Ovako slobodan mandat je bio nešto da se unaprijedi demokratija. Međutim, u nikšićkom slučaju dogodilo se to da je zloupotrijebljeno od strane koalicije DPS-a i SDP-a i da se trgovalo sa tim mandatom. Samo vi znate koliko ste dali i šta ste dali za taj mandat.

Mislim da je bilo neprimjereno šta se sve dešavalo i kakve su sve izjave bile, počev od samog gospodina Đurovića, da je to uradio zbog dostojanstva i da je priznao poraz, iako smo pokradeni, pa onda preko izjava načelnika policije, da je policija bila prisutna zbog navodne buke i galame. Međutim, nije bila ta buka i galama. Zna se kako je i zbog čega policija ušla. Mislim da je bilo i nedolično ponašanje od strane pojedinih odbornika iz DPS-a koji su se prosto veselili, slavili neku pobjedu izbora predsjednika Skupštine na račun pokradenog glasa. Neshvatljivo mi je da ta gospođica koja je izabrana za predsjednicu Skupštine Opštine, kako bi mogla da položi zakletvu da će nešto časno i pošteno obavljati, a da je to nečasno odrađeno i da je to, u stvari, pokradeno. Eto, šta se desilo. Desilo se da je to obesmišljavanje izbora, da je to obesmišljavanje demokratije. Mogu reći da ćemo mi na svaki način, postoje mehanizmi za to, boriti da dokažemo i pokažemo pravu izbornu volju građana.

Sada bih se vratio na ekspozu. Gospodine Đukanoviću, mi vam u Nikšiću ne vjerujemo, ne vjeruju vam radnici Željezare, iz razloga što ste nekada davno rekli da će Željezara biti udarna pesnica i lokomotiva privrednog razvoja Crne Gore. Ta vaša izjava stoji u jednoj kabini pored elektrolučne peći. Mnogi su vam tada vjerovali, ali poslije svega ovoga što se desilo sa Željezarom, što se desilo sa privredom Nikšića, malo ko vam vjeruje, i zbog toga ste izgubili izbore u Nikšiću. Ne vjeruju vam ni zbog livnice koja je danas zatvorena. Ne vjeruju vam ni zbog Tehnostila. Vi ste dolazali i otvarali nova postrojenja i nove mašine u Tehnostilu. Te mašine su dvije godine nakon vašeg dolaska pokradene, a za to ni do dan danas niko nije odgovarao. Ne vjeruju vam ni radnici Metalca, njih 40-tak, koji su ovih dana završili na Birou rada bez centa otpremnine. Mislim da vam ne vjeruju ni radnici Radoja Dakića koji se okupljaju svaki dan ispred Skupštine i Vlade. Vjerovatno će vam dati povjerenje parlamentarna većina u ovom domu, pa ispravite tu grešku jer su vas oni doveli na vlast. Ne može vam se vjerovati ni zbog ekonomske politike koji možemo na primjeru Željezare kako ste i šta sve radili pokazati kakva je to ekonomska politika bila. Ne može vam se vjerovati ni zbog socijalne politike jer ste Zakon o radu, kao što su se hvalili izvršni direktori biznismena Manka, kako je dobro kada su mogli sa vama da urede.... (Prekid)

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Najavljen je kolega Škrelja, a priprema se poslanica Ponoš.

LUIĐ ŠKRELJA:

Poštovani predsjedniče Skupštine, dame i gospodo poslanici, uvažene građanke i građani,

U cilju racionalizacije gužve koja će nastati nakon izbora nove Vlade, obratiću se gospodinu mandataru na način koji će uslijediti nakon deset minuta.

Gospodine predsjedniče Vlade, želim vam puno uspjeha sa vašim kandidatima za ministre koji su istovremeno, pošto sam jedan od zadnjih diskutanata od strane Demokratske partije socijalista, uskoro će biti pravi kabinet u punom kapacitetu, uz očekivanje da ćemo realizovati sve ono što smo zacrtali planom i ekspozicijom koji smo slušali od gospodina Đukanovića.

Vlada je izvršni organ koji sprovodi zakone na teritoriji određene države. Postoji više različitih mišljenja o tome šta zapravo čini Vlada. U najširem smislu, vladati znači imati pravo da se odlučuje, upravlja i nadgleda nad određenom teritorijom, grupom ljudi ili organizacijom, u ovom slučaju našom državom Crnom Gorom. Dobru Vladu podupire podrška građana. Stoga, nijedan pokušaj nekog spoljnog ili unutrašnjeg činoca da silom nametne politički poredak ne može se smatrati legitimnim dok god se građani ne izjasne suprotno. Budući da demokratska vlast proizilazi iz podređenosti i odgovornosti narodu, ona se ne smije opstruisati. Nasilno zavođenje demokratskog režima je urušavanje esecijalnih postavki same demokratije. Dakle, dobro pojedinca i čitava zajednica treba biti povjereno demokratskoj Vladi u interesu jednog i u opštu korist, radi bezbjednosti građana i mira među državama, što ova pobjednička koalicija to zapravo i čini danas, odnosno večeras. Nijedan poredak ne smije se silom nametati, pa ni demokratija. Nijedan politički režim nije manje suprotstavljen dobru zajednice od demokratskog kako neki naši misle i ponašaju se šetajući po raznim evropskim salonima.

No, postavljanje demokratske zajednice na demokratske temelje, zaštita ljudskih prava i sloboda i nesmetan ekonomski i kulturni razvoj ostaju stvar izbora samih građana, a naši građani su to uradili na zadnjim izborima, dajući ogromnu podršku koaliciji Evropska Crna Gora Milo Đukanović koja će danas, nadam se uz pomoć opozicije, birati novu Vladu. Povjerenje je osnov svakog demokratskog odnosa. Tamo gdje nema povjerenja ljudski odnos se pretvara u uzajamno mrcvarenje i iscrpljujući uništavajuću borbu za prevlast. Kome se ne vjeruje taj se mora pobijediti i podjarmiti kako bi se održao pod kontrolom. Naše povjerenje se često koleba. Tako nam se jedna ista osoba može čas učiniti dostojnom potpunog povjerenja, čas krajnjeg nepovjerenja. Tada dolazimo do gorkog zaključka da sa ljudima nikad ne znamo na čemu smo jer se pretvaraju u ono što zapravo nijesu.

Stvar je, međutim, u nama, ne u drugima. Ljude rijetko vidimo onakvim kakvi, zaista, jesu, već ih procjenjujemo polazeći od vlastitih slabosti, potreba, nada i strahova. Teško odoljavamo iskušenju da u drugim pronalazimo i preuveličavamo vlastite mane. Prirodno je da, zatim, ne vjerujemo bićima sazdanim od samih slabosti ili, projektujući sopstvenu potrebu za nadmoći i savršenstvom, doživljavamo kao viša bića. Kada se, što je neminovno, suočimo sa njihovim nedostacima, ruši se naše povjerenje zajedno sa slikom koju smo od njima stvorili. Nemoguće je vjerovati drugima ako ne vjerujemo sebi. Nemoguće je prihvatiti druge ako ne prihvatamo sebe. Ko nema povjerenja u sebe, neće imati povjerenja ni u koga.

Poštovani građani, povratak gospodina Đukanovića na veoma izazovnu i odgovornu funkciju je potez odgovornih, velikih, odvažnih i hrabrih političara, sa karakteristikama koje ga svrstavaju u red veoma uspješnih i neprevaziđenih državnika. Nijesu ovim potezom ohrabreni ionako hrabri članovi i simpatizeri Demokratske partije socijalista, već svi građani Crne Gore, pa i oni koji ne vjeruju i ne glasaju za nas. Lično

mislim, a i nedvosmisleno se vidi i bez političkog pretpostavljanja, iako se to nevjesto pokušava sakriti, to je priželjkivala i naša politička opozicija jer i oni, na kraju krajeva, žele stabilnu i za životni standard prosperitetnu državu i oni žele konačni priključak u društvo modernih(Prekid)

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Poslanica Ponoš, a priprema se poslanik Sekulić. Dobrodošli u poslanički klub.

ANA PONOŠ:

Poštovani predsjedniče, dame i gospodo poslanici, uvaženi građani i građanke, Prije dvije godine u ovom visokom domu mandatar Lukšić je u svom ekspozeu poručio da će prioritet nove Vlade biti i bolji standard građana. Građani Crne Gore vam danas mogu kazati da li je njihov standard života bolji nego prije dvije godine. Ako samo uzmemo u obzir ono što gospodin mandatar danas nije pomenuo, a to su upravo pitanja solidarnosti i socijalne pravde, želim da vas pitam da li će se nova Vlada uopšte u narednom periodu osvrtni na ta pitanja ili će ona ostati u domenu želja.

Pomenuto je danas u ekspozeu da moramo izoštriti senzore za socijalne probleme ljudi, da onda izoštrimo i pitanje socijalnog kartona. Prošla Vlada je obećala da će reforma socijalnog sistema biti usmjerena na pojedince i porodice u stanju socijalne potrebe. Stara Vlada je tada obećala realizaciju projekta "Socijalni karton" kojim će se povećati socijalna davanja ne samo u iznosu nego i u obuhvatu onih kategorija ugroženog stanovništva kojima je ta pomoć, zaista, potrebna. Gdje su osnove tog projekta, na kojem je on stepenu razvoja i koji su mu krajnji rezultati, trebalo bi da zna stara Vlada. Ali, socijalno ugrožene kategorije stanovništva i brojne porodice koje žive na rubu siromaštva još uvijek nijesu osjetile benefite tog projekta, a upravo to je cilj rada Vlade, da pomogne onima kojima treba i da ostvari ciljeve zacrtane u potrebama crnogorskog društva.

Imamo i primjer samohranih majki koje nijesu zaštićene crnogorskom legislativom, kao ni praksom i koje što osim što imaju više materijalnih i drugih teškoća nemaju nikakvu pomoć države. Crnogorski zakon i dalje ne poznaje kategoriju samohranih roditelja. Ministarstvo rada i socijalnog staranja nema evidenciju o tome koliko ih u državi ima. Samohranost nije predviđena kao poseban uslov za ostvarivanje prava jer je to kategorija koja ne podrazumijeva da se radi o osobama koje su u stanju socijalne potrebe.

Većini samohranih roditelja je alimentacija problem sa kojim sami ne mogu da se izbore. Nedostajuća legislativa, i kako neko reče danas nabujali nepotizam, samo su neki od razloga za to. Međutim, instrumentima države, dame i gospodo, neophodno je da se obezbijedi uredno plaćanje alimentacije, što do sad nije učinjeno, jer pored svih zakonskih mjera, plaćanje alimentacije samohranim majkama ostaje nedostižan cilj. Pitanje zaposlenja za samohrane majke još jedan je nedostižan cilj. Biti samohrana majka na tržištu rada u Crnoj Gori prije je hendikep nego prednost prilikom zapošljavanja kako je to u državama Evrope na koje se mi, kao, ugledamo. Stoga, apelujem da država započne podsticanje zapošljavanja samohranih majki uz subvencije za poslodavce i plaćenu brigu za vrijeme radnog odnosa. A vi samohranim roditeljima, gospodine mandataru, danas recite da li je to dostižno.

U ime svih crnogorskih građanki želim da govorim i o rodnoj diskriminaciji. Jer, postojeći pravni okvir u Crnoj Gori ne obezbjeđuje dovoljan nivo zaštite od rodne diskriminacije na tržištu rada. O tome, takođe, danas nije bilo riječi.

Zaštita ženskih ljudskih prava je još uvijek daleko od toga da bude dobro poznat koncept i ustaljena praksa, pa čak i u ovom visokom domu iako ste to u izbornoj kampanji obećavali. Logičan redoslijed u jednakom tretmanu žena je i omogućavanje ženama koje su trudne i porodilje da se zaposle. Ili, čak ako hoćete, da zadrže svoj posao. A naša država mora da ima pravo i u praksi da podrži pravo zaposlenih žena na zaštitu materinstva kao osnovnog ljudskog prava. Sve ovo a i drugi brojni primjeri navode nas na samo jedan zaključak, a to je da resursa i kapaciteta i ljudskih i finansijskih za ugrožene grupe mora biti. A Vlada koju je mandatar predložio niti je ranije niti će ubuduće biti sposobna da izoštri senzore za socijalne probleme, jer budimo realni, ti problemi su njima strani.

Stoga, želim da zaključim da socijalna politika mora da predstavlja jedan od prioriteta naše države, a Vlada treba da bude ta koja će da ubrza primjenu mjera umjesto neprestano samo da izražava žaljenje što postoji samo mali napredak u socijalnom uključivanju i umjesto da građanima uporno ponavlja floskulu - radićemo na snaženju mehanizama, kao što je to bilo danas. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslanice Ponoš.

Poslanik Sekulić, izvolite.

Priprema se već duže poslanik Knežević.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Uvačeni gospodine Đukanoviću, kolegice i kolege,

Sa pažnjom sam, naravno, saslušao ekspozice, ali i ono što je do sada bilo saopšteno, posebno od strane naših kolega iz opozicije. Moram da budem iskren da me je opozicija još jedanput razočarala. Smatrao sam da će ovaj 25. saziv Parlamenta biti nešto drugačiji nego što je to bilo ranijih godina, da će kolege iz opozicije nastupiti nešto drugačije kada je u pitanju odgovor na ekspozice budućeg mandataru, da će saopštiti makar neku novu ideju, neki novi predlog, da ćemo čuti neku suvislu kritiku ili u konačnom da će se makar neka njihova politička stanovišta još jedanput potvrditi. Međutim, čuli smo samo ono što su utemeljene kritike, čuli smo čak i hvalu jednog od naših uvaženih kolega, da eto zaboga oni 22 godine u opoziciji, čini mi se da je to jedino u Crnoj Gori može neko da se hvali 22 godine gubi svoje političke bitke, ali kažem još jedanput - navikli smo to od naših kolega iz opozicije, i navikli smo i na činjenicu da su tokom vođenja predizborne kampanje jasno saopštavali svoje političke stavove, a i da su ti politički stavovi nešto drugačiji u situaciji kada je kampanja završena. Mislim da su njihovi politički stavovi koje su saopštavali bili glavni problem vezan za ono što naše kolege iz opozicije potenciraju kada je u pitanju Nikšić. Činjenica je da, to građani Crne Gore veoma dobro znaju da dva mjeseca nijesu uspjeli da sastave zajedničku vlast, činjenica je takođe da imaju različite političke poglede na mnoge stvari, ne samo identitetska pitanja, nego i na mnoga druga pitanja i čini mi se da tu treba tražiti ono što je pitanje, ili što se drugačije postavlja kao pitanje u ovom Parlamentu - zašto Nikšić danas nema vlast?

U svakom slučaju, nemojte da brinete. Znači, Demokratska partija socijalista i naša koalicija će biti spremna na sve ono što se može desiti bilo da su u pitanju novi izbori bilo da je formiranje vlasti u pitanju, ali nemojte ono što je vaša krivica, ono što je vaša nesposobnost da prebacujete na našu stranu.

Znači, imali ste dva mjeseca, vrlo jasno ste saopštavali svoje stavove, znači veoma dobro znate, ako ne, možemo da vas podsjetimo na ono što ste saopštavali tokom svih prethodnih 60 dana - znači možemo veoma lako da vas podsjetimo na te vaše stavove i da vam još jedanput objasnimo zašto niste formirali vlast.

Kažem još jedanput, nemojte da ono što je vaša politička nesposobnost da prebacujete na stranu Demokratske partije socijalista i naše koalicije.

Ali, samo dozvolite i nekoliko napomena kada je u pitanju ekspozicija, kada je u pitanju ono što je saopštio gospodin Đukanović kao budući predsjednik Vlade, pošto ne mogu da obuhvatim sva pitanja za ovih preostalih dva minuta i 15 sekundi, fokusiraću se samo na dva. To je pitanje ekonomije sa jedne strane i pitanje evroatlanskih integracija.

Što se tiče ekonomije bilo bi veoma nekorektno kada bi Crnu Goru posmatrali kao izolovanu tačku kao što pokušavaju mnoge kolege iz opozicije. Mislim da je treba smjestiti ne samo u regionalni nego u širi kontekst. Dozvolićete u onom trenutku kada se ekonomska kriza pojavila kao dužnička kriza ili bankarska kriza, niko nije mogao, ni jedan ekonomista nije mogao da predvidi da će trajati ovoliko dugo i da će biti ovoliko razorna na razvijene ekonomije svijeta, prije svega tu mislim na Američku, a kasnije na evropske ekonomije.

I ajde, ako ništa drugo budimo makar malo fer i prema prethodnoj i prema svim prethodnim vladama, pa saopštimo i ovo. Znači u ovom trenutku, u mnogo teže ekonomske situacije nalaze se ne samo neke države u okruženju, nego i države Evropske unije, poput Grčke, koja je svoj razvoj temeljila na turizmu i uslugama, Španije, ali recimo i Slovenije koju smo uvijek posmatrali kao jednu od bivših Jugoslovenskih republika koja je imala taj ekonomski zamajac možda drugačiji ili svoj razvoj temeljila na drugačijim osnovama nego što je to bila crnogorska ekonomija. Uostalom, uvažene kolege, ajde da se prisjetimo svih onih parametara, slažem se da se iza statistike ne možemo kriti, ali da se prisjetimo svih onih ekonomskih parametara koji su govorili u prilog tome šta je sve urađeno u posljednjih nekoliko godina u Crnoj Gori. I dozvolićete da nije bilo onog zamajca od 2006. do 2008. ili 2009. godine, ni danas ne bismo mogli na takav način da odgovorimo ekonomskoj krizi kako je do sad odgovoreno.

U svakom slučaju, ukoliko kriza bude nastavljena, znači to je izazov više za buduću Vladu, kažem još jedanput svi znamo da neće biti lako, ali je činjenica isto tako da imamo i dobre osnove za ono što ovu vladu očekuje.

I druga stvar je pitanje NATO integracija. Slažem se NATO nije uslov za evropske integracije. Ali, dozvolite da evropske integracije podrazumijevaju i ono pitanje bezbjednosti isto kao što podrazumijeva i neka druga pitanja. E upravo za to smatramo da je kroz evroatlanske integracije mnogo lakše ući u onaj dio evropskih integracija. A koliko sam shvatio ...(prekid)

PREDSEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Sekuliću.

Poslanik Knežević, a priprema se poslanik Jovan Martinović.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvaženi građani,

Čitajući vaš ekspoze, gospodine Đukanoviću, meni se neminovno nameću dva zaključka, da smo vašim povratkom dotakli institucionalno dno mnogo dublje nego u onoj pjesmi pokojnog Tome Zdravkovića, i drugi da je DPS, iako finansijski bogata partija, siromašna kadrovima, pošto izgleda ne postoji čovjek koji bi mogao da vodi Vladu, zbog čega ćete po sedmi put izabrani biti za mjesto mandataru iako ste se toliko puta u prošlosti povlačili, vraćali da više niko u Crnoj Gori, a vjerujem ni vi sami ne znate kad se vraćate a kad odlazite, kao na nekom državnom ringišpilu.

Zato vaš novi povratak za građane Crne Gore predstavlja nastavak horor filma čiji kraj niko ne može predvidjeti. Mada, kad bolje razmislim ni jedan horor film nije imao toliko nastavaka kao vaša 23-godišnja vladavina Crnom Gorom, koju ste započeli u ručno pletenom džemperu, ali ste se u međuvremenu toliko izvještali da ste i sami počeli da pletete i krojite, ali ne džempere i stoljnake, nego sudbinu svih građana Crne Gore. Tako da vaš zahtjev da vam službenici kovertiraju ostavke da biste se vi uopšte udostojili da ponovo preduzmete kormilo vladom zvanom Titanik, više doživljam kao psihološki eksperiment nad potčinjenima, koji su oni euforično prihvatili jer su umislili da im možete tražiti recimo doniraju organe u partijske svrhe ili da kolektivno skoče sa Vezirovog mosta.

Zbog čega ste se vratili, gospodine Đukanoviću, ako ste svaki put odlazili umorni od politike, a željni biznisa? A kad smo već kod toga, oduvijek sam se pitao - zašto nijeste uspješni u vođenju Vlade, kao što ste uspješni u porodičnom biznisu i morate nam otkriti taj recept na 11 strani.

Ja smatram da vaš povratak ima za cilj sljedeće: da eliminišete opoziciju u sopstvenim redovima, što ste djelimično uradili sastavom Vlade, a ako se neko u doglednom periodu bude bunio, u ranim jutarnjim časovima posjetiće ga specijalci policije, da ga podsjetite da se ne smije niko buniti protiv šefa. Da u Parlamentu uz podršku serviranih djelova opozicije izglasate ulazak Crne Gore u NATO, pošto vam je jasno da je ogromna većina građana protiv tog antidržavnog nauma, i ja vas upozoravam da taj naum ne sprovodite u Skupštini i ne uvodite Crnu Goru u još jednu fazu nestabilnosti, kao što ste učinili najsramnijom odlukom o priznanju takozvane države Kosovo i zamalo Crnu Goru doveli na ivicu građanskog rata.

Zato je neophodno da u svakom pitanju koje se odnosi na atlantske integracije se izajšnjavaju građani na referendum. A ja vas evo obavještavam da će većina konstituenata iz Demokratskog fronta voditi aktivnu ulogu protiv priključenja Crne Gore NATO alijansi. To je naš politički stav kojeg ste, vjerujem, znali i za to smatram da je veoma značajno, gospodine Đukanoviću, da u ovom trenutku ne uvodite Crnu Goru u nove nestabilnosti.

Takođe, smatram da ste se vratili da obezglavljenju, jurnisanu crnogorsku ekonomiju uz pomoć sumnjivih kredita držite u stanju kontrolisane kome, ostavljajući dugove koje ni naša praunučad neće moći da vrate. Danas na početku sjednice su nas dočekali radnici Radoja Dakića, a ja vjerujem da ste vi ušli na stražnji ulaz ne želeći da se susretete sa njima da vas ne podsjećaju na vašu političku biografiju, jer ste upravo zahvaljujući njima 1989. godine, onako visok, mlad i lijep, ušli u politiku i postali ovo što ste postali ove 23 godine. Takođe, ostaje nejasno da je Crna Gora dužna 1,7 milijardi evra, a da 23 porodice u Crnoj Gori imaju dvije milijarde evra. Znači, gospodine Đukanoviću, ubijeđen sam da ste sa svim tim porodicama ili u kumovskim ili u

pobratimskim ili u porodičnim vezama. Ja očekujem da ćete pomoći izlasku Crne Gore iz krize na način što ćete preusmjeriti ove dvije milijarde evra na državni budžet.

Takođe, što sam primijetio u vašoj vladi, gospodine Đukanoviću, nema ni jednog Srbina. Jasno je da ovakvom politikom nastavljate da gurate srpski narod na margine, gurate ga u geto, gurate ga u situaciju da se osjeća antidržavnim lementom i vi kao čovjek bez ideologije, jasno je da ovdje favorizujete i forsirate dukljanski koncept formiranja države koji vam se može vratiti kao bumerang.

I sada ću vas pitati jedno retorsko pitanje da li vam što znače imena Božidara Kneževića, Zorana Bulatovića i Miroslava Koprivice.

Vama vjerovatno ne znače ništa, ali to su oni radnici Geneksa koji su ostali bez posla 13. oktobra jer nijesu željeli da obuku crvene majice Evropska koalicija, odnosno Evropska Crna Gora.

Ja vam želim, gospodine Đukanoviću, da se narednih, ne četiri godine, nego čitavoga života, sjećate imena, ne samo ovih ljudi nego svih ljudi koji su ostali bez posla zahvaljujući represivnom aparatu koji ste iskontrolisali da bi došli do ovakve pobjede, a budite ubijeđeni da ćete odgovarati za sve ovo što ste uradili od Crne Gore za ove 23 godine. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Jovan Martinović, da li je tu?

Koleginice Jonica, na vas je red. Izvinjavam se, nisam najavio, ali nisam znao da će ovako brzo doći vaš red.

SNEŽANA JONICA:

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Ovo je peta vlada Crne Gore koja se bira u zadnjih šest godina, i to je veoma interesantan pokazatelj za priču o stabilnosti sa pozicija izvršne vlasti u Crnoj Gori. Interesantan detalj je i to što je izboru ove vlade prethodio potez mandataru koji je bio prilično neuobičajen, ali za mene i upečatljiv, a to je traženje ostavki, ali ne sa pozicije mandataru, jer pozicija mandataru ne daje ta ovlašćenja, nego sa pozicije predsjednika Demokratske partije socijalista, od 500 državnih funkcionera. Dakle, predlažući ili prije predlaganja pete Vlade u zadnjih šest godina, traženjem ostavke od ovih preko 500 državnih funkcionera koje je trebalo da vam se dostave na sto predsjednika partije, priznali ste ličnu i partijsku krivicu za neefikasnost, neracionalnost državne administracije. Za sve greške koje su produkovale igranje sa ljudskim sudbinama vrlo često, za sva prekršena ljudska prava i slobode građana Crne Gore...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Koleginice Jonica, izvinite samo malo. Iako ima više dama više nego ikad u Parlamentu, mladi džentlmeni se ne drže toga reda.

Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Priznali ste, takođe, i godinama ponavljane tvrdnje Socijalističke narodne partije Crne Gore da ste vi kočnica depolitizacije, profesionalizacije državne uprave u Crnoj Gori, jer ste od državne administracije napravili sistem partijskih vojnika koji su položaj u

državnoj upravi dobijali zahvaljujući doprinosu partiji a ne na radnom mjestu, koji su napredovali zahvaljujući bliskosti partijskim centrima moći, a ne na osnovu znanja i stručnosti. Rezultate rada tako odabranih kadrova upravo i vi pokazujete u vašem ekspozu, jer, kako ja čitam vaš ekspoz, vi ste u ovom ekspozu i programu Vlade priznali krivicu za postojanje "šume" regulatornih agencija, priznali ste krivicu za zloupotrebu instituta otpremnina u Crnoj Gori, priznali ste krivicu za Vladu ili svih pet vlada kojima ste direktno ili na daljinski upravljali, čiji su funkcioneri primali veći dodatak na platu mjesečno, nego što su socijalna primanja našim građanima bila godišnje. Priznali ste krivicu za praksu da neki funkcioneri primaju više plata i nadoknada, priznali ste krivicu i za to što smo nedovoljno stvarali, a sve više se zaduživali. A šta imaju građani Crne Gore od priznate krivice u vašem ekspozu? Ništa. Jer, nijeste za sve ono za što ste priznali krivicu i odgovornost ponudili neka bolja rješenja. Umjesto toga vaš ekspoz obiluje demagogijom, demagogijom o tome da sada treba iz ovih sredstava što su neki ljudi zloupotrebljavali, koje ste pozicionirali kao svoje partijske vojnike da to rade, da od tih sredstava sada mladim, visokoobrazovanim ljudima obezbijedite posao jer ga dugo čekaju. I ja očekujem doslovce da u Budžetu za 2013.godinu obezbijedite onih 10 miliona eura koje su neophodne za realizaciju Zakona o stručnom osposobljavanju visokoškolaca, ali da to ne radite kao što su do sada radile ove vaše Vlade tako što je, recimo, prošle godine u 2011.godini iznos sredstava za službena putovanja, reprezentaciju i telefone Vlade Crne Gore bio 11 miliona 322 hiljade, a toliko ste za četiri godine uložili u pripravnike. Dakle, samo za jednu godinu su luksuzi Vlade Crne Gore bili jednaki ulaganjima četvorogodišnjim u mlade visoko školovane kojih ste se Vi sad sjetili. Nadam se da to neće biti ubuduće. Uostalom postoji jako precizno definisana obaveza i Zakon o stručnom osposobljavanju pripravnika koja se može realizovati sa 10 miliona koje je vaš prethodnik i obećao.

U ekspozu ste rekli nešto što je meni bilo jako upečatljivo. Pominjete izdašnju pažnju države za ljude koji usled nekog hendikepa nijesu u stanju da nose odgovornost za vlastitu egzistenciju. I to radite vi nakon što je Vlada kojom ste Vi upravljali ili Vlade kojima ste indirektno upravljali uzela preko 14 miliona eura iz sredstava Fonda za procjenu o rehabilitaciji i zapošljavanje lica sa invaliditetom i upotrijebila negdje drugo. Dakle, nakon što je 14 miliona eura ili 90% sredstava iz Fonda za profesionalnu rehabilitaciju zapošljavanja lica sa invaliditetom oteto od lica sa invaliditetom, Vi pominjete lica sa hendikepom. Ne, osobe sa invaliditetom nemaju hendikep, hendikep imaju oni ljudi u Vladi koji su bili spremni da otmu 14 miliona eura od lica sa invaliditetom.

I na kraju priče, Crna Gora je primljena u Savjet Ujedinjenih nacija za ljudska prava, a Vi ste, vidim, nakon što smo preuzeli obavezu koju moramo ispuniti tokom trajanja članstva u tom Savjetu oduzeli taj resor gospodinu Markoviću, vjerovatno nezadovoljni načinom na koji se on bavio ljudskim pravima u ovom periodu kada je to trebalo, ali se nadam da ćete ovamo gdje ste ga dodijelili umjeti da ukažete da preuzete obaveze makar tamo moramo realizovati na način na koji smo i preuzeli obavezu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, koleginice Jonica.

Kolega Martinović je došao, a priprema se Danilović za malo dužu raspravu. Izvolite.

JOVAN MARTINOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče Skupštine, uvažene kolege poslanici, poštovani mandataru i budući ministri,

Poslije ovoliko diskusija ne bih o izloženom ekspozeu.

Danas smo imali prilike da čujemo mnoštvo komentara i utisaka ekspozea mandataru za sastav nove Vlade i moram vam priznati da me raduje što su gotovo svi poslanici pohvalili analitičnost i sveobuhvatnost ekspozea. Mene raduje jer sam svjestan da je to najbolji način rješavanja svih problematika iznesenih u ekspozeu, jer je to budućnost Crne Gore i budućnost mlade generacije kojoj pripadam. Time je jasno pokazano, da će se nova Vlada na kvalitetan način baviti budućnošću, a ne prošlošću kako su to danas komentarisali pojedini poslanici iz opozicije. Takođe smo čuli i komentar koji je bio vezan za buduća zapošljavanja koja smo mogli da čujemo u predizbornoj kampanji i čuli smo čuđenje za broj mogućeg zapošljavanja u odnosu na broj ljudi koji čeka posao u Crnoj Gori, da poslanik koji je to komentarisao nije predvidio i broj studenata koji će u naredne četiri godine biti radno sposobni i koji će čekati svoju šansu da se dokažu i primijene svoja znanja.

Što se tiče situacije u Nikšiću, posmatrajući sa strane i slušajući što ste jedni za druge govorili tokom iscrpljujućih razgovora, kako ste sami kazali, sami ste sebe doveli u bezizlaznu situaciju iz čega se može zaključiti u najmanju ruku da niste bili sposobni da se dogovorite oko elementarnih stvari. Interesantno je da su oni koji su nudili principe doživjeli najveći poraz i najveći poraz time što su dva odbornika jedan za drugim istupili iz partije, jedan dobrovoljno, a drugi je izbačen iz partije. Na taj način pokazali ste da niste u stanju da se dogovorite i da vršite vlast na lokalnom nivou, a kako biste tek onda bili u stanju da se dogovorite i vršite vlast na nivou Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Martinoviću.

Najavio sam, nešto je bio dio dogovora i objaviću i završićemo raspravu sa tim. Iz vlasti imamo dvojicu kolega, jedan je Kemal Zoronjić, a drugi je, nema drugog, Vi ste jedni iz vlasti, a kolege iz opozicije koji će još govoriti je Dritan Abazović, Goran Danilović, Branko Radulović, Aleksandar Damjanović, Andrija Mandić, kolega Gojković i Predrag Bulatović. Neki od kolega iz opozicije će imati deset minuta. To ću da preciziram da ne bi bilo dileme, to su kolega Abazović, kolega Danilović, kolega Radulović, kolega Damjanović i kolega Mandić. Dogovorili smo da u cilju ubrzanja i dobre političke klime, a premijer ima, odnosno mandatar ima bez ograničenja pravo na kraju da to tako uradi.

Hvala vam na razumijevanju i na podršci.

Idemo redom. Kolega Danilović je sada 10 minuta. Izvolite. Neka se pripremi kolega iz Bošnjačke stranke Zoronjić. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Ja se nadam da ćete vi završiti unutarpartijske i koalicione razmirice dok ne počnem. Hvala.

Uvaženi građani, koleginice i kolege, gospodine mandatare, moram da priznam da jedino tako mogu da odbranim zdrav razum i pamet da mi u ovom trenutku jedna

vesela asocijacija pada na pamet. Svi mi skupa negdje ličimo na onoga pijanca koji dođe kući i kaže ne znam jesam li krenuo ili sam došao.

Gospodine Đukanoviću, samo dvojica u Crnoj Gori izazivaju toliko radosti kad odlaze i kad se vraćaju. To ste Vi i Deda Mraz. Jedni vjeruju u Vas, jer dajete više nego Deda Mraz, a neki od nas vjeruju, nažalost, i dalje u Deda Mraza. Jedino što može da nam se dogodi ipak jednog dana otići ćete s tim Deda Mrazom jer jedino dobro u vašim povracima je to što neizostavno opet odete. Ja mislim da se to približilo kraju, ovo ste potrošili prilično kao mogućnost, rekao bih zadržavajući pravo, da ipak govorim politički pristojnim jezikom, da ste usput prilično uvrijedili pojedine svoje kolege dopušajući im samo na trenutak da osjete slast mjesta koje se zove predsjednik Vlade, uporno tvrdeći da samo Vi možete da spasite Crnu Goru iz ambisa i šaljući poruku da ste jedini koji može da uvede u krizu i izvadi iz nje, i to je negdje tačno. Ne postoji niko ko bi, kad bi htio i umio, i znao, mogao uspješnije Crnu Goru izvaditi iz krize od vas koji ste je i tamo gurnuli. Prisjetite se samo i vidite da li u ovom mom ima imalo cinizma šta ste sve preturili preko glave u minulih 20 godina, ima li iko ko razumije nacionalizme kao vi, a bili ste nacionalista svih vrsta, ima li iko ko razumije sve ekonomske pravce kao Vi, a bili ste u svim ekonomskim pravcima, ima li iko ko razumije nerazumijevanje kao Vi, Vi ste ih produkovali.

Gospodine Đukanoviću, ja zaista nijesam, neka mi javnost i zamjeri, imao živaca da čitam još jedan Vaš ekspoze. Nijesam nešto posebno revoltiran. Građani su birali kako su birali, tražili, dobili, Vi se predstavljate kao spasilac. Neka im bude, strpljiv sam. Demokratski front je dao svoju ponudu, hvala beskrajno velikom svima. Njih 24% je prepoznalo našu političku ponudu, neki drugi su, uz pritisak i silu, povjerovali Vama i dali Vam pravo da nas povedete tamo gdje nijeste uspjeli ni jednom za dosadašnjih šest puta kao premijer, ovo Vam je sedmi mandat. Gospodine Đukanoviću, zabrinite se, Vi imate više mandata neko neko lijepih sjećanja.

Gospodine Đukanoviću, to što dobijate na izborima na način na koji dobijate ne znači da morate biti imuni na političku pristojnost. Ako mislite dobro Crnoj Gori, konačno se opredijelite, kad već narod tako žudi za Vašom vlašću i nađite nekoga ko može da odradi jedan mandat, a da ga ne prekinete na pola, pošaljite poruku da će biti Crne Gore i nakon Vas. Nijeste Vi tako dobar ni student bili, potom ni ekonomista, da bi nas zadužili da samo Vi možete na kraju vladati Crnom Gorom i slati poruku da je samo u Vama spas. Loše je to za Crnu Goru, za onu za koju ste se Vi borili. Ja se tome radujem zbog toga što to nije prava Crna Gora, dobro je za Crnu Goru koja se stvara, ipak, teško u ropstvu, ali se stvara, Crnu Goru koja je svjesna sebe, mlađu Crnu Goru, urbanu Crnu Goru, Crnu Goru koja Vam više ne vjeruje.

Gospodine Đukanoviću, napisaliste na jednoj od strana, na to sam morao obratiti pažnju. To takođe znači da moramo djelovati primjerom i pokazati stvarnu spremnost na lična odricanja u krizi. Čuvajte se ovakvih izjava, ako je Vama uopšte do čuvanja nakon 23 godine. Oholost je bolest koja zahvati cijelog političara nakon i desetak godina bavljenja politikom. Vi ne možete da pozivate na ličnu skromnost i trebali biste da znate, ukoliko je ovo pisao neko drugi, a Vi nemali vremena da takve stvari ne smijete govoriti. Šta ste Vi to nama ličnim primjerom pokazali gospodine Đukanoviću? Vi ste čovjek koji mora da krije od javnosti svoje kolekcije satova, a nama obećavate da treba da stegnemo kaiš i obećavate da ćete juriti one koji troše više goriva na 100 kilometara nego što je propisano. Nije to ni pristojno, ni vaspitano dajem vam riječ, Vi na to nemate pravo. Možda ima ljudi u Demokratskoj partiji socijalista, pa i u ovom klubu koji bi mogli

da kažu - da ja sam ovdje iz ljubavi, iz emocije i mogao bih ličnim primjerom da svjedočim kako je skromnost vrlina, ali Vi, gospodine Đukanoviću, to ne možete. Vi znate ovo što Vam ja govorim da je istina. Svaki građanin Crne Gore i onaj koji vjeruje da ste otelotvorenje božje promislili zna ovo što znam ja. Samo za razliku od mene koji Vam ovo govori u lice, oni će vam ovo govoriti kad Vam vide leđa, oni više ne glasaju za Vas, zapamtite ovo što Vam govorim, oni glasaju za svoje privilegije. Ti ljudi oko Vas se više Vas ne plaše, nego se plaše da ne izgube privilegije koje možete samo Vi da im donesete.

Gospodine Đukanoviću, i oni koji primaju socijalu, nažalost, misle da je primaju zato što im je dao to svemoćni Milo, ne zamjerite na ovoj političkoj prisnosti koju nimalo ne želim. Dakle, budite ubijeđeni da ćete proći onako kako prođu svi koji uobrazu da su nasušna potreba jednog naroda. Čudan je ovo narod, imali ste vremena da ga naučite, imali ste vremena da shvatite šta ovaj narod misli. Jednog dana, a sve je bliži reći će Vam, kako u stvari cijelo vrijeme znaju da nijeste bili pravi izbor, kako Vas nijesu cijenili, kako su se snalazili, kako su preživljavali. Jednog dana će se i Vama, gospodine Milo, desiti drago, budite u to ubijeđeni samo što će Vas boljeti više nego nas, mi smo navikli, a Vi nijeste gospodine Đukanoviću. Mi smo navikli, a Vi ćete tek da se naviknete. Najgora kletva je "imao, pa nema". Vi ste krenuli da budete skromni nakon 23 godine vladavine. Nemojte da bude po onoj "imao, pa nema". Ja Vama privatno imam dovoljno snage, na moju sreću, da ne želim nikakvo zlo. Ja ne podnosim sistem koji ste Vi produkovali, porodičnih veza, ucjena, prijatnji, ne slobode, robije, dobrovoljne, neljudske i nečovječne ja se protiv toga borim. Meni ne smeta što vas ljudi vole, meni smeta što se plaše vlastitog hlada. Vi ste ovo sve jednog dana poodavno je to bilo zakovali, Vi ćete ovo i raskuvati i možda je istorijska pravda, što ste Vi premijer, gospodine Đukanoviću.

Na kraju ove balade ubijeđen sam i ovako napaćenom i nesrećnom narodu koji nikako da građanski zrene dominantno ja vjerujem. Vjerujem zato što znam da nema kud nazad i da će prije ili kasnije shvatiti da je ovo bila sve jedna igra u koju ste ga uveli, a tada će taj sud biti mnogo teži nego što se Vama danas čini.

Gospodine Đukanoviću, ne želim da govorim o Vašem Kabinetu, ako Vi mislite da ste originalni onda svaka Vam čast. I pored svih mana koje Vam znam ne mogu reći da javno smatram kako ste neinteleгантan čovjek. Meni ovo djeluje na prelazno rješenje, nijeste se mnogo trudili čak, zadržali mnoga rješenja, pa promijenili neka koja su u međuvremenu možda bila dobra. To je Vaš izbor, Vaš izbor, ovo je prelazno rješenje, prelazno rješenje za jedan Vaš još odlazak, ali to mora biti posljednji i Vi ste toga svjesni. Gdje god ste krenuli, za nas sve skupa je bilo bolje, da ste otišli ranije. Odlučili ste evo još jednom da nam se vratite pred Božić, nijeste donijeli vreću darova, ponijeće to malo što je ostalo, ali to smo tražili i to treba da gledamo. Ovaj narod mora da zna, da niko izuzev njega nije kriv za poniženje koje mu se servira, nijesmo Vam mi krivi uvaženi građani što nas je ovoliko, nego ste Vi krivi što hoćete da živite u laži radije nego u surovost...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Izvolite

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Ja samo želim da ukažem na jednu ispravku, odnosno sada kada ste dali raspored vremena ostalih poslanika koji će uzeti učešće u raspravi da nije bilo dogovora na Kolegijumu da se ovako rasporedi vrijeme poslanika. Istina, bilo je zahtjeva od kolege Danilovića da poslanici Demokratskog fronta, da određeni broj poslanika dobije 10 minuta za svoju raspravu i ja sam kazao da razumijem taj zahtjev kolege Danilovića. Kazao sam da je Demokratski front jedan specifičan poslanički klub, da je to klub u kojem sjedi više lidera, da pretpostavljam da ne mogu međusobno da se dogovore ko će uzeti presudno najvažnije vrijeme i kazao sam razumijem, ali nijesam prihvatio u ime Kluba Demokratske partije socijalista takvu preraspodjelu. Sada imamo još novo iznenađenje, gdje Vi tu dodatnu minutažu dajete kolegama iz Pozitivne i kolegi iz SNP-a. To je takođe mimo dogovora i što je posebno važno bez vaše prethodne najave na početku sjednice.

Ali, na kraju možda ja Vas i razumijem, ja Vas razumijem, jer i kroz ovaj gest pretpostavljam da Vi kao iskusni političar, kao iskusni predsjednik Skupštine prosto želite da tokom ove današnje sjednice koja ima defitivno svečarski karakter, jer takva je svaka sjednica gdje se bira nova Vlada, gdje se saopštava program nove Vlade i da Vi sa ovim Vašim činom, što inače nije za Vas svojstveno da ne slijedite dogovore sa Kolegijuma remetite ga sa željom da izazovete sad ovdje ponovo sukob između Pozitivne, SNP-a i Demokratskog fronta. Zamislite to u ovom svečarskom danu da imamo onu nikšičku situaciju i evo prosto bez mandata našega kluba, ja Vas evo skoro da Vam opraštam ono što nijeste ispoštovali dogovor sa jutrošnjeg Kolegijuma. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas, ovdje ja odgovaram na povrede Poslovnika, to da se naučimo.

Dogovor je specifičan, kao što znamo ova sjednica je specifična, želim da završimo danas, želim da završimo ovu atmosferu koja nije bila najavljena, nego je ... Želim da sačuvam to dostignuće. Naravno to što Poslovnik dozvoljava to je neki balans između vlasti i opozicije.

Ako bi debalans postojao, a postojaće, biće izravnano tako što će premijer dobiti malu pauzu da se pripremi za završno izlaganje i tako ćemo čuti, ja mislim, najbolji iskaz želja vladajuće koalicije kroz to izlaganje. Računao sam tačno, računao sam da pošto je policentričan dio kluba, jedan klub tu je policentričan, to je logična stvar kada je više elemenata u njemu, nije bilo dogovora oko...to je tačno, i SNP-a, ali ne bih htio da zakinem kolege iz Pozitivne i SNP-a na račun najjačeg kluba, i tu sam negdje išao u balans. Računam da je to sve i slažemo se u cilju dobre atmosfere da bismo ovaj važan dan formiranja 40. vlade, jubilarne vlade u istoriji Crne Gore jer nije lako doći do tog broja, došli na jedan produktivan način sa nešto manje ili više vremena na obje strane.

Možemo se razjasniti tako? Evo dajte da vidimo.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Nijeste mene razumjeli, ja sam kazao poruku i podržavam je, a kolegama iz opozicije još jedna poruka. Pričajte. Vi uostalom godinama pričate, godinama gubite. Mislim da je ovo dan kada treba da se dogovorimo, što je osnovni smisao ekspozee, da radimo, da budemo još vredniji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Idemo redom. Znači Abazović. Onda da vi budete iz poslaničkog sastava vlasti. Jeste kolega Zoronjić, izvolite.

Ne, dobijate, ako vam treba 10 minuta možete i vi o, a ne, vi niste iz kluba, vi imate svoj klub, vi možete samo pet. Mogu tolerisati, novi ste. Izvolite.

KEMAL ZORONJIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovani predsjedniče Skupštine, kolegice i kolege poslanici, budući članovi Vlade, gospodine Đukanoviću, uvaženi građani Crne Gore,

U ime Bošnjačke stranke navešću nekoliko ključnih opredjeljenja iz ekspozee mandatar Đukanovića koje smo prepoznali kao važne razloge zbog kojih, ukupno uzevši, predloženi program zaslužuje našu podršku.

Istaknuto je da će Vlada slijediti trasirane pravce spoljne politike prilagođene vremenu, mogućnostima i potrebama razvoja Crne Gore, što je doprinijelo njenom značajnom međunarodnom ugledu. Smatramo da su evroatlantske integracije ključni prioriteti spoljne politike Crne Gore.

Put prema Evropskoj uniji je otvoren. Ali, osim konsezenza društva traži ispunjavanje kriterijuma i standarda. Ubrzo ćemo se suočiti sa sve većim insistiranjem na apsolutnoj primjeni svih standarda na putu do punopravnog članstva u Evropskoj uniji. Potrebno je nastaviti da osnažujemo i unapređujemo institucije, jer samo jake institucije znače zdravije i sigurnije društvo posvećeno opštem dobru, a samo jasnim i mjerljivim rezultatima na ovom putu možemo očekivati da će uspješno započeti pregovori o pristupanju Evropskoj uniji biti uspješno i završeni.

Takođe, Crna Gora se nalazi na dobrom putu da postigne sve zahtjeve, standarde za članstvo u savremenim svjetskim bezbjednosnim strukturama. Dugoročna bezbjednost i stabilnost jeste obaveza koju jedna vlada treba da garantuje svim građanima. Ono na čemu snažnije trebamo raditi jeste poboljšanje komunikacije ove strategije jer, složićemo se, građani moraju biti i bolje i kvalitetnije informisani.

Isto tako mislimo da će Crna Gora nastaviti sa dobrom regionalnom saradnjom i daljim njegovanjem dobrosusjedskih odnosa i regionalne stabilnosti, posebno kada je riječ o državama u okruženju. Mislimo da je to dobra politika i dobra praksa koju jedna mala država, kakva je Crna Gora, mora slijediti ukoliko želi da nastavi biti uvažavana u međunarodnoj zajednici.

Kada je u pitanju ekonomska politika prepoznali smo jasna opredjeljenja da oporavak privrede u vremenu ekonomske krize treba pratiti stvaranjem povoljnijeg ambijenta za direktne strane investicije. Vrijeme prije pridruživanja Evropskoj uniji treba maksimalno iskoristiti za modernizaciju zemlje i razvoj proizvodnje, te konkurentnosti domaćeg proizvoda jer nas u Evropskoj uniji čekaju daleko veći izazovi i strožiji kriterijumi.

Takođe, moramo pospješiti i regionalni razvoj i učiniti da konačno i zaostali sjever Crne Gore privredno oživi kroz ozbiljne investicione projekte koji će dovesti do smanjenja nezaposlenosti naročito kod mladih. Ekonomski snažan i razvijen sjever, znači ekonomski snažna Crna Gora, a to nam je, složićemo se svi, zajednički cilj kojem moramo stremiti.

Uvaženi gospodine Đukanoviću, saradnju sa našom brojnom dijasporom vidimo kao veliku šansu razvoja naše države. S ponosom možemo kazati da je naša dijaspora naš najbolji ambasador koji nas časno i dostojanstveno predstavlja i u Evropi i širom

svijeta. Smatramo od izuzetne važnosti da se buduća vlada snažnije založi za organizovaniju saradnju države s dijasporom, jačanje međusobne pomoći i podrške, te zaštitu interesa dijaspore u pogledu razvoja diplomatske mreže.

Dakle, poštovani mandatare, vjerujemo da će rad, red i društvena odgovornost postati prepoznatljiv model ponašanja u Crnoj Gori, a da će evroatlantski put Crne Gore, dobra regionalna saradnja, veća ulaganja u nerazvijena područja, smanjenje broja nezaposlenih i povećanje ukupnog životnog standarda naših građana postati prepoznatljivije aktivnosti i rezultati ove vlade. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Sada riječ ima kolega Abazović, a da se pripremi kolega Peđa Bulatović.

Kolega Abazović 10, a kolega Bulatović pet.

Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Poštovani predsjedniče, poštovani poslanici, građani Crne Gore, poštovani mandataru,

Da ste prvi put danas bili za ovom govornicom možda bi vam i povjerovali, ali pošto ste tu došli sedmi put, mislim da ne postoji nikakav razlog da vam se vjeruje ono što ste napisali u ekspozou koji nije uopšte impozantan. Naprotiv, sve je praktično isto kao što je bilo, počevši od vaših kadrova, pa svih onih demagoških floskula o tome šta ne valja u Crnoj Gori i šta treba mijenjati, a da se pri tom ne zna način na koji to treba uraditi. Ali, da biste postali inovativni, a to vam se često dešava, ipak ste se potrudili pošto ste nedavno u Crnoj Gori uveli još jedan novi vid, da tako kažem, u političkoj teoriji, koji se zove policijska demokratija. Nadgledali ste izbor predsjednika Skupštine Nikšić, a nadam se da neće biti potrebe da pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno inspektori, budu večeras ovdje kada se bude odlučivalo o vama. Ali, možda njih ima i među nama.

Vi ste na ovaj način ranili svoj rodni grad, ranili ste Crnu Goru, ranili ste pojedince i ranili ste građane Crne Gore, ali to neka vama služi na čast.

Ja nemam vremena da se posvetim svim paragrafima iz ekspozeea, iako, čini mi se, svaki zaslužuje kritiku, zato ću se koncentrisati samo na neke stvari, prije svega, naš evroatlantski put.

Integracija Crne Gore u NATO, gospodine Đukanoviću, je jedino što vam je preostalo da mašete pred međunarodnom zajednicom, kao jedini čovjek koji može da nas uvede u taj sastav. Ali, građani Crne Gore trebaju da znaju istinu, niska podrška integracijama Crne Gore u NATO upravo proizilazi iz niske podrške koja se nalazi među članovima, odnosno glasačima Demokratske partije socijalista. Ukoliko niste naumili da i tu podršku kupite, bilo bi dobro, i ja ću vas u tome podržati da se aktivno, sa svim ostalim činiocima društva i civilnog sektora, uključimo aktivnije u tu kampanju u smislu promocije evroatlantskih vrijednosti.

Vi ste, gospodine Đukanoviću, rekli da je dvosmjerna zainteresovanost između Evropske unije i Crne Gore vezana za reformski put, odnosno da postoji zainteresovanost sa obje strane da bi se postigao taj cilj. Ja sam saglasan ali nisam siguran koliko ste vi zaista bili iskreni u tome. Vlade koje ste prethodno vodili u više

navrata, i one koje ste vodili iz sjenke, nisu se baš potrudile da u tome budu nešto previše uspješne.

Na kraju, moram vam priznati da ste ipak jednu stvar priznali. U svom eksponatu postoji rečenica koja kaže - nema pravne ili autoritativne države bez adekvatnih zakona koji se poštuju. Crnu Goru ćemo učiniti takvom. - Ova rečenica u futuru govori da ovđe ne postoji autoritativna država i da se ovđe zakoni ne primjenjuju. Hvala vam što ste to priznali, ali to nije dovoljno. Recite kada će početi primjena zakona. Recite i preuzmite odgovornost.

Što se tiče manjinskih prava i društvene integracije - mislim na unutrašnju integraciju Crne Gore. Tu nijeste uradili ništa specifično. Vi ste, gospodine Đukanoviću, perpetuum mobile podjela u Crnoj Gori. Vi konstantno izazivate i vrlo ste uspješni u tome. U tome i jeste čar, odnosno tajna Vašeg političkog uspjeha.

Ali, šta ste uradili za manjine? Uradili ste da su oblasti, odnosno područja gdje žive manjinski narodi najsiromašnija područja u ovoj državi. Uradili ste da je među manjinskim narodima najviše emigranata, gospodine Đukanoviću. I na kraju, nažalost, i mojih sunarodnika i drugih pripadnika manjinskih naroda dobili ste njihovu bezrezervnu podršku, koju možda nijeste ni tražili, da biste sastavili novu vladu. Odužili ste im se tako što, ja sam čovjek koji ima građansku profilaciju i prilično kosmopolitski karakter, nijeste našli za shodno nijednog Albanca da imenujete za ministra. A i ove što ste imenovali, imenovali ste ih na mjestima koja, uz dužno poštovanje svih, ipak nijesu resori koji bi trebali da pripadaju jednom, u jednoj vladi građanskog karaktera, odnosno građanske države.

Samo jednu rečenicu da bi me shvatili moji sunarodnici: (govori na albanskom jeziku)

Gospodine Đukanoviću, Vi ste u svojem radu ponizili manjine i manjinske narode. Vaši sudovi su sudili kako su sudili. Vi ste te ljude deportovali, selili ih direktno u smrt i na kraju dobijali podršku zbog toga. Vi ste, gospodine Đukanoviću, uveli sistem političkih podjela i na taj način sebe diskvalifikovali da budete jedan pravi evropski lider, iako Vam sa brojnih međunarodnih adresa često stižu pohvale. Vi ste jedini primjer da ste bili premijer i u ratu, premijer i u miru, i da ste, nakon ovih 23 godine, opet, uz podršku građana Crne Gore, znamo svi na kakav način, došli da ponovo budete premijer. Nemamo nijedan takav primjer u regionu. Mislim da ste na ovaj način pokazali veliku rezervu prema svojim saradnicima. Mogli ste da nađete nekog drugog da servisira Vaše poslove, ali ste ipak, da biste bili sigurni u sve ono što se dešava, jednostavno htjeli ponovo da povedete Crnu Goru.

Gospodine Đukanoviću, Vi ste predložili da javni funkcioneri kovertiraju svoje ostavke. Ja mislim da je najmoralniji čin da ste Vi kovertirali svoju ostavku i da ste ... na sve javne funkcije i da ste ovu zemlju oslobodili okova i mita Mila Đukanovića i da ste na taj način pokazali prvi put da ste spremni da uradite nešto dobro za ovu zemlju. Tačno je, gospodine Đukanoviću, Vi ste donosili teške odluke u svojoj bogatoj političkoj karijeri. Donosili ste odluke koje su bile potpomognute i od nas građana Crne Gore. Ali, za razliku od Vas, gospodine Đukanoviću, i Vaših partnera, mi takve odluke nijesmo debelo naplaćivali kao što ste to činili vi. Mi smo to uradili časno i zarad države koju želimo da vidimo kao građansku, modernu, evropsku priču koja može da uspije i koja treba da uspije. Za vaše privatizacije, vaše ekonomsko i moralno posrnuće čitave države najodgovornija ste osoba. Vaše privatizacije su sve do jedne promašene. Vi ste rasprodali državne resurse, vi ste uništili turističku privredu, počevši od Ulcinja, grada iz

kojega dolazim, pa sve naokolo. Vi ste postavljali okove u vidu granice Morskog dobra, vi ne vraćate ljudima imovinu, vi ne dajete opštine koje obećavate iako ljudi na to imaju pravo. Vi jednostavno nemate prava sebe da nazovete građanskim premijerom. Vi ste premijer jedne policijske demokratije i kao takav jednostavno ne možete da dobijete našu podršku.

Ja ću biti vrlo pristojan, kao što ste i Vi bili pristojni i sve nas uvodno saslušali, ali mislim da, nakon svega što sam rekao, a stojim iza svake svoje riječi odgovorno, bez obzira na godine, nijesam siguran da mogu da Vam dam legitimitet, čak ni time što ću glasati protiv.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Što sam sad pogriješio?

(Govor sa mjesta)

Ja mislim da je puno pogriješio, ali ne mogu zbog toga da dam riječ.

Nemate pravo. Zbog toga ne.

Kolega Bulatović, pet minuta, a priprema se kolega Gojković pet minuta.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Gospodine predsjedniče i gospodo, poštovane kolege poslanici,

Ova vlada ima, formalno gledajući, komotnu većinu - 45 poslanika. Ta komotna većina je jednako onakva kako je rečeno da NATO ima podršku od 57 poslanika, što na prvi pogled formalno i jeste. Međutim, ako bi se pogledalo da li za takvu jednu odluku ima 57 u Parlamentu, to je veliko pitanje.

Zašto ovo govorim? Govorim zbog toga što je rezultat Demokratske partije socijalista na ovim izborima najgori od njenog osnivanja po broju poslanika. I to se u referatu vidi. Sadržaj referata govori upravo o tome da je prethodna Vlada bila promašaj, da prethodna Vlada nije imala podršku građana Crne Gore i mandatar je to veoma jasno rekao jednako onako kako je to jedan broj poslanika iz manjeg koalicionog partnera rekao da treba imati kontinuitet politike državotvorne, a imati raskid sa ekonomskom praksom.

Dakle, i premijer i poslanici su pokazali da je Vlada bila neuspješna, da se zemlja nalazi u katastrofalnoj situaciji i iz ekspozee mandatara se može vidjeti da je on svjestan činjenice da opada podrška Demokratskoj partiji socijalista i njemu lično, da ima vještinu da od onoga što se zove neostvorena parlamentarna većina ili većina na parlamentarnim izborima dođe do Vlade. I to jeste umješnost.

Na republičkom nivou, naravno, umješnost varanja svojih partnera, jer je stvarno politička vještina onemogućiti manjinske partije da odustanu od referendumu za Tuzi, da manjinske partije odustanu od prava koja su im ugrožena upravo od ovog premijera i ove partije.

Ono što je savršeno jasno porazom na izborima Demokratske partije socijalista, dakle neosvajanjem parlamentarne većine, gubitkom Nikšića kao jednog značajnog grada, porazom te koalicije u Podgorici, je da se mora spašavati što se spasiti može. Ja vjerujem da će parlamentarna opozicija i nakon Nikšića, slučaja političke korupcije, pregovora koji su bili nakon toga i svega što je prije toga bilo naći modalitet da iskoristi prvu narednu šansu da detonizuje, u političkom smislu, Demokratsku partiju socijalista i premijera Đukanovića na predsjedničkim izborima.

Iz referata i ekspozea se vidi da gospodin Đukanović nema namjeru da se bori protiv organizovanog kriminala i korupcije. Naravno, pošto je rodonačelnik organizovanog kriminala i korupcije. Poštovani građani, ja ću samo navesti aferu Telekom koja je drastičan primjer od 2006. do danas nespremnosti premijera da se bori protiv onoga što se zove očigledna korupcija. Treba samo vidjeti da, dok traje istraga vezano za aferu Telekom, članovi porodice predsjednika Vlade i predsjednika Demokratske partije socijalista, šalju poruke i tužiocu, i Policiji, i medijima da se ne drznu i da se ono što još nije završeno, što je očigledna korupcija i to korupcija koja se tiče samog vrha vlasti, članova Vlade i funkcionera i članova vladajuće porodice ne smije dirati. Naravno, poglavlje 23 i 24 će biti ono čime će se baviti i Evropska komisija, Evropska unija i što će biti međunarodni zahtjevi.

Ova vlada želi, na čelu sa Đukanovićem, da nastavi stari stil vladanja, a to je takozvana unutrašnja kohezija na afirmaciji crnogorskog jezika, crnogorske nacije, crnogorske crkve. To znači podjele koje postoje, koje su stvorene na način što je to produkovala ova vlast, produbiti i nametnuti to kao osnovna pitanja. Umjesto ekonomskih pitanja ovo je pitanje u ekspozeu jasno definisano i ono zabrinjava.

Treća stvar jeste pokušaj dodvoravanja budućeg premijera međunarodnim centrima da će Crna Gora postati NATO-a i član NATO-a ovdje u parlamentu. O tome su kolege iz našeg kluba govorile šta s tim u vezi misle. Dakle, ova Vlada je Vlada koja ne obećava nikakve promjene u Crnoj Gori. Ličnost koja je garancija da do toga neće doći je upravo predsjednik Demokratske partije socijalista, ali ja vjerujem da ćemo smoći snage već u aprilu da na predsjedničkim izborima otvorimo proces promjena pobjedom našeg kandidata. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

U ime kluba može jedan. Ovdje samo ja mogu biti grešan, drugi niko. Izvolite, kolega.

LUIĐ ŠKRELJA:

Predsjedniče, možda nije greška, ali je propust kada određeni poslanici iz nekih politikantskih razloga ovdje beru polujeftine političke poene upotrebljavajući maternji jezik. To nije smetnja, ali kada nema prevoda i kada većina ne razumije, greška je i treba prevesti jer je gospodin mladi političar opšte prakse iz Ulcinja rekao da gospodin Đukanović konstantno vodi antialbansku politiku u Crnoj Gori. Zbog toga sam se javio. Nijeste mi dozvolili da kažem, ja kao Albanac protestujem jer nije tačno i ne odgovara istini. Dobro znamo šta su Đukanović i Demokratska partija socijalista uradili za poziciju Albanaca u Crnoj Gori. Hvala, izvinite.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama. Molim vas da se čujemo.

Moram priznati da sam računao da će mladi kolega, tako je i obećao, ono što je rekao na crnogorskom ponoviti na albanskom. Očigledno to tako nije ponovio, ali jedanput možete ovdje da izvedete tu mogućnost. Više nećete imati tu priliku. Nemate riječ. Vi ste imali riječ i ja sam Vam vjerovao. To nije bilo rečeno na crnogorskom, a jeste na albanskom. Nema potrebe da pojasnite. Ja, nažalost, ne znam albanski, i ne možete mi pojasniti. Hvala Vam.

Kolega Stanišić je tražio prije Vas. Izvolite.

Za one koji ne znaju, albanski se može koristiti ali se mora najaviti. Nije problem, dobićete prevođenje.

Izvolite, kolega Stanišiću.

OBRAD STANIŠIĆ:

Gospodine predsjedniče, trebali ste da opomenete i da uzmete riječ gospodinu Bulatoviću koji je ovdje rekao jednu tešku konstataciju - da je mandatar rodonačelnik organizovanog kriminala i korupcije, a to dolazi iz usta čovjeka koji je više promijenio lidera i više im je nogu poturio, nego što je predsjednik Đukanović vladao. Mnogo je opasniji kriminal, gospodine Bulatoviću, raditi protiv svoje države i njenih interesa.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Molim vas, vratimo dobru atmosferu koju smo imali. Objasniću. Nije se Vama obratio, nego meni.

Kolege, ja ovdje nijesam zadužen za logično objašnjavanje stvari. Ko god zna kako su nastali kriminal i korupcija, elementarno zna da to ne može biti zbog gospodina Đukanovića, inače bismo sve riješili njegovim trajanjem. Pojava je stara koliko i čovječanstvo i tu mogućnost nije imao ni da je Isus Hrist. I prije njega je bila ta pojava prisutna, tako da ja ne mogu da na nelogičnosti reagujem time što ću uzimati riječ.

Kolega Abazoviću, izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Samo pojašnjenje, izvinite što sam morao da izađem iz sale.

Tačno je, nijesam najavio da ću se obratiti na albanskom jeziku. Izvinite zbog toga. U svakom slučaju, albanski jezik je jezik koji je u službenoj upotrebi po Ustavu tako da imam pravo da ga koristim, ali nijesam rekao da je vodio antialbansku politiku, nego da je antialbanski premijer. U slučaju da možda nijesam siguran, možemo slobodno da preslušamo stenogram. Da sam rekao i ovo što ste Vi rekli, ne bih ništa pogriješio. Tako da nema razloga, slobodno možete da pitate, gospodine Škrelja, nema razloga da izigravate advokata.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Abazoviću, obraćajte se meni, ne njemu jer je povreda Poslovnika. Da Vam pomognem. To što ste sada precizirali je gore od onog prvog što smo mislili da ste rekli. Tako da nijeste uspjeli, Vama nije maternji jezik pa ste napravili grešku. Ovo je gore od onoga što ste prvo rekli i što je rekao gospodin Škrelja.

Kolega Bulatoviću, Vi znate da ja ne mogu pogriješiti, ali 'ajde.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Nijesam shvatio da li ste Vi prekršili Poslovnik ili ja. Nezavisno od toga ja se slažem sa gospodinom Stanišićem da je zločin i kriminal raditi protiv Crne Gore. Nećemo se složiti samo u tome... (Upadica).

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da se ovdje zaustavimo, da se slažemo.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Slažemo se, a protiv Crne Gore se može raditi i sa mjesta premijera, predsjednika Skupštine, predsjednika Republike i na razne načine.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Slažemo se i najopasniji su ti sa većih funkcija.

Možemo li da nastavimo raspravu? Bilo je sve dobro do maloprije.

Kolega Gojković. Mi iz Boke ćemo malo mekše uraditi. Izvolite.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovani mandataru, poštovane kolege,

Iako je mandatar označio ovaj trenutak kao potreban za emancipacijski iskorak, dosadašnje procedure definisanja i predstavljanja programa Vlade, pa i ova, predstavljaju stereotip. Ako ništa, moralo se biti svjesno trenutka i okolnosti procesa evropskih integracija, ove procedure prilagoditi i pokazati novi način razmišljanja. Mislim da je mandatar trebao, bez obzira na praksu, političke rizike i na to kako će javnost shvatiti te postupke, prethodno napraviti konsultacije sa svim poslaničkim klubovima, pa i opozicionim. To bi dalo novu dimenziju ovom današnjem zasijedanju i označilo početak nečeg novog. Poslanici opozicije imaju legitimitet stečen brojem glasova velikog dijela Crne Gore i time bi se pokazalo da Vlada ima namjeru poštovati interese cijelog društva. Dalo bi se na značaju Skupštini, što je jedno od glavnih preporuka Evropske Unije, a i bez toga je jasno da je to krucijalnog značaja za demokratiju. To bi, takođe, relaksiralo političku situaciju i vjerovatno stvorilo preduslove za konstruktivni dijalog koji je neophodan ukoliko mislimo efikasno rješavati zadatke koji su pred nama - iz ekonomije, promjene Ustava u oblasti pravosuđa, identitetska pitanja i nastavak evropskih pregovora. Ne smijemo dozvoliti da se pred evropskim institucijama svađamo. Iz iskustva pred Savjetom Evrope znam da takve stvari mogu biti klica velikih problema u pregovorima pristupanja Evropskoj Uniji. Trebalo bi da je Program rada Vlade predstavljen ekspozeom mandataru Đukanovića priča o budućnosti. Ali, iz samog ekspozea je jasno da je mandatar svjestan da prošlost u bitnom, nažalost, negativno definiše našu budućnost. Postavlja se pitanje da li smo spremni rješavati ta pitanja iz prošlosti ako znamo da su ona najčešće posljedica korupcije, nepotizma, partijskih interesa i neshvatanja trenutka u kojem se Crna Gora nalazila, a do sada vlade nijesu ništa uradile, a mogle su to da urade. Citiraću mandataru na strani 5 gdje on kaže: "U svim slučajevima u kojima se pokaže da partneri nijesu ispunili svoje investicione obaveze prema zaposlenima, tehnološkim viškovima ili druge važne ugovorne klauzule, bez oklijevanja treba takve ugovore raskinuti".

Nažalost, ima puno takvih primjera, a, gospodine mandataru, najveću odgovornost za to snosite Vi, Demokratska partija socijalista i investitori. Da samo napomenem u Herceg Novom "Vektra Boku", mješovito PKB "Južni Jadran". U posljednje vrijeme su problemi sa Vojnom bolnicom, to ne ide kako treba. Ali, koliko vidim i na Svetom Stefanu ono što se može pročitati iz štampe miriše na isti scenario. Znači, veliki problemi, a vlade do sada ništa nijesu uradile na tome da se rješavaju. Samo "Vektra Boka" - da smo kojim slučajem imali Ajfelovu kulu u Herceg Novom, od nje komada ne bi ostalo što se tiče ovog investitora. To je jedna grupacija koja je nesposobna za bavljenje turizmom i doveli su da ostanemo grad bez hotela. Ali, ukoliko

ispoštujemo ovo što ovdje govorite, ne moramo biti gubitnici. Dajte da raskinemo taj ugovor, dajte da segmetiramo tu firmu i dajte da počnemo jednim novim putem da bi Herceg Novi dobio hotele. Iz drugih kompanija radnici već mjesecima ne dobijaju plate, doprinosi se ne plaćaju itd. Znači, jedna vrlo teška situacija. Ali da ne bude samo prošlost, evo i budućnost. Nažalost, nemam vremena, ali svakako mislim da uspješnost vaše Vlade umnogome zavisi od iskorišćavanja glavnog privrednog i prirodnog resursa, a to je more i morska obala, prije svega turizam. Podržao sam vas 2009. godine što se tiče infrastrukture kolektora, deponije itd. To je bila dobra ideja. Nažalost, malo se uradilo zbog nedostatka finansijskih sredstava. Mislim da treba uložiti dodatne napore da se to odradi.

Takođe, smatram da je pitanje koje sam postavio 2009. godine i Vama i Lukšiću kasnije uvođenje louskost kompanija u avio saobraćaj Crne Gore pitanje koje će morati da riješi ova Vlada. Predlažem Vam da to pitanje rješavate u regionalnoj saradnji sa Hrvatskom, sa Dubrovnikom, jer preko 10 kompanija trenutno leti za Dubrovnik. Mislim da bi se tu mogao napraviti neki pilot program, da Dubrovnik bude destinacija za louskost kompanije koje će dovođiti turiste u Crnu Goru. Mislim da su lokalne samouprave spremne da dotiraju novcem i da to može da se organizuje sa dodatnim prekograničnim prelazom gdje bi ti autobusi mnogo brže prolazili. Ovdje ste vrlo oprezno pomenuli istraživanje ugljovodonika. To je u budućnosti vrlo značajna oblast. Mislim da kao mandatar morate dati garancije da će se napraviti transparentan tender - zaštita životne sredine i da će se garantovati interesi države Crne Gore. Znamo da je ovo velika finansijska oblast i da može da bude dosta problema. Takođe bih na Vas apelovao što se tiče Zakona o morskome dobru čiji predlog je bio u radu prošlog sastava Parlamenta i koji je potpuno nekvalitetan. Mislim da treba kao država da uradimo sve da se taj zakon promijeni, da se daju veća ovlašćenja lokalnim upravama i da se državi ostavi integralno upravljanje morskome obalom, a da lokalne ...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Gojkoviću.

Po najavi, kolega Tarzan Milošević u ime DPS-a.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Kolege poslanici, gospodine mandataru, poštovani građani Crne Gore,

Nijesam imao namjeru da se javljam, ali inspirisale su me diskusije pojedinih kolega i želio bih samo da dam svoje viđenje situacije.

Prvo, kada se govorilo o ekspozeu danas, lično sam očekivao da će biti više prostora ili komentara u pravcu toga šta treba zajedno da uradimo u sljedećem periodu, jer Crnu Goru čeka dosta izazova. Stalno podijeljeni u dva tabora, ne želeći nijednom prilikom da pružimo ruku. Mandatar je rekao za govornicom da je pružio ruku. Da vidimo sa druge strane šta su to poruke koje mogu biti konstruktivne i koje mogu doprinijeti kvalitetnijem radu Vlade u sljedećem periodu. Nažalost, opozicija se u starom stilu bavila samo mandatarom. To je odličan prostor za rad Vlade i istovremeno dobra poruka našim biračima i siguran sam na sljedećim izborima da ćemo imati još veći broj glasova. Neko je rekao da smo lošije prošli, da je Vlada lošije radila u prethodnom periodu, a ja ću samo da kažem jednu stvar zbog građana. Mi smo imali 165.000 glasova zajedno sa

Bošnjačkom strankom i HGI-om na prošlim izborima, a sada smo zajedno sa njima imali 182.000 glasova. Znači, nijesmo lošije prošli od toga.

Kada govorimo o radu Vlade, reći ću da je bruto-društveni proizvod bio 3,2% 2011. godine veći nego 2010. godine. Takođe su plate i penzije, osim Hrvatske i Slovenije, ostale najveće u regionu. Nije to zanemarljivo. U onome što je urađeno u poglavljima 23 i 24, o kojima stalno govorimo - o korupciji i kriminalu, iskazan je napredak, bez obzira koliko mi govorili da nije. Poglavlja 11 i 12, takođe, skrining u poljoprivredi je pokazao. Ono što je značajno napomenuti, kada govorimo o povjerenjima, stalno ljudima nudimo penzije, socijale, subvencije itd. Znete li dokle će ti ljudi glasati? Ljudi će glasati do onog momenta dok vjeruju onome ko je sigurniji da im to obezbijedi. Oni vjeruju da je sigurnija ova koalicija, da će im obezbijediti plate, penzije i socijale. Zbog toga ljudi glasaju. To je sasvim logično, to je normalna stvar.

Drugo što želim da napomenem kada govorim o sjeveru, siguran sam da ćemo nastaviti sa investicijama koje nijesu male bile ni u prethodnom periodu. Ono što me je obradovalo je jedan multidisciplinarni pristup koji će biti nastavljen i u zdravstvu, i u prosvjeti, i u kulturi, nauci i prema sjeveru Crne Gore i siguran sam da tu ima prostora za još dinamičniji razvoj. Takođe, što se tiče radnika, imamo značajan dio ljudi sa malim primanjima, sa malom socijalom itd. Oni su, takođe, vjerovali da ova vlast, na čelu sa gospodinom Đukanović može da donese taj rezultat i da napravi dobar rezultat u ovom pravcu.

Što se tiče Nikšića, samo da napravim jednu digresiju. Siguran sam da onaj ko je izašao zbog interesa, 'ajmo da se složimo, je zbog interesa i ušao u tu partiju. To je jednostavno poređenje. Da li je neko očekivao možda da će imati toliko odbornika, pa da li je imao sigurnost na listi - o tome treba takođe voditi računa.

Jednu stvar koju bih želio posebno da naglasim. Manjinske narode braniti od gospodina Đukanovića je u najmanju ruku licemjerno. Za sve ono što je urađeno 1997, 2003, 2006. godine u prethodnom periodu nema nikakvo utemeljenje. U jednoj stvari se moramo složiti. U ovom parlamentu, i time ću završiti, nikada nije bio veći broj ljudi iz manjinskih naroda nego što je ovaj saziv Parlamenta. Ako se prebrojimo, vidjećemo da ćemo to zaključiti. To je dobro, to je Crna Gora. To je taj multinacionalni sklad, to je interes Crne Gore, to je naša snaga, to je nova energija za sve nas.

Želio bih da pozovem sve da ukazujemo na ove stvari. Čulo se dobih stvari, neću da pominjem pojedince koji žele da pomognu da svi idemo naprijed da napravimo jedan iskorak. Ja mislim da u tom pravcu imamo snage i kapaciteta kao država Crna Gora. Hvala vam na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Sada je na redu potpredsjednik Parlamenta. Ovaj put će zboriti u ime Pokreta za promjene, imam grdan osjećaj. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Krivokapiću, govoriću u ime svojih ubjeđenja i svoje misije, a Pokret za promjene i Demokratski front su u saglasju samnom. Zato smo i zajedno.

Građani Crne Gore, uvažena gospodo,

Gospodine Đukanoviću, evo dvadeset i kusur godina smo imali interesantnih međusobnih razmjena mišljenja od one Skupštine i rektorata, pa onog amfiteatra na Pravnom fakultetu, pa onog amfiteatra na Tehničkom fakultetu, klima glavom moja

drugarica Milica, tako je zovem zato što je ona uvažena, što smo drugari i zato što cijenim njeno naučno dostignuće, ali ja mislim, gospodine Đukanoviću, da ovo treba da bude Vaša i moja razmjena mišljenja, najiskrenija, najznačajnija i za Vas, i za mene, i za Crnu Goru. Zašto to kažem? Počecu od nečega što mi strašno nedostaje, nekoga ko mi je bio najveći prijatelj u životu, sa kojim sam se pogledom razumio. Da je živ, on bi mi danas rekao - E, moj Branko. Zašto bi mi to rekao? Zato što sam opet bio naivan. Zato što sam se nadao, zato što sam mislio da će Vaš pragmatizam napraviti nešto i uvažiti ono u čemu se nalazi Crna Gora i vrijeme koje dolazi i političke promjene i sve u tome periodu koje će biti sudnje po Crnu Goru u sljedećem periodu i da ćete reći - Dosta je bilo. Da ćete zavrnuti rukave, da ćete pljunuti u ruke, da ćete uzeti beleđiju, da ćete onu vašu britvu naoštiti i da ćete naoštiti sa njom i pero i sve ostalo - i ono klatno sudsko, i onu vagu i da ćete istini pogledati u oči i da ćete reći - Nema više ni brate, ni braćo, ni kumova, ni sestro. Nema više ničega. Ima samo javnog interesa i Crne Gore. Nažalost, i ovaj put sam, iako sam vječiti optimista, ispao naivan. Zašto ovo kažem? Zato što, gospodine Đukanoviću, vrijeme sadašnje, prošlo i buduće treba posmatrati u kontekstu nečega što je slika crnogorska. Teško mi je to reći, jer sam se zbog Crne Gore vratio, jer me otac odozgo gleda i posmatra, jer vjerujem u taj nebeski svod, stalno ga pominjem kako staram, nije ovo moja Crna Gora, gospodine Đukanoviću. Bojim se da nije Crna Gora ni moga sina, niti moje kćerke. To je tragedija moja. To je moj promašaj, gospodine Đukanoviću. Teško je, ako moram da kažem da su varijacije na nešto što je zatočeno, poluzatočeno, zapušteno, devastirano danas crnogorska karakteristika, bilo da je u pitanju nešto što je duhovna vrijednost, nešto što je moralna vrijednost ili resursi. Moram da kažem, Đukanoviću, gospodine, da to nije zbog globalne krize, nego zbog činjenja u prethodnih šest, sedam Vaših mandata u prethodnih 20 godina. To je proizvod nečega što nije bio javni interes, nego lični interes, bahatost, neznanje, pogrešna ideologija i što nije svojstveno crnogorskom biću, moralu i etici.

Gospodine Đukanoviću, to je razlog naše ovakve Crne Gore. Vi ste personalno najodgovorniji za to. Moram da Vam kažem, kao što sam Vam u ona dva amfiteatra rekao istinu.

Gospodine Đukanoviću, ima jedan čovjek iz mog kvarta. Ja šetam slobodno i sam po Podgorici. Vi šetate sa onim što ne priliči crnogorskom predsjedniku. Ja bih volio da se borite protiv crnogorskih negativnosti, ali Vi se šetate s tima, plašite se od građana Crne Gore. Jedan što je s Vama šetao na tom bulevaru jedno poslije podne rekao mi je - On će pasti kad tad i ja i ostali njegovi kumovi i prijatelji ćemo prstom uprti u njega i reći da je on kriv.

Gospodine Đukanoviću, evo sad Krivokapić je uzeo ovo. Ovo su dvije istine Crne Gore. Vjerujte, ja vjerujem kao u Boga što vjerujem u ovih 595 mjera. Za razliku od ovoga što sam detaljno proučio kako i na koji način, lako možemo do slobodne Crne Gore. Samo ako se zatvorite, kao što su italijanski vrhovni državni tužioc i zatvorili u bunker, smijenite onu gospođu Čarapić i okrenite se pravdi i pravu, bez obzira ko je i na koji način...

Možemo, gospodine Đukanoviću, da se vratim nečemu što u istinu može da bude ekonomski i socijalni prosperitet Crne Gore. Možemo, gospodine Đukanoviću, i do nečega što znači dvocifreni rast u prvih četiri, pet godina.

Znate li, gospodine Đukanoviću, možemo i do auto-puta koji može biti sreća Crne Gore. Ne ono kao što je gospodin Medojević s pravom rekao auto-puta koji može da bude kamen o vratu nama, da pare dođu i pođu, da ništa ne ostane osim dugova i

pustog ševera. Da li znate termin, gospodine Đukanoviću, investicija koje znače državne javne investicije, druge investicije koje znače javno-privatne investicije? Da li znate što znače treće - privatne investicije? Pročitajte posljednji Globus pa ćete da vidite da je ono što razmišlja gospodin Milanović i ostali potpuno u saglasju sa ovim.

Gospodine Đukanoviću, ne možete nešto da napravite kratkoročno i to kroz privatnu investiciju i samo da bude PDV i periodično da raste bruto društveni proizvod. Ukoliko napravite nešto što je održivo i što je kombinacija fenomenalna i srećna, valorizacijom naših resursa sa kombinacijom javnih investicija sa nečemu što znači kombinacija i sve ostalo, onda imate u sljedećih četiri, pet godina dvocifreni rast bruto društvenog proizvoda.

Gospodine Đukanoviću, znate li Vi što znače dubinski efekti investicija? Hoteće li me gledat? Ozbiljno kažem. Dubinski efekt investicija znači da napravimo auto-put u kojem će najveći efekti novca da ostanu Crnoj Gori za trajno. To je dubinsko. Znači i konzorcijum niskogradnje i razvojna banka i ono što znači probijanje tunela. Jedan Vaš čovjek koji je vodio Rudnik Crvenih boksita rekao je: "Ništa pametnije nijesam čuo od ovoga što kažete Pokreta za promjene, nego formiranje konzorcijuma niskogradnje gdje ćemo stvoriti i valorizovati sve naše resurse". Ovdje ima dosta nelogičnosti, gospodine Đukanoviću. Ovo što kažete 40.000 radnih mjesta, pa kažete informativna tehnologija, pa, ljudi, znate li kad dolazi znanje i radno mjesto informativne tehnologije? Pa poslije industrije razvijene, gospodine Đukanoviću. Znate li koliko košta jedno radno mjesto u informativnoj tehnologiji? Koliko, Vujice? Košta neđe 80, 100.000 eura. Koliko je to milijardi, gospodine Đukanoviću?

I na kraju da Vas pohvalim, gospodine Đukanoviću. Ne demagogija, neću kola, hoću ovo, to je pitanje morala, nego, gospodine Đukanoviću, što ćete da uradite sa spoljašnjom evolucijom Univerziteta i diploma. Vas to neće ticat, ali će ticati neke u Vladi, gospođo Pejanović. Cijepaće se doktorske disertacije, cijepaće se magistarske disertacije, neki fakulteti će se zatvarati.

Znači, gospodine Đukanoviću, evo 595 mjera. Rekli ste - evo ruka kako da napravimo KAP, kako da napravimo Željezaru, kako da izgradimo hidrocentrale. Kako? Izaberite jednu od ovih mjera i zajednički /prekid/... Ali, ako Vam strada kum ili ostalo, to je Vaš problem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Saša Damjanović, pretposljednji učesnik u raspravi, a da se pripremi kolega Andrija Mandić. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani i gospodine Đukanoviću,

Dakle, negdje tačno u ovo vrijeme prije 20 godina sam se zaposlio kao pripravnik u Ministarstvu finansija, a Vi ste tada bili godinu predsjednik Vlade. Od tada je prošlo dvadesetak godina. Izvinite na ovoj ličnoj noti, mijenjao sam poslova i poslova, sad sam ovdje kao poslanik Socijalističke narodne partije Crne Gore, kao i većina kolega, ali neko sa strane kada bi gledao ispalo bi da ste Vi tapkali u mjestu, odnosno da ste stagnirali. Evo Vas opet nakon 20 godina na istoj poziciji. Nego, u odnosu na Vaš ekspoze i na ono što ste govorili prvih pola sata ili sat vremena, računam da ćete imati

sat vremena da opet objasnite ono što ste nijeste objasnili, sami ste nametnuli jedno pitanje, a to je šta to razlikuje ovu Vladu koju Vi vodite od Vlade koja je vođena od strane kolege Lukšića. Zašto Vlada koja je po Vašim riječima u teškim uslovima ispunila značajne obaveze nije nastavila da radi kada je dobila puni politički legitimitet na izborima?

Na kraju krajeva, zašto ta ista Vlada, evo 04. je decembar, 27 dana do isteka godine, nije predložila što je bila zakonska obaveza - budžet za narednu godinu, gdje će da se vidi da ovoj državi fali četrsto miliona evra naredne godine za javne finansije, pa da Vi onda odgovorite kako ćete i gdje ćete naći taj novac? Da li ćete ga naći zaduživanjem sa novim kreditima kao kod SWISS banke od sto miliona evra, ili će te ga naći emisijom obveznica? Kako planirate da izgleda javni dug nakon isteka ovog mandata?

Dalje, ovaj ekspozice vrvi od niza protivrječnosti. Jedna od njih je protivrječnost između strateških prioriteta koje ste iznijeli, moram da priznam ovog puta veoma bojažljivo. Očekivao sam od Vas vrlo konkretno šta su saobraćajni prioriteti, a šta energetske nove Vlade, ali znajući koji sve konstituenti čine novu Vladu i znajući ogromne protivrječnosti između tih konstituenata ja znam zašto Vi to nijeste otvoreno rekli u ekspozici i između potrebe za regionalnom saradnjom.

U SNP-u smo očekivali ovdje da se jasno i konkretno izjasnite hoćemo li graditi nove hidroenergetske objekte, hoćemo li sarađivati sa Bosnom i Hercegovinom, Republikom Srbijom, Republikom Srpskom. Da li ćemo da gradimo auto-put zajedno sa Republikom Srbijom, ili će nam saobraćajni prioriteti biti neki drugi? Moram da priznam, očekivao sam više hrabrosti, bez obzira na velike protivrječnosti koje su pratile dosadašnju Vladu, koje će pratiti ovu Vladu, a što će sve plaćati građani Crne Gore.

Druga protivrječnost jeste protivrječnost između političke ekonomije. Politički je jasno da ste ovdje naveli da nastavljamo put evropskih integracija. Međutim, u ovom vremenu krize nema novca kod Evropske unije. Nema novca kod evropskih banaka. To se reflektuje što banke koje su 80% u vlasništvu zemalja Evropske unije ne daju kredite našoj privredi, nema novca odnosno investitora iz tih zemalja, ali zato pretpostavljam ekonomsku podršku možemo naći na nekim drugim destinacijama. Očekivao sam od Vas konkretno o saradnji sa Turskom, sa Kinom, sa Rusijom, da se konkretno izjasnite i o Vašem stavu o Evroazijskoj uniji, jednoj stvari koja će biti veoma interesantna u narednom periodu i državama mnogo većim od Crne Gore, a ne samo Crnoj Gori i opet moram da kažem dosta bojažljivo i oprezno, vjerovatno da ne naljutite neke prijatelje koji nijesu na Istoku, već vjerovatno na Zapadu. Ali ćete, gospodine Đukanoviću, morati u vremenu koje dolazi da i te ekonomske prioritete prilagodite onim što su politički prioriteti. Protivrječnost između želje, kako kažete u ekspozici, za povećanjem kvaliteta života, životnog standarda, obrazovanja, zdravstva i onoga što je loša ekonomska podloga da bi se to postiglo, da li se to može postići sa ekonomijom koja je u ovakvoj situaciji, sa javnim dugom? Da li se može postići sa malim iznosom kapitalnog budžeta koji neće biti mnogo veći naredne godine, da li se povećanje kvaliteta u oblasti obrazovanja i zdravstva postiže time što nemamo besplatne udžbenike za djecu, što nemamo jeftine školarine za studente, što nemamo kvalitetnu jeftinu zdravstvenu zaštitu? Dakle, ako neko hoće ovdje da ima dobru zdravstvenu zaštitu, on to mora da plati. Na taj način se, gospodine Đukanoviću, ne podiže kvalitet života naših građana. Protivrječnost je između Vašeg ekspozicea i Izvještaja o napretku Crne Gore za 2012.

godinu i to jednostavno na način da nijeste odgovorili na ključne stavke ekspozee koje jesu problemi koje ima Crna Gora i jesu ciljevi kojima treba da teži Crna Gora.

Na strani 7 kaže se da su slabi kapaciteti ministarstva čitave Vlade da proizvede kvalitetno zakonodavstvo. Šta ćete u tom dijelu da radite? Na strani 8 u ovom izvještaju o napretku naših evropskih prijatelja kaže se da je rad Sudskog i Tužilačkog savjeta slab zbog nedovoljnih kapaciteta, odnosno zbog budžeta. Kaže se da je potrebno izvršiti ustavnu reviziju. Ni tu nemamo odgovora. Na strani 16 se pominje da Crna Gora nije razgraničila granice sa Srbijom, sa Bosnom i sa Hrvatskom. Ni tu nema odgovora, gospodine Đukanoviću. Na strani 10 kaže se da je korupcija i dalje široko rasprostranjena i ostaje razlog za brigu. Kad smo već kod korupcije, bilo je dosta govora o Nikšiću. Mogu da primijetim da jesu pregovori ne krivicom SNP-a dugo trajali o formiranju vlasti u Nikšiću, ali to nije bio razlog da se na ovakav način ide na političku korupciju u Nikšiću, kao što nije riješeno pitanje eklatantne političke korupcije u Andrijevići, jer od 7. jula ove godine imamo predsjednika Opštine i predsjednika Skupštine koji nelegalno rade, mimo Odluke Upravnoga suda, koji potpisuju neke stvari, zadužuju Opštinu Andrijevića. Očekujem od Vas, gospodine Đukanoviću, da se pod hitno riješi problem Andrijeviće u najmanju ruku time što će se ići na nove izbore, jer ovo je stanje neodrživo, nelegalno. Ako ste legalista, poštovaćete i odluke Upravnog suda.

Gospodine Đukanoviću, nijesmo čuli ni riječi o promjeni ekonomske politike, sem, kako kažete, da su sve privatizacije obavljene na zakonit i javan način. Da li baš sve? U sljedećoj rečenici kažete - da tamo gdje nijesu poštovani uslovi iz privatizacija, a i to je valjda dio procesa privatizacije, mi ćemo raskinuti ugovore. Očekivao sam da kažete u kojim to slučajevima. Sijaset ih imamo, da vidimo zašto ste tako bojažljivi i nijeste jasno i glasno u ekspozeeu naveli na koje to ugovore o privatizaciji mislite. Kolege su govorile, trebalo je više reći i o problemu Kombinata aluminijuma. Prije tri godine sam imao prilike da u ovom ekspozeeu kada ste ga dali pitam Vas gdje ćete naći novac, odnosno iznos garancije od sto trideset miliona za KAP. Dobio sam vrlo brzo odgovor. To se desilo zaduživanjem Crne Gore, kao, nažalost, što sad imamo situaciju da garancije padaju i da osim ovih garancija koje su isplaćene, vjerovatno ćemo morati da platimo i ovih stotinjak miliona eura garancija. Ako to nije tako, ako Vi imate neko rješenje, ako Vi znate da neće biti tako, da će Kombinat naći strateškog partnera i da ste o tome postigli dogovor unutar koalicije na vlasti, a nijeste, jer imate dijametralno suprotne poglede na budućnost Kombinata, odnosno na energetskog repro lanca da to bez bojazni kažete.

Prvi put, ponavljam, imamo bojažljiv ekspozee, koji Vam je sedmi ili osmi, i razumijemo, makar mi u SNP-u, koji su Vas razlozi na to natjerali. Gospodine Đukanoviću, druge stvari koje se tiču ekonomske politike, prije svega, poreske politike su ostale neobjašnjene. Da li ćete mijanjati poresku politiku Crne Gore? Da li ćete raditi nešto u smislu da porez u ovoj državi plati onaj ko ima najviše i onaj ko najviše zarađuje? Da li ćete ići na to da se poreskom politikom suzbija korupcija i organizovani kriminal, da se poreskom politikom suzbijaju monopol i Telekom i banka i tako dalje? Da li ćete ići na to da se smanji jaz u Crnoj Gori bogatih i siromašnih time što ćete mijenjati poresku politiku koja je bila rak rana ekonomske politike i ove dosadašnje i svih vlada od nezavisnosti pogotovo na ovamo? Dakle, ekspozee koji nije mnogo rekao, koji je više sakrio nego što je otkrio, ekspozee koji je truli kompromis različitih interesa konstituenta nove Vlade. Ja znam kao i do sada da ćemo to platiti na način da ćemo vjerovatno na kraju Vašeg mandata umjesto milijardu i sedamsto miliona evra javnoga duga imati dug koji će biti dvije i po do tri milijarde evra. Ponavljam, za narednu godinu

državi Crnoj Gori nedostaje četrsto miliona evra po budžetu koji je sakriven i koji na 27 dana pred Novu godinu još uvijek nije dostavljen Parlamentu. Čuo sam nemušto objašnjenje da se pisala informacija predsjedniku Parlamenta o tome. Nikada tu informaciju do sada dobili nijesmo ni na kolegijum ni bilo gdje. Zašto to nije dostavljeno poslanicima i kada ćemo razmatrati budžet za narednu godinu i kada će premijer dati odgovore na to gdje misli da nađe ovaj novac.

Završavam s time, gospodine Đukanoviću, da ne bude sve baš tako crno, jednu ćete ostavku ipak morati da date, ja se nadam veoma brzo. To je ona ostavka na mjestu predsjednika Košarkaškog saveza Crne Gore. Čini mi se da je premijer Lukšić kada je stupao na funkciju umjesto Vas, takođe, dao ostavku, pa neka se napravi još jedna rotacija. Neće biti ni prva ni zadnja u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo me je strah da ne krene jurnjava u Košarkaški savez sad. Ostalo je još da čujemo na kraju rasprave predstavnika Demokratskog fronta i predsjednika Nove srpske demokratije Andriju Mandića.

ANDRIJA MANDIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, dame i gospodo kandidati za članove nove Vlade Crne Gore, gospodine mandataru,

Na kraju ove današnje rasprave teško da bih mogao nešto novije reći a što već nijesu rekli poslanici Demokratskog fronta, ili što već nijesu rekli kolege iz opozicionih redova. Prosto, poslije 23 godine može da se konstatuje da se pojavio novi ekspozé i da se pokazala jedna slabost koju je pokazala većina crnogorskih političara u vremenu prije Vas, gospodine Đukanoviću. Čak i onaj najpoznatiji naš političar koji je najduže vladao, gospodar Crne Gore, knjaz, a kasnije kralj Nikola nije imao nikakvu želju da svoju vlast, iako kao ostarjeli vladar, prenese na svog sina Danila, niti na bilo kojeg člana svoje porodice, nego, kada bi mu neko rekao da treba to da uradi, on se trudio, spletkario, intrigario protiv rođenog sina samo da ne prenese vlast na njega. Žao mi je što danas nema u redovima kandidata za nove članove Vlade bivšeg premijera gospodina Lukšića. Vjerovatno negdje i do njega dopiru te priče o družini Pere Kvržice, kako su obično znali oni protivnici iz njegove partije da oslovljavaju njegovu Vladu, ali se poslije 23 godine vraća stari novi premijer i čovjek za koga svi znamo da je sve ovo vrijeme upravljao Crnom Gorom ili iz prvog plana ili drugog plana. Obećavao je više puta da će da se povuče iz politike, da je ispunio najvažnije političke ciljeve, da je bio, što je i istina, sve što se može postići i dostići u politici Crne Gore, da je bio na svakoj od najvažnijih pozicija u Crnoj Gori, ali ona snaga koja je nedostajala i njegovim prethodnicima nije se pokazala i nije mogla da se kao rezultat ostvari u ovom zadnjem naumu kada je trebalo smoći snage, gospodine Đukanoviću, i omogućiti onima kojima ste dali u prošlom sazivu povjerenje da nastave da rade taj posao, oni ili neki drugi ako oni nijesu bili dovoljno sposobni i hrabri. Ja znam da ste Vi okruženi, kao što je nekada bio i knjaz, dvorskom kamarilom koja ubjeđuje, ulizuje se i objašnjava kako takve rezultate ne može niko da postigne osim Vi, da je to garancija za novi oporavak, za nove uspjehe, ali kada stanete ispred ogledala, ili kada ostanete nasamo, kada ostanete u svom najužem porodičnom krugu i kada taj film od 23 godine sagledate, vidjećete da tu nije bilo mnogo rezultata, da tu nije bilo mnogo iskoraka, kada uporedite dostignuća sa drugim bivšim komunističkim

zemljama poslije rušenja Berlinskog zida i sagledate i tu poziciju Crne Gore vidjećete da je to jedan jad, jedna muka. Ono što najviše boli, a što bih volio da kaže naš pjesnik Ranko Jovović, najviše ga boli ne što je Crna Gora siromašna, ne to što se u Crnoj Gori loše živi, nego što se potpuno promijenio moralni kod Crne Gore, da ono čega su se građani Crne Gore stidjeli, sada se sa tim ponose. Sve ono što je bilo nedozvoljeno, što je bilo sramno, što je bilo bestidno, danas je postala vrlina. Svi oni likovi koji su bili protjerani na periferiji grada su se sada vratili u centar grada i diktira pravila ponašanja, diktira pravila odnosa među ljudima, a riječi namazan je, pokvaren je, ovakav je i onakav postale su zaštitni znak novih junaka tranzicije u Crnoj Gori.

Mi smo pričali na mnoge teme. Četiri sata smo nedavno razgovarali u Anketnom odboru, gdje smo utvrđivali korupciju u privatizaciji Telekoma, sagledavali sve te činjenice, dolazili do tužnih saznanja onih koji su predstavljali tamo opoziciju, da vidite da su se u Crnoj Gori korupcija i organizovani kriminal upravo manifestovali na najodgovornijim mjestima u društvu. Da su nosioci tih radnji bili ljudi koji su upravljali Crnom Gorom i velika je odgovornost na gospodinu Konjeviću, velika je odgovornost na budućem ministru unutrašnjih poslova da pokaže da nije korumpiran i da pokaže da je sposoban da rješava one slučajeve kao što se rješavaju u Hrvatskoj, kao što se rješavaju u Srbiji i da zna da će imati podršku cijele javnosti crnogorske i da će imati podršku opozicije ako se uhvati u koštac sa organizovanim kriminalom i korupcijom. Ali, takođe, biće kritikovan od strane opozicije, biće kritikovan od strane, vjerujem, svakog poštenog građanina ako taj posao ne bude rado na valjan način po cijenu da podnese i ostavku. Po cijenu da se završi onako kako se završilo u podgoričkom Parlamentu, gdje se pojavila ta politička korupcija o kojoj pričamo danas da je ona u Nikšiću. Pojavila se prvo u Kolašinu. Tamo je prvo izigrana volja građana kada je kompletan jedan opštinski odbor opozicioni prešao da služi Demokratskoj partiji socijalista. Pa se onda pojavila Andrijevića, pa se pojavila Podgorica, pa se pojavio na kraju Nikšić. To su dešavanja o kojima moramo da pričamo.

U Pljevljima nije promijenjena biračka volja, nego je taj čovjek o kome vi pričate pripadao opoziciji, pa kada je jedna opoziciona stranka završila posao u Podgorici, kako je završila, ta je rekao - ja neću s vama, a vama srećan put. Nije promijenio svoje uvjerenje. Dakle, uz svu buku koju proizvodite ne možete sakriti istinu da poslije 23 godine, a ja se sjećam kada je počeo gospodin Đukanović, tada je imao veliku podršku. Veliku podršku prvenstveno iz razloga što je tada najpopularniji političar u Crnoj Gori bio gospodin Momir Bulatović, došao na jednom velikom talasu podrške naroda, a njegov prvi saradnik je bio gospodin Đukanović. Tada je ključna riječ bila da nije problem u našim peduzećima koja su bila loša bilo šta drugo, osim radna i tehnološka disciplina. To se ponavljalo iz večeri u večer, da je samo problem Kombinata, "Radoja Dakića", "Titekso" i slično radna i tehnološka disciplina i onda je išao taj naš privredni razvoj kako je išao i poslije 23 godine suočili smo se da je problem visoke plate...agencija. Ko je osnivao te agencije, ko je osnivao sve to, poštovani građani, možete samo da pretpostavite. Ali, ključni problem Crne Gore je upravo jedna loša vlast koja vlada na podjelama godinama. Ja mogu, gospodine Đukanoviću, da Vam garantujem i evo da Vam budem svjedok da Vi nijeste antialbanski političar. Nijeste, vjerujte. Vi jeste antisirpski političar, nijeste nekada bili ni antisirpski političar, ali antisirpski političar jeste, a najbolji dokaz da nijeste antialbanski političar je upravo to što Vas Albanci, Vas ili Vaše projekte svi glasaju, ili glasaju za stranke koje su sa Vama u koaliciji. Takođe, nijeste ni antibošnjački političar. Evo stranka izvorna Bošnjaka zajedno je sa vama u koaliciji.

Mislite da bi ona došla s vama u koaliciju pored ponuda koje je nudio Demokratski front, koji čini jednu četvrtinu ovog Parlamenta, da ste Vi antibošnjački političar? Vi ste antisrpski političar i to je konstanta od '97 godine na ovamo. Vi ste i anticrnogorski političar, jer veliki broj pripadnika crnogorskog naroda od strane vaše se osjeća diskriminisanim i Vi vodite politiku koja nije u skladu sa tradicionalnim crnogorstvom. Ovo što smo uradili u Demokratskom frontu, okupljajući se zajedno i promovišući jednu novu politiku crnogorsko-srpskog pomiranjia ili srpsko-crnoorskog pomirenja u Crnoj Gori, da nema svađe među nama koji smo najbliži, radeći to zajedno s gospodinom Nebojšom Medojevićem, radeći to zajedno sa političkom grupacijom koju predvode gospodin Knežević i gospodin Bulatović, zajedno radeći to s gospodinom Žižićem i, naravno, imajući u svemu tome dominantnu ulogu predsjednika Demokratskog fronta gospodina Lekića. Ja sam srpski političar iz Crne Gore, ali moram kaŕem kada je Demokratska partija socijalista devedesetih bila najsrpskija stranka u Crnoj Gori, gospodin Lekić tada nije bio spreman da uradi ono što ste bili spremni i Vi, gospodine Đukanoviću, i što je bio spreman bilo koji drugi političar iz Demokratske partije socijalista da uradi, nego je saopštavao da treba imati jednu dostojanstvenu politiku, da koliko god bio poštovan lider iz susjedne republike sa kojima smo činili zajedničku državu, da taj odnos prema tom lideru mora da bude odnos međusobnog poštovanja i uvaŕavanja, a ne odnos nadređenog i podređenog. To je prvi on promovisao. Zato danas u ovoj politici Demokratskog fronta, koji, ponavljam, čini četvrtinu Parlamenta Crne Gore, u toj politici upravo je pravda i poštenje da gospodin Lekić koji je promolisao tu politiku bude sutra kao naš predsjednički kandidat, čovjek koji će da pobijedi na predsjedničkim izborima. I on treba to da uradi i on će to da uradi, poštovana gospodo, vi ste toga svjesni. Čak i ovaj odlazak gospodina Đukanovića na čelo Vlade Crne Gore doživljavamo kao svojevrsno izbjegavanje onog poziva koji mu je uputio gospodin Lekić u predizbornoj kampanji i pozvao da na kojoj god hoće televiziji ukrste argumenta i razgovaraju o budućnosti Crne Gore. Tako da ne pitajte gdje je danas gospodin Lekić. On je u Rimu, odsutan je. Ali, gospodin Lekić se nije skrajnuo.

Gospodin Lekić je onda kada je trebao pred čitavom Crnom Gorom razgovarati na temu kuda treba da ide Crna Gora na izborima 14. oktobra pozivao današnjeg mandatara, dugogodišnjeg premijera i predsjednika Crne Gore gospodina Đukanovića...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Molim vas, kolege. Završetak je rasprave.

Učestvovalo je 24 poslanika vlasti i 28, ali sa vremenom od 33 poslanika opozicije, što će reći da je bilo 137:173 minuta. Sada je mandatar zamolio za pola sata pauze i imamo njegovo završno izlaganje. Pola sata pauze. Vidimo se u petnaest do osam.

- pauza -

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, došli smo i do završne riječi mandatara za 40. Vladu Crne Gore.

Pozivam mandatara Mila Đukanovića da da završnu riječ u predavljanju programa i sastavu Vlade.

Izvolite.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, uvaženi poslanici, dame i gospodo,

Želio bih na samom početku da zahvalim na raspravi koju je podstakao ekspozije koji sam podnio na početku današnjeg rada našeg Parlamenta. Želim iskreno da kažem da sam sve tonove koje sam čuo ovdje, i oni koji su bili tonovi podrške i one koji su bili tonovi kritike, razumio kao konstruktivan prilog zajedničkoj odgovornosti da u Crnoj Gori i njenoj državnoj politici svakodnevno stvaramo one rezultate koji će biti u interesu naše države, naše ekonomije i svakog građanina pojedinačno.

Dozvolite da na samom početku kažem nekoliko rečenica za koje sam procijenio da bi mogle biti odgovor na značajan dio kritika i pitanja koji su mi u svojim diskusijama uglavnom uputili opozicioni poslanici. Uglavnom je ponavljana teza o tome kako smo predugo na vlasti, kako sam neobično za evropsku demokratiju sedmi put u prilici da budem premijer. Tačno je, složiću se. Demokratska partija socijalista i koalicija Evropska Crna Gora su za evropsku demokratiju neobično dugo na vlasti, ali isto tako vjerujem da ćemo se složiti da do vlasti dolazimo kroz demokratske izborne procese koji su godinama strogo nadgledani od međunarodnih institucija zaduženih za vladavinu prava, za demokratizaciju, posebno za demokratičnost izbornih procesa i da smo iz jednog u drugi izborni proces dobijali sve kvalitetnije ocjene o demokratičnosti naših izbornih postupaka, do mjere povjerenja koja je danas prisutna, da neke institucije koje su nekad redovno pratile naše izborne procese danas ih ne prate.

Vjerujem, dakle, da ćemo se složiti da je svako na vlasti onoliko koliko je to demokratska volja građana. Zato je Demokratska partija socijalista zajedno sa koalicionim partnerima u okviru koalicije Evropska Crna Gora veoma ponosna na svoju dugotrajnu vlast. To govorim bez imalo osjećaja kompleksa koji joj se želi nametnuti kroz kritiku naših političkih protivnika i veoma zahvalna građanima Crne Gore koji nam ukazuju takvo povjerenje.

Takođe, tačno je da nije baš uobičajno da je neko u prilici da večeras postane i sedmi put predsjednik Vlade. Ali, želio bih da veoma jasno demantujem ocjene koje su se čule u jednom broju izlaganja opozicionih poslanika da je to ili strah i gubitak povjerenja prema svojim saradnicima, ili da je to želja da se spasilački i mesijanski pravo za vođenje Crne Gore priušti samo za sebe. Ne. Mi smo pobijedili na ovim izborima. Tu pobjedu smo veoma pažljivo analizirali i u vrhu naše partije i zajedno sa koalicionim partnerima i zaključili da je ta pobjeda sa jasnom porukom, sa izoštrenijim očekivanjem biračke javnosti da se uhvatimo u koštac sa sve naraslijim problemima koje dominantno generiše globalna ekonomska kriza. Problemima prevashodno na ekonomskom planu, ali i na planu uređenja drugih oblasti života i rada u Crnoj Gori i da smo stoga kao vladajuća koalicija u obavezi da na terenu imamo najjači tim. Ovo je naš odnos prema toj poruci. Nadam se da nemate ništa protiv toga, zbog našeg dogovora, da naš najjači tim na terenu mora predvoditi predsjednik najjače partije. Dakle, nikakva želja za samovlašćem ili sjevlašćem, nego prije svega odgovornost prema povjerenju koje su nam dali građani.

Takođe, bilo je prisutno i pitanje da li je ovo Vlada kontinuiteta ili diskontinuiteta i kakav je odnos ove Vlade prema onome što je ostavština, što je nasljeđe prethodne Vlade koju je predvodio gospodin Igor Lukšić. Jasno je da je ovo Vlada političkog kontinuiteta, ne samo zato što je čine manje, više isti politički činoci, ne samo ni zato što ti politički činoci u međuvremenu nijesu ništa bitnije mijenjali u svojim programskim

opredjeljenjima, nego zato što i pred ovom Vladom stoje manje, više isti zadaci koji su stajali i pred prethodnom Vladom - kako dodatno učvrstiti stabilnost Crne Gore, kako dalje podstaći demokratske procese, kako obezbijediti efikasniju vladavinu prava, kako stvoriti uslove za puniju valorizaciju naših potencijala kako bismo obezbijedili rast ekonomije, uravnoteženje javnih finansija i kvalitetniji standard za svakog našeg građanina. I kako nastaviti dinamičnu integraciju u Evropsku uniju i u NATO. Zato je ovo Vlada kontinuiteta, a sve ono što smo zajedno uočili tokom vršenja mandata, ne samo prethodne Vlade, nego tokom vršenja vlasti u nekoliko posljednjih godina, dominantno od kako su naši prostori pogođeni posljedicama globalne ekonomske krize od kraja 2008. godine, smo kao korekciju upisali u ovogodišnji ekspozé. I ja sam ga predočio vama i nadam se da ste sa iole pažljivijim čitanjem mogli uočiti da je to politika kontinuiteta, ali i politika odlučnosti da se otklone određeni deformiteti koje smo uočili u implementaciji naše politike i da se izoštre određene politike, prije svega, sa stanovišta senzibilnijeg odnosa prema posljedicama koje je stvorila kriza.

Takođe, bilo je pitanja koja su se ticala programske suštine koju sam saopštio u ekspozéu, da li je ekspozé pesimističan, kako je to tvrdio gospodin Milić, da li je ekspozé bojažljiv, kao što je, mislim, tvrdio gospodin Damjanović, da li je ekspozé zapravo samo spisak lijepih želja i spisak nekih opštih mjesta, do više tvrdnji da u ekspozéu nema pažljivog odnosa prema većem broju pitanja, čak i tako značajnih kao što je vladavina prava. Dozvolite da kažem da ne smatram da je ekspozé defanzivan. Smatram da je ofanzivan u mjeri u kojoj je to politički realno i odgovorno, da je umjereno optimističan. Takođe, ne mislim da je ekspozé trebao biti tako sadržajno strukturiran da kao u najredovnijim, uslovno rečeno, političkim mirnodopskim vremenima tretira svako pitanje pojedinačno. Smatrao sam da je primjerenije krizi i ovom vremenu, jako bremenitom ekonomskim i socijalnim problemima, da se kroz referat, a samim tim i kroz budući rad Vlade, fokusiramo na nekoliko ključnih pitanja, od kojih je, kao što ste vidijeli, prvo pitanje kvaliteta života, sa svim aspektima i preduslovima koje to pitanje sobom podrazumijeva, pitanje daljih integracija Crne Gore i pitanje unutrašnjeg pomirenja, unutrašnje harmonizacije Crne Gore, sa ciljem prevazilaženja dubokih političkih podjela, a u interesu korišćenja svih kreativnih, umnih i radnih potencijala Crne Gore za dobro Crne Gore. Zato nijesam tretirao svako pitanje pojedinačno, već samo nekoliko najvažnijih pitanja, podrazumijevajući da tamo gdje nijesam našao za shodno da saopštavam stavove i nema nema novih stavova, već će to biti uglavnom politika kontinuiteta koju naša koalicija vodi u nekom periodu koji je prethodio formiranju ove Vlade. Toliko u odgovorima na nafrekventnija politička pitanja.

Dozvolite nekoliko komentara na ono što su bile ocjene predstavnika klubova poslanika. Želio bih da zahvalim na konstruktivnom pristupu predstavniku poslaničkog kluba Bošnjačke stranke, koji je podržao orijentaciju Vlade da se pozabavi prevashodno pitanjima skorog ekonomskog oporavka zemlje, posebno razvoju sjevera, decentralizaciji sistema vlasti sa daljim snaženjem funkcionalnosti lokalne samouprave. Takođe, želim da se složim sa onim što je u tom izlaganju interpretirano kao politika dobrosusjedstva, i kao politika pojačane pažnje prema dijaspori, saradnji sa dijasporom.

Takođe, želim da pozdravim konstruktivan pristup šefa poslaničkog kluba Demokratske partije, Force, HGI i Liberalne partije. Dakle, u kojem je, takođe, podržana politika saradnje sa susjedima, što smatram jako važnom komponentom ukupne državne politike Crne Gore do sada i ubuduće. Takođe, veoma cijenim snažnu podršku daljoj evropskoj i evroatlantskoj integraciji koju smo imali prilike da čujemo od strane

ovog poslaničkog kluba, i naravno, zalaganje za dalje unapređenje poštovanja ljudskih i manjinskih prava, što će biti jedna od najvažnijih politika koju će Vlada voditi u narednom periodu.

Želim da se zahvalim i na jasnom kritičkom nepodržavajućem stavu koji je saopštio predsjednik Pozitivne Crne Gore. Na osnovnu tezu koju je iznio u svom izlaganju oko toga, da nema promjene politike u ovoj Vladi, već sam odgovorio u okviru načelnih napomena koje sam dao. Međutim, ono na što bih želio da ukažem, to je izvjesna nedoslednost u izlaganju koju je gospodin Pajović iznio, a to je, da je naspram teze o, da kažem, starom, tradicionalnom političkom pristupu prema jednoj novoj realnosti, saopštio i tezu da ovog puta nastupam kao da sam prvi put premijer. Ako već nastupam kao da sam prvi put premijer, dakle nastupam vjerovatno sa nekim drugačijim stavovima nego što sam ih imao u predhodnom periodu, i sad ono što svakako može biti podložno kritici, to je da li na taj način pokazujem neku neprincipijelnost i neku nedoslednost u odnosu na nešto što su temeljna politička opredjeljenja i partije koju predstavljam i koalicije koju sam predvodio na izborima i sebe samog.

Želim, takođe, da istaknem važnost podrške koju je gospodin Pajović iznio NATO integraciji, i da se saglasim sa njegovom ocjenom oko potrebe modernizacije i ofanzivnijeg pristupa komunikacione strategije. Ne samo gospodin Pajović nego i još jedan broj ljudi je, rekao bih, vjerujem ne pažljivo čitajući i ne pažljivo slušajući izborni program koalicije Evropska Crna Gora na predhodnim izborima, rekao bih, pravio grešku govoreći o nekom nerealnom obećanju o 40 hiljada novih radnih mjesta. Dozvolite samo da vam pročitam tu jednu rečenicu iz izbornog programa koja glasi - 40 hiljada ljudi zasnovaće radni odnos u narednom četvorogodišnjem periodu u Crnoj Gori. To je nešto drugačije od ovoga kako vi to interpretirate, a da je to realno dozvolite da vam kažem da su od 15. oktobra kada su završeni izbori do danas 1972 čovjeka zasnovala radni odnos. Dakle, ja vjerujem u to obećanje i vjerujem da će ono biti ostvareno, iako će biti veoma teško u uslovima još uvijek trajuće globalne ekonomske krize animirati dovoljno investitora i preduzetnika da se ofanzivno bave otvaranjem novih i produktivnih radnih mjesta.

Gospodine Pajović me je pitao i gdje je plata od 515 eura, i gdje je auto-put. Dozvolite, samo kratko podsjećanje. Kada smo imali referendum 2006. godine, imali smo prosječnu platu od 246 eura, 2011. godine 484 eura, dakle, uvećanje za 100%. Naravno, lako je kritikovati Vladu, ali hajde da kao ljudi koji smo zajedno odgovorni za ono što su najvažniji državni interesi Crne Gore, ovdje prodiskutujemo o tome, jesmo li mi zaista za 100% povećali performanse našoj ekonomiji, jesmo li poboljšali sve naše rezultate za tih nekoliko godina za tih 100%. Je li bilo realno očekivati da je u uslovima krize moguće ostvariti, da kažem, sve ono što je zacrtano 2006. godine kada kriza nije bila na pomolu?

Podsjetiću vas, ovaj rezultat smo mi planirali za kraj 2010 gotovo da smo ga ostvarili 2008. što znači da smo išli mnogo brže nego što smo bili planirali, sve do trenutka dok kriza, da kažem, nije satrikla ne samo regionalnu nego i evropsku i svjetsku ekonomiju. Da li je u takvim uslovima, hajde da kažem, politički korektno bilo koga pitati šta bi sa obećanjem oko onih 20 eura koji fale? I da li je realno pitati nekoga šta bi sa onim auto-putem koji se procjenjuje na oko tri milijarde? Hajde da pogledamo, da li toliki projekat realizuju najveće evropske ekonomije danas, ili su sve investicije stale i čekaju završetak evropske ekonomske krize.

Takođe, dozvolite da se osvrnem na jedan netačno saopšten podatak, da je u tom periodu devet milijardi eura stranih investicija ušlo u Crnu Goru. Dakle, u tom periodu je nešto ispod 4,5 milijarde, dakle nešto ispod 100%, odnosno 50% manje u odnosu na to što ste kazali, ušlo u Crnu Goru i vrlo je precizno i poznato gdje je taj novac otišao, od privatizacije Elektroprivrede do privatizacije banaka, do realizacije novih energetskih projekata, do desetak novih osiguravajućih društava, do ulaska u industrijske kapacitete.

Završio bih ovaj osvrt sa komentaram jednog takođe vrlo frekventno pominjanog pitanja na našoj večerašnjoj raspravi, pa dozvolite da to učinim tragom konstatacije koju je izrekao gospodin Pajović.

Kazao je da posljednja osoba koja ima pravo da govori o demokratskoj volji građana je mandatar, to jest ja. Uprkos tome dozvolite da kažem koju riječ o poštovanju demokratske volje građana. I to upravo kroz prizmu onoga što je večeras često pominjan i nikšićki slučaj. Dozvolite da veoma jasno saopštim svoj stav na tu temu.

Dakle, ubijeden sam da taj slučaj treba da bude podsticaj da veoma precizno razmislimo i povedemo veoma transparentnu pravnu akciju koja će nam pokazati da li su osnovane sumnje koje su ovdje i u javnosti potencirane poslednjih dana na temu političke korupcije. Ne manje od toga, čini mi se da se zaista kao politički akteri moramo zamisliti, da li mi stvaramo pretpostavke za to što se dogodilo u Nikšiću. Dakle, na pravnom planu moja puna podrška onome što su već najavili državni organi, da do kraja efikasno ispituju i saopšte javnosti da li je u ovom slučaju bilo političke korupcije. Na političkom planu, dozvolite da kažem sledeće.

Mislim da moramo zaista veoma pažljivo, posebno u ovom vremenu kada smo se opredijelili da sa takozvanih partijskih pređemo na slobodne mandate, da kreiramo što manje alibija za odbornike i poslanike svih naših partija, zbog kojih će praviti promjenu političkog dresa. Da li je Pozitivna to tako uradila, na vama je da sudite. Moje je da primijetim da je u kratkom roku dvoje od pet vaših odbornika, promijenilo dres. Da li možda dio razloga treba potražiti u tome što ste tokom predizborne kampanje govorili da nećete ulaziti u koaliciju ni sa vlašću, ni sa opozicijom. Da ćete vrlo prilježno voditi računa o crnogorskim državnim interesima uključujući i simbole, a da ste nakon toga ušli u koaliciju sa jednom političkom strukturom čiji je jedan predstavnik bio na konstitutivnoj sjednici Skupštine opštine, da bi odmah nakon toga požurio da Večernjim novostima kaže da je stajao, s mukom oslušao himnu, a u sebi pjevao Bože pravde. Da li je to možda razlog da je neko u vašim redovima, da kažem, proživio kolebanje u odnosu na političke stavove? Možda nije. Želim da vam kažem da sam pažljivo provjeravao, za sada politički, ono što su vaše sumnje da su u tom transferu upleteni prsti nekog iz Demokratske partije socijalista. Prema onome što je moj dosadašnji uvid, gospodin Đurović o kojem je riječ, nikada nije bio u evidenciji Demokratske partije socijalista. Nikada. Zato je moja preporuka - pažljivo pogledajte o čemu je riječ, a rekao bih opomena svima nama - potrudimo se da političkom dosljednošću ne ostavimo ovoliko prostora koliko ostavljamo pojedinim našim predstavnicima za ovakve, rekao bih, vratolomne političke prevrate kako čine.

Zahvaljujem gospodinu Boru Banoviću na podršci Kluba Socijaldemokratske partije i saglasan sam sa ocjenom koju je izrekao vezano za značaj regionalne saradnje u naporima na smanjenju trgovinskog deficita i deficita platnog bilansa.

Takođe, želio bih da podržim ocjene koje je izrekao za važnost ulaska u NATO, kao i da prihvatim, sasvim, dvije preporuke koje je dao novoj Vladi a to je da preispita

fizibilnost daljih ulaganja u određene industrijske kapacitete u Crnoj Gori i da više novca uloži u jedno kvalitetnije, efikasnije i brže prostorno planiranje kako bismo doradili našu prostornu dokumentaciju i stvorili uslove za ubraznu investiciju.

Gospodin Srđan Milić je izrekao jednu ocjenu koja me zaista navodi da, bez obzira na njegovo odsustvo, budem veoma direktan. Izvinjavam se, tu je. Njegova ocjena je da iza političke manipulacije u Nikšiću personalno stoji Milo Đukanović. Moja ocjena je da iza ove brutalne neistine personalno stoji Srđan Milić.

Dozvolite da ukažem i na nekoliko puta tokom večerašnje rasprave pominjano pitanje radnika "Radoja Dakića" što je, takođe, premijerno u današnjoj raspravi učinio gospodin Milić. Potrebu, ili navodnu potrebu, da Vlada u budžetu obezbijedi nešto iznad 30 miliona eura, možda svih 40, i da izmiri sudsku presudu u korist radnika "Radoja Dakića" zaista, dozvolite da kažem, ne razumijem kao rezon solidarnosti. Prije svega razumijem kao rezon demagogije. Tačno je, postoji sudska presuda u kojoj je rečeno da, kada se proda ta imovina radnici "Radoja Dakića" imaju prioritet u namirivanju plata iz te imovine. Kao što svi znamo, bilo je određenih ponuda za kupovinu te imovine. Sindikalno vođstvo "Radoja Dakića" nije željelo da proda tu imovinu. Nakon toga se sada konstituiše očekivanje da poreski obveznici Crne Gore kupe imovinu koja nam ne treba. Zašto? Ima li ko to da mi kaže? Mislím da bi trebalo svi da me iskritikujete ukoliko bih krenuo tim putem jer je to ta redistribucija i upravo neodgovorno trošenje novca poreskih obveznika. Vladi taj plac ne treba. Prema tome, vlasnik treba da ga proda i da namiri svoja potraživanja iz novca kojeg će odatle dobiti. To je sve, sve ostalo je demagogija.

Slažem se sa gospodinom Milićem i oko toga da je veoma važno za svakog čovjeka da ima miran san i da nemiran san imaju oni koji se stide svojih nedjela. Ne znam zašto je to gospodin Milić pominjao. Nadam se da nije, pominjući to, imao mene u vidu jer, vjerujte mi, imam savršeno miran san i savršeno sam ponosan na ono što sam do sada radio. U tom kontekstu želim da vam odgovorim, veoma precizno, da preporuka oko toga da raskrstim sa svojom prošlosti me se ne dotiče. Sve što sam radio u svojoj prošlosti sam spreman da do zadnjeg dana svog života veoma odgovorno, javno, jasno objasnim. Dozvolite, ovdje smo večeras pominjali Anketni odbor, T-com i mnoge druge stvari. U svim tim prilikama ste me imali tamo gdje ste tražili da čujete odgovore za sva pitanja koja su vas zanimala. Dakle, ostavimo se moje prošlosti. Nosimo svako svoj krst, ja svoj nosim i spreman sam uvijek pred crnogorskom javnošću da odgovaram i, vjerujte mi, jako mirno spavam za ono što sam radio u korist Crne Gore. Da li mogu svi? Neka svako razmisli za sebe.

Gospodin Medojević je govorio u ime Kluba Demokratskog fronta, govorio je o napadu na temelje države u Nikšiću. Na tu temu sam već odgovorio. U tom kontekstu pomenuo je da je na isti način na koji je konstituisana ili na koji se pokušala konstituisati vlast u Nikšiću, konstituisana i Vlada ili se konstituiše Vlada u Crnoj Gori, te da imamo problem sa nekom mindušom koja pokušava da konstituiše vlast u Crnoj Gori. Najiskrenije ne znam o kakvoj je minduši riječ, ali me i ne zanima. Znači, meni se vjerovatno tokom mojeg političkog iskustva moglo mnogo toga prigovoriti, ali mi je zaista bilo veoma teško utemeljeno prigovoriti da sam bio bilo čiji poslušnik. Naprotiv. Ovdje ste me u glavnom kritikovali da sam nekooperativan, da sam nedovoljno kooperativan prema onome što su očekivanja međunarodne politike pa da sam za to, zaboga, nepodoban i da ta međunarodna politika veoma često, kao što ste kazali, od mene traži da odlazim iz politike. To se ne traži od onih koji su poslušni. Dakle, ova Vlada se

konstituiše kao izraz demokratske volje građana i bilo ko sa strane i bilo ko iz bilo koje svjetske sile neće uticati na izmjene onoga što su temeljni nacionalni interesi Crne Gore. Oko toga možete biti mirni.

Gospodin Medojević je govorio i o nužnoj promjeni modela rasta. Vjerovatno je mislio na model razvoja, da ga treba hitno promjeniti. Dozvolite, nema hitne promjene modela jednog ekonomskog i društvenog razvoja a ono što sam mislio da treba mijenjati u implementaciji sam veoma jasno naznačio kroz svoj ekspozé.

Takođe, dozvolite, da prokomentarišem ocjenu gospodina Medojevića da nije globalna ekonomska kriza uticala na situaciju u Crnoj Gori nego da je situacija u Crnoj Gori posljedica internih slabosti. Da ne govorimo o političkoj nelogičnosti. Dakle, Crna Gora bi na taj način pokazala ono što je nemoguće - da je pod staklenim zvonom i da nju ne dodiruju posljedice globalne krize. Jako nas dodiruju, toliko prije što smo korisnici eura i drugo, što smo mala i otvorena ekonomija, uz to što smo i zemlja u tranziciji. Ali, možemo se složiti i oko toga da bi bilo zaista nekorektno poslužiti se samo alibijem globalne ekonomske krize. Valjda ćemo se, takođe, složiti da je Crna Gora bila najmanje razvijena eks jugoslovenska republika sa jako lošom naslijeđenom privrednom strukturom koja se usporeno mijenjala u vremenu tranzicije i u godinama traganja za odgovorom na pitanja našeg državnog statusa i koja se danas usporeno mijenja zbog dejstva posljedica globalne ekonomske krize.

Gospodin Slaven Radunović je ponovio jednu neistinu koja se čula u predizbornoj kampanji o tome da sam negdje skriveno ugovorio prodaju nacionalnih interesa Crne Gore na području Prevlake, te zatražio da se odredim prema tom pitanju. Veoma sam određen jer ću vas podsjetiti, aktuelna politika na tu temu je konstituisana u vremenu kada sam bio premijer, a to znači pokušaj da se kroz politički sporazum, bilateralni sporazum sa Hrvatskom dogovorimo oko tog pitanja, a ako nema dogovora, kao što se pokazalo u dosadašnjem periodu da ga nema, pokušaj da to pitanje delegiramo nadležnim međunarodnim pravnim institucijama. Veoma je jasno i precizno.

Gospodin Kaluđerović je govorio o zločinu prema Crnoj Gori ugovorima o privatizaciji, o poravnanju u KAP-u. Odgovorno tvrdim da je i 2005. i 2009. godine učinjen veoma odgovoran posao u interesu države Crne Gore. Odgovorno to tvrdim i odgovorno tvrdim da smo povukli poteze koji su u datim uslovima bili najbolji potezi. Ne mislim da su oni optimalni potezi, ali od onih koje smo imali na raspolaganju, molim vas, sate sam potrošio da javno to objasnim i zato nemam namjeru da trošim vaše i moje strpljenje večeras na tu temu. I dalje odgovorno tvrdim da je KAP u najboljem interesu Crne Gore i da bismo bili u mnogo većim problemima da danas nema KAP-a. Danas, kada smo smanjili njegovu proizvodnju za 50% suočavamo se sa problemima koje uočavate, da nam je izvoz pao na 20% pokrivenosti uvoza, da nam je industrijska proizvodnja pala, da nema rasta bruto društvenog proizvoda i da treba da smanjimo zaposlenost za polovinu. To su posljedice olakih rješenja kojima treba ugasi ostatak industrijskih kapaciteta.

Zahvaljujem gospodinu Stanišiću i slažem se sa njim oko potrebe institucionalnog jačanja rada sa dijasporom.

Gospođa Branka Bošnjak je govorila o problemima visokog obrazovanja, izrazila žal što sam se opredijelio za biznis u oblasti visokog obrazovanja. Dakle, žao mi je ako sam na taj način povrijedio vaša osjećanja. Ja sam se opredijelio za biznis i smatrao svojom slobodom da svoj biznis zasnujem u onoj oblasti prema kojoj imam senzibiliteta. Smatram da je jako važno da smo u Crnoj Gori ojačali tržište visokog obrazovanja.

Smatram da ćemo na taj način, uz mjere koje sam najavio u ekspozeu, pomoći državnom univerzitetu prema kojem imamo najveću odgovornost da se transformiše, da se oslobodi svega onoga što danas u njemu ne valja i što je posljedica upravo dugotrajnog monopola državnog univerziteta.

Oko 500 ostavki je takođe bilo mnogo govora. Vjerujte mi da nijesam pogledao koliko je to ostavki ali znam na šta se prigovor odnosi. Mislim da smo dobili jasno upozorenje od naše biračke javnosti da je potrebno ozbiljnije promijeniti određene djelove naše politike. Nema ozbiljnije promjene u politici bez ozbiljnijeg preispitivanja ljudi koji realizuju tu politiku. Jako dobro znam da postoje evropski zakoni kojima je, da kažem, propisana depolitizacija uprave i kojom se obezbjeđuju petogodišnji mandati svim ljudima na nižem nivou od ministarskog nivoa ali htio bih da to zaista, možda ne večeras nego u nekoj prilici, provjerim sa vama. Mislite li da je na taj način moguće mijenjati politiku? Je li mislite da smo zaista mi formirali toliku armiju kompetentnih na podministrarskom nivou da možemo, bez obzira na promjene Vlade, očekivati njihovu punu podršku i njihov maksimalni i efektivni doprinos realizaciji onoga što su, kao što sam kazao, pojačana očekivanja biračke javnosti? Dakle, nijesam želio niti da kršim zakon, niti da budem naredbodavan. Naprotiv. Kazao sam da očekujem da se i na tom nivou pokaže potrebna senzibilnost i odgovornost prema onome što su nam poručili građani kroz rezultate izbora i da nova Vlada, prije svega novi ministri, procijene ko su ljudi na podministrarskom nivou koji mogu dati najveći mogući doprinos onim zadacima koje sam prezentirao danas pred vama i koje ste, uz sve kritike, ocijenili da su ipak realni zadaci, realni prioriteti za naredni period.

Slažem se sa ocjenom gospodina Popovića da je Crna Gora obnovljena a ne i sasvim ustanovljena i vjerujem, takođe, da se slažemo da se to ne završava ni za pet, ni za 10, ni za 15 godina, ali moramo stalno misliti o tome da li smo u svakoj sljedećoj godini korak dalje ka tom cilju. Mislim da smo dosta uradili u prethodnih šest godina, ali pred nama je veći dio zadatka i slažem se sa vama da strpljivo, pametno, osmišljeno radeći na daljem unapređenju, da kažem, onoga što je duhovni kapacitet Crne Gore treba da stvorimo pretpostavke za pouzdanije temelje crnogorske državnosti. Naravno, uvijek vodeći računa o Crnoj Gori kao multikulturnom društvu.

Takođe, saglasan sam i sa upozorenjima gospodina Popovića oko potrebe snažnijeg suzbijanja sive ekonomije. Nakon onih formalnih primjedbi koje mi je uputio gospodin Krivokapić vezano za pozivanje na pogrešan član Ustava i na pogrešan naziv Ministarstva unutrašnjih poslova, da kažem da nije greška u slučaju Ministarstva prosvjete i sporta jer je to rješenje u aktuelnoj uredbi o organizaciji državne uprave. Planirali smo da na prvoj sjednici Vlade, već u četvrtak, promijenimo tu uredbu, da to bude Ministarstvo prosvjete i da sport dobije svoju posebnu samostalnu organizacionu formu u državnoj upravi i to će biti rješenje koje će uslijediti za dan-dva.

Gospođa Azra Jasavić je govorila o nepoštovanju. Izrekla je između ostalog i ocjenu o nepoštovanju ljudi drugačijeg identiteta. Trudio sam se da čujem makar neki argument koji bi to potkrijepio, ali ti argumenti su izostali. Umjesto toga čuli smo mnogo drugih argumenata odavde, rekao bih, koji u izvjesnom smislu, liše onoga što je govorio gospodin Abazović, ovu primjedbu čine prilično neutemeljenom. Dakle, čuli smo ocjene i od predstavnika manjinskih naroda i iz građanskih partija, i od predstavnika političkih partija koje su nacionalne partije manjina u Crnoj Gori da je Crna Gora pozitivan primjer multietničkog sklada, pažnje i senzibilnosti prema pravima manjina. Tako će i ostati, bez sumnje.

Gospodin Novica Stanić je govorio o 23 godine našeg zajedničkog mandata, ko u vlasti ko u opoziciji. Ako hoćete da malo vedrog duha unesemo u ovu našu večerašnju raspravu, kazao bih da dok je gospodin Stanić u opoziciji, ja sam siguran da ću biti u vlasti.

Takođe, vjerujem da se gospodin Stanić ipak samo našalio sa primjedbom na participaciju pljevaljskog uglja u olimpijskom srebru. Vjerujem da su Pljevljaci vrlo ponosni na to što je Rudnik uglja takođe ponosno bio sponzor naše rukometne reprezentacije i što je na taj način presudno doprinio osvajanju prve olimpijske medalje. Vjerujem da je na to ponosan i gospodin Stanić.

Hvala Mišku Vukoviću na ocjeni koju je izrekao o potrebi snažnije vladavine prava, prije svega u uspostavljanju većeg reda na relaciji građanin – država, počev od Zakona o državljanstvu. Saglasan sam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvinite, samo trenutak.

Obično se žalite kada se neko zahvaljuje Vladi, sada se zahvaljujete poslanicima, i budite sretni.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Gospodin Neven Gošović je govorio na više tema. Iznio je ocjene da se u regionalnom razvoju Crne Gore nije uradilo ništa. Kazao je, mislim, mimo onog puta Boka Kotorska - Žabljak. Čitao sam određene analize koje govore da je kroz razne programe od razvoja zdravstvenih ustanova do razvoja obrazovnih ustanova, do programa javnih radova, do programa Direkcije za saobraćaj godišnje po 70-ak miliona ulagano u razne projekte na sjeveru Crne Gore.

Drugo, takođe gospodin Gošović je rekao da se niko u državi ne bavi izvršavanjem ugovornih obaveza iz privatizacije. Veoma se bavi, bavi se Savjet za privatizaciju. Savjet za privatizaciju je angažovao mnoge druge eksterne institucije koje se bave time. Neke od njih je birao putem međunarodnih tendera trudeći se da dobije objektivnu sliku u izvršavanju ugovorenih obaveza u do sada obavljenim privatizacijama.

Gospodin Labudović je kazao da je od mene očekivao izvinjenje. Ne znam zašto. Ako bi ste željeli da čujete moje iskreno izvinjenje rekao bih: Izvinite što sam bio na čelu Vlade koja je sačuvala mir u Crnoj Gori dok je svuda oko nas bio rat. Izvinite što sam bio na čelu Vlade koja je sačuvala Crnu Goru kao multietničku zajednicu tada kada su se ljudi svuda oko nas trijebili upravo po vjerskom i nacionalnom pitanju. Izvinite što smo otrgli Crnu Goru od ekonomske zavisnosti od drugih i uspostavili ekonomsku održivost Crne Gore. Izvinite što smo sačuvali Crnu Goru prvo od NATO bombardovanja. Izvinite što smo obnovili crnogorsku nezavisnost. Izvinite što je Crna Gora najbrže prešla put evropskih integracija i što je danas u statusu zemlje kandidata koja je otpočela pregovore. Izvinite što smo u predvorju NATO-a. Izvinite zbog toga što prvi put u našoj istoriji imamo bolje sve ekonomske parametre od svih drugih država u našem okruženju, liše Slovenije i Hrvatske a uključujući i pojedine članice Evropske unije.

Ko me je sprečavao da uspijem? Pa niko me nije sprečavao. Je li bilo ometanja? Bilo je ometanja, naravno. Rekli ste mi - kažite e sad ga više neće biti. Nažalost, ne mogu kazati, ne mogu kazati. Hoće li ga biti ili neće zavisiće od toga hoćemo li prihvatiti pruženu ruku iz ekspozea. Jako dobro znamo da svi ukoliko želimo da kvarimo nešto što je državni interes to možemo da radimo. Svi, pojedinačno, svaka partija pojedinačno.

Hoćemo li da stavimo tačku i da počnemo, zaista, da djelujemo na način koji je kazao gospodin Radulović? Evo program od 595 mjera pa ako ima jedne oko koje se slažemo, da radimo zajedno. Saglasan sam. Ne jedna, biće ih mnogo, samo hoćemo li to zaista da radimo ili ćemo da se optužujemo, podozrijevamo kao što smo to radili do sada.

Prema tome, da li mogu garantovati da neće biti opstrukcije? Ne mogu garantovati. To moramo garantovati svi.

Gospodin Duković je govorio o potrebi bržeg razvoja mjesta u kojima su nacionalne manjine većina i potpuno sam saglasan. To mora biti i dalje kriterijum pažljivog, senzibilnog odgovornog odnosa Vlade prema pitanjima, da kažem, pune uključenosti manjinskih naroda u ono što je društveni život Crne Gore.

Gospodin Bojanić je govorio o poraznim rezultatima ekonomske politike. Već sam na to pitanje odgovorio. Rekao bih samo, ako želite da prenebregnete sve okolnosti koje su desetkovale društveni proizvod Evropske unije i euro zone onda teško da vam mogu odgovoriti na to šta je osujetilo Crnu Goru na putu ekonomskog razvoja. Ali, ako kao ekonomisti razgovaramo realno kakav je zaista eksterni uticaj na ono što su naponi koje su razne vlade u prethodnom periodu učinile da pokrenu dinamičan ekonomski razvoj Crne Gore, onda bi o tome mogli razgovarati i doći do zaključaka koji će ukazati na dio istorijskog nasleđa, dio određenih političkih nepreciznosti koje smo vodili, na njih sam ukazao u uvodnom izlaganju, a takođe na nesumnjivi dio onoga što su posljedice globalne ekonomske krize.

Gospodin Vladislav Bojović je govorio o tom scenariju za ulazak u NATO postavljajući pitanje šta su opasnosti po Crnu Goru, zbog čega mi to želimo da uđemo u NATO, ukazujući prepoznatljivo politički da su glavne opasnosti po stabilnost Crne Gore unutra. Ne sporeći da mi imamo određene probleme i unutar Crne Gore, ali isto tako ne sporeći i da smo izgradili dovoljno jak imun sistem koji se nosi sa tim problemima unutra o čemu svjedoči očuvani mir tokom posljednjih 20 godina. Ipak, dozvolite da primijetim da nas iskustva iz dalje i novije istorije opominju. Gotovo da ne prođe 30 ili 50 godina a da mi nemamo nestabilnost u ovom regionu. I za svakog ko je iole politički oprezan, to mora biti opomena. Opomena koja govori da naši unutrašnji samoregulatorni mehanizmi stabilnosti nijesu dovoljno pouzdani. I mnogi naši preci su, nakon raznih ratova, od balkanskih do I i II svjetskog rata vjerovali da ako smo izvukli nauku, pa ga nikada nijesmo dovoljno izvukli nego je svaka generacija srljala u novi rat. I naša generacija je prošla kroz rat. Hoćemo li i mi da kažemo - e, dako smo naučili? Ili ćemo, kao odgovorni ljudi, da uradimo ono što treba da uradimo da naša djeca ne bi ratovala. E to je odgovor na pitanje - šta će Balkanu NATO. Da bismo bili stabilni u mjeri koja je neophodna da bismo se ekonomski i društveno razvijali jer, nažalost, mi nemamo dovoljno pouzdanih regulatornih mehanizama za učvršćivanje stabilnosti. Ne volim što to govorim. Znam da sada iz mene govori duh balkanske inferiornosti, ali pokušavam da budem krajnje odgovoran i da ne prećutim nešto što nas sutra može koštati, da kažem, stabilnog života na ovom prostoru i pouzdane budućnosti naših potomaka.

Slažem se sa onim što je gospodin Perić govorio o važnosti obrazovanja.

Gospodin Bulajić je postavio nekoliko pitanja. Jedno se tiče moje konstatacije o odgovornosti prema našoj zajedničkoj kući kroz pitanje - koje su to nacije a koje su to manjine. Pomenuo sam i nacije i manjine ne želeći da ih nabrajam, nego želeći da na taj način ostavim dovoljno širine za sva ona različita tumačenja koja postoje među nama, pod ovim krovom. Kao što znamo, ovdje sjede ljudi koji za određen narod smatraju da

nije manjina, drugi koji smatraju da jeste manjina i to je bio politički, da kažem, fleksibilan pokušaj da se ostavi prostor za sve doživljaje ovog pitanja.

Takođe, gospodin Bulajić je govorio o važnosti, ili osporavao važnost ulaska Crne Gore u NATO pominjući pitanja i pominjući primjere Austrije i Finske. Dozvolite, ipak, Austrija i Finska nijesu na Balkanu. Čini mi se da je mnogo ugodnije iz perspektive Austrije i Finske razmišljati o ovom pitanju nego iz perspektive Balkana.

Treće pitanje: Da li će svi bilansi Crne Gore biti javni bez štelovanja i da li ćemo time pokušati da demantujemo ocjenu o bankrotu Crne Gore? Apsolutno. Mislim da su ti bilansi već sasvim javni i isto tako mislim da smo u prethodnom periodu dali više nego dovoljno argumenata koji govore da Crna Gora nije bankrotirala i da neće bankrotirati. Neće. Dakle, znamo da je takvih prognoza bilo a isto tako znamo da je razvoj događaja išao u drugom pravcu jer smo 2005, 2006, 2007. i 2008. imali Crnu Goru kao jednu od najbrže rastućih evropskih ekonomija.

Gospođa Popović je govorila kako nije bilo rasta bruto društvenog proizvoda u Crnoj Gori u prethodnom periodu. Tu statistika, nažalost, neumoljivo demantuje i da smo na sreću već prošle godine imali rast 3,2% tada kada je, uglavnom, sve oko nas bilo u padu.

Gospodin Pavlović je govorio uglavnom o korupciju i o kriminalu. Govorio je o tome da se od mene ne može očekivati zalaganje za vladavinu prava. Govorio je i o tome da ću umjesto nulte stope prema korupciji ja imati nulti stepen tolerancije prema korupciji, imati nulti stepen tolerancije za borbu protiv korupcije i poslužio se jednim, rekao bih, vrlo, vrlo zanimljivim i vrlo ubjedljivim primjerom kako se u crnogorskom životu veoma često ponavlja ocjena da u kući u kojoj se neko objesio konopac ne pominje, valjda želeći da me upozori da ja nijesam najpozvaniji da govorim o tome.

Gospodine Pavloviću, slažem se sa Vama i mislim da se to odnosi prije svega na Vas. Vi znate i na šta konkretno mislim. Na to, gospodine Pavloviću, da ja nijesam bio gonjen od strane tužilaštva nego Vi.

(Upadica Koče Pavlovića)

Za prevaru, gospodine Pavloviću.

(Upadica Koče Pavlovića).

Tako što ste donijeli novac i izmirili ono što ste prethodno učinili kao prevaru. Znači, slažem se da vodimo računa o onome što je moralni kodeks Crne Gore i vodimo računa o onome što je primjereno svakom od nas da govorimo. Ja o ovome mogu da govorim.

Gospodin Goran Danilović je govorio o tome da sam povratkom na mjesto premijera, uvrijedio saradnike. Nijesam. O tome sam govorio u uvodnom izlaganju i, kao što sam kazao, imam puno poštovanje za ono što je uradio Igor Lukšić i Vlada koju je predvodio ali smo zajedno, u sastavu u kojem je sjedio Igor Lukšić, procijenili da je ovo trenutak u kojem moramo na teren izaći sa kompletnim sastavom na čelu sa predsjednikom partije. Ne predstavljam se, gospodine Daniloviću, kao spasilac. Znam da spasilaca nema. Pokušavam da budem samo odgovoran čovjek prema onome što pokazuju građani na jedinom mogućem terenu provjere njihovog demokratskog raspoloženja a to je izborni proces.

Takođe, gospodine Daniloviću, pokušali ste da budete ironični na onaj dio mog izlaganja u kojem sam govorio o snazi ličnog primjera, spočitavajući mi oholost. Bilo bi još zanimljivije da ste tu oholost nečim demostriali, nečim potvrdili, izvinjavam se, ne

demonstrirali. Teško da bi građani Crne Gore oholom čovjeku ovoliko puta davali povjerenje.

Pitali ste s kojim pravom ja to pričam pominjući i moje satove. Znae s kojim pravom, gospodine Daniloviću, s pravom da sam sve vrijeme svog političkog djelovanja - ponavljajući to koliko god bude trebalo, možda će to neko kvalifikovati kao samohvalisanje, a ovo je samo energična odbrana od imputiranja nečega što ne stoji - odgovorno štiti interese Crne Gore.

I drugo, ne mislim da se trebam građanima Crne Gore ni bilo kome predstavljati skromnošću, iako mislim da je i skromnost vrлина, jer kada krenemo da se predstavljamo time onda to, nažalost, uvijek završava time - evo ništa ne znam i ništa ne vrijedim, ali makar sam skroman. Znae, ja sebe tako ne predstavljam, ali ću vam vrlo precizno odgovoriti. Imam pravo o tome da govorim zato što ne postoji danas čovjek ni ovdje ni na planeti koji može kazati da je sa Milom Đukanovićem napravio neki dil na štetu Crne Gore i da je na bilo koji način doprinio mom materijalnom bogatstvu. Ako ga nađete, molim vas požurite u Parlament da o tome obavijestite javnost i da me dovedete u poziciju da se odmah povučem iz političkog života i sam prijavim za izdržavanje kazne u Spužu. E, zbog toga imam pravo da o tome govorim.

Takođe, dozvolite da polemishem sa vama na temu da ljudi u Crnoj Gori ne glasaju kazali ste, za mene, misleći vjerovatno za ovu koaliciju, nego glasaju iz straha i glasaju zbog svojih privilegija. Da li zaista mislite da 165.000 ljudi glasa iz tog razloga? Da li mislite za to da glasaju oni ljudi koje sam sreo i koji su 98% našeg biračkog tijela, koji imaju problem da plate račun za struju? Je li mislite da su oni korumpirani, da su privilegovani? Gospodine Radunoviću, koji je razlog? Razlog je što nam vjeruju, to je razlog. Kada dođete do te istine onda imate šansu da nas pobijedite, dok god nećete da pogledate toj istini u oči vi ćete gubiti u našu korist.

Gospodin Vučinić je govorio o tome da mi radnici u Nikšiću ne vjeruju, pa ne vjeruju ovi, pa ne vjeruju oni, ima neko izgleda ko vjeruje. 20.600 glasova je dobila lista koju sam predvodio u Nikšiću, a zajednička lista svih vas 20.060. Neko vjeruje. Ko su ti ljudi, da nijesu i oni stigli sa druge planete?

Gospođica Ana Ponoš je dala nekoliko sugestija vezanih za socijalnu politiku i saglasan sam sa tim o čemu je govorila. Posebno imajući u vidu njeno zalaganje za što brže ustanovljenje socijalnog kartona projekta na kojem se radi zajedno sa UNDP ali gdje treba pojačati dinamiku i vjerujem da će u bliskoj perspektivi doći do jedne bolje evidencije koja će nam omogućiti precizniju i djelotvorniju socijalnu politiku. Takođe se slažem i sa primjedbama koje ste iznijeli na račun efikasnosti države u pogledu obezbjeđenja zagarantovanog prava samohranih roditelja.

Gospodin Obrad Gojković je takođe govorio o određenim pitanjima koja se tiču privatizacije i turizma i o potrebi promjene Zakona o morskom dobru, i to ćemo pažljivo sagledati. Kada je u pitanju privatizacija Boke nemojte da sumnjate. Znači, ne postoji načelni odnos prema privatizaciji, koji sam saopštio u uvodnom izlaganju, od koga će biti neko izuzet. Neće biti niko izuzet. Svi koji nijesu ispunili ugovorne obaveze biće im otkazani aranžmani.

Gospodin Branko Radulović je govorio, a taj sam predlog već prokomentarisao, spremnost na saradnju na svemu onome gdje su nam programske podudarnosti, a mislim da ih ima i ja sam spreman da saradjemo.

Gospodin Damjanović je govorio o tome da je potreba Budžeta za iduću godinu oko 400 miliona. Moram da kažem nijesam se pažljivije još time bavio, jesam površno,

ali mislim da je riječ o cifri od 230 miliona, što je previše, 400 bi bilo zaista katastrofalno, ali koliko sam razumio 230 miliona je potreba i pokušaćemo da na razne načine suzbijemo tu potrebu i da je uvedemo u neke održive okvire. Od toga je od oko 150 miliona otplata postojećih obaveza, a oko 90 miliona deficita.

Gospodin Damjanović je takođe govorio o ekonomskim protivurječnostima, dakle ekonomsko - političkim protivurječnostima gdje je jasna politička orijentacija se ide ka EU u kojoj nema novca. Dakle, djelimično tačno. Ima i tamo novca, ali se možemo složiti da je manjak investitora koji bi danas mogli učestvovati u izgradnji nekih najskupljih i najvažnijih infrastrukturnih objekata u Crnoj Gori i otprilike otvorio dilemu hoćemo li imati hrabrosti da idemo prema drugim tržištima. Apsolutno. Nemojte da sumnjate u to i to kažem ovdje javno i nemam zaista potrebu ni od koga to da tajim niti bilo kome da se dodvoravam, niti bilo kome da dokazujem evropsku orijentaciju. Evropska orijentacija je nesumnjiva, a isto tako ćemo vrlo pažljivo njegovati tradicionalna crnogorska politička prijateljstva i isto ćemo vrlo ofanzivno ići prema svim tržištima na kojima ima kapitala koji može pomoći da realizujemo naše strateške investicione projekte.

Gospodin Abazović je govorio o tome, već sam kazao, antialbanski premijer. Koliko sam ja antialbanski premijer, prepustimo neka Albanci o tome sude. Zanimljivo je da u tom dijelu naše biračke javnosti partija koju predvodim ima dosta dobrog uporišta. Takođe je veoma zanimljivo da se o onome što su odnosi Crne Gore prema Albaniji i odnosi Crne Gore prema Kosovu čuju dobre ocjene ne samo od strane Albanije i Kosova nego od ključnih međunarodnih činilaca do mjere koju je maločas ovdje u ironičnom tonu saopštio gospodin Mandić da nijesam antialbanski, ali jesam antisrpski i anticrnogorski premijer, valjda u korist Albanaca. Dakle, niti sam antialbanski niti sam antisrpski, niti sam antibošnjački, niti sam, ponajmanje anticrnogorski, nego pokušavam da budem premijer u građanskoj državi Crnoj Gori, a šta to u konkretnom slučaju znači najbolje prebrojte ministre iz reda albanskog naroda koji su od 1997.godine do sada bili članovi vlada koje smo vodili gospodin Šturanović, gospodin Vujanović, Gospodin Lukšić i ja.

Gospodin Abazović, je takođe govorio o tome da je Crnoj Gori potrebno da se oslobodi okova i mita Mila Đukanovića. Dakle, ne znam da postoje ti okovi, da ima tih okova vjerujem da ne bismo mogli to da slušamo što slušamo, od onoga što smo čuli danas do onoga što čujemo svaki dan i onoga što se svakog dana već decenijama piše, to su ti okovi. Mita takođe ne vjerujem da ima, ali vjerujem da ima kompleksa i zato mislim da je jako ljekovito osloboditi se toga kompleksa. To će pomoći svima koji su u mom ponašanju prepoznali mitomaniju. Takođe, gospodin Abazović je osumnjičio iskrenost mog opredjeljenja za dvosmjernu zainteresovanost na planu napretka ka evropskim integracijama, pitajući zapravo šta su uradile vlade koje sam ja vodio na planu evropskih integracija. O tome sam već govorio, ali da ponovim.

Dakle, od 2006.godine sam vodio dva puta Vladu i sada evo treći put u međuvremenu su je vodili gospodin Šturanović i gospodin Lukšić. Nas trojica smo, dakle, vodeći vlade zajedno sa svim drugim članovima vlade, zajedno sa parlamentima u različitim sastavima i svim drugim, za najkraće vrijeme prešli put od nezavisnosti do otpočinjanja pregovora. Nijedna druga država u Evropi taj put nije prešla za to vrijeme, pa će ipak biti da je tu bilo nešto od evropske politike.

I na kraju, gospodin Mandić je pravio zanimljive paralele sa kraljem Nikolom. Zahvaljujem uvijek na tako uzornom poređenju iako, naravno, sebe nipošto ne vidim tako, nipošto, nimalo. Ali, dozvolite da se složim sa vama oko jedne važne ocjene koju

ste izrekli, a kazali ste da ste u razgovoru sa nekim prijateljem komentarisali promjenu moralnog koda u Crnoj Gori. Mogli bi se složiti oko toga. O tome sam, mislim, jednom govorio u ovom parlamentu. Ja zaista mislim da je to posljedica jednog vakuma u kojem se nalazimo, vakuma koji je uslijedio nakon raspada jedne države i raspada sistema vrijednosti koji je postojao u toj državi i nakon, da kažem, tek početog uspostavljanja sistema vrijednosti u novim državama na tom prostoru. I neće to ni za pet godina ni za 15, ali, hoće pažljivo možda za 25 ili za 55. Zbog toga, dakle, mi danas uočavamo izvjesna odstupanja u odnosu na nešto što je tradicionalni moralni kod. Mogao bih se složiti sa vama, ali navodeći primjere koji se vama neće dopasti, a zato ih neću ni navesti, a to je da se danas u Crnoj Gori mnogi ponose onim čega su se nekada naši preci stidjeli. Ne bih se složio sa vašom ocjenom vezano za epilog rada Anketnog odbora Telekomu. Kazali ste da je taj Odbor ukazao na korupciju u vrhu vlasti, pa molim vas, to je bilo ako se sjećam, gotovo direktno prenošeno i vidjeli smo čime je to završilo, jednom lakrdijom, sa jednim izvještajem koji je bio takav kakav je bio. Gospodine Bulatoviću, možete se mrštiti. Ne znam, nijesam bio autor ideje oko formiranja Odbora, ja sam se samo odgovorno odazvao vašem pozivu da budem na Odboru i odgovorio vam na svako pitanje koje ste mi postavili. Šta ćete više od mene? Ali, nemojte tvrditi da je taj izvještaj doveo do nedvosmislene odgovornosti za korupciju.

Završio sam, gospodine Krivokapiću. Izvinjavam se Vama, izvinjavam se svim poslanicima na dužini izlaganja, ali sam zaista smatrao da će biti ljekovitije za naše buduće odnose ukoliko se potrudim da makar i duže veoma otvoreno odgovorim na svaku vašu primjedbu. Znam da vam se mnogi od odgovora ne sviđaju, ali vjerujem da je poštenije i pametnije kada vi, bez obzira prema meni, iznesete svoje kritike na moj račun, kada ja saopštim svoje odgovore i iznesem kritike na vaš račun. Ja vjerujem da su to temelji zdravih odnosa koji nam mogu pomoći da krenemo putem neke nove stranice političke istorije u Crnoj Gori, putem bolje saradnje koja će biti u interesu dobra naše države i svakog našeg građanina.

Hvala vam na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala mandataru Đukanoviću.

Stekli su se uslovi da shodno članu 103 Ustava pređemo na glasanje. Možete glasati elektronski, sad već imate kartice, a provjerićemo da li funkcionišu. Ima novih poslanika, pa se može desiti da nijesu vješti ovoj raboti, a pomozite onima koji su do vas.

Stavljam na glasanje Predlog programa i sastav 40. Vlade Crne Gore?

Za, protiv, uzdržani? Izvolite.

Računamo kolegu Rastodera, promijenio je mjesto, a kartica mu slabije radi na novom mjestu.

Hvala vam.

Mogu li da zaključim glasanje?

Glasao je 71 poslanik, 44 za, 26 protiv, a jedan uzdržan.

Konstatujem da smo izglasali 40. Vladu Crne Gore.

Čestitam premijeru Đukanoviću i članovima 40. Vlade Crne Gore.

Pozivam protokol da podijeli zakletvu svim članovima Vlade.

Nijeste još naučili, čekam da napredujete. Stigli ste do dvije strofe, nadam se da ćete do četiri.

Pozivam predsjednika 40. Vlade Crne Gore da položi zakletvu u ime Vlade.
Izvolite, predsjedniče Đukanoviću.

MILO ĐUKANOVIĆ:

Zaklinjem se da ću dužnost vršiti po Ustavu i zakonu čestito, odgovorno i savjesno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Neka je sa srećom.

Pozivam članove Vlade na tradicionalnu fotografiju na skalama Skupštine, a poslije toga na koktel. Čekaju vas fotografi na skalama Skupštine.

Imamo proširen dnevni red, nastavljamo tačkom Izbor i imenovanja.

Ovim je završen Izbor Vlade. Hvala vam.

20.12. 2012. u 11.25 h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, nastavljamo drugu šednicu jesenjeg zasijedanja.

Ostala nam je samo jedna tačka i sa velikim zadovoljstvom mogu da konstatujem u ime Kolegijuma i u moje ime da smo došli, čini mi se, do konsenzusa oko svih tema koje su bile predmet ove tačke i da je vrijeme koje je u međuvremenu proteklo ipak imalo u konačnom pozitivan rezultat, što jeste dio političkog procesa dogovaranja.

Imamo **izbor radnih tijela**. U ime Administrativnog odbora želi riječ kolega Radivoje Nikčević.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Poštovane kolege, veoma kratko.

Mi smo imali dvije sjednice Administrativnog odbora. Dešava se uvijek isto oko konstituisanja ovih radnih tijela. Imali smo neka radna tijela, bitno je da smo završili posao na zadovoljstvo svih nas i da danas imamo predlog za sva radna tijela usaglašen na Administrativnom odboru. Predlažem da se to prihvati i da radna tijela u punom kapacitetu rade ovih dana da završimo ovaj dio posla koji nas čeka do kraja godine.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Nikčeviću.

Takođe, dogovor sa Kolegijuma je da ne otvaramo raspravu o ovome jer ta rasprava je bila na Administrativnom odboru i došli smo do konsenzusa.

Po Poslovniku trebali smo da glasamo svaku odluku posebno, ali kad imamo ovakav apsolutni konsenzus možemo li sva radna tijela da izglasamo odjednom?

Ionako se glasa u cjelini lista, predsjednik i članovi radnog tijela, a sada bismo mogli i sva radna tijela odjednom.

Slažemo li se? Ako se neko ne slaže, glasaćemo pojedinačno.

Prihvaćeno. Dovoljno je jedan da se ne slaže.

Ovakve stvari traže potpuni konsenzus. Odlučujemo većinom glasova prisutnih poslanika, idemo po radnim tijelima.

Prvo glasamo listu kandidata za predsjednike i članove Ustavnog odbora. Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam. Kolegi Miloševiću kartica je neaktivna.

Glasalo je 68 poslanika, u suštini 69 sa njim - 68 za, nije bilo protiv, jedan je bio uzdržan. Konstatujem da smo izabrali Odbor za ustavna pitanja.

Kao što znate, vratili smo to radno tijelo u naš Poslovnik, imajući u vidu da ustavna kompleksnost traži posebne angažmane i fokusiranost.

Drugi je Zakonodavni odbor.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o Zakonodavnom odboru. Izvolite.

Hvala vam. Čini mi se da je kolegi Miloševiću proradila kartica.

Glasao je 71 poslanik - 70 za, nije bilo protiv i jedan je bio uzdržan. Konstatujem da smo i ovu odluku donijeli.

Idemo na Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 69 poslanik - 68 za, nije bilo protiv, jedan je bio uzdržan. Konstatujem da smo donijeli odluku i o Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Odbor za bezbjednost i odbranu. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 68 poslanika - 67 za, nije bilo protiv, jedan je bio uzdržan. Donijeli smo odluku i za Odbor za bezbjednost i odbranu.

Sljedeći je Odbor za međunarodne odnose i iseljenike.

Podjelom našeg Odbora za evropske integracije i međunarodne odnose dobili smo i ovaj novi odbor sa nadležnošću prema iseljenicima, jednom velikom dijelu Crne Gore koji je u raznim periodima morao da napusti domovinu.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika - 67 za, jedan protiv, jedan uzdržan. Konstatujem da smo i ovu odluku donijeli.

Odbor za evropske integracije, Odbor nastao podjelom Odbora za evropske integracije i međunarodne odnose. Po prvi put na čelu Odbora je predstavnik opozicije. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 71 poslanik - 62 za, dva protiv, sedam uzdržanih. Konstatujem da smo izabrali Odbor za evropske integracije.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet. Kolega Damjanović ponovo za predsjednika i ostali članovi Odbora. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika - 69 za, nije bilo protiv, jedan uzdržan. Konstatujem da smo izabrali i Odbor za ekonomiju, finansije i budžet.

Odbor za ljudska prava i slobode. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 67 poslanika - 66 za, nije bilo protiv, jedan uzdržan. Izabrali smo i Odbor za ljudska prava i slobode.

Odbor za rodnu ravnopravnost. Izvolite.

Malo smo povećali za sada naš ljepši dio Parlamenta, ali nam treba još dosta.

Hvala vam. Glasalo je 67 poslanika - 65 za, nije bilo protiv, dva uzdržana. Očigledno će u radnim tijelima biti najljepše kolegi Martinoviću i molim vas da ga čuvate tamo u Odboru za rodnu ravnopravnost.

Idemo na Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 68 poslanika, 67 za, nije bilo protiv, jedan uzdržan. Konstatujem da smo izabrali Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Naš 11. Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika - 69 za, nije bilo protiv, bio je jedan uzdržan. Konstatujem da smo izabrali i ovaj odbor.

Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika - 69 za, nije bilo protiv, jedan uzdržan. Izabrali smo i Odbor za rad, zdravstvo i socijalno staranje.

I naš 13. antikorupcijski odbor, novi odbor u našem sastavu i vođen od strane predstavnika opozicije. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika - 68 za, jedan protiv, jedan uzdržan. Konstatujem da smo izabrali i Odbor za antikorupciju.

Čestitam članovima, a predsjednicima odbora želim puno inicijativnosti i ukupnog aktivizma. Ostalo je da izaberemo naš ne odbor, ali ne manje važno radno tijelo Komisija za praćenje i kontrolu postupka privatizacije.

Izvolite, stavljam na glasanje i Predlog te odluke. Dogovorili smo da nema rasprave. U redu. Hvala vam.

Glasamo Komisiju za praćenje i kontrolu postupka privatizacije. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 67 poslanika - 66 za, nije bilo protiv, jedan uzdržan. Konstatujem da smo izabrali Komisiju za praćenje i kontrolu postupka privatizacije.

I samo, prije nego što Vam dam riječ, neke izmjene.

Imamo trojicu kolega iz Administrativnog odbora koji napuštaju, a mijenjaju ih trojica novih kolega. Mislim da ste dobili tu odluku. To je jedinstvena odluka.

Stavljam na glasanje i Odluku o razrješenju i izboru tri člana Administrativnog odbora. Izvolite.

Hvala vam, kolege. Glasalo je 66 poslanika i svi su bili za. Ovim smo završili ovaj dio naših obaveza.

Kolega Popović je želio riječ. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovano predsjedništvo i Skupštino, uvaženi građani i građanke,

Veoma ću kratko. Ovdje nije bilo konsenzusa. Ja sam svuda bio uzdržan. U ime Liberalne partije mogu reći da smo apsolutno nezadovoljni, ništa od onoga što smo tražili nijesmo dobili. Mislim i Klub odbornika albanskih partija, HGI, Liberalne partije. Ovdje je pokazan nedostatak sluha. Nas nema niđe, nema nas u Administrativnom odboru, što je nedopustivo, pa vas molim da malo ipak pogledate. Ipak je to jedan značajan klub. Ovdje imam osjećaj pozicija, opozicija ...

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Kolege, ovim smo završili II sjednicu. Onima koji slave, što bi rekli, prvi Božić u Crnoj Gori, čestitam. Čestitam svima nama, da sa prijateljima podijelimo prvo slavlje, a biće ih dosta sljedećih mjesec dana. Radnim tijelima da već u dva sata počnu svoje obaveze, a svima nama zahvalnost na konsenzusu koji smo postigli oko ove teme koja je mogla izgledati drugačije, a na kraju je bila uspjeh parlamentarizma u Crnoj Gori,

iskorak dalje sa odborima koji su vođeni od strane opozicije, vrlo važnim odborima. Većini zahvalnost što je imala senzibilitet da dogovore prilikom pravljenja poslovnika ispoštujemo i u cjelini prilikom da zajedno više radimo i podignemo ugled ove institucije i osnovne grane vlasti u ustavnom sistemu Crne Gore.

Hvala još jednom.

Čestitam Božić onima koji slave.